

Bind 11 af 15

Udvalgte værker af Lenin

Maj 1918 – maj 1919

Indholdsfortegnelse

Til den danske udgave	7
Teser om den aktuelle situation	15
Om hungersnøden	20
Tale på 1. kongres i det øverste samfunds- økonomiske råd 26. maj 1918	28
Bemærkninger til forslag til regulativ for ledelsen af nationaliserede virksomheder	36
5. alrussiske kongres af arbejder-, bonde-, soldater- og rødmistrepræsentanternes sovjetter 4.-10. juli 1918	37
Tale på møde i Presnja-distriktet 26. juli 1918	58
Tale på fællesmøde i den alrussiske centrale eksekutivkomité, Moskvas sovjet, bedriftskomi- teerne og fagforbundene i Moskva 29. juli 1918	60
Til alle guvernements- og kredssovjetter	78
Kammerater, arbejdere! Op til den sidste, afgørende kamp!	80
Brev til de amerikanske arbejdere	85
Fællesmøde af den alrussiske centrale eksekutivkomité, Moskvas sovjet, bedriftsrådene og fagforbundene 22. oktober 1918	99
Værdifulde indrømmelser af Pitirim Sorokin	102
Tale på »Den røde officers dag« 24. november 1918 ...	112
Den proletariske revolution og renegaten Kautsky ...	113
Forord	113
Hvordan Kautsky forvandlede Marx til en ordinær liberal	115
Borgerligt og proletarisk demokrati	125
Kan den udbyttede og udbytteren være lige?	133

Sovjetterne vover ikke at gøre sig til statsorganisationer	140
Den konstituerende forsamling og sovjetrepublikken	146
Sovjetforfatningen	154
Hvad er internationalisme?	163
Tjenstvillighed over for bourgeoisiet maskeret som »økonomisk analyse«	176
Tillæg I: Teser om den konstituerende forsamling .	200
Tillæg II: Vanderveldes nye bog om staten	200
Kommunistisk internationales første kongres 2.-6. marts 1919	207
Tale ved kongressens åbning 2. marts	207
Teser og beretning om borgerligt demokrati og proletarisk diktatur 4. marts	208
RKP(b)s 8. Kongres 18.-23. marts 1919	225
Beretning om partiprogrammet 19. marts	225
Slutord til diskussionen om partiprogrammet 19. marts	244
Beretning om arbejdet på landet 23. marts	255
Brev til Petrograds arbejdere om hjælp til østfronten .	271
Teser fra RKP(b)s centralkomité i forbindelse med situationen på østfronten	272
Pas på spionerne!	275
Tredje internationale og dens plads i historien	276
Hilsen til de ungarske arbejdere	284
Et storstilet initiativ	289
Arbejdernes heroisme i baglandet. Om »kommunistiske subbotniker«	289
Noter	313
Navneregister	337

Til den danske udgave

Udvalget i dette bd. 11 er hentet fra Lenins Samlede Værker, 5. udgave, bd. 36 (syv tekster), bd. 37 (ni tekster), bd. 38 (otte tekster) og bd. 39 (en tekst). Teksterne omfatter tiden 12. maj 1918-juli 1919 og bringes kronologisk. Teksterne fra dette tidsrum fylder i den russiske udgave 1238 sider. Heraf bringes i dette bind ca. en fjerdedel (artikler, brochurer, taler, udkast m.m.).

Udvalget indledes med Lenins teser om den politiske situation, sådan som den tegnede sig i maj 1918.

Da havde sovjetstyret de vanskelige forhandlinger om Brest-freden med det imperialistiske Tyskland bag sig, men verdenskrigen var stadig i fuld gang, Ukraine og dele af Østersøområdet var besat af tyske tropper. Begge krigsførende parter søgte at udnytte både det besatte og det ubesatte Rusland til sine formål. Den indenlandske kontrarevolution traf forberedelser til rejsninger mod sovjetstyret, og i det fjerne Østen trængte japanske tropper frem. Det var tydeligt, at borgerkrigen ville tage til, ansporet og støttet af imperialismens store lande. Situationen krævede en forsigtig udenrigspolitik, så den nye sovjetstat, som endnu i økonomisk og militær henseende var yderst svag og i realiteten endnu ikke kunne forsyne en sovjetisk hær, ikke atter blev inddraget på nogen side i verdenskrigen.

Alligevel måtte den nye sovjetstat i denne periode i højere og højere grad kæmpe militært mod både inden- og udenlandske militære styrker.

I forsommeren 1918 blev der truffet væsentlige skridt til omorganisering af det civile liv, sådan som det fremgår af talen på kongressen i det Øverste Råd For Samfundøkonomien og bemærkningerne om administrationen af nationaliserede virksomheder.

På dette tidspunkt nærmedes der i det kommunistiske

parti endnu forventninger til, at den politiske situation i vestlige lande, navnlig Tyskland, på grund af klassekampen og krigstrætheden ville udvikle sig i revolutionær retning og munde ud i revolution. Det ville gøre problemerne for den nye sovjetstat langt mere overkommelige. Lenin henviste ofte til denne mulighed, men konstaterede samtidig, at den internationale revolution var forsinket, og manede til beherskelse i optimismen.

Det russiske folk, især bybefolkningen, sultede. Billedet af tilstandene i Rusland i sommeren 1918, sådan som Lenin skildrer dem i artiklen Om Hungersnøden, er rystende. Der måtte passes på hvert kilo korn og hvert kilo brændsel. Dette var ikke revolutionens skyld, det var dels en arv fra tsarregimet og den udelige provisoriske regering fra sommeren 1917, dels overhovedet en følge af krigens kaos og af sabotagen fra resterne af fortidens regime og fra bourgeoisiet og dets medløbere.

Blandt dem, der skubbede til den hældende vogn, var også venstre-socialrevolutionære og anarkister, folk, som kaldte sig socialister og anklagede kommunisterne for at svingte socialismens sag. Lenin betegnede dem som karakterløse og forvirrede folk. Dertil kom folk fra andre partier: borgerlige kadetter (liberale), mensjevikker, højre-socialrevolutionære, godsejere, kapitalister og militær-folk. I den bitre kamp, der udspillede sig, kom etpartisystemet til verden. Lenins parti havde søgt at undgå det, men de venstre-socialrevolutionære trak deres ministre ud af sovjetregeringen efter Brest-freden og forsøgte endda et åbent oprør mod sovjetstyret i juli 1918.

For at redde landet ud af kaos og sult appellerede Lenin til arbejderklassen, undertiden direkte til Petrograds arbejdere. Det var dem, der kunne og skulle organisere massekorstoget af fremskredne arbejdere ud over det vældige land for at besejre sulten og arbejdsløsheden: »Så vil vi føre revolutionen frem til et stade, som virkelig er socialismens forgård. Så vil vi også blive i stand til at føre en sejrrig forsvarskrig mod de imperialistiske røvere.«

Når Lenin rettede sin appel til Petrograds arbejdere var det, fordi denne bys arbejderklasse udgjorde den politisk og organisatorisk mest samlede kraft i Sovjetrusland. Senere i dette bind findes endnu en henvendelse til Petrograds arbejdere, denne gang om hjælp til østfronten.

Overhovedet bar Petrograds arbejdere flere gange hovedbyrden i kampen mod kontrarevolutionen. Atter og atter måtte nye kontingenter af frivillige fra Petrograd tage til fronten for at klare en faretruende situation. Decimeringen af byens arbejderklasse og af dens kommunistiske partiorganisation gjorde sig gældende i årevis.

I denne artikel Om Hungersnøden bruger Lenin det udtryk, at det gælder »den sidste afgørende kamp«. Det samme udtryk kommer atter og atter igen i hans artikler i 1918 og 1919. Ordene stammer fra den russiske tekst til arbejderhymnen Internationale. I den mest brugte danske oversættelse af hymnen står der »den allersidste dyst«.

I citatet ovenfor ser Lenin frem til »det stade, der virkelig er socialismens forgård«. Udtrykket »socialismens forgård« findes allerede i artiklen Om Den Truende Katastrofe, Og Hvordan Den Skal Bekæmpes (i dette udvalgs bd. 8). Lenin advarede mod at tro, at socialismen kunne indføres med ét slag. Han forudså, at statskapitalisme under sovjetstyre ville komme til at spille en stor rolle. Ved den form for statskapitalisme forstod han sovjetregeringens magt over pengevæsenet, udenrigshandelen, korn- og brødforsyningen o.a., sovjetstatslig drift af visse produktionsvirksomheder, mens private kapitalister på andre områder skulle kunne fortsætte deres virksomhed, kontrolleret af arbejderne og af sovjetternes organer og med pligt til omhyggelig regnskabsføring. Fra en sådan forgård kunne der arbejdes frem til en virkelig socialisme, uden kapitalister.

Temaet statskapitalisme under sovjetstyre behandlede i bd. 10 i artiklen Om »Venstre«-Barnagtighed Og Småborgerlighed.

Det foreliggende bd. 11 indeholder Lenins Brev Til De Amerikanske Arbejdere om den russiske revolutions baggrund, forløb og resultater. Brevet tilbageviser den internationale antisovjetiske kampagne.

Hovedtemaet i dette bind er proletariatets diktatur. Det havde Lenin i 1916-17 behandlet i bogen Staten Og Revolutionen (dette udvalgs bd. 9). Han havde atter og atter redegjort for nødvendigheden af proletariatets diktatur, dels for at arbejderklassen kunne bevare magten og sikre en fast kurs i retning af -socialistiske omdannelser efter revolutionen, dels også af tidsbestemte, »russiske« årsager – nødvendigheden af at organisere levnedsmiddel-

og råstofforsyningen, organisere bekæmpelsen af den indre kontrarevolution og opbygge en hær, der kunne slå de mange fremmede interventionstropper. Det var i sig selv et historisk fremskridt, at dets virkeliggørelse begyndte i Sovjetrusland, men denne virkeliggørelse ses som det første skridt i en omvæltningsproces, der omfatter hele verden.

Mod proletarietets diktatur optrådte ikke blot borgerlige politikere og skribenter, men også socialdemokratiske, bl.a. Karl Kautsky, som i 1918 udgav en brochure om emnet. I sit modskrift *Den Proletariske Revolution Og Renegaten Kautsky* afdækkede Lenin Kautskys frafald fra marxismen. Renegat betyder frafalden.

Dette skrift bragte en dybtgående analyse og udvikling af socialistisk demokrati kontra borgerligt demokrati. Det indeholdt både gendrivelse af fejlagtige synspunkter og vejledning for revolutionære. I en artikel i *Pravda* med samme titel som modskriftet havde Lenin et par måneder tidligere skrevet:

»Den største ulykke og fare for Europa ligger i, at der ikke dér findes noget revolutionært parti. Der findes partier af forrædere... eller af lakajsjæle som Kautsky. Et revolutionært parti findes ikke.

Naturligvis kan en stærk revolutionær bevægelse råde bod på denne mangel, men den er stadig en stor ulykke og en stor fare.

Derfor skal renegater som Kautsky på enhver måde afsøres, for dermed at støtte revolutionære grupper af virkelig internationalistiske proletarer, som findes i alle lande. Proletariatet vil hurtigt vende sig fra forræderne og renegaterne og følge disse grupper og af dem opdrage egne ledere. Det er ikke uden grund, at bourgeoisiet i alle lande huler om 'verdensbolsjevismen'. Verdensbolsjevismen vil besejre verdensbourgeoisiet.«

Det var i vinteren 1918-19, at Lenin forberedte den Kommunistiske Internationales stiftelse. Den socialdemokratiske II Internationale var totalt brudt sammen, da de kapitalistiske landes socialdemokratiske partier i 1914 stillede sig på hver sit lands side i den imperialistiske krig. Den kommunistiske III Internationale holdt sin første kongres i marts 1919. Det foreliggende udvalg indeholder to af Lenins taler på denne kongres, dels talen ved åbningen, dels tesaerne og beretningen om borgerligt demokrati

og proletarietets diktatur, og desuden en senere artikel om III Internationale og dens plads i historien.

Da den ungarske revolution gennemførtes i foråret 1919, skrev Lenin sin Hilsen Til De Ungarske Arbejdere. Her uddybede han sine betragtninger over proletarietets diktatur:

»...det proletariske diktaturs væsen ligger ikke i magtanvendelse alene, og ikke hovedsageligt i magtanvendelse. Dets inderste væsen ligger i den organiserthed og disciplin, hvormed de arbejdendes fortrop, deres avantgarde, deres eneste fører, proletariatet optræder.« Disse ord var inspireret bl.a. af en væsentlig forskel mellem den sovjetiske og den ungarske revolution – i Ungarn havde kommunister og socialister iværksat omvæltningen i fællesskab. De var i fællesskab nået frem til proletarietets diktatur. I den henseende tegnede fremtiden sig lettere for dem, end tilfældet var i Sovjetrusland. Men ordene indeholdt også en forudåelse. Det ungarske proletariat og dets partier måtte også i det videre forløb optræde samlet, organiseret, disciplineret for at bestå. Det måtte opretholde den enhed, der havde båret socialismens tilhængere i revolutionen, hvis det ikke ville risikere at gå til grunde under den indre og ydre kontrarevolutions stormløb.

I fortsættelse af disse uddybende ord om proletarietets diktatur skrev Lenin:

»Proletariatets mål er at opbygge socialismen, afskaffe samfundets deling i klasser, gøre alle samfundsmedlemmer til arbejdende, tage grunden bort under enhver form for det ene menneskes udbytning af det andet. Dette mål kan ikke nås med ét slag, det kræver en ret langvarig overgangsperiode fra kapitalisme til socialisme – både fordi produktionens omorganisering er en vanskelig ting, og fordi det tager tid at gennemføre gennemgribende ændringer på alle livsområder, og fordi den småborgerlige og borgerlige levevis er i den grad tilvant, at det kræver langvarig, hårdnakket kamp at bryde disse vaners uhyre kraft. Derfor taler Marx også om proletarietets diktatur som en hel periode, hvor overgangen fra kapitalisme til socialisme finder sted.«

I to taler på partiets, RKP(b)'s 8. kongres i marts 1919 gik Lenin ind på en række problemfelter, som også senere er blevet meget diskuteret.

I talen om partiprogrammet beskæftigede Lenin sig først med meningsforskelle mellem ham og Nikolaj Bukharin. Bukharin havde året før været en af hovedpersonerne i stridigheder omkring Brestfreden. Nu, på den 8. partikongres, drejede meningsforskellene sig navnlig om forholdet mellem imperialismen og kapitalismens forudgående stadier. I Rusland findes en mosaik af stadier, sagde Lenin. Som overbygning fandtes tidligere imperialismen, der førte til krig og senere til revolutionen og proletariats diktatur. Men »i virkeligheden findes der en uhyre undergrund af gammel kapitalisme«, dvs. rester af kapitalisme i mindre udviklede former. »Denne kendsgerning bestemmer udviklingstempoet for den proletariske revolution i hele verden og vil være en kendsgerning mange år endnu.«

Andre emner i denne Lenin-tale var: det nationale spørgsmål, småbesidderne og middelbonden, kooperationen, de borgerlige specialister (eksperter, uddannede folk) og deres lønninger i forhold til arbejdernes, bureaukratismen og de brede massers inddragelse i sovjetarbejdet, og bourgeoisiets valgret eller udelukkelse fra valgretten.

I slutordet beskæftigede Lenin sig med meningsforskelle mellem ham og andre kammerater på kongressen.

I sin tale om arbejdet på landet kom Lenin ind på et centralt problem, ikke mindst for et land med overvejende bondebefolkning. Hvordan skulle sovjetstyret stille sig til de mellemstore bønder, middelbønderne, som i Rusland oven i købet var ret små, sammenlignet med mellemstore bønder f.eks. i Danmark. Der må ikke anvendes tvang i forholdet til middelbonden, fastslog Lenin.

Bindet slutter med artiklen Et Storstilet Initiativ, dvs. initiativet til en frivillig, ulønnet ekstra arbejdsindsats for at bringe landet økonomisk på fode. Initiativet fik betegnelsen kommunistiske subbotniki (subbotnik betyder lørdag, weekend). Disse subbotniki var en solidaritetserklæring til sovjetstyret og et første kim til en mentalitetsændring i retning af kommunistisk tankegang. Det indvarsler, sluttede Lenin, fuldstændig overvindelse af levnedsmiddelvanskelighederne, kommunismens fuldstændige sejr over kapitalismen, hvad angår produktion og fordeling af korn, og det fører til ubetinget konsolidering af kommunismen.

Teser om den aktuelle situation

I

Bolsjevikisk presse har nu gentagne gange påpeget og sovjetstyrets øverste organer har i officielle resolutioner indrømmet, at sovjetrepublikken står i en yderst uholdbar international situation, omringet som den er af imperialistiske magter.

I de senere dage, dvs. første tredjedel af maj 1918, er den politiske situation blevet overordentlig skærpet i kraft af såvel ydre som indre årsager:

For det første. De kontrarevolutionære styrker (Semjonovs m.fl.) har, bistået af japanerne i det Fjerne Østen, optrappet deres direkte offensiv, og i den forbindelse har en række signaler peget på muligheden af, at alle parter i den antityske imperialistiske koalition er nået til en aftale om at præsentere Rusland for et ultimatum: enten genoptager I krigen mod Tyskland, eller japanerne overfalder jer med vores hjælp.

For det andet. I tysk politik som sådan har krigspartiet fået overtaget efter Brest (1) og kan også nu, hvad øjeblik det skal være, få overtaget i spørgsmålet om at indlede øjeblikkelig generaloffensiv mod Rusland, dvs. fuldstændig forkaste den anden politik, som borgerligimperialistiske kredse i Tyskland fører: de stiler efter nye annekser i Rusland, men søger for en tid fred med landet og undlader en generaloffensiv mod det.

For det tredje. Genindførelsen af bourgeoisiets og godsejernes monarkisme i Ukraine med støtte fra kadet- og oktobristelementer (2) i det russiske bourgeoisie og med tyske troppers hjælp måtte uvægerlig opmuntre de kontrarevolutionære i deres planer og indgive dem nyt mod.

For det fjerde. Den i forvejen katastrofale levnedsmid-
delsituation er blevet yderligere akut og har flere steder
ført til direkte hungersnød både som følge af, at Rostov
ved Don er blevet afskåret fra os, og som følge af små-
borgerskabets og overhovedet kapitalisternes stræben ef-
ter at sprænge kornmonopolet, samtidig med at disse
bestræbelser, anstrengelser og forsøg ikke er blevet im-
ødegået tilstrækkelig fast, disciplineret og skånselsløst af
den herskende klasse, dvs. proletariatet.

II

Sovjetmagtens udenrigspolitik skal ikke på nogen måde
ændres. Vore militære forberedelser er endnu ikke af-
sluttede, og derfor lyder den generelle parole som hidtil:
manøvrér, retirér, afvent, imens vi fortsætter disse for-
beredelser for fuld kraft.

Uden at vi i øvrigt afstår fra militære aftaler med den
ene imperialistiske koalition imod den anden, ifald en
sådan aftale kunne styrke sovjetstyrets stilling uden at
bryde dets principper, men lamme den ene eller den an-
den imperialistiske magts trommeild mod Rusland, kan
vi for øjeblikket ikke indgå en militær aftale med den
engelsk-franske koalition, for dén er det nemlig af virke-
lig betydning, at Tysklands tropper ledes bort fra Vest-
fronten, dvs. at flere japanske armékorps skulle rykke
dybt ind i det europæiske Rusland. Denne betingelse er
uacceptabel, da den vil være ensbetydende med sovjet-
styrets totale sammenbrud. Hvis den engelsk-franske ko-
alition præsenterede os for et ultimatum af den art, ville
vi afvise det, idet faren for japansk fremrykning kan
afværges med færre vanskeligheder (eller trækkes ud
over en længere periode) end faren for tysk besættelse af
Petrograd, Moskva og store dele af det europæiske Rus-
land. (3)

III

Ved opstillingen af sovjetstyrets udenrigspolitiske opga-
ver netop nu kræves der størst mulig forsigtighed, om-
tanke og beherskelse for at undgå uigennemtænkte eller
overilede skridt, der kunne hjælpe de yderliggående ele-
menter i det tyske eller det japanske krigsparti.

Sagen er, at yderliggående elementer i begge disse lan-
des krigspartier er tilhængere af en øjeblikkelig general-
offensiv mod Rusland for at besætte hele dets territorium
og vælte sovjetstyret. Og disse yderliggående elementer
kan få overtaget, hvad øjeblik det skal være.

Men på den anden side er det et ubestrideligt faktum, at
størstedelen af det imperialistiske bourgeoisie i Tyskland
går imod en sådan politik og for øjeblikket foretrækker
en annekcionistaisk fred med Rusland fremfor fortsat krig,
ud fra den betragtning at en sådan krig ville trække styr-
ker bort fra Vest, øge den i forvejen mærkbart ustabile
indenrigske situation i Tyskland og vanskeliggøre råstof-
leverancerne fra steder, der er hjem søgt af opstande el-
ler har lidt under jernbaneødelæggelser, utilstrækkelig
tilsøning osv. osv.

Den japanske bestræbelse for at angribe Rusland holdes
i ave for det første af faren for røre og opstande i Kina
og for det andet af en vis antagonisme hos Amerika, der
frygter en styrkelse af Japan og håber, at det vil være let-
tere at opnå råstoffer fra Rusland under fredsforhold.

Det kan selvsagt godt tænkes, at de yderliggående el-
ementer i både Japans og Tysklands krigspartier får
overtaget, hvad øjeblik det skal være. Så længe revolu-
tionen ikke er brudt ud i Tyskland, gives ingen garantier
herimod. Det amerikanske bourgeoisie kan komme over-
ens med det japanske eller det tyske med det tyske.
Derfor er forstærket militær forberedelse vor ubetingede
pligt.

Men så længe der gives bare den mindste chance for at
opretholde freden eller opnå fred med Finland, Ukraine
og Tyrkiet til gengæld for visse nye annekstioner eller nye
tab, må vi overhovedet ikke tage et eneste skridt, som
kunne hjælpe de yderliggående elementer i de imperialis-
tiske magters krigspartier.

IV

Hvad angår såvel forstærket militær forberedelse som
bekæmpelse af hungersnøden, er det den organisatoriske
side af sagen, der rykker i forgrunden.

Der kan aldrig blive tale om nogen seriøs militær for-
beredelse, hvis ikke vi overvinder levnedsmiddelvans-
kelighederne, hvis ikke vi sikrer befolkningen ordentlige

forsyninger med korn, hvis ikke vi indfører den strengest tænkelige orden i jernbanetransporten, hvis ikke vi tilvejebringer en virkelig jernhård disciplin i den arbejdende befolknings masser (og ikke kun i toppen). Det er netop på dette område, vi er mest bagud.

Venstre-socialrevolutionære (4) og anarkistiske elementer gør sig netop og mest af alt skyldige i total mangel på forståelse af denne sandhed, når de råber på »opstandskomiteer« og skriger »Til våben!« osv. Den slags råb og skrig er topmålet af stupiditet og intet andet end ynkelig, foragtelig og frastødende snak, for det er latterligt at tale om »oprør« og »opstandskomiteer«, når den centrale sovjetregering gør sit yderste for at få befolkningen til at indse det nødvendige i at gå i militær træning og bevæbne sig, – når vi her i landet har langt flere våben, end vi er i stand til at tælle og fordele, – når det netop er kaos og mangel på disciplin, der hindrer os i at bruge de forhåndenværende våben og tvinger os til at forspilde kostbar forberedelsestid.

Forstærket militær forberedelse til en alvorlig krig gøres ikke med pludselige indfald, alarm eller kampparoller, men gennem langvarigt, intensivt, sejt og disciplineret arbejde i massemålestok. Vi må uden skånsel afvise venstre-socialrevolutionære og anarkister, som ikke vil forstå dette, og ikke lade dem smitte elementer i vort parti, det proletariske, kommunistiske parti, med deres hysteri.

V

Bourgeoisiet, som i de seneste dage har rejst hovedet i kraft af de her nævnte forhold, må bekæmpes skånselsløst; det bliver nødvendigt med undtagelsestilstande, standsning af aviser, arrestationer af ledere osv., osv. Disse forholdsregler er lige så nødvendige som et militært togt mod landsbybourgeoisiet, der tilbageholder kornoverskuddet og underminerer kornmonopolet. Uden proletariatets jernhårde disciplin findes ingen redning hverken mod kontrarevolution eller mod hungersnød.

Især må man holde sig for øje, at bourgeoisiet i de seneste dage med mageløs snilde og virtuos behændighed har gjort brug af panikspredning som et våben mod det proletariske styre. Og nogle af vore kammerater, især

blandt dem, der er usikre over for venstre-socialrevolutionære og anarkistiske revolutionsfraser, har ladet sig rive med og er havnet i en tilstand af panik, eller de har overset den grænse, der trækkes mellem en legitim, nødvendig advarsel mod truende farer og spredning af panik.

De grundlæggende særtræk ved hele den nuværende økonomiske og politiske situation i Rusland må holdes i fast erindring; på grund af disse særtræk kan vor sag ikke hjælpes med pludselige indfald af nogen art. Hver enkelt må grundigt tilegne sig og sætte ind på at overbevise alle arbejdere om den sandhed, at kun udholdende og tålmodigt arbejde med at tilvejebringe og genskabe jernhård proletarisk disciplin, indbefattet skånselsløst opgør med banditter, kulakker og desorganisatorer, kan forsvare og beskytte sovjetstyret i denne stund, en af de sværeste og farligste overgangsperioder, der er blevet uundgåelig, fordi revolutionen i Vesten lader vente på sig.

Om hungersnøden

Brev til Petrograds arbejdere (1)

Kammerater! Forleden dag var jeres udsending, en partikammerat, der arbejder i Putilovværkerne, hos mig. Denne kammerat beskrev udførligt for mig, hvor overordentlig alvorlig hungersnøden i Petrograd er. Vi ved alle, at levnedsmiddelsituationen er lige så akut i en hel række industriguvernementer, at sulten dér banker lige så nægende på arbejdernes og overhovedet fattigfolks dør.

Og vi ser tillige, at spekulationen med korn og andre næringsmidler går lystigt. Hungeren skyldes ikke, at der ikke er korn i Rusland, men at bourgeoisiet og alle rige på det vigtigste og mest akutte spørgsmål, kornet, leverer de arbejdendes herredømme, arbejdernes stat, sovjetmagten den sidste, afgørende kamp. Bourgeoisiet og alle rige, deriblandt landbrugets rigmænd, kulakkerne, sprænger kornmonopolet og forstyrrer statens kornfordeling, der skal tjene til at forsyne hele befolkningen, i første række arbejderne, de arbejdende, de nødlidende, med korn. Bourgeoisiet sprænger de faste priser, spekulerer med kornet, tjener hundrede, to hundrede rubler og mere pr. pud korn, de forstyrrer kornmonopolet og den regelmæssige kornfordeling, de gør det med bestikkelser, korrup-tion og ondsindet støtte til alt, hvad der kan ødelægge arbejdermagten, som stræber efter at virkeliggøre socialismens første, grundlæggende, fundamentale princip: »Den, der ikke vil arbejde, skal heller ikke have noget at spise.«

»Den, der ikke vil arbejde, skal heller ikke have noget at spise« – det kan enhver arbejdende forstå. Det billiger alle arbejdere, alle de fattigste bønder, ja selv middelbønderne, alle der livet igennem har oplevet nød, alle der

nogen sinde har levet af deres dagløn. Ni tiendedele af Ruslands befolkning billiger denne sandhed. I denne simple, yderst simple og indlysende sandhed har man socialismens grundlag, den uudtømmelige kilde til dens kraft, det uforgængelige pant på dens endelige sejr.

Men kernen heri er, at én ting er at skrive under på denne sandhed, sværge på, at man deler den, med læberne anerkende den, en anden ting er at forstå at føre den ud i livet. Når hundredtusinder og millioner af mennesker pines af sult (i Petrograd, i ikke-landbrugsguvernementerne, i Moskva) – i et land, hvor velhavere, kulakker og spekulanter gemmer millioner og atter millioner pud korn, i et land, der kalder sig den socialistiske sovjetrepublik – så er der noget, som enhver bevidst arbejder og bonde må tænke alvorligt og dybt over.

»Den, der ikke vil arbejde, skal heller ikke have noget at spise« – hvordan skal det føres ud i livet? Det er klart som guds klare dag, at til denne gennemførelse er for det første statens kornmonopol nødvendigt, dvs. ubetinget forbud mod al privat handel med korn, pligtaflevering til staten af alle kornoverskud til en fast pris, ubetinget forbud mod, at nogen som helst tilbageholder eller skjuler kornoverskud. For det andet kræves der den strengeste regnskabsføring med alle kornoverskud og en upåklageligt regelmæssig tilførsel af korn fra Overskudsstederne til underskudsstederne samt dannelse af lagre til forbrug, bearbejdning og udsæd. For det tredje kræves der en regelbundet, retfærdig fordeling af kornet til alle statsborgere, uden at den rige får nogen som helst privilegier og/eller forrettigheder, under kontrol af arbejderstaten, den proletariske stat.

Blot man tænker en smule over disse betingelser for at besejre hungersnøden, forstår man, hvor bundløst stupide anarkismens foragtelige vrøvlhoveder er, når de bestrider nødvendigheden af en statsmagt (og det er en magt, der er ubarmhjertigt hård mod bourgeoisiet, ubarmhjertigt fast over for desorganisatorerne) for at kunne gå fra kapitalismen til kommunismen, for at kunne frigøre de arbejdende for al undertrykkelse og al udbytning. Netop nu, da vor revolution umiddelbart konkret, praktisk – og det er dens uforgængelige fortjeneste – skal til at løse de opgaver, socialismens gennemførelse stiller, netop nu, netop hvad angår hovedpunktet, kornet,

er det soleklart, at der kræves en jernhård revolutionær magt, proletarietets diktatur, en organiseret tilvejebringelse, tilførsel og fordeling af varer i massemålestok, i landsmålestok, således at der holdes regnskab med snese og atter snese millioner menneskers fornødenheder og opstilles et overslag over produktionens forudsætninger og resultater for et år og for mange år frem (for der kan indtræffe misvækstår; det kan blive nødvendigt at foretage grundforbedringer, som kræver mange års arbejde, for at forøge tilvejebringelsen af korn, osv.).

Romanov og Kerenskij efterlod arbejderklassen et land, der var ruineret i bund og grund ved deres forbryderiske og udmarvende røverkrig, et land, som russiske og udenlandske imperialister havde plyndret til skindet. Kun når der føres det strengeste regnskab med hvert pud, kun når hvert pud fordeles ubetinget ligeligt, er der korn nok til alle. Korn til maskinerne, dvs. brændstof, er der ligeledes bitter mangel på: jernbaner og fabrikker vil standse, arbejdsløshed og hungersnød vil hærge hele folket, hvis ikke alle kræfter anspændes for ubarmhjertigt og strengt at holde hus med forbruget og ordne en regelmæssig fordeling. En katastrofe truer os, den er rykket ganske, ganske nær. Efter den overmåde svære maj kommer en endnu sværere juni, juli og august.

Statens kornmonopol eksisterer hos os ifølge lov, men i praksis bryder bourgeoisiet det hvert øjeblik. Landbrugets rigmand, kulakken, snylteren, der har udpint hele nabolaget i årtier, foretrækker at rage til sig ved spekulation og hjemmebrænderi: det er jo så givtigt for hans lomme, og skylden for hungersnøden vælter han over på sovjetmagten. Nøjagtig ligesådan optræder kulakkens politiske forsvarere, kadetterne, (2) de højre-socialrevolutionære, (3) mensjevikkerne, (4) som åbent og skjult »arbejder« imod kornmonopolet og imod sovjetmagten. De karakterløses parti, dvs. de venstre-socialrevolutionære, (5) er karakterløst også her: det ligger under for bourgeoisiets havesyge råb og skrig, det råber op mod kornmonopolet, det »protesterer« mod levnedsmiddeldiktaturet, det lader sig skræmme af bourgeoisiet, det er bange for kamp mod kulakken og farer hysterisk omkring, alt imens det tilråder at forhøje de faste priser, tillade privathandel og så fremdeles.

Dette de karakterløses parti genspejler i politikken no-

get lignende det, der sker i livet, når kulakken hidser fattigfolk op mod sovjetterne, bestikker dem, f.eks. giver en og anden fattig bonde et enkelt pud korn, ikke for seks, men for tre rubler, for at denne ødelagte fattigper selv kan »få lidt ud af« spekulationen, selv kan »spinde lidt guld« ved spekulationssalg af dette lille pud for 150 rubler, selv kan komme med i hylekoret mod sovjetterne, der forbyder privat handel med korn.

Den der er i stand til at tænke, den der vil tænke blot en smule over sagen, for ham er det klart, hvilken retning kampen tager.

Enten sejrer de bevidste arbejdere, foregangsmændene, idet de samler fattigfolks masse om sig, indfører en jernhård orden, en ubarmhjertig streng magt, et ægte proletarietets diktatur, enten tvinger de kulakken til at underordne sig, idet de etablerer en regelmæssig fordeling af korn og brændstof i landsmålestok – eller også vil bourgeoisiet med kulakkernes hjælp, med indirekte støtte af karakterløse og forvirrede folk (anarkister og venstresocialrevolutionære) afkaste sovjetmagten og indsætte en russisk-tysk eller russisk-japansk Kornilov, som bringer folket 16 timers arbejdsdag, en ottendedels brød om ugen, massenedskydninger af arbejdere, tortur i fængselscellerne ligesom i Finland, ligesom i Ukraine.

Enten – eller.

En mellemvej gives ikke.

Situationen for landet er spændt til det yderste.

Den, der tænker lidt over det politiske liv, kan ikke undgå at se, at kadetterne, de højre-socialrevolutionære og mensjevikkerne søger at komme til indbyrdes enighed om følgende: er en russisk-tysk eller en russisk-japansk Kornilov den »behageligste«, er en kronet eller en republikansk Kornilov den bedste og pålideligste til at slå revolutionen ned.

Det er på tide, at alle bevidste, alle fremskredne arbejdere kommer til enighed. Det er på tide, at de tager et tag i sig selv og forstår, at hvert minuts tøven truer med at føre landet og revolutionen i afgrunden.

Halve foranstaltninger vil ikke hjælpe. Jammerklager vil ikke føre til noget. Forsøg på at skaffe korn eller brændstof »hver for sig«, dvs. til »sin egen« fabrik, »sin egen« bedrift, forøger kun desorganisationen, letter kun spekulanterne deres egoistiske, beskidte og lyssky værk.

Og derfor tillader jeg mig at skrive til jer, kammerater, arbejdere i Petrograd. Petrograd er ikke Rusland. Petrograds arbejdere er en lille del af Ruslands arbejdere. Men de er en af de bedste fortropper inden for arbejderklassen og alle arbejdende i Rusland, de er blandt de mest bevidste, mest revolutionære, mest solide, mindst modtagelige for tomme fraser, for holdningsløs fortvivelse, for bourgeoisiets skræmmeforsøg. Og i kritiske øjeblikke i folkenes liv er det ofte hændt, at selv fåtallige fortropper fra fremskredne klasser har draget alle med sig, tændt den revolutionære entusiasmes flamme blandt masserne og fuldbragt de største historiske bedrifter.

Vi var 40.000 på Putilov – fortalte Petrograd-arbejdernes udsending mig – men af dem var de fleste »midlertidige« arbejdere, ikke proletarer, det var ustabile, rodløse folk. Nu er der 15.000 tilbage, men det er proletarer, prøvede og hærdede i kamp.

Se, en sådan revolutionens avantgarde må – i Petrograd som i hele landet – give kampråbet, *rejse sig som masse* og forstå, at landets frelse er i dens hånd, at der kræves heroisme af den i ikke mindre grad end i januar og oktober 1905, i februar og oktober 1917, at der må organiseres et storslået »*korstog*« mod kornspekulanterne, kulakkerne, snylterne, desorganisatorerne, de korrupte, et storslået »*korstog*« mod dem, der bryder en yderst streng, statslig orden i tilvejebringelsen, tilførselen og fordelingen af korn til menneskene og korn til maskinerne.

Kun en masserejsning af fremskredne arbejdere kan redde landet og revolutionen. Der behøves titusinder af foregangsmænd, hærdede proletarer, bevidste nok til at forklare sagen for millioner af fattigfolk ud over landet og til at stille sig i spidsen for disse millioner, udholdende nok til ubarmhjertigt at skille sig af med og skyde enhver, som måtte lade sig »friste« – det hænder jo – af spekulationens fristelser, enhver som ophører at kæmpe for folkets sag og begynder at rage til sig, solide nok og revolutionen hengivne nok til på organiseret vis at bære alle byrderne ved *et felttog* over hele landet for at indføre orden, befæste sovjetmagtens lokale organer, lokalt holde øje med hvert pud korn og hvert pud brændstof.

At gøre dette er vanskeligere end at udvise heroisme et par dage, hvor man ikke skal forlade de vante steder, ik-

ke drage i felten, men kan begrænse sig til en rask opstand mod vandhovedet Romanov eller den dumme pralhans Kerenskij. Heroisme under langvarigt og sejt organisationsarbejde i landsmålestok er ulige vanskeligere, til gengæld også ulige højere end opstandens heroisme. Men arbejderpartiernes og arbejderklassens styrke har altid ligget i, at denne klasse dristigt, direkte, åbent ser faren i øjnene, ikke er bange for at erkende den, nøgternt afvejer, hvilke kræfter der står på »dens« og på »de andres«, udbytternes side. Revolutionen er i fremgang, i udvikling og vækst. Samtidig vokser de opgaver, vi har for os. Kampen vokser i bredde og dybde. En regelmæssig fordeling af korn og brændstof, en øget produktion heraf, en pinligt nøjagtig regnskabsføring og kontrol hermed fra *arbejdernes side* og i landsmålestok – det er den virkelige og væsentlige forgård til socialismen. Det er ikke længere nogen »almenrevolutionær«, men netop en *kommunistisk* opgave, netop en opgave, hvor de arbejdende og fattigfolk skal levere kapitalismen den afgørende kamp.

Denne kamp lønner det sig at ofre alle kræfter; store er dens vanskeligheder, men stort er også det at afskaffe undertrykkelse og udbytning, det vi kæmper for.

Når folket sulter, når arbejdsløsheden raser mere og mere uhyggeligt, så er enhver, der gemmer et overskydende pud korn, enhver, der berøver staten et pud brændstof, en ærkeforbryder.

I en sådan tid – og for et ægte kommunistisk samfund er dette altid rigtigt – er hvert pud korn og brændstof en sand helligdom, højere end de helligdomme, med hvilke poperne strør sand i øjnene på tosser, mens de lover den himmelske herlighed som belønning for det jordiske slaveri. Og for at fjerne enhver rest af popernes »hellighed« fra denne virkelige helligdom, må man *beherske den praktisk*; man må i *gerning* nå til en regelmæssig fordeling, man må samle alle kornoverskud i fælles statsreserver, uden undtagelse, lige til sidste kerne, man må *rense hele landet* for skjulte eller oversete kornoverskud, man må med fast arbejderhånd få alle kræfter anspændt til det yderste for at øge udvindingen af brændstof og på det nøjeste holde hus med det, indføre den strengest tænkelige orden i tilførsel og forbrug af det.

Der behøves fra de fremskredne arbejderes side et

masse-»korstog« til ethvert område, hvor der produceres korn og brændstof, til ethvert punkt, hvor der finder tilførsel og fordeling af disse varer sted, for at forhøje arbejdsenergien, for at tidoble den, for at hjælpe sovjetmagtens lokale organer med at føre regnskab og kontrol, for med væbnet hånd at knuse spekulatørens, korrupsionens, uvæsenet. Det er ikke nogen ny opgave. Nye opgaver stiller historien i grunden ikke – den øger kun gamle opgavers størrelse og vingefang, efterhånden som revolutionens vingefang øges, efterhånden som dens vanskeligheder og storheden i dens verdenshistoriske opgave vokser.

Et af oktoberomvæltningens, sovjetomvæltningens største, uforgængelige resultater er, at den fremskredne arbejder gik ud til »folket« som fører for fattigfolk, som anfører for landsbyens arbejdende masser, som *opbygger af arbejdets stat*. Tusinder og atter tusinder af sine bedste arbejdere har Petrograd givet landsbyerne, og andre proletariske centre har gjort det samme. Kampafdelinger mod folk som Kaledin og Dutov, levnedsmiddelfdelinger – det er ikke noget nyt. Sagen er blot, at katastrofens nærhed, situationens alvor forpligter os til at gøre *tifold* mere end før.

Selv om arbejderen blev fattigfolks forkæmper og anfører, blev han ikke noget overjordisk væsen. Han førte folket fremad, men han blev tillige smittet af den småborgerlige holdningsløsheds sygdomme. Jo færre afdelinger, der var af de bedst organiserede, mest bevidste, mest disciplinerede og solide arbejdere, des hyppigere gik der opløsning i disse afdelinger, des hyppigere skete det, at fortidens småbesidderinstinkter sejrede over fremtidens proletariske, kommunistiske bevidsthedsorientering.

Selv om arbejderklassen har påbegyndt den kommunistiske revolution, kan den ikke med ét slag befri sig for svagheder og laster, som er nedarvet fra godsejernes og kapitalisternes samfund, fra udbytternes og snylternes samfund, fra den beskidte egenlystiges samfund, hvor de få søgte personlig vinding, mens de mange led nød. Men arbejderklassen kan besejre – *og vil ganske givet, uvægerligt, til sidst besejre* – den gamle Verden, dens laster og svagheder, hvis fjenden anfaldes af stadig nye arbejderafdelinger, stadig talrigere, stadig mere skolede

gennem erfaring, stadig mere hærdede af kampens vanskeligheder.

Sådan, netop sådan står sagen nu i Rusland. Hver for sig og hver i sin retning kan man ikke besejre hungersnøden og arbejdsløsheden. Der behøves et masse-»korstog« af fremskredne arbejdere ud til alle egne af vort uhyre land. Der behøves *tifold flere jernhårde afdelinger*, dannet af det bevidste og kommunismen grænseløst hengivne proletariat. Så vil vi besejre hungersnøden og arbejdsløsheden. Så vil vi føre revolutionen frem til et stade, der virkelig er socialismens forgård. Så vil vi også blive i stand til at føre en sejrrig forsvarskrig mod de imperialistiske røvere.

22. maj 1918

N. Lenin

Tale på 1. kongres i det øverste samfundsøkonomiske råd 26. maj 1918

Kammerater. Tillad mig først at overbringe kongressen af samfundsøkonomiske råd (1) en hilsen fra folkekommissærernes råd.

Kammerater. Det øverste samfundsøkonomiske råd har nu fået pålagt en af de mest vanskelige og tillige en af de mest perspektivrige opgaver. Det er givet, at jo flere positioner oktoberrevolutionen erobrer, jo dybere den omvæltning, som revolutionen har indledt, trænger ned, jo fastere grundlaget lægges for den socialistiske revolutions positioner og det socialistiske systems konsolidering, des større, des stærkere bliver betydningen af de samfundsøkonomiske råd. Ene af alle statsinstitutioner skal kun de sørge for at bevare et solidt fæste, et fæste, der bliver des mere solidt, jo nærmere vi kommer etableringen af en socialistisk samfundsorden og jo mindre behovet bliver for et rent administrativt apparat, der egentlig kun tager sig af forvaltning. Når udbytternes modstand er definitivt brudt, når den arbejdende befolkning har lært sig at organisere den socialistiske produktion, er dette administrative apparat, den i egentlig, stram, snæver forstand gamle stats apparat, dømt til at dø hen, mens et apparat som det øverste samfundsøkonomiske råd må og skal vokse, udvikle sig og blive stærkere, fordi det mere og mere varetager det organiserede samfunds væsentligste virksomhed.

Kammerater. Når jeg derfor ser på erfaringerne fra vort øverste samfundsøkonomiske råd og de lokale råd, hvis aktivitet rådet er tæt og uløseligt knyttet til, så mener jeg, at vi, skønt meget er ufærdigt, ufuldført og uorga-

niseret, ikke har den ringeste grund til at drage pessimistiske slutninger af nogen art. Den opgave, det øverste samfundsøkonomiske råd stiller sig, og den opgave, alle regionale råd og alle lokale råd stiller sig – det er jo en opgave, som er så gigantisk, så altomfattende, at der absolut ikke er noget forstemmende i det, vi alle observerer. Meget ofte – selvfølgelig fra vort synspunkt måske også alt for ofte – har man ikke gjort brug af den gamle talemåde »tag mål syv gange, skær til én gang«. Så enkelt som det ser ud i talemåden, er det desværre ikke, når økonomien skal organiseres efter socialistiske principper.

Når al magt – og denne gang ikke kun den politiske magt, ja ikke engang fortrinsvis den politiske, men derimod den økonomiske, dvs. den magt, som berører det dybest liggende fundament i menneskenes dagligdag – går over til en ny klasse, og vel at mærke en klasse, som for første gang i menneskehedens historie har fået det overvældende folkeflertal, alle de arbejdende og udbyttede masser med sig – da bliver vore opgaver mere komplicerede. Det ligger i sagens natur, ja det er soleklart, at med så formidabelt vigtige og svære organisatoriske opgaver, lader tingene sig ikke ordne på samme enkle vis som i tålemåden »tag mål syv gange, skær til én gang«, når vi på en fuldkommen ny måde skal organisere det dybest liggende fundament for hundrede millioner menneskelivs tilværelse. Vi har reelt ingen mulighed for atter og atter at måle og mærke af på forhånd, før vi skærer, så det vi syr sammen er målt færdigt og passet til. Det er under selve arbejdet, hvor vi afprøver de og de organer, hvor vi iagttager dem i praksis, hvor vi efterprøver dem med den arbejdende befolknings kollektive, fælles erfaringer og fremfor alt med deres egne arbejds erfaringer, det er her under selve arbejdet og dertil i en situation med fortvivlet kamp og desperat modstand fra udbytterne, som bliver så meget mere desperate, jo nærmere vi når det punkt, da den kapitalistiske udbytnings sidste, ødelagte tænder skal trækkes ud med rode – det er under dette arbejde, vi skal rejse vor økonomiske bygning. Under de vilkår er der selvfølgelig ikke det ringeste grundlag for pessimisme, selv om bourgeoisiet og d’herrer dybt fortørnede udbyttere nok skal finde rigeligt grundlag for ondsindede udfald, når vi op til flere gange, selv inden for et kort tids-

rum, må lave om på styrelsesformer, -vedtægter og -organer i forskellige grene af samfundsøkonomien. Det siger sig selv, at den, der har dette arbejde alt for tæt og alt for direkte inde på livet, og som for tredje gang skal være med til at lave om på styrelsesvedtægter, -regulativer og love, lad os f.eks. bare nævne sø- og flodtransporten – det er klart, at der har man det undertiden ikke særlig morsomt, og at glæderne ved den slags arbejde ikke altid er lige store. Men hvis vi ser bare en smule bort fra de direkte ubehageligheder ved den til overmål hyppige revision af dekretter, og hvis vi kigger bare en lille smule grundigere og længere på den gigantiske, verdenshistoriske sag, som det russiske proletariat skal føre igennem, foreløbig ved egne, utilstrækkelige kræfter, så bliver det straks begribeligt, at selv endnu hyppigere revisioner og praktisk efterprøvning af forskellige styringsformer, af forskellige regulativer, der skal bringe styr på disciplinen, er uundgåelige, at vi i en så gigantisk sag som denne aldrig har kunnet gøre krav på – at ingen forstandig socialist, der har skrevet om perspektiverne for fremtiden, har da nogen sinde haft i tankerne, at vi lige på stedet, efter en eller anden forlods given paragraf og med ét slag kunne opstille og sammensætte det nye samfunds organisationsformer.

Hvad vi har vidst, hvad vi har fået påvist af det kapitalistiske samfunds største kendere, af de bedste hoveder, som forudså dets udvikling, er, at samfundets omdannelse med historisk uundgåelighed i store træk vil forløbe i den hovedretning, at historien har fordømt privatejendom til produktionsmidlerne, at privatejendommen vil blive sprængt, at udbytterne uomgængeligt bliver eksproprieret. Dette er blevet fastslået med videnskabelig præcision. Og det vidste vi, da vi greb socialismens banner, da vi erklærede os som socialister, da vi stiftede socialistiske partier, da vi gav os i kast med at omforme samfundet. Det vidste vi, da vi overtog magten med henblik på en socialistisk reorganisering. Men hverken formerne for omdannelserne eller tempoet i den konkrete reorganiserings udvikling kunne vi vide noget om. Hvad det angår, kan kun kollektiv erfaring, kun millioners erfaring give fuld besked, for den sag vi står for, socialismens sag, har ikke nok i erfaringer, der er gjort af nogle hundreder og hundredtusinder i de lag øverst i samfun-

det, der hidtil har lavet historien i både godsejer- og kapitalistsamfundet. Sådan kan vi ikke gøre, og grunden er netop den, at vi tager bestik efter fælles erfaringer, de arbejdende millioners erfaringer.

Derfor ved vi, at den organisatoriske side af sagen, som er rådernes vigtigste, fundamentale og grundlæggende opgave – at den uundgåeligt vil bringe os en masse eksperimenter, en masse skridt, en masse korrekturer, en masse besværligheder, især når det drejer sig om at anbringe hvert menneske på rette plads, for her findes ingen erfaringer at bygge på, her må hvert eneste skridt tages af folk selv; jo sværere fejl der begås på denne vej, desto stærkere bliver visheden om, at for hver ny tilvækst i fagforeningernes medlemstal, for hvert nyt tusind, for hvert nyt hundredtusind af mennesker, der træder ud af de arbejdendes og udbyttedes skare, hvor de hidtil har levet på traditionsbunden, vanemæssig manér, og træder ind i opbyggernes skare, ind blandt opbyggere af sovjetorganer, da vokser antallet af mennesker, som vil klare opgaven og få arbejdet ind på det rette spor.

Tag en af de sekundære opgaver, som det samfundsøkonomiske råd, det øverste samfundsøkonomiske råd, særlig ofte støder på – brugen af borgerlige eksperter. Vi ved alle, i hvert fald de af os, der står på videnskabens og socialismens grund, at denne opgave først kan løses, kun kan løses i den udstrækning, hvori den internationale kapitalisme har udviklet arbejdets tekniske og materielle forudsætninger; dette arbejde, som nu har antaget gigantformat og hviler på videnskabens resultater, og dermed også på uddannelsen af en vældig stab af videnskabelige eksperter. Vi ved, at uden dette er socialisme en umulighed. Hvis vi nok engang læser de socialister, som i et halvt århundrede fulgte kapitalismens udvikling og drog den konklusion igen og igen, at socialismen må komme, da påpegede de alle uden undtagelse, at kun socialismen ville befri videnskaben fra dens borgerlige lænker, fra dens slavebinding til kapitalen, fra dens trældom hos den beskidte kapitalistiske haveesyges interesser. Alene socialismen vil gøre det muligt at udfolde og på den rette måde tilrettelægge samfundsproduktionen og produktfordelingen efter videnskabelige overvejelser af, hvordan man kan gøre livet lettere for alle arbejdende og skaffe dem mulighed for velfærd. Dette kan kun socialis-

men virkeliggøre. Og vi ved, den skal gøre det, og i forståelsen af denne sandhed ligger hele vanskeligheden i marxismen og hele dens styrke.

Dette skal vi virkeliggøre ved hjælp af elementer, som er socialismen fjendtlig stemt, for jo mægtigere kapitalen bliver, des mere udvikler bourgeoisiets åg også knægtelsen af arbejderne. Når statsmagten er kommet proletariatet og de fattigste bønder i hænde, når statsmagten sætter sig opgaver med støtte af disse masser, må vi gennemføre de socialistiske omdannelser med borgerlige eksperter, eksperter, som er opfostret i det borgerlige samfund, som ikke har oplevet nogen anden orden, som ikke kan forestille sig nogen anden samfundsordning, og som selv i de tilfælde, hvor disse mennesker går fuldstændig ærligt og trofast op i deres arbejde, selv i de tilfælde vil de altså være fyldt af borgerlige fordomme i tusindvis og med tusinder af tråde, der er usynlige for dem selv, være bundet til det døende borgerlige samfund, som går sin opløsning i møde og derfor øver desperat modstand.

Disse vanskeligheder ved opgaven og resultaterne forude må vi se i øjnene. Af alle de socialister, der har skrevet herom, erindrer jeg ikke at have læst en eneste socialistisk mening eller publikation om det fremtidige socialistiske samfund fra førende socialisters hånd, som skulle have peget på de konkrete praktiske vanskeligheder, arbejderklassen kommer til at stå over for efter magtovertagelsen, når den stiller sig som opgave at forvandle alle de svulmende skatte af kultur og kundskaber og teknik, som kapitalismen har ophobet, og som vi med historisk uomgængelighed behøver, – at forvandle alt dette fra at være redskab for kapitalismen til at blive redskab for socialismen. Det lyder enkelt i en generel formulering, i en abstrakt modstilling, men i kampen mod kapitalismen, som ikke dør straks, – tværtimod bliver dens modstand mere og mere desperat, jo nærmere døden kommer – bliver denne opgave kolossalt brydsom. Hvis der eksperimenteres på dette område, hvis vi gentagne gange må rette op på fejlgreb, hænger det uvægerligt sammen med, at vi på det og det felt af samfundsøkonomien ikke har haft held med straks at forvandle eksperterne fra at være kapitalismens tjenere til at blive den arbejdende befolknings tjenere og rådgivere. Selv om det ikke lykkes os på

én gang, må det ikke fremkalde skygge af pessimisme, for den opgave, vi sætter os, er af verdenshistorisk vanskelighed og betydning. Vi ser i øjnene, at vi med en socialistisk revolution i ét enkelt land, selv hvis det havde været et langt mindre tilbagestående land end Rusland, selv hvis vi havde levet under lettere betingelser end efter fire års ufatteligt, udmarvende, opslidende og ødelæggende krig – at vi i et enkelt land med socialistisk revolution ikke straks kan ordne rub og stub ved egne kræfter alene. Den, som vender ryggen til den igangværende socialistiske revolution i Rusland under henvisning til det indlysende ulige styrkeforhold, han minder om den forbenede mand i federal, (2) der ikke kan se ud over sin egen næsetip og glemmer, at ikke én nogenlunde vidtrækkende historisk omvæltning er foregået uden en hel række af situationer, hvor styrkeforholdet har været ulige. Kræfterne vokser under kampen, med revolutionens vækst. Når et land har givet sig i kast med de mest storslåede omdannelser, så har dette land og den sejrende arbejderklassens parti den fortjeneste, at opgaver, som tidligere formuleredes abstrakt, teoretisk, har vi grebet helt praktisk an. Den erfaring vil ikke blive glemt. Den erfaring kan ikke berøves arbejderne, der nu står sammen i fagforeninger og lokale organisationer, og som praktisk har taget fat på at sætte hele landets produktion i system; den erfaring kan ikke bringes ud af verden, hvor svære komplikationer den russiske revolution og den socialistiske verdensrevolution end løber ind i, ligegyldigt hvad der sker. Den er gået over i historien som erfaringen med socialismens tilkæmpelse, og på denne erfaring vil fremtidens internationale revolution rejse sin socialistiske bygning.

Lad mig anføre nok en opgave, måske den sværeste, som det øverste samfundsøkonomiske råd må se at finde en løsning på. Det drejer sig om arbejdsdisciplinen. Når det er sagt, må vi også erkende og med tilfredshed understrege, at det var fagforeningerne, deres største forbund – metalarbejderforbundets centralkomité og fagforeningernes alrussiske råd – de øverste faglige organisationer med millioner af medlemmer, der som de første og på eget initiativ tog denne opgave op, en opgave af verdenshistorisk betydning. For at fatte dén, må man se bort fra de delvise, mindre fiaskoer, fra de enorme vanskelighe-

der, der synes uovervindelige, hvis man tager dem isoleret. Det må man sætte sig ud over og se på den historiske udskiftning af samfundsøkonomiens formationer. Kun ud fra det synspunkt bliver det klart, hvilken gigantisk opgave vi har påtaget os, og hvilken gigantisk betydning der ligger i, at det denne gang er samfundets mest frem-skredne repræsentant, de arbejdende og udbyttede masser, som på eget initiativ har påtaget sig en opgave, der i det feudale Rusland før 1861 (3) helt og holdent blev afgjort af en håndfuld godsejere, som anså det for at være deres domæne. Dengang var det dem, der skulle se til, at der blev skabt sammenhæng og disciplin i landsmålestok.

Vi véd, hvordan de feudale herremænd fik den disciplin i stand. Det skete ved tyranni, overgreb, strafarbejde og uhørte lidelser for folkets flertal. Genkald jer så hele overgangen fra feudalismen til borgerlig økonomi. Genkald jer det, endskønt de fleste af jer, ikke kunne se det med egne øjne, og det, I har hørt fra ældre generationer – overgangen efter 1861 til den nye borgerlige økonomi, fra livegenskabets gamle prygledisciplin, fra en disciplin, der var så grov, så skændig, så brutal mod mennesket, at det overgår enhver forstand, – til borgerlig disciplin, til sultens disciplin, til det såkaldte frivillige salg af arbejdskraft, der i realiteten var den kapitalistiske trældoms disciplin – den overgang virkede historisk set let, fordi menneskeheden gik fra én udbytter til en anden udbytter, fordi ét mindretal af røvere og udbyttere af folkets arbejde veg pladsen for et andet mindretal, der også bestod af røvere, der også bestod af udbyttere af folkets arbejde, – fordi godsejerne veg for kapitalisterne, – det ene mindretal for det andet, mens man knægtede de brede masser af arbejdende og udbyttede klasser. Og selv denne udskiftning af én udbytterdisciplin med en anden kostede års, for ikke at sige årtiers anstrengelser, den kostede års, for ikke at sige årtiers overgangstid, hvor de gamle feudale herremænd var oprigtig forvissede om, at nu gik det hele nedenunder og hjem, at landbrug uden livegenskab var umuligt, og hvor den nye herre, kapitalisten, stødte på praktiske vanskeligheder for hvert skridt han tog; han slog opgivende ud med hånden mod sin bedrift, hvor det materielle tegn, et af de håndgribelige beviser på overgangsvanskelighederne, var, at da Rusland begyndte at indforskrive maskiner fra

udlandet for at kunne arbejde med det allerbedste udstyr, da viste det sig, at der hverken fandtes nogen med forstand på at håndtere dem eller ledere. Og overalt i Rusland stod de fineste maskiner stille til ingen nytte, så svært var det at skifte om fra den gamle feudale disciplin til den nye, borgerlig-kapitalistiske disciplin.

Hvis I nu betragter sagen på den måde, kammerater, lader I jer heller ikke bringe ud af fatning af de folk, af de klasser, af borgerskabets håndlangere, hvis hele opgave er at så panik, at så mismod, at indpode dybt mismod over alt arbejde og udmale det som håbløst, og som peger på hver eneste foreteelse af disciplinløshed og opløsning og derfor affejer revolutionen, som om verden, som om historien nogen sinde har set bare én virkelig stor revolution uden opløsning, uden disciplinløshed, uden eksperimentets plagsomme skridt, når masserne er i færd med at udvikle en ny disciplin. Vi må ikke glemme, at vi som de første er nået til det foreløbige punkt i historien, hvor en ny disciplin, en disciplin blandt arbejdsfolk, en kammeratskabets disciplin, en sovjetisk disciplin, faktisk udvikles af millioner af arbejdende og udbyttede. Vi garanterer ikke for, vi regner ikke med hurtige resultater heraf. Vi ved, at den opgave vil lægge beslag på en hel historisk epoke. Vi har indledt denne historiske epoke, når vi i et endnu borgerligt land tager fat på at knuse det kapitalistiske samfunds disciplin, knuser den og er stolte over, at alle bevidste arbejdere, at arbejdende bønder med beslutsomhed på enhver måde hjælper med at knuse den, og når der i masserne, frivilligt på eget initiativ, vokser en bevidsthed om, at de må udskifte denne disciplin, der bygger på udbytning og på de arbejdendes trældom, ikke efter ordre oppefra, men fordi deres egen livserfaring byder det – med en ny disciplin, det forenede arbejdes disciplin, de forenede, organiserede arbejderes og bønderes disciplin i hele Rusland, et land med snesevi, ja hundreder af millioner af mennesker. Det er en opgave af gigantisk vanskelighed, men til gengæld også en perspektivrig opgave, for først når vi engang har løst den i praksis, har vi også slået det sidste søm i det kapitalistiske samfunds ligkiste, som vi skal sænke i jorden.

Bemærkninger til forslag til regulativ for ledelsen af nationaliserede virksomheder (1)

Kommunisme kræver og forudsætter den højeste centralisering af storproduktion i hele landet. Derfor må der ubetinget gives det fællesrussiske centrum ret til direkte at underlægge sig alle virksomheder inden for en given branche. Distriktscentrene tilrettelægger deres funktioner afhængigt af lokale, sædvanemæssige og andre forhold i overensstemmelse med de fra centrum udstedte generelle produktionsanvisninger og beslutninger.

At fratage det alrussiske centrum retten til direkte at underlægge sig alle virksomheder inden for en given branche i alle egne af landet, sådan som det fremgår af udvalgets forslag, vil det være anarko-syndikalisme på distriktsplan og ikke kommunisme.

5. alrussiske kongres af arbejder-, bonde-, soldater- og rødmistrepræsentanternes sovjetter 4.-10. juli 1918

Beretning fra Folkekommissærernes Råd 5. juli 1918

Kammerater. Tillad mig, skønt den forrige talers indlæg til tider var særdeles følelsesladet, (1) at fremlægge beretningen fra Folkekommissærernes Råd på almindelig vis, dvs. berøre en række principielle hovedspørgsmål, således som det tilkommer dem, og ikke indlade mig i en polemik, som den tidligere taler så gerne vil have, men som jeg naturligvis heller ikke agter at forbigå helt. I véd, kammerater, at siden forrige kongres har Brest-traktaten (2) været den hovedfaktor, der bestemte vor stilling, ændrede vor politik og afgjorde vor taktik og holdning til visse andre partier i Rusland. I husker, hvordan der på sidste kongres blev slynget et utal af bebrejdelser mod os, rejst et utal af anklager og holdt et utal af taler mod os, i den mening, at det meget omtalte pusterum ikke ville hjælpe Rusland, at der var alligevel indgået en international imperialistisk alliance, og at den retræte, vi lagde op til, i praksis ikke ville kunne føre til noget. Bresttraktaten blev også den udslagsgivende faktor for de kapitalistiske staters stilling, og derfor må man naturligvis opholde sig ved den. Jeg tror, kammerater, at det nu, da der er gået tre en halv måned er hævet over enhver diskussion, at vi havde ret trods bebrejdelserne og anklagerne. Vi kan sige, at proletariatet og de bønder, der ikke udbytter andre og ikke spinder guld på folkets sult, alle er

de uforbeholdent på vor side og i hvert fald imod de uforstandige, som vil trække dem ind i en krig og ønsker at sprænge Brest-traktaten. (*Uro.*)

De ni tiendedele er på vor side, og jo klarere situationen tegner sig, jo mere ubestrideligt bliver det også, at nu hvor de vesteuropæiske imperialistiske partier, de to imperialistiske hovedgrupper, er inde i en tvekamp på liv og død, hvor de for hver måned, for hver uge, for hver dag der går skubber hinanden nærmere og nærmere mod afgrunden, hvis omrids vi tydeligt ser, i en sådan situation bliver rigtigheden af vor taktik særligt klar, – det véd og føler især de der oplevede krigen, de der så krigen og ikke snakkede om krigen i letkøbte vendinger. For os er det især klart, at så længe hver af de to grupper er stærkere end os, og så længe det afgørende vendepunkt, som skal sætte Ruslands arbejdere og arbejdende folk i stand til at udnytte revolutionens resultater, komme sig over det påførte slag og rejse sig i fuld højde, således at det kan skabe en ny, organiseret, disciplineret hær, bygge den op på nye principper, så vi ikke i ord, men i gerning ... (*stærkt bifald til venstre i salen, tilråb fra højre: »Kerenskij!«*), så længe dette vendepunkt endnu ikke er indtruffet, må vi vente. Jo dybere vi trænger ind i folkets masser, jo tættere vi kommer arbejderne på fabrikker og virksomheder og de arbejdende bønder, der ikke udbytter fremmed arbejdskraft og ikke forsvarer spekulationsinteresserne hos den kulak, der skjuler sit korn og frygter levnedsmiddeldiktaturet, desto sikrere kan vi sige, at vi også dér vil møde og møder – og nu kan det for øvrigt med absolut sikkerhed erklæres, at vi allerede har mødt – fuld sympati og samstemmighed. Nej, for tiden vil folket ikke slås med disse fjender, med imperialisterne, det kan det ikke og gør det ikke, uanset hvor ivrigt visse personer af tankeløshed og i deres begejstring for fraser søger at skubbe folket ud i en sådan krig, hvilke ord de end dækker sig under. Nej, kammerater, enhver som i dag direkte eller indirekte, åbenlyst eller fordækt, fabler om krig, enhver som skriger op om Brest-traktaten, ser altså ikke, at det er d’herrer Kerenskij og godsejere, kapitalister og kulakker, som er ved at lægge Ruslands arbejdere og bønder en strikke om halsen ... (*Tilråb: »Mirbach!« Uro.*) Hvor støjende de end ter sig på samtlige møder, står deres sag dog håbløst ude i folket! (*Bifald. Uro.*)

I betragtning af den situation, disse folk har bragt sig selv i, forbyder det mig ikke spor, at de kun kan reagere med råben, hysteriske angreb, eder og vilde grovheder (*Bifald*), når der ikke gives andre argumenter ... (*Tilråb: » Jo, der gør!« Uro.*)

99 af 100 russiske soldater véd, hvilke ufattelige lidelser det kostede at få bugt med krigen. De véd, at for at bygge en krig op på et nyt socialistisk og økonomisk grundlag (*Tilråb: »Mirbach giver ikke lov!«*) skal der gøres utrolige anstrengelser, og allerførst måtte røverkrigen bringes til ophør. De ved, at imperialismens kræfter fortsætter med at slås som rasende, og at disse kræfter i de tre måneder, som nu er forløbet siden sidste kongres, er kommet afgrunden et par skridt nærmere, – de går ikke med i en sådan krig. Da vi havde opfyldt vor pligt over for alle folkeslag, der forstod fredstraktatens betydning, og bragt denne betydning til arbejdernes kundskab i alle lande gennem vor Brest-delegation med kammerat Trotskij i spidsen, da vi åbent tilbød en ærlig demokratisk fred, blev dette tilbud saboteret af et forbitret bourgeoisie i samtlige lande. Vor stilling kan kun være afventende, og folket vil få at se, hvordan disse rasende imperialistgrupper, der endnu er stærke, styrter sig i den afgrund, de nu er på vej mod – det ser alle ... (*Bifald.*) Det ser alle, der ikke med vilje lukker øjnene i. I løbet af disse tre en halv måned, hvor det forrykte imperialistiske parti har gjort sit til at trække krigen i langdrag, er denne afgrund unægtelig rykket nærmere. Vi véd, føler og mærker, at vi endnu ikke er rede til krig. Det siger soldaterne, dem der har mærket krigen på deres krop, og de alarmråb, som opfordrer til at gøre sig fri af Brest-strikken nu, kommer fra mensjevikkerne, de højre-socialrevolutionære og Kerenskij's tilhængere, og kadetterne. I véd, hvor godsejernes og kapitalisternes fortalere står, hvor de højre-socialrevolutionæres og kadetternes slæng står. I den lejr bliver venstre-socialrevolutionære taler, der også hælder til krig, hilst med larmende klapsalver. Som det tidligere blev sagt her fra talerstolen, er de venstre-socialrevolutionære havnet i en ubehagelig situation: de tog fejl af husnummeret. (*Bifald.*)

Vi ved, at den store revolution rejser sig fra selve folke-massernes dyb, at der dertil behøves måneder og år, og vi forundres ikke over, at de venstre-socialrevolutionære

res parti udviste en utrolig vaklen under revolutionen. Trotskij har her omtalt denne vaklen, og jeg vil blot tilføje, at de venstre-socialrevolutionære kammerater sagde nej, da vi den 26. oktober (3) tilbød dem regeringsdeltagelse; og da Krasnov stod ved Petrograds porte, var de ikke med os, følgelig hjalp de altså ikke os, men Krasnov. Vi forundres ikke over denne vaklen. Nej, det parti har været gennem en del. Men, kammerater, der må være måde med alt.

Vi ved, at revolutionen er noget, der læres gennem erfaring og i praksis, at revolutionen først bliver en revolution, når millioner og atter millioner af mennesker kommer i opbrud og rejser sig alle som én. (*Bifald, der overdøver Lenins ord. Tiltråb: »Leve sovjetterne!«*). Denne kamp, der løfter os op til et nyt liv, er påbegyndt af 115 millioner mennesker: Det er en storslået kamp, som må følges med dybeste alvor. (*Stormende bifald.*) I oktober da sovjetmagten blev grundlagt, den 26. oktober 1917, da... (*Uro, tilråb, bifald*) vort parti og dets repræsentanter i den centrale eksekutivkomité foreslog de venstre-socialrevolutionære at gå med i regeringen, sagde de nej. Og da de gjorde det, var de ikke med os, men mod os. (*Uro på de venstre-socialrevolutionæres pladser.*) Jeg er meget ked af at måtte sige ting, I ikke bryder jer om. (*Tiltagende uro i salens højre side.*) Men hvad skal man stille op? Hvis Krasnov, kosakgeneralen... (*Uro og tilråb, der hindrer taleren i at fortsætte.*) Dengang I vaklede den 26. oktober og ikke anede, hvad I selv ville, og nægtede at gå sammen med os... (*Minutlang uro.*) Sandheden er svær at sluge! Lad mig erindre jer om, at de folk, der vaklede, og som ikke aner, hvad de selv vil, og nægter at gå sammen med os, gerne lytter til andres ammestuehistorier. Jeg fortalte jer, hvordan soldaten, der havde været i krig... (*Uro, bifald.*) Da den foregående taler havde ordet, blev hun påhørt i ro og orden af kongressens overvældende flertal. Vel, det er klart. Hvis der skulle være personer her, som foretrækker at forlade sovjetkongressen, så værsgo! (*Uro og røre til højre i salen. Dirigenten kalder til orden.*)

Nuvel, kammerater, hele begivenhedsforløbet har vist, at vi handlede rigtigt ved at indgå Brest-freden. Og de, der på forrige sovjetkongres forsøgte sig med dårlige vitser angående pusterummet, har lært og fået syn for, at vi

fik en udsættelse, om end det kostede os ufattelige anstrengelser, og at vore arbejdere og bønder har brugt denne udsættelse til at gøre et kæmpeskridt fremad mod den socialistiske opbygning, mens Vestmagterne har gjort et kæmpeskridt fremad mod den afgrund, imperialismen nærmer sig hurtigere og hurtigere for hver uge, denne krig varer.

Komplet vildrede er det eneste jeg kan finde til forklaring af, hvordan de folk optræder, der under påberåbelse af hele den vanskelige situation angriber vor taktik. Jeg gentager, at man blot behøver at genkalde sig den seneste periode på tre en halv måned. Jeg minder dem, som var med på sidste kongres, om de ting, der blev sagt, og jeg foreslår dem, som ikke var med, at de læser protokollen eller avisartiklerne derfra for at forvise sig om, hvordan begivenhederne til fulde har underbygget vor taktik. Der kan ikke være noget skel mellem oktoberrevolutionens sejr og den internationale revolutions sejr; der må og vil komme udbrud i andre lande. Vi har i Brest-perioden gjort alt, hvad vi kunne for at fremskynde dem. De som har oplevet revolutionerne i 1905 og 1917, som har overvejet dem og undersøgt dem med eftertanke og alvor, véd også, at i vort land blev disse revolutioner født under gigantiske anstrengelser.

To måneder før januar 1905 eller februar 1917 kunne ingen revolutionær med nok så megen erfaring og viden, intet menneske fortrolig med folkets liv forudsige, at et sådant tilfælde ville få Rusland til at eksplodere. At udnytte enkelte alarmråb og overøse folkemasserne med appeller, som er ensbetydende med at bringe freden til ophør og kaste os ud i krig, er en hovedløs politik, ført af mennesker i komplet vildrede. Og som bevis på denne vildrede vil jeg eksempelvis citere udtalelser af en person, nemlig kammerat Spiridonova, hvis oprigtighed hverken jeg eller nogen anden drager i tvivl; hun har holdt en tale, der er trykt i bladet Golos Trudovovo Krestjanstva (4) og som ikke er blevet dementeret. I denne tale af 30. juni har kammerat Spiridonova skrevet tre fuldstændigt grundløse linjer, om at tyskerne skulle have tilstillet os et ultimatum om at levere dem tekstilvarer for to milliarder rubler.

Et parti, som driver sine mest oprigtige repræsentanter dertil, at selv de falder i en så frastødende sump af

løgn og bedrag, et sådant parti er uhjælpeligt færdigt. Arbejderne og bønderne véd dog, hvilke utrolige anstrengelser og kvaler det kostede os at få undertegnet Brest-traktaten. Skal det virkelig være nødvendigt at udmale denne freds smertelige karakter med flere skrøner og røverhistorier, som selv de mest oprigtige folk fra dette parti griber til! Men vi véd, hvad folkets mening er, og det er den vi ledes af, mens de farer frem og tilbage og råber hysterisk op. Sådant set er denne opførsel, der udspringer af komplet vildrede, værre end nogen provokation. Især hvis vi tager summen af alle partier i Rusland, sådan som en videnskabelig holdning til revolutionen forlanger. Man må aldrig nogen sinde glemme at se på alle partiers holdning under ét. Enkelte personer og enkelte grupper kan måske tage fejl, kan måske ikke orientere sig eller er ude af stand til at forklare deres egen opførsel; men tager vi hele summen af partier i Rusland og ser på deres indbyrdes forhold, er der ikke noget at tage fejl af. Se blot, hvad de højre-socialrevolutionære, Kerenskij, Savinkov og alle andre siger nu, når de hører de venstre-socialrevolutionæres opfordringer... Lige nu klapper de som rasende. De vil være henrykte for at få Rusland ind i krigen nu, hvor Miljukov har brug for det. Og siger man nu, at Brest-freden skulle være en strikke, så er det gods-ejernes strikke, der lægges om halsen på den russiske bonde. Når man her taler om at bekriige bolsjevikkerne, ligesom den foregående taler snakkede om at skændes med bolsjevikkerne, vil jeg svare: Nej, kammerater, det er ikke noget skænderi, det er et virkeligt, uafvendeligt brud, et brud mellem dem, der bærer hele situationens byrde ved at fortælle folket sandheden og ikke lader sig forhekse af alarmråb, og dem der forhekkes af disse alarmråb og uforvarende gør fjendens arbejde, provokatørernes arbejde. (*Bifald.*)

Jeg vil nu slutte første del af min beretning. I løbet af disse tre og en halv måneds rasende imperialistiske krige er de imperialistiske stater rykket nærmere til den afgrund, de driver folkene ud i. Dette blodtørstige vilddyr har revet mangt et stykke levende organisme ud af vort land. Vore fjender nærmer sig afgrunden i et sådant tempo, at det bliver dem – selv hvis de fik mere end tre en halv måned, og selv hvis det imperialistiske blodbad påførte os de samme tab en gang til – og ikke os, der buk-

ker under, fordi den hastighed, hvormed deres modstand svækkes, hurtigt fører dem mod afgrunden. Hos os derimod findes der trods de gigantiske vanskeligheder, som vi åbent fortæller hele folket om, trods alt dette findes der efter disse tre en halv måned sunde spirer til en sund organisme – både i industrien og alle andre steder skrider opbygningsarbejdet frem, måske beskedent, ikke med store armbevægelser eller store ord, men det skrider frem. Det har allerede givet særdeles frugtbare resultater. Og med yderligere tre måneders, med yderligere seks måneders, med en hel vinters arbejde i samme retning, vil vi nå endnu videre, mens det vesteuropæiske imperialistiske vilddyr trættes af kampen og ikke længere vil kunne klare styrkeprøven, fordi der i det modnes kræfter, som ikke hidtil har haft troen på sig selv, men som vil føre imperialismen til dens grav. Og det, som allerede er begyndt dér, grundigt begyndt, lader sig ikke ændre på tre en halv måned. Alt for lidt er blevet sagt om dette beskedne oplysningsarbejde, og jeg tror, vi bør se mere indgående på det. Jeg for min part kan ikke lade det uomtalt, om ikke for andet så fordi den foregående talers angreb må tages med i billedet. Lad mig henvise til den centrale eksekutivkomité's resolution af 29. april 1918. (5) Jeg aflagde dengang en beretning omkring sovjetmagtens nærmeste opgaver (6) og understregede heri, at side om side med vor umådeligt vanskelige situation måtte opbygningsarbejdet hjemme gives første prioritet.

Og uden at gøre os illusioner må vi her sige, at det er et arbejde, som vi, hvor svært det end er, må vie alle vore kræfter. De erfaringer, jeg kan delagtiggøre jer i, viser, at vi ubestrideligt er nået langt i så henseende. Det er klart, at hvis man nøjes med ydre resultater, sådan som bourgeoisiet gør, når de griber fat i enkelte eksempler på fejl vi har begået, da kan man næppe tale om fremgang, men vi anskuer de ting fra en helt anden synsvinkel. Bourgeoisiet tager for eksempel administrationen af flodbådstrafikken og anfører, hvor mange gange vi har sat ind for at omlægge den, hvorefter man skadefro proklamerer, at sovjetstyret ikke kan klare problemerne. Hertil vil jeg svare: Ja vist, vi har flere gange lavet om på administrationen af flodbådstrafikken såvel som af jernbanerne, og nu sætter vi også ind på en storstilet omlægning af det samfundsøkonomiske råd. Hele omvæltningens be-

tydning ligger nemlig i, at socialismen fra at være et dogme, der kun diskuteres af folk uden forstand på noget som helst, fra at være et ord i bøger og programmer, nu er blevet praktisk arbejde. I dag laver arbejderne og bønderne socialismen med egne hænder.

Netop for Rusland, det føler jeg mig overbevist om, er de tider forbi, uigenkaldeligt forbi, da man diskuterede socialistiske programmer ud fra bøger. I dag kan man kun drøfte socialisme ud fra erfaringer. Omvæltningens betydning ligger i, at den for første gang i historien har kastet det gamle borgerlige embedsmandsapparat og administrationssystem til side og tilvejebragt betingelser, der sætter arbejdere og bønderne i stand til selv at tage fat på arbejdet, et ufattelig svært arbejde, hvis vanskeligheder det ville være latterligt at lukke øjnene for; kapitalisterne og godsejerne har jo gennem århundreder jagtet og forfulgt millioner af mennesker for den blotte tanke om selv at administrere jorden. Og nu, på nogle få uger, nogle få måneder, midt i et desperat og fortvivlet kaos, hvor krigen har lemlæstet hele Rusland, så folk ligner én, der er pryglet halvt til døde – på et sådant tidspunkt, hvor tsarerne, godsejerne og kapitalisterne har efterladt os det størst tænkelige kaos, er det de nye klasser, arbejderne og de bønder, der ikke udbytter lønnet arbejdskraft eller spinder guld på kornspekulation, som skal tage fat på arbejdet, på opbygningen af det nye. Ja, det er en utrolig vanskelig og utrolig taknemmelig sag. Hver måneds arbejde og erfaring af den art er lige så meget værd som ti eller tyve år af vor historie. Nej, vi er ikke bange for at indrømme, og det fremgår også af vore dekreter, at vi hele tiden må lave om på dem; vi har endnu ikke skabt noget færdigt, vi kender endnu ikke til en socialisme, som kan indpasses i paragraffer. Når vi nu kan foreslå denne kongres et udkast til sovjetforfatning, skyldes det kun, at sovjetterne er oprettet og efterprøvet i alle egne af landet. Kun et halvt år efter oktoberrevolutionen, næsten et år efter den første alrussiske sovjetkongres har vi kunnet nedfælde det, der allerede eksisterer i praksis. (7)

På det økonomiske område, dér hvor socialismen endnu kun er under opbygning, hvor der skal tilvejebringes en ny disciplin, dér har vi endnu ingen sådan erfaring; den opnår vi med omlægninger og ombygninger. Dette er vor hovedopgave. Vi siger: Enhver ny samfundsorden

kræver nye relationer menneskene imellem, en ny disciplin. Der var engang, da det økonomiske liv var umuligt uden feudal disciplin, da der kun fandtes én disciplin – piskens, og der var engang, da kapitalisterne herskede, da sult var disciplinens styrke. Men nu, siden sovjetomvæltningen, siden den socialistiske revolutions begyndelse, skal der skabes en disciplin, som bygger på tillid til arbejderne og de fattige bønders organiserede kraft, en kammeratlig disciplin, en disciplin af gensidig respekt, en disciplin af selvstændighed og initiativ i kampen. Enhver, der griber til de gamle kapitalistiske kneb og i tider med nød og hunger ræsonnerer på gammel kapitalistisk manér: Hvis jeg nu sælger mit korn på egen hånd, får jeg også større fortjeneste; hvis jeg nu avler mit korn på egen hånd, kommer jeg også lettere til det. Den, der ræsonnerer som så, vælger den nemmeste vej, men når aldrig frem til socialismen.

Det er simpelt og let at holde sig inden for de gamle baner, de tilvante kapitalistiske relationer, men vi ønsker at følge en ny vej. Den kræver af os og hele folket et højt niveau af bevidsthed og organisation, men kræver mere tid og afstedkommer store fejl. Men vi siger til os selv: den begår ingen fejl, der ikke udretter noget praktisk.

Hvis den periode, jeg aflægger beretning for, efter forsamlingens opfattelse indbefatter erfaringer, der ofte omfatter korrekturer, rettelser, tilbagevenden til det gamle, så er det ikke heri, vi finder hovedopgaven, hovedindholdet, hovedværdien af beretningsperioden. Det gamle administrationsapparat af embedsmænd, som blot behøvede at forlange gageforhøjelse, hører fortiden til. Vi står over for arbejderorganisationer, der har taget den økonomiske administration i egne hænder. Vi står over for et jernbaneproletariat, der var dårligere stillet end andre og som har et legitimt krav på forbedrede forhold; i morgen fremsætter flodbådsproletariatet sine krav, i overmorgen har vi kravene fra middelbonden – ham skal jeg komme nærmere ind på – der ofte føler sig dårligere stillet end arbejderne, og som vi ser på med største opmærksomhed, og hvis interesser samtlige dekreter handler om, hvilket den foregående taler overhovedet ikke har begrebet, – alt sammen noget, der fremkalder umådelige vanskeligheder, men det er de vanskeligheder, hvorunder arbejderne og de fattige bøn-

der for første gang efter århundreders undertrykkelse selv tager fat på at organisere hele Ruslands samfundsøkonomi med egne hænder. Og for at imødekomme disse retfærdige krav må vi hele tiden søge nye metoder, ændre i dekretterne og lægge administrationen om. Foruden eksempler på og tilfælde af ting, der er slået fejl eller gået i vasken – tilfælde som den borgerlige presse hager sig fast i, og som ifølge sagens natur er mangfoldige – gør vi også fremskridt, for netop gennem de delvise fiaskoer og fejl lærer vi ad erfaringens vej at opføre den socialistiske bygning. Og når vi fra alle sider oplever nye krav, siger vi: sådan skal det være, dét er socialisme, når hver enkelt ønsker at forbedre sin situation, når alle ønsker at nyde livets goder. Men vort land er fattigt, det er forarmet, og foreløbig er det ikke muligt at opfylde alle krav; derfor er det så svært, midt i ødelæggelserne, at opføre den nye bygning. Men man tager alvorligt fejl, hvis man tror, at socialismen kan bygges under fredelige, rolige omstændigheder: overalt vil den blive til i tider med kaos, tider med sult. Sådan må det også være, og når vi ser repræsentanter for de virkelige ideer, siger vi til os selv: med tusindvis, titusindvis, hundredtusindvis af hænder er arbejderne og de arbejdende bønder gået i gang med at opføre den nye, socialistiske bygning. Nu indledes den mest dybtgående omvæltning af livet på landet, hvor agiterende kulakker prøver at spænde ben for de arbejdende bønder, som ikke udbytter andres arbejde og ikke profiterer på kornspekulation, og dér er opgaven en anden. I byerne drejer det sig om at sætte fabrikkerne, metalindustrien, i gang og efter krigens kaos at fordele produktion, råvarer og andre materialer, en opgave som bliver meget vanskelig at gennemføre. Dér er arbejderne ved at lære sig disse ting og i gang med at oprette centrale forvaltningsorganer. Dér må vi lave om på de øverste samfundsøkonomiske råd, fordi de gamle love, der blev udstedt først på året, allerede er forældede; arbejderbevægelsen marcherer fremad, den gamle arbejderkontrol er allerede forældet, og fagforeningerne er blevet spirer til forvaltningsorganer for hele industrien. (*Bifald.*) Meget er allerede udrettet på dette felt, og dog kan vi ikke prale af strålende fremskridt. Vi véd, at det er et område, hvor borgerlige elementer, kapitalister, godsejere og kulakker længe beholder muligheden for at drive agitation

og påstå, at som sædvanlig er et udstedt dekret ikke ført ud i livet, at der lige er kommet et nyt, som atter vil blive ændret om tre måneder, men spekulationen består ligesom under kapitalismen. Nej, vi kender ingen altdækkende heksedoktorrecept, som straks kunne gøre det af med spekulationen. Det kapitalistiske systems vaner er for indgroede; at genopdrage folket, som i århundreder er opflasket med disse vaner, er en vanskelig sag, der kræver lang tid. Men vi siger: Vor kampmetode er organisation. Vi skal tage hånd i hanke med alt, omhyggeligt kontrollere kulakkerne og spekulanterne, erklære dem skånselsløs krig og aldrig give dem spillerum, men kontrollere hvert af deres skridt. (*Bifald.*)

Erfaringsmæssigt ved vi, at ændring af dekretterne er nødvendig, for der opstår hele tiden nye vanskeligheder, som skaber nye motiver til en ændring. Og da vi i levnedsmiddelspørgsmålet nu er nået frem til at organisere fattigbønderne, alt imens vore tidligere kammerater, de venstre-socialrevolutionære, med en oprigtighed, der ikke kan betvivles, siger, at vore veje er skiltes, så svarer vi dem eftertrykkeligt: så meget des værre for jer, hermed har I altså vendt socialismen ryggen. (*Bifald.*)

Kammerater. Levnedsmiddelspørgsmålet er det centrale. Det er det spørgsmål, vi ofrer størst opmærksomhed i vor politik. En mængde mindre foranstaltninger, der ikke er synlige udefra, men som Folkekommisærernes Råd har truffet, f.eks. forbedring af vandvejs- og jernbanetransporten, tømning af de militære forplejningslagre, spekulationsbekæmpelse, – har alle sigte på at bringe levnedsmiddelsituationen på fode. Ikke kun i vort land, men alle de mest civiliserede lande, der før krigens ikke anede, hvad sult var, alle befinder de sig nu i den mest fortvivlede situation, skabt af imperialisterne i kampen om den ene eller anden gruppes overherredømme. Snesevis af millioner mennesker i Vesten er udsat for sultens pinsler. Det er det, som gør en social revolution uomgængelig, for sociale revolutioner vokser ikke frem af programmer, men af, at mange millioner mennesker siger: »Vi vil ikke leve i sult, så hellere dø for revolutionen«. (*Bifald.*)

En frygtelig ulykke, hungersnøden, er rykket ind på os, og jo vanskeligere vor stilling er, jo mere akut levnedsmiddelkrisen bliver, des mere forstærker kapitalisterne

deres kamp mod sovjetmagten. I ved, at den tjekkoslovakiske opstand (8) blev iværksat af folk, der var købt og betalt af de engelske og franske imperialister. Til stadighed hører vi om opstande mod sovjetterne, snart det ene, snart det andet sted. Kulakopstanden får fat i stadig nye områder. Krasnov, som de russiske arbejdere så storsindet lod gå fri i Petrograd, da han mødte op og afleverede sin sabel, thi intelligensens fordomme er stadig stærke og intelligensen protesterede mod dødsstraf, fik atter lov at gå fri ved Don på grund af intelligensens fordomme mod dødsstraf. Nu ville jeg derimod gerne se den folkedomstol, den arbejder- og bonde-domstol, som ikke havde dømt Krasnov til skydning, ligesom han skyder arbejdere og bønder. Vi hører, at man finder det i sin orden, når Dersjinskijs kommission (9) idømmer dødsstraf, mens man ikke finder det i orden, at en domstol åbent og offentligt siger: Han er kontrarevolutionær og fortjener at blive skudt. Folk, der har nået en sådan grad af hykleri, er politisk døde. (*Bifald.*) Nej, en revolutionær, der ikke vil hykle, kan heller ikke afstå fra dødsstraf. Der har ikke været en eneste revolution eller borgerkrigsperiode uden skydninger.

Situationen på levnedsmiddelområdet har nået et nærmest katastrofalt stade. Vi er kommet dertil, hvor revolutionen er indtrådt i sin allersværeste periode. Vi står over for den sværeste periode af alle: nogen sværere periode har arbejdernes og bøndernes Rusland endnu ikke oplevet – netop den periode, som er tilbage indtil høsten. Jeg, der har oplevet lidt af hvert, hvad angår partistridigheder og revolutionære diskussioner, mig forbavser det ikke, at der i en så svær situation er flere og flere, som henfalder til hysteri og skriger: Jeg trækker mig ud af sovjetterne. Der snakkes om dekreter, som afskaffer dødsstraffen. Men det er en dårlig revolutionær, som i en kritisk kampsituation lader sig standse af lovens urokkelighed. I overgangsperioden har love midlertidig gyldighed. Og hvis en lov blokerer revolutionens udvikling, bliver den ophævet eller lavet om. Kammerater, jo tættere hungersnøden rykker ind på os, jo mere indlysende bliver det, at for at bekæmpe denne desperate katastrofe må der også sættes ind med desperate foranstaltninger.

Lad mig gentage, at socialismen ikke længere er et dogme, ligesom den måske heller ikke længere er et pro-

gram. Vort parti har endnu ikke udformet et nyt program, og det gamle er allerede uanvendeligt. (*Bifald.*) En ordentlig og regelmæssig kornfordeling – deri ligger grundlaget for socialismen i dag. (*Bifald.*) Krigen har efterladt os en økonomisk ruin; takket være Kerenskij, godsejerne og kulakkerne, der siger »efter os syndfloden«, er landet bragt i en sådan situation, hvor de nu erklærer: »Jo værre, jo bedre«. Krigen har efterladt os så store ulykker, at vi med kornspørgsmålet nu oplever selve væsenet af hele det socialistiske system og må tage dette spørgsmål i vore hænder og løse det praktisk. Her spørger vi os selv, hvad vi skal gøre med kornet. Skal vi ordne problemet på den gamle, kapitalistiske facon, hvor spekulanter benytter lejligheden til at lave tusindvis af rubler på kornet og tilmed kalder sig arbejdende bønder, somme tider endda venstre-socialrevolutionære? (*Bifald, uro.*) De ræsonnerer som så: hvis folket sulter, stiger kornpriserne, hvis man sulter i byerne, får jeg lommerne fulde, og hvis man sulter endnu mere, tjener jeg endnu flere tusinder. Kammerater, jeg véd udmærket, at det ikke er enkeltpersoner, der er skyld i sådanne ræsonnementer. Hele den gamle hæslige arv fra godsejernes og kapitalisternes samfund har opflasket menneskene med at tænke, mene og leve sådan, og at omforme millioner af menneskers liv er frygtelig svært, dertil kræves langvarigt og sejt arbejde, et arbejde vi først lige har påbegyndt. Det kunne aldrig falde os ind at anklage de folk, som på egen hånd, plaget af sult og ude af stand til at se nytten af at organisere en socialistisk fordeling af kornet, kaster sig ud i selvhjælp og trækker på skuldrene ad det hele – den slags mennesker kan man ikke kaste skylden på. Men vi siger med eftertryk, at når repræsentanter for et parti stiller sig op, når vi ser folk, der har knyttet sig til et bestemt parti, når det drejer sig om store grupper af folk, da forlanger vi af dem, at de ikke betragter denne sag med de plagede, forpinte og sultende menneskers øjne, som ingen ville drømme om at løfte hånd imod, men ud fra den synsvinkel, der repræsenterer opbygningen af det nye samfund.

Lad mig gentage, at det aldrig vil lykkes at bygge socialismen under omstændigheder, hvor alt går glat og roligt; det vil aldrig lykkes at gennemføre socialismen uden rasende modstand fra godsejernes og kapitalisternes si-

de. Jo vanskeligere situationen er, desto mere rejser de sig til opstand. Jo vanskeligere, jo flere sabotører der findes i vort land, desto ivrigere kaster de sig ud i tjekkoslovakiske og Krasnov'ske affærer. Derfor siger vi: alt det skal bekæmpes, men ikke på den gamle facon, hvor svært det end måtte blive at trække læsset fremad, opad, og ikke lade det rulle tilbage, nedad. Vi véd aldeles glimrende, at der ikke har været en uge, ikke en dag, uden at vi i Folkekommissærernes Råd har haft levnedsmiddelsagen til behandling, uden at vi har udsendt tusinder af henstillinger, cirkulærer og dekreter, og uden at vi har rejst spørgsmålet om, hvordan hungersnøden skal bekæmpes. Nogen siger, at der slet ikke behøves særlige priser, faste priser, kornmonopoler. Sælg som du bedst kan. De rige bliver endnu rigere, og at de fattige vil dø af sult, er der ikke andet at sige til, end at det har de jo altid gjort. Men en socialist kan ikke argumentere på den måde. På et tidspunkt, hvor det går stejlt opad og hvor læsset skal manøvreres omkring de skarpeste sving, er spørgsmålet om socialismen holdt op med at være et spørgsmål om partistridigheder – det er blevet et spørgsmål om liv og død: hvordan holder vi stand i kampen mod kulakkerne, i forbund med de bønder, som ikke driver kornspekulation? Holder vi stand nu, hvor der må og skal kæmpes, hvor det allersværeste arbejde forestår? Vi har hørt, hvad der siges om fattigbondekomiteerne. De, der med egne øjne har set hungersnødens pinsler, véd også, at det er nødvendigt med de mest drastiske og skånselsløse foranstaltninger for at knuse og skånselsløst undertrykke kulakkerne. Da vi begyndte at organisere sammenslutninger af fattigbønder, gjorde vi det i fuld bevidsthed om, hvilke hårde og brutale følger denne foranstaltning ville få, men vi gjorde det, fordi kun et forbund mellem de fattige i by og på land og dem, der har forråd, men ikke driver kornspekulation, et forbund mellem alle dem, der energisk ønsker at overvinde vanskelighederne og nå dertil, at overskydende korn kommer staten i hænde og bliver fordelt mellem de arbejdende – kun et sådant forbund er det eneste middel i denne kamp. Det er en kamp, som ikke skal føres i taler og programmer. I denne kamp mod hungersnøden vil det vise sig, hvem der alle prøvelser til trods går den lige vej til socialismen, og hvem der falder for kulakernes kneb og bedrag.

Og skulle der i det venstre-socialrevolutionære parti findes folk, som i lighed med den foregående taler – en af de mest oprigtige og derfor ofte letbevægelige og ofte tilbøjelige til at skifte mening – skulle der være folk fra det parti, som finder på at sige, at de ikke kan samarbejde med bolsjevikkerne, at de trækker sig ud, så er vi ikke et øjeblik kede af det. De socialister, der trækker sig ud på et tidspunkt som dette, hvor hundreder og tusinder dør af sult, mens andre ligger inde med så store overskudslagre af korn, at de kunne holde dem tilbage indtil august sidste år, da de faste priser på korn blev fordoblet – hvilket alle demokrater protesterede imod – de, der véd, at folket lider alle hungersnødens ufattelige pinsler, men ikke vil sælge deres korn til de samme priser som middelbønderne gør – de er fjender af folket, de kvæler revolutionen og understøtter volden, de er venner af kapitalisterne! De skal bekriges skånselsløst! (*Bifald fra hele salen, indbefattet et stort antal venstre-socialrevolutionære.*) Tusinde gange er man forkert på den, tusinde gange er man galt afmarcheret, hvis man blot et øjeblik lader sig rive med af fjendens snak og påstår, at dette er en kamp mod bønderne, sådan som uforsigtige eller ubetænksomme folk blandt de venstre-socialrevolutionære af og til gør. Nej, det er en kamp mod et ubetydeligt mindretal af landsbykulakker, en kamp for at redde socialismen og sikre en ordentlig fordeling af kornet i Rusland. (*Tilråb: »Hvad med varer?«*) Vi skal kæmpe i forbund med det vældige flertal af bønder. I denne kamp vil vi sejre, og da vil hver eneste europæisk arbejder i praksis få at se, hvad socialisme er.

I denne kamp vil vi blive hjulpet af enhver, der måske ikke véd, hvad socialisme er i videnskabelig forstand, men som har knoklet hele sit liv og tjent til det daglige brød for en hård pris – han vil forstå os. Det menneske vil være med os. Hvorimod kulakkerne – der har overskydende korn og som ikke undser sig for at skjule kornet på et tidspunkt, da folket plages af den største ulykke, på et tidspunkt da alle revolutionens landvindinger står på spil, da Skoropadskij'er af enhver afskygning og i alle, besatte som ikke-besatte, egne af landet strækker hals og blot venter på, om det mon ikke skulle lade sig gøre at styrte bøndernes og arbejdernes magt ved hjælp af hungersnøden og bringe godsejerne tilbage. At erklære disse

kulakker skånselsløs krig er da vor første, socialistiske pligt. Den, som i dette sværeste øjeblik af alle, hvor det sultende folk gennemgår de største prøvelser, hvor den socialistiske revolution gennemgår de største prøvelser, den, som nu vasker sine hænder og plaprer bourgeoisiet efter munden, er en dårlig socialist.

Det er usandt, tusinde gange usandt, at dette skulle være en kamp mod bønderne! Et utal af gange har jeg læst noget sådant i kadetternes bladspalter, og det forbavser mig ikke, når man dér råber op om, at arbejderne har brudt med bønderne, og hysterisk skriver: »Bønder, få øjnene op, tænk jer om, gør op med bolsjevikker!« Når jeg hører og læser den slags dér, forbavses jeg ikke. Det var at forvente fra den kant. Dértjener de den herre, de er beregnet på at tjene, men jeg ville nødig være i den socialistsko, der forfalder til samme snak! (*Stormende bifald.*) Kammerater, vi er helt på det rene med, hvilke uhyrlige vanskeligheder det koster at få løst levnedsmiddelproblemet. Her stikker fordommene allerdybest. Her er interesserne mest rodfæstet, kulakkernes interesser. Her har landsbyens opsplittethed, stilstand og isolation, hele uvidenheden på landet – mange gange har alt dette rottet sig sammen mod os. Men vi siger: trods disse vanskeligheder kan vi ikke give op, hungeren er ikke til at spøge med, og hvis ikke vi kommer folkemasserne til hjælp, når de sulter, kan hungeren drive dem i armene på selv en Skoropadskij. Det er løgn, at kampen skulle stå mod bønderne! Den, der siger sådan, er den største forbryder; den der hysterisk har ladet sig forlokke til sådan snak, gør sig skyldig i den mest ulyksalige fejltagelse. Nej, vi bekæmper hverken de fattigste bønder eller middelbønderne. Over hele Rusland har middelbønderne forsvindende små kornoverskud. I årtier før revolutionen har middelbønderne fristet en tilværelse, der var værre end arbejderne. Før revolutionen oplevede de kun nød og undertrykkelse. Disse middelbønder søger vi forståelse med.

Den socialistiske revolution betyder lighed for alle de arbejdende masser; det er ikke retfærdigt, hvis arbejderen i byen modtager mere end den middelbonde, som ikke udbytter andres arbejde ved at leje arbejdskraft eller drive spekulation. Bonden lever i og oplever større armod og undertrykkelse end arbejderen og lever endnu dårlige-

re end han. Bønderne har ingen organisationer eller fagforeninger, der kunne arbejde med spørgsmålet om at forbedre bøndernes kår. Selv med arbejderne organisationer må vi holde dusinvis af møder om udjævning af lønforskelle mellem fagene. Og alligevel lykkes det os ikke. Enhver forstandig arbejder véd, at dertil behøves lang tid. Se blot, hvor mange klager der indløber til kommissariatet for arbejdsspørgsmål! I vil se, at hvert eneste fag nu løfter hovedet: de vil ikke leve som i gamle dage, de vil ikke leve som slaver. Vi ønsker at læge de sår, dette fattige og forarmede land er blevet påført. På den ene eller den anden måde skal vi holde en økonomi oven vande, der næsten er totalt smadret. Det kan vi kun gøre gennem organisation. For at organisere bønderne udstedte vi dekretet om oprettelse af fattigbondekomiteer. Det er et dekret, som kun fjender af socialismen kan være imod. Vi sagde, at vi fandt det rimeligt, dersom priserne på manufakturvarer blev sænket. Vi fører kontrol med og nationaliserer eftertrykkelig alt. (*Bifald.*) Og det giver os mulighed for at regulere fordelingen af industriprodukter.

Vi sagde: nedsæt priserne på manufakturvarer til det halve for fattigfolk og med 25 procent for middelbønder. Kan hænde, at disse takster er forkerte. Vi gør ikke krav på at have løst spørgsmålet rigtigt. Det påstår vi ikke. Skal det løses, så lad os gøre det sammen. (*Bifald.*) Spørgsmålet om at bekæmpe spekulation og fange svindlere, der opererer i det skjulte, løses ikke ved at sidde i centraladministrationen.

Først når levnedsmiddelkommissariatet og landbrugskommissariatet sammen har nationaliseret alle varer og fastsat priser – først da når vi tæt ind på socialismen. Men den nås kun af den arbejdende befolkning i byerne og de fattige på landet, alle dem, der arbejder, ikke plyndrer andre, ikke udbytter andres arbejde, hverken i form af arbejdskraft eller i form af spekulation, thi ham, som forlanger hundrede rubler eller mere for kornet, er ingen mindre spekulant end ham, der beskæftiger lejet arbejdskraft; måske er han en endnu værre og endnu mere forhærdet spekulant. Efter et halvt års desperat svær sovjetforvaltning nåede vi frem til at organisere fattigbønderne. Skade, at vi ikke gjorde det efter en halv uge – det var vores fejl! Hvis man bebrejdede os, at dekretet

om at organisere fattigbønderne og levnedsmiddeldiktaturet kom med et halvt års forsinkelse, ville vi hilse en sådan irettesættelse velkommen. Vi siger, at først nu, hvor vi er slået ind på den vej, er socialismen hørt op med at være en ren frase og er blevet en levende ting. Måske dekretet er uheldigt, måske vore takster er forkerte. Hvor kunne vi hente dem fra? Kun fra vore hidtidige erfaringer. Hvor ofte har vi ikke lavet om på jernbanearbejdernes takster, og de har dog deres fagforeninger, hvilket fattigbønderne ikke har. Lad os sammen efterprøve, om taksterne i fattigbønderdekretet er rigtige, om det er rigtigt at sænke priserne for fattigfolk til det halve, for middelbønder med en fjerdedel og lade de rige betale fuld pris. Er disse takster rigtige eller ej?

Kommer det til kamp, så lad os gå ud i den med dristige dekreter og uden mindste vaklen. Det vil blive en regulær kamp for socialismen, ikke for et dogme, ikke for et program, ikke for et parti, ikke for en fraktion, men for den levende socialisme, for fordelingen af kornet mellem de hundredtusinder, millioner af sultende mennesker i Ruslands mest udsatte egne, således at vi kan få kornet i tide og fordele det bedre. Jeg gentager: hos os hersker ikke skygge af tvivl om, at 99 af 100 bønder – når de erfarer sandheden, når de får dekretet i hænde, når de måler og vejer det i praksis, når de fortæller os, hvordan det skal ændres og vi ændrer det, vi laver disse takster om, når de går i lag med arbejdet, når de får en idé om dets praktiske vanskeligheder – da vil disse bønder være på vor side og sige: I viser det arbejdende menneskes sunde instinkt, som fortæller, at her og kun her afgøres det egentlige, det grundlæggende og livsvigtige spørgsmål, spørgsmålet om socialismen. Vi skal fastsætte rigtige varepriser, vi skal etablere monopol på korn, på manufakturvarer og alle produkter, og da vil folket sige: »Ja, den fordeling af arbejde, den fordeling af korn og produkter, socialismen giver os, er bedre end det var førhen«. Og det er hvad folket nu begynder at sige. Trods de mange vanskeligheder, trods de mange fejl, trods de tilfælde, som vi overhovedet ikke lægger skjul på, men trækker for dagens lys til skam og skændsel, de tilfælde, hvor folk fra vore egne rækker selv forfalder til spekulation og styrter i den farlige afgrund, som alle kapitalismens vaner og skikke trækker dem ned i. Jo, sådanne tilfælde fore-

kommer overalt; vi véd, at det ikke lader sig gøre at lave menneskene om med ét slag eller at indgive snesevis af millioner mennesker tro på socialismen med ét slag (hvor skulle de få en sådan tro fra? Ud af deres hoved? Nej, ud af deres egen erfaring) – trods alt dette begynder man nu at sige, at kornet godt kan skaffes, uden at der spekuleres, og at den eneste redning fra hungersnøden ligger i et forbund mellem fabriks- og industriarbejderne i byen og fattigbønderne på landet, eftersom kun fattigbønder ikke spekulerer med kornet. Jo, når middelbonden ser vore dekreter og selv læser dem, når han sammenligner dem med de højre-socialrevolutionæres og kulakforsvarernes fraser og bagvaskelser, da vil han straks sige: Når folk fastsætter én takst for de fattige og en anden for de mellemste og tager kornet fra kulakkerne uden at betale for det, så gør de ret deri. Måske siger han ikke, at de handler som socialister, måske kender han slet ikke det ord, men dog er han vor mest trofaste forbundsfælle, for han driver ikke kornspekulation; han vil forstå og være enig i, at på et tidspunkt hvor den socialistiske revolution svæver i yderste fare, er kornspekulation den overhovedet største forbrydelse mod folket.

Korn kan ikke fordeles pr. dekret. Men når vi efter lang tids sejt arbejde med at oprette og udvikle forbundet mellem fabriksarbejderne i byen og fattigbønderne, de arbejdende bønder, som ikke bruger fremmed arbejdskraft af nogen art og ikke driver kornspekulation – når vi får bragt den sag i orden, vil ingen hysteriske alarmråb mod vort parti kunne sprænge dette forbund. (*Bifald.*)

Da vi lovede bønderne at socialisere jorden, gjorde vi en indrømmelse. Vi forstod, at en nationalisering ikke straks lod sig gøre. Vi véd, at vi måske begik en fejl ved at nedfælde jeres socialisering i vores lov af 26. oktober. (10) Det var en indrømmelse til de venstre-socialrevolutionære, der afslog at indtræde i regeringen og sagde, at vi kun kunne regne med dem, i fald denne lov blev gennemført. Spiridonova optrådte fuldkommen urimeligt, da hun her fremsatte en række påstande, om at hun havde været oppe hos mig og angiveligt ydmyget sig selv og tigget og bedt.

Kammerater, mange af jer har været oppe hos mig og véd, at dette umuligt kan være gået for sig, at jeg aldrig behandler nogen kammerat sådan. Det må være et sløjt

parti, når dets bedste folk ikke skammer sig for at bringe skrøner til torvs. (*Uro.*) Jeg har et brev fra kammerat Spiridonova – hun henvender sig meget ofte til mig i skriftlig form. Straks i morgen vil jeg finde det brev frem til jer. Hun skriver: »Hvorfor vil I ikke give to millioner rubler (11) til landbrugskommunerne?« Og det skrev hun den selv samme dag, som Sereda, folkekommissær for landbruget, indgav forslag om at bevilge landbrugskommunerne ti millioner rubler. (*Langvarigt bifald.*) I har selv hørt kammerat Spiridonova sige det, men sløjt er det parti, hvis mest oprigtige folk forfalder til skrøner i deres agitation. Jeg gentager: det står sløjt til med et parti, når selv dets bedste, mest oprigtige folk nedlader sig til den slags skrøner om sovjetmagten! Desto værre for dem selv! Enhver bonde, der kommer op i landbrugskommissariatet og læser, at der er bevilget ti millioner til landbrugskommunerne, vil se og tro mere på sine egne øjne og øren end på andres talestrøm; han vil forstå, at disse folk fylder ham med snak, og vende dem ryggen. (*Bifald.*) Lad mig sige en enkelt ting til slut. Inden den nye høst, inden denne høst er bragt frem til de hungerramte områder, bl.a. Petrograd og Moskva, vil vi stå i en svær periode for den russiske revolution. Kun det nærest tænkelige forbund mellem arbejderne i byen og fattigbønderne, som ikke driver kornspekulation, kan frelse revolutionen.

Vor kongres har vist, at forbundet mellem alle arbejdende trods alt styrkes, udvides og vinder nye kræfter ikke kun i Rusland, men over hele verden. Det er latterlig lidt, frygtelig lidt, man ved om vor revolution i udlandet. Der hersker en militærcensur, som intet lader passere. Kammerater, som er vendt hjem fra udlandet, har berettet herom. Men trods det og i kraft af deres blotte instinkt er Europas arbejdere på den bolsjevikiske regerings side. Og der rejser sig stadig nye røster, som viser, at sympatien for den socialistiske revolution i Europa vinder styrke i de lande, hvor den imperialistiske krig fortsætter. Den bolsjevikiske regering modtager tilkendegivelser om påskønnelse, sympati og støtte fra tyske socialister og andre mænd og kvinder som Clara Zetkin og Franz Mehring, hvis navne enhver bevidst arbejder og bonde kender. I Italien sidder Lazzari, den gamle parti-sekretær, som i Zimmerwald (12) betragtede bolsjevikker-

ne med tillid, nu fængslet for at have udtrykt sympati med os.

Forståelsen for revolutionen vinder om sig. I Frankrig ser vi, hvordan kammerater og arbejdere, der på Zimmerwald-konferencen betragtede bolsjevikkerne med største mistillid, for et par dage siden udsendte et opråb via Komiteen for Internationale Forbindelser, (13) hvori de varmt appellerer om støtte til den bolsjevikiske regering, mod andre partiers eventyr.

Derfor, kammerater: hvor hård og hvor svær en periode der end venter os, har vi pligt til at fortælle hele sandheden og få folket til at se den i øjnene, for det er kun folket, som med sit initiativ og sin organisation og ved at rejse krav efter krav og forsvare revolutionen, der kan hjælpe os. Og vi siger: kammerater, der hersker ikke skygge af tvivl om, at hvis vi følger den vej, vi har valgt og som begivenhederne har bekræftet, hvis vi følger den vej konsekvent og urokkeligt, hvis vi ikke lader os slå ud af kurs af nogen form for fraser, illusioner, bedrag og hysteri, da har vi også alle chancer for at holde stillingen og resolut hjælpe socialismen til sejr i Rusland og dermed fremme den socialistiske verdensrevolutions sejr! (*Langvarigt, stormende bifald.*)

Tale på møde i Presnja-distriktet 26. juli 1918

(Kammerat Lenin modtages af langvarigt bifald. »Internationale« synges. Alle rejser sig.) Kammerat Lenin får ordet. På en meget klar og let fattelig måde fremlægger han det centrale i den sovjetiske forfatning og redegør for dens grundlæggende punkter. Sovjetterne er den højeste form for folkeregering. Sovjetterne er ingen skrivebordsidé, men et produkt af den faktiske virkelighed. For første gang i menneskehedens historie opstod de og voksede sig stærke i vort efterblevne land, men objektivt vil de blive det arbejdende folks styreform i hele verden.

Alle hidtidige forfatninger har stået vagt om de herskende klassers interesser. Og kun den sovjetiske forfatning alene tjener og vil altid tjene det arbejdende folk og være et kraftigt våben i kampen for at virkeliggøre socialismen. Meget rammende trak kammerat Lenin forskellene op mellem kravene om »trykke- og forsamlingsfrihed« i de borgerlige forfatninger og i den sovjetiske forfatning. Der er trykke- og forsamlingsfriheden alene bourgeoisiets monopol, dér forsamles bourgeoisiet i sine saloner, dér udgiver det sine store aviser for bankernes midler for at indpode løgn, bagvaskelse og gift i folkemassernes bevidsthed, dér kvæles arbejderpressen og får ikke lov til at udtrykke sin mening om røverkrigen, dér forfølges krigsmodstanderne, og deres møder forbydes. Her i Sovjetrusland findes derimod en arbejderpresse, og den tjener det arbejdende folk. I Rusland fratager vi bourgeoisiet dets luksushuse og palæer og stiller dem til arbejderens rådighed, så de kan omdannes til klubhuse, og det er forsamlingsfrihed i praksis. Religion er en privatsag. Enhver kan tro på, hvad han vil eller la-

de være. Sovjetrepublikken forener arbejdende af alle nationaliteter og forsvare de arbejdendes interesser uden hensyn til nationalitet. Sovjetrepublikken kender ikke til religiøse skel. Den står uden for enhver slags religion og stiler efter at adskille religionen fra sovjetstaten. Videre gav kammerat Lenin et rids af den svære situation, sovjetmagten står i, omringet som den er på alle sider af imperialistiske rovdyr. Kammerat Lenin udtrykte vished om, at rødgardisterne af alle kræfter vil forsvare vor sovjetrepublik mod den internationale imperialismes overfald og stå vagt om den, indtil vor forbundsfælle, det internationale proletariet, kommer os til hjælp. (Kraftigt og langvarigt bifald under og efter kammerat Lenins tale. »Internationale« synges.)

Tale på fællesmøde i den alrussiske centrale eksekutivkomité, Moskvas sovjet, bedriftskomiteerne og fagforbundene i Moskva 29. juli 1918

(*Bifald, stigende til ovation.*) Kammerater. Det er ikke første gang, vi i partiets presse, i sovjetinstitutionerne og i masseagitationen har pointeret, at tiden indtil den nye høst bliver den sværeste, hårdeste og mest kritiske periode for den socialistiske revolution, som er begyndt i Rusland. Jeg tror, vi kan sige, at denne kritiske situation nu har kulmineret. Det hænger sammen med, at det nu er blevet klart én gang for alle, hvem der støtter den imperialistiske verden, de imperialistiske stater, og hvem der støtter den socialistiske sovjetrepublik. Fremfor alt må det siges, at sovjetrepublikkens militære stilling først nu er blevet fuldstændigt klar. I begyndelsen betragtede mange den tjekkoslovakiske opstand (1) som blot en episode i rækken af kontrarevolutionære oprør. Vi undervurderede avismeddelelserne om den engelsk-franske kapitales, om de engelsk-franske imperialisters deltagelse i denne opstand. I dag bør vi erindre os, hvordan begivenhederne udviklede sig ved Murman /Murmansk/, i de sibiriske tropper og i Kuban, hvordan englænderne og franskmandene i forbund med tjekkoslovakerne og under det engelske bourgeoisis mest indgående medvirken søgte at omstyrte sovjetterne. Alle disse kendsgerninger viser nu, at den tjekkoslovakiske bevægelse var et af de led, som i de engelsk-franske imperialisters systematiske politik længe havde været beregnet på at skulle kvæle Sovjetrus-

land og atter drage Rusland ind i de imperialistiske krige onde cirkel. I dag er det Sovjetruslands brede masser, som skal gøre ende på denne krise, en krise der nu forlanger, at vi går i kamp for at forsvare den socialistiske sovjetrepublik ikke kun mod det tjekkoslovakiske angreb som et kontrarevolutionært anslag og ikke kun mod kontrarevolutionære anslag i almindelighed, men mod hele den imperialistiske verdens stormløb.

Lad mig først og fremmest minde om, at vi for længst har fastslået den engelsk-franske imperialismes direkte og utilslørede deltagelse i det tjekkoslovakiske mytteri; jeg minder om den artikel, som Prukopnik Svobody, (2) det tjekkoslovakiske kommunistiske partis centrale organ, bragte den 28. juni og som blev gengivet i vor presse:

»Den 7. marts modtog Nationalrådets afdeling det første bidrag på et beløb af tre millioner rubler fra den franske konsul.

Disse penge blev overdraget en vis hr. Šip, medarbejder i Nationalrådets afdeling.

Den 9. marts udbetaltes samme hr. Šip yderligere to millioner, den 25. marts modtog han én million, den 26. marts modtog Nationalrådets viceformand hr. Bohumil Čermák én million, og den 3. april modtog hr. Šip atter én million.

I alt blev der i perioden 7. marts-4. april udbetalt otte millioner fra den franske konsul til Nationalrådets afdeling.

Uden datering er udbetalt: hr. Šip én million, hr. Bohumil Čermák én million og hr. Šip igen én million.

Desuden har en ubekendt person fået udbetalt 188.000 rubler.

I alt 3.188.000 rubler. Med de førnævnte otte millioner bliver beløbet 11.188.000 rubler, som den franske regering har udbetalt til Nationalrådets afdeling.

Fra den engelske konsul har afdelingen modtaget 80.000 pund sterling. Således har lederne af det tjekkoslovakiske Nationalråd fra den 7. marts og frem til dagen for opstanden modtaget knap 15 millioner rubler fra den franske og den engelske regering, og for disse penge blev den tjekkoslovakiske hær solgt til de franske og engelske imperialister«.

Selvfølgelig har de fleste af os i sin tid læst denne meddelelse i aviserne; selvfølgelig har vi aldrig været i tvivl om, at imperialisterne og finansfyrsterne i England og Frankrig ville bestræbe sig på at gøre alt muligt og umuligt for at omstyrte sovjetmagten og påføre den alle hånde vanskeligheder. Men dengang var vi endnu ikke blevet præsenteret for hele den kæde af begivenheder, der viste, at vi havde at gøre med et systematisk, metodisk og øjensynlig længe planlagt militært og økonomisk kontrarevolutionært felttog mod sovjetrepublikken, som alle repræsentanterne for engelsk og fransk imperialism havde forberedt gennem måneder. Når vi nu tager begivenhederne under ét, når vi sammenholder den kontrarevolutionære tjekkoslovakiske bevægelse med landsætningen i Murman, når vi véd, at englænderne dér landstalte over 10.000 soldater, som under påskud af at forsvare Murman indledte en fremrykning og indtog Kem og Soroki og fra Soroki rykkede østpå og begyndte at skyde vore sovjetrepræsentanter; når vi læser i aviserne, at flere tusinde jernbanearbejdere og overhovedet arbejderne i det høje Nord flygter fra disse frelsere og befriere eller, for at kalde dem ved rette navn, fra disse nye imperialistiske voldsmænd, der sønderriver Rusland fra den anden ende – når vi sammenholder alle disse kendsgerninger, får vi også et klart billede af, hvordan begivenhederne egentlig hænger sammen. For øvrigt har vi i den senere tid fået nye oplysninger, der bekræfter karakteren af den engelsk-franske offensiv mod Rusland.

Alene af geografiske årsager er det klart, at denne imperialistiske offensiv mod Rusland ikke kan være af samme slags som i Tysklands tilfælde. Der er ingen fælles grænse med Rusland som med Tyskland. Antallet af tropper er mindre. Som følge af de engelske stridskræfters fortrinsvis koloniale og maritime karakter har England længe, gennem årtier, været tvunget til at gå anderledes til værks i sine erobringstogter og hovedsagelig sætte ind på at afskære det land, der overfaldes, fra forsyningskilderne, dvs. foretrække kvælningsmetoden fremfor den direkte, drastiske, åbne, grove militære magtudøvelse. Af den senere tids oplysninger fremgår det klart, at Aleksejev, der længe har været berygtet blandt russiske soldater og arbejdere, uden tvivl har benyttet sig af den engelsk-franske imperialismes hjælp, da han for nylig erob-

rede landsbyen Tikhoretskaja. Der antog opstanden mere organiserede former, igen øjensynlig fordi den engelsk-franske imperialism havde en finger med i spillet.

Som det sidste fik vi i går meddelelse om, at den engelsk-franske imperialism har haft held med at gennemføre et meget effektivt træk. Det lykkedes den at opnå flertal på 30 stemmer i Baku-sovjetten imod vort parti, imod bolsjevikkerne og de desværre meget fåtallige venstre-socialrevolutionære, som ikke fulgte de moskovitiske partifæller i deres nedrige eventyrpolitik og forræderiske bedrag, (3) men stod fast på sovjetmagten mod imperialism og krig. Imod denne kerne, der er sovjetmagten tro og som hidtil har haft flertal i Baku-sovjetten, opnåede de engelsk-franske imperialister en overvægt på 30 stemmer, fordi hovedparten af Dasjnaksutjun-partiet, (4) de armenske halvsocialister, gik over til dem imod os. (*Læser telegrammet op.*)

»Efter befaling fra folkekommissær Korganov rykkede Adsj-Kabul delingen den 26. juli tilbage fra Adsj-Kabul til stillinger ved Aljat. Efter Sjemakhadelingens tilbagetrækning fra Sjemakha og Marasa indledte modstanderen offensiv i Pirsarat-floddalen. Den første træfning med modstanderens fortrop fandt sted ved landsbyen Kubala.

På samme tid begyndte et talstærkt kavaleri at rykke frem fra Kuras sydbred mod Pirsarat-stationen. For at holde Adsj-Kabul stationen skulle vi i den situation trække alle til rådighed stående styrker ud til tre sider, mod vest fra Adsj-Kabul og mod nord og syd fra Navagi-Pirsarat dalen. En sådan udvidelse af frontlinjen ville berøve os reserverne, og mangelen på kavaleri ville ikke give mulighed for at påføre modstanderen et slag, men endda have anbragt Adsj-Kabul gruppen i en svær situation, dersom fronten blev gennembrudt fra nord eller syd. På grund af denne situation og for at bevare troppernes kampduelighed udstedtes befaling om tilbagetrækning af Adsj-Kabul delingen til stillingerne ved Aljat. Tilbagetrækningen er sket i fuld orden. Vigtige jernbaneanlæg og Adsj-Kabul stationen samt petroleums- og olietanke er sprængt i luften. I forbindelse med den generelle offensiv har

modstanderen vist aktivitet i Dagestan. Den 24. juli rykkede modstanderen frem med store styrker i fire retninger. Efter et døgn's kamp indtog vi modstanderens skyttegrave; fjenden spredte sig i skovene; natten hindrede den videre forfølgelse. Den 24. juli indløber meddelelse fra Sjura om en række for os heldige slag, der udkæmpes i byens udkant; modstanderen kæmper hårdnakket og organiseret under kommando af tidligere dagestanske officerer; i kamphandlingerne ved Sjura tager dagestanske bønder aktiv del.

Højrepartierne i Baku har rejst hovedet og fører energisk agitation for tilkaldelse af englænderne. Agitationen støttes ihærdigt af hærens officerskorps og spredes til enhederne ved fronten. Den engelskvenlige agitation har desorganiseret hæren. På det sidste har den engelske orientering haft stor succes hos de fortvivlede og udpinte masser.

Under indflydelse af højrepartiernes bedrageriske provokatoriske virksomhed har den kaspiske orlogsflåde vedtaget flere modsigelsesfyldte resolutioner om englænderne. Narret som den er af engelske lejesvende og frivillige agenter, har flotillen i den senere tid haft blind tiltro til oprigtigheden af englændernes støtte.

De seneste rapporter fortæller, at englænderne gør fremrykning i Persien og har besat Resht (Gilan), hvor de i fire dage kæmpede mod Kutjuk-Khan og tysk-tyrkiske bander, der havde sluttet sig til ham, anført af Mussavat-flygtninge fra Baku. (5) Efter Resht-slaget bad englænderne om hjælp hos os, men vore repræsentanter i Persien afslog. I Resht sejrede englænderne. Men de har så at sige ingen styrker i Persien. Vi véd, at de kun råder over 50 mand i Enzeli. De mangler benzin og tilbyder os køretøjer i bytte. Uden benzin sidder de fast.

Den 25. juli afholdt Baku-sovjetten sit andet møde for at drøfte den politiske og militære situation, og her rejste højrepartierne spørgsmålet om englænderne. Kammerat Sjaumjan, tilforordnet kommissær for Kaukasus, som henviste til resolutionen fra 5. sovjetkongres og til Stalins telegram på det centrale folkekommissærerråds vegne, erklærede det for

uacceptabelt at invitere englænderne og forlangte, at spørgsmålet om tilkaldelse af englænderne blev fjernet fra dagsordenen. Med et ubetydeligt flertal af stemmer blev kammerat Sjaumjans krav afvist, hvorfor kammerat Sjaumjan som repræsentant for de centrale myndigheder fremsatte en energisk protest. Mødet påhørte en rapport fra medlemmer, der havde besøgt fronten. Med et flertal på 259 stemmer fra de højre-socialrevolutionære, højre-dasjnakkernes og mensjevikkernes mod bolsjevikkernes, de venstre-socialrevolutionæres og venstre-dasjnakkernes 236 stemmer vedtoges en resolution om at tilkalde englænderne og sammensætte en regering bestående af medlemmer af alle de partier i sovjetten, som anerkendte folkekommissærerrådets magt. Resolutionen mødte skarp fordømmelse hos venstrefløjen. Sjaumjan erklærede, at han betragtede den trufne beslutning som et skændigt forræderi og udtryk for den sorteste utak mod Ruslands arbejdere og bønder, og at han som repræsentant for de centrale myndigheder fralagde sig ethvert ansvar for den trufne afgørelse. Bolsjevikkernes, de venstre-socialrevolutionæres og venstre-dasjnakkernes fraktioner meddelte, at de ikke agtede at deltage i en koalitionsregering, og at Folkekommissærernes Råd ville træde tilbage. På de tre venstrefløjefraktioners vegne erklærede kammerat Sjaumjan, at et styre, som reelt havde brudt med Ruslands sovjetmagt ved at tilkalde de engelske imperialister, ikke ville møde nogen som helst støtte fra Sovjetruslands side. Gennem sin forræderiske politik med at invitere englænderne havde den stedlige sovjet brudt med Rusland og de partier, som støttede sovjetmagten.

Højrepartierne er nu i største vildrede på grund af folkekommissærerrådets beslutning om at træde tilbage. Efter at have erfaret om den opståede situation er der indtrådt et brat stemningsskifte ude i landet og ved fronten. Det er gået op for marinesoldaterne, at de i praksis er blevet narret af forrædere, som vil bryde med Rusland og knuse sovjetmagten. Masserne er ved at ændre deres holdning til englænderne. I forbindelse med folkekommissærerrådets til-

bage træden afholdtes i går hastemøde i eksekutivkomiteen. Det besluttedes, at alle folkekommissærer bliver på deres poster og udfører det samme arbejde som førhen, indtil regeringsspørgsmålet bliver afgjort på sovjetens møde den 31. juli. Eksekutivkomiteen besluttede at træffe øjeblikkelige skridt i kampen mod den truende kontrarevolution. Fjenden gør sit arbejde under dække af de engelsk-franske partier. Pressebureauet ved Baku-sovjetens folkekommissær råd«.

Ligesom I bestandigt kan se det her i vore fraktioner, der kalder sig socialister, men som aldrig har brudt forbindelsen med bourgeoisiet, har man nu også dér ytret ønske om at hidkalde engelske tropper til at forsvare Baku. (6) Vi véd kun alt for godt, hvad det betyder at anmode imperialistiske tropper om at beskytte sovjetrepublikken. Vi véd, hvilken slags indbydelse bourgeoisiet, mensjevikkerne og en del af de socialrevolutionære har fabrikeret. Vi véd, hvilken slags indbydelse mensjeviklederne i Tiflis/Tbilisi/ i Grusien, fabrikerede.

Nu kan vi sige, at det bolsjevikiske, det kommunistiske parti er det eneste parti, som aldrig har bedt imperialisterne komme og aldrig er gået i røverforbund med dem, men kun har veget, når voldsmændene pressede for hårdt. (*Bifald*). Vi véd, at i Kaukasus er situationen særlig hård for vore kommunistiske kammerater; overalt er de blevet forrådt af mensjevikkerne, som gik i direkte forbund med de tyske imperialister, selvfølgelig under påskud af at forsvare Grusiens uafhængighed. I er alle klare over, at denne Grusiens uafhængighed nu er rent og skært bedrag. I realiteten er der tale om, at tyske imperialister har besat og totalt erobret Grusien, at mensjevikregeringen har allieret sig med tyske bajonetter mod bolsjevikiske arbejdere og bønder. Derfor havde vore kammerater i Baku tusinde gange ret, da de nægtede at lukke øjnene for situationens farlige karakter og sagde til sig selv: vi ville aldrig være imod fred med en imperialistisk magt, selv om vi måtte afstå en del af vort territorium, men da kun under forudsætning af, at det ikke skadede os, ikke tvang vore tropper ind i en alliance med voldsmændenes bajonetter og ikke fratog os muligheden for at videreføre vort omformende, socialistiske arbejde.

Men siden spørgsmålet drejer sig om, at man ved at bede englænderne komme, angiveligt for at forsvare Baku, inviterer en magt, som nu har opslugt hele Persien og gennem lang tid skudt sine militære styrker frem til en erobring af Sydkaukasus – dvs. overgiver sig til den engelsk-franske imperialisme – da vil der hos os ikke være et øjeblikks vaklen eller tvivl om, at hvor svær situationen end er for vore kammerater i Baku, har de ved at afstå fra en sådan fredsslutning taget det eneste skridt, som er ægte socialister værdigt. At sige resolut nej til nogen som helst aftale med de engelsk-franske imperialister er det eneste rigtige skridt vore Baku-kammerater kunne tage, for aldrig så snart imperialisterne er kommet indenfor, vil de gøre ethvert selvstændigt socialistisk styre, om så på beskåret territorium, til slave i den imperialistiske krig.

Her er vi overhovedet ikke i tvivl om, hvilken rolle hændelsen i Baku spiller i det samlede net af hændelser. I går kom der meddelelse om, at en kontrarevolutionær opstand havde fået tag i en række byer i Centralasien med klar deltagelse af englænderne, som har bidt sig fast i Indien og totalt underlagt sig Afghanistan og derved for længst skabt sig et brohoved såvel til udvidelse af sine kolonibesiddelser og til undertrykkelse af andre nationer som til angreb på Sovjetrusland. Og nu, hvor disse enkelte led står klare for os, er også vor republiks aktuelle militære og strategiske stilling blevet helt klar. Murman i nord, den tjekkoslovakiske front i øst, Turkestan, Baku, og Astrakhan i sydøst – vi ser, at praktisk taget alle led i den kæde, de engelsk-franske imperialister har smedet, er blevet forbundet med hinanden.

Nu ser vi klart, at godsejerne, kapitalisterne og kulakkerne af årsager, som for dem er ganske legitime, selvfølgelig alle nærer et indædt had til sovjetmagten og også her optræder på stort set samme måde som godsejerne, kapitalisterne og kulakkerne i Ukraine og andre områder, der er aftvunget Rusland. Som lakajer for engelskfransk imperialisme har de gjort deres yderste for at sabotere sovjetmagten. Vel vidende, at de ikke kunne udrette noget med kræfter i selve Rusland, besluttede de at handle, ikke med ord eller appeller i d'herrer Martov'ers ånd, men gribe til mere omfattende metoder, – nemlig militære kamphandlinger. Det er det forhold, vi først og

fremmest må være opmærksomme på. Det er det, vi må koncentrere al vor agitation og hele propagandaen om, og følgelig dér, vi må lægge tyngdepunktet i hele vor sovjetiske opbygning.

Det grundlæggende er, at vi nu konfronteres med imperialistiske kræfter af en anden koalition, ikke længere tysk, men engelsk-fransk, der har erobret noget af vort territorium og bruger det som base. Hvor geografiske forhold tidligere hindrede dem i at angribe Rusland direkte, har de engelsk-franske imperialister, som nu gennem fire år har vædet hele verden med blod i kampen om verdensherredømmet, foretaget en omgående bevægelse og er nået helt frem til Rusland med det formål at kvæle sovjetrepublikken og atter trække Rusland ind i den imperialistiske krig. I véd udmærket, kammerater, at vi fra oktoberrevolutionens første dag satte os som hovedmål at få bragt den imperialistiske krig til ophør, men vi gjorde os aldrig illusioner om, at den internationale imperialisme kunne styrtes alene med proletarietets og de revolutionære massers indsats i et enkelt land, hvor heroisk de end var stemt, og hvor organiseret og disciplineret de end optrådte. Dette kan kun gøres gennem fælles indsats af proletariet i alle lande.

Hvad vi imidlertid har gjort er, at ét land har brudt samtlige forbindelser med alle verdens kapitalister. Vor regering har ikke og får heller aldrig en eneste tråd, der knytter den til imperialister af nogen slags, uanset hvordan revolutionen ellers kommer til at forløbe. Hvad vi har gjort er, at den revolutionære bevægelse mod imperialismen har taget et kolossalt skridt fremad i de otte måneder, vi har haft magten, og at det i Tyskland, et af imperialismens hovedcentre, i januar 1918 nåede så vidt som til væbnet sammenstød og blodig nedkæmpelse af denne bevægelse. (7) Vi har gjort vor revolutionære gerning som ingen anden revolutionær regering i noget andet land, og dét i international, verdensomspændende målestok, men vi har ikke forledt os selv til at tro, at dette kunne nås med et enkelt lands kræfter. Vi véd, at vore anstrengelser uundgåeligt fører til en verdensrevolution, og at den krig, de imperialistiske regeringer har startet, ikke kan stoppes af disse regeringer selv. Den kan kun stoppes, når hele proletariet sætter ind, og vor opgave, da vi som proletarisk, kommunistisk parti kom til magten på

et tidspunkt med fortsat kapitalistisk, borgerligt herredømme i andre lande var vor nærmeste opgave som sagt at holde denne magt, denne socialismens fakkelt, sådan at den blev ved at give flest mulige gnister til den socialistiske revolutions omsiggribende brand.

Overalt var dette en yderst vanskelig opgave, og vi klarede den, fordi proletariet øjeblikkeligt rejste sig til forsvaret af den socialistiske republiks vundne positioner. Denne opgave har ført til en særlig svær og kritisk situation, eftersom den socialistiske revolution i ordets direkte betydning endnu ikke er begyndt i noget andet land, om end den er kommet langt nærmere i lande som Italien og Østrig. Men da den stadig ikke er brudt ud, står vi nu over for en ny fremgang for den engelsk-franske imperialisme, hvilket vil sige verdensimperialismen. Mens den tyske imperialisme i vest fortsat står som en militær, erobringslysten, imperialistisk kraft, har den engelsk-franske imperialisme nordøst og syd for Rusland fået mulighed for at befæste sig og viser os, anskueligt og iøjnefaldende, at denne kraft er rede til atter at trække Rusland ind i den imperialistiske krig, rede til at knuse Rusland – den selvstændige socialistiske stat, der fortsætter sit socialistiske arbejde og sin socialistiske propaganda i et omfang, verden ikke før har oplevet. Imod dette har den engelsk-franske imperialisme haft stor fremgang; den har omringet os fra alle sider og dirigeret alle bestræbelser for at knuse Sovjetrusland. Vi er helt klar over, at den engelsk-franske imperialismes fremgang står i uløselig forbindelse med klassekampen.

Vi har altid sagt – og revolutionerne bekræfter det – at når kampen kommer til at stå om det økonomiske grundlag for den økonomiske magt, udbytternes magt, deres ejendom, som giver dem rådighed over snesevis af millioner arbejderes og bønderes arbejde og gør det muligt for godsejerne og kapitalisterne at berige sig, jeg gentager – når kampen kommer til at stå om kapitalisternes og godsejernes privatejendom, glemmer de alle deres smukke ord om kærlighed til fædrelandet og uafhængigheden. Vi véd til fulde, at kadetter, højre-socialrevolutionære og mensjevikker har sat rekord i at slutte forbund med de imperialistiske magter, indgå røveriske aftaler og forråde vort land til den engelsk-franske imperialisme. Eksempler: Ukraine og Tiflis. Mensjevikker-

nes og de højre-socialrevolutionæres alliance med tjekko-slovakkerne taler tilstrækkeligt for sig selv. Og det fremstød, de venstre-socialrevolutionære foretog, da de foreslåede sig at kunne trække den russiske republik ind i krigen for Jaroslavl-hvidgardisternes interesser, (8) viser tydeligt nok, at når kampen kommer til at berøre klasseprofitter, er bourgeoisiet villigt til at sælge fædrelandet og lave studehandler mod sit eget folk, med hvem som helst i det udenlandske. Mere end hundrede års revolutionshistorie har vist os, at sådan er de borgerlige klasseinteressers og den borgerlige klassepolitikks lov til enhver tid og i ethvert land, og denne sandhed har den russiske revolutions historie bekræftet igen og igen. Derfor er det på ingen måde mærkeligt, at den nuværende tilspidsning af sovjetrepublikkens internationale stilling hænger sammen med klassekampens tilspidsning hjemme.

Vi har flere gange sagt, at tiden frem til den nye høst bliver den sværeste i så henseende, dvs. omkring tilspidsningen af levnedsmiddelkrisen. Rusland trues af hungersnødens svøbe. Situationen er tilspidset til det yderste, fordi de imperialistiske rovdyrs plan netop består i at afskære Rusland fra kornkamrene. I den henseende har de sandelig regnet rigtigt; deres hensigt er netop at skaffe sig en social og klasse-mæssig basis i de kornproducerende yderområder, at finde de områder, som domineres af kulakker og rige bønder, der har profiteret på krigen og lever af andres arbejde, af fattigfolks arbejde. I véd, at disse elementer har puget rubler i ti- og hundredtusindvis sammen, og at de har enorme kornforråd. I véd, at disse folk, der har spundet guld på folkets nød og haft des større lejlighed til at rage til sig og øge deres profit, jo mere folk i hovedstaden sultede – disse kulaklementer repræsenterer netop den kontrarevolutionære bevægelses vigtigste og farligste basis i Rusland. Her er klassekampen nået ind til sin kildes virkelige dybde. Ikke en eneste landsby har undgået klassekamp mellem på den ene side fattigbønderne og den del af middelbønderne, som ikke har overskydende korn – det har de for længst spist – eller deltaget i spekulation, og på den anden side en lille håndfuld kulakker; denne klassekamp er trængt ind i hver eneste landsby.

Da vi fastlagde vore politiske planer og offentliggjorde vore dekretter – langt de fleste tilstedeværende kender

dem selvfølgelig – da vi som sagt formulerede og realiserede dekretterne om at organisere fattigbønderne, (9) så vi klart, at kampen nærmede sig det mest afgørende og fundamentale spørgsmål i hele revolutionen, det mest afgørende og fundamentale af alt, nemlig spørgsmålet om magten: kunne proletariatet fastholde magten, kunne proletariatet opnå støtte fra alle fattigbønderne, med hvem der ingen som helst uenighed er, kunne proletariatet vinde de bønder, som ikke har noget mellemværende med det, og samle alle dem, der som masse er spredt, splittet og stykket op i landsbyerne – i den henseende står de under byarbejderen – og slutte dem sammen mod den anden lejr, mod godsejernes, imperialisternes og kulakkernes lejr?

For vore øjne begyndte fattigbønderne at slutte sig sammen og dét usædvanlig hurtigt. Man siger, at revolutionen lærer fra sig. Klassekampen lærer os så sandelig i praksis, at enhver falsk undertone i et partis holdning øjeblikkeligt anbringer samme parti på den plads, det har fortjent. Vi har oplevet de venstre-socialrevolutionæres politik. På grund af deres karakterløshed og hovedløshed begyndte de at vakle lige netop, da levnedsmiddelspørgsmålet kom til at stå så skarpt; dermed forsvandt de venstre-socialrevolutionære som parti og blev en brik i hænderne på Jaroslavl-hvidgardisterne. (*Bifald*).

Kammerater, den bølge af opstande, der ruller hen over Rusland, bliver til at forstå på baggrund af klassekampens tilspidsning i forbindelse med levnedsmiddelkrisen, netop på et tidspunkt, hvor den nye høst tegner fint, men endnu ikke kan bringes i hus, og hvor de hungerplagede indbyggere i Petrograd og Moskva hidses op af kulakelementer og bourgeoisiet, som desperat råber: »Nu eller aldrig«. Så kom opstanden i Jaroslavl. Og vi ser englændernes og franskmændenes indflydelse, vi ser de kontrarevolutionære godsejere og bourgeoisiets beregning. Der, hvor kornspørgsmålet rejste sig, saboterede de en gennemførelse af kornmonopolet, uden hvilket der ikke bliver nogen socialisme. Netop i denne sag må bourgeoisiet stå sammen, her har bourgeoisiet et fastere holdepunkt end musjikken /bonden/. Det afgørende slag mellem socialismens kræfter og det borgerlige samfund vil under alle omstændigheder komme, på den ene eller den anden måde, i dag eller i morgen, i den ene eller den

anden anledning. Svingninger vil kun forekomme hos socialister i gåseøjne som for eksempel vore venstre-socialrevolutionære. Når socialister udviser vaklen i dette vitale spørgsmål fortæller det, at de er socialister i gåseøjne og ikke er noget værd. Revolutionen bringer den slags socialister så vidt, at de i praksis bliver rene brikker i de franske generalers spil, brikker, hvis rolle er demonstreret af den forhenværende centralkomité for det forhenværende venstre-socialrevolutionære parti.

Kammerater, den engelsk-franske imperialisme og det kontrarevolutionære russiske bourgeois samordnede bestræbelser har medført, at borgerkrigen i vort land kommer fra en kant, ikke alle havde ventet og gjort sig klart, og at den er smeltet sammen med krigen udefra til ét uløseligt hele. Kulakopstanden, det tjekkoslovakiske mytteri og Murman-bevægelsen – det er en og samme krig, som rykker ind over Rusland. Vi vristede os løs af krigen fra én kant under enorme tab og indgik en usandsynlig barsk fred; vi vidste, at vi indgik en voldsfred, (10) men sagde, at vi kunne fortsætte vor propaganda og vort opbygningsarbejde og derigennem bringe splittelse i den imperialistiske verden. Og det har vi formået at gøre. Nu fører Tyskland forhandlinger med os om, hvor mange milliarder det kan afkræve Rusland på grundlag af Brestfreden, men det har affundet sig med alle de nationaliseringer, vi gennemførte med dekretet af 28. juni. (11) Det har ikke rejst spørgsmålet om privateje af jorden i vor republik; det må pointeres, fordi det gendriver den uhørte løgn, Spiridonova og lignende venstre-socialrevolutionære har udspremt, en løgn som var vand på godsejernes mølle og nu gentages af de mest uvidende og uudviklede ultrareaktionære elementer; den løgn skal tilbagevises og afsløres.

I realiteten har vi trods alle fredens tunge byrder tilkæmpet os frihed til at opbygge vort land socialistisk, og vi har taget skridt dertil, som nu begynder at blive kendt i Vesteuropa og er propagandaelementer, som har umådeligt større slagkraft end før.

Det forholder sig altså sådan, at hvor vi kom ud af krigen fra én kant mod én koalition, oplever vi nu imperialismens stormløb fra en anden kant. Imperialisme er et verdensomspændende fænomen, det er en kamp om opdelingen af den ganske verden, af hele Jorden, og om den ene

eller den anden flok røveres herredømme. Nu er det en anden røvergruppe, den engelsk-franske, der kaster sig over os og truer med, at de nok skal få os i krig igen. Deres krig og borgerkrigen smelter sammen til ét sammenhængende hele, og det er hovedkilden til vore øjeblikkelige vanskeligheder, hvor spørgsmålet om krig og kamphandlinger atter er rykket frem på arenaen som revolutionens nøglespørgsmål. Heri ligger hele vanskeligheden, for folket er led og ked af krig, er udmattet af krig som aldrig før. Denne tilstand af ekstrem udmattelse og krigslede hos det russiske folk kan næsten sammenlignes med tilstanden hos en mand, der er pryglet halvt til døde og ikke længere kan forventes at opbyde nogen som helst energi eller arbejdssevne. Af mange årsager har denne næsten fire år lange krig, som hærgede et land, der i forvejen var udplyndret, pint og mishandlet af tsarismen, selvherskerdømmet, bourgeoisiet og Kerenskij, selvfølgelig fremkaldt en afsky i det russiske folk og været den allerstørste kilde til de kolossale vanskeligheder, vi nu står i.

På den anden side har denne vending i begivenhederne ført til en krig. Vi er atter kommet i krig, vi er i krigstilstand; og det er ikke blot en borgerkrig mod sammenrotningen af kulakker, godsejere og kapitalister, nu er det de engelske og franske imperialister, der står imod os. De geografiske forhold hindrer dem foreløbigt i at sætte store hære ind mod Rusland, men de giver vore fjender alt det, de kan, alle deres millioner, alle deres diplomatiske forbindelser og kræfter for at hjælpe dem. Vi lever i en tilstand af krig, og den krig kan vi afgøre med sejr. Men her kommer vi op mod en af de modstandere, som er sværest at besejre; vi kommer op mod krigstræthed, mod had og afsky til krig, det er en tilstand, vi skal overvinde, ellers klarer vi ikke denne opgave, som vi ikke selv har stillet – krigens opgave. Vort land er atter i krig, og revolutionens udfald beror nu helt og holdent på, hvem der vinder denne krig, hvis forgrundsfigurer er tjekkoslovakkerne, men hvis egentlige ledere, drivkræfter og igangsættere er de engelske og franske imperialister. Hele spørgsmålet om den Russiske Socialistiske Føderative Sovjetrepublikks eksistens er nu blevet et militært spørgsmål. Det stiller os over for en kolossal vanskelighed i betragtning af den tilstand, folket er bragt i af den imperialistiske krig. Vor opgave er fuldkommen klar. Ethvert bedrag ville være til

største skade; vi betragter det som en forbrydelse at skjule denne barske sandhed for arbejderne og bønderne. Lad tværtimod hver og én kende denne sandhed så klart og tydeligt som muligt.

Ja, vi kender eksempler på, at vore tropper har udvist forbryderisk svagheit, f. eks. da tjekkoslovakkerne tog Simbirsk og vore styrker retirerede. Vi véd, at tropperne er lede og kede af krigen, afskyr den, men så længe imperialismen ikke har lidt nederlag i verdensmålestok, er det indlysende og uundgåeligt, at den vil gøre forsøg på at trække Rusland ind i den imperialistiske krig og gøre landet til et slagtehus. Hvad enten vi kan lide det eller ej, står spørgsmålet sådan: vi er i krig, og revolutionens skæbne afgøres af denne krigs udfald. Dette bør være første og sidste ord i vor agitation, i al vor politiske, revolutionære og omformende virksomhed. Vi har udrettet så meget på kort tid, men det må altsammen gøres helt færdigt. Al vor virksomhed må helt og fuldt underordnes dette spørgsmål, som nu bestemmer revolutionens skæbne og udfald, den russiske og internationale revolutions skæbne. Verdensimperialismen klarer sig givetvis ikke ud af den nuværende krig uden flere revolutioner; denne krig vil ikke slutte på anden måde end med socialismens endelige sejr. Men vor opgave nu er at understøtte, fastholde og beskytte denne socialismens kraft, denne socialistiske fakkelt, den socialismens kilde, som gør sig aktivt gældende over hele verden. Som situationen er nu, er dette en militær opgave.

Det er første gang, vi har oplevet en sådan situation, og mange har sagt, at hvor hård en pris vi end betalte for freden, hvor mange ofre den end forlangte af os, hvor meget fjenden end anstrengte sig for at berøve os stadig flere landområder, så har Rusland alligevel trods alt kunnet udnytte freden og befæste sine socialistiske positioner. Vi er endda nået endnu længere i den retning, end mange af os havde forventet. For eksempel er vor arbejderkontrol nået så langt ud over de former, den oprindeligt opstod i, og netop nu står vi over for en omlægning af den statslige forvaltning til socialistiske tilstande. Vi er gået stærkt frem i kraft af vort praktiske arbejde. Vi har allerede fuld arbejderstyring af industrien, men omstændighederne har ikke givet os mulighed for at videreføre dette arbejde i fred. Endnu engang har de påført os krigstilstand,

og vi må opbyde alle vore kræfter og kalde alle til våben. Det ville være en skændsel, om der blandt kommunister var nogen vaklen i dette spørgsmål.

Vaklen blandt bønderne kommer ikke bag på os. Bondemassen har ikke gennemgået samme livets skole som proletariatet, der gennem årtier lærte at se kapitalisten som sin klassefjende og formåede at sammensveje alle kræfter til kampen mod ham. Vi véd, at bønderne ikke har været igennem et sådant universitet. En tid gik de sammen med proletariatet, nu er vi vidne til en periode med vaklen og splittelse i bondemassen. Vi kender alle en mængde tilfælde, hvor kulakker har solgt bønderne korn under de fastsatte priser for at give det udseende af, at de, kulakkerne, angiveligt varetager bøndernes interesser. Intet af det kommer bag på os. Men den kommunistiske arbejder vil ikke vakle, arbejdermassen vil være urokkelig, og hvis kulakånd har vundet indpas hos bønderne, er det let at forklare. Hvor der ikke er bolsjevikker, og hvor tjekkoslovakiske myndigheder regerer, har vi kunnet se følgende: først modtages tjekkoslovakkerne nærmest som en slags befriere, men efter et par uger med dette borgerlige regimente iagttages et vældigt omsving mod tjekkoslovakkerne og til fordel for sovjetmagten, fordi bønderne nu er begyndt at forstå, at alle fraser om handelsfrihed og Konstituerende Forsamling kun betyder ét, nemlig godsejernes og kapitalisternes magt.

Vor opgave er at sikre en endnu tættere sammensvejsning af de proletariske rækker og skabe en organisation, der kan sørge for, at alt inden for de nærmeste uger bliver sat ind på en afgørelse af krigsspørgsmålet. Vi slås nu mod den engelsk-franske imperialisme, mod alt hvad der findes af borgerligt og kapitalistisk i Rusland, mod alt hvad der anstrenger sig for at sabotere den socialistiske revolutions sag og trække os ind i krigen. Det drejer sig om, at alle de positioner, arbejdere og bønder har vundet, står på spil. Vi må være sikre på, at vi i proletariatet mødes med udbredt sympati og støtte; da vil faren være fuldstændig afværget, og nye rækker af proletarer vil rykke ud for at forsvare deres klasse, for at redde den socialistiske revolution. Som spørgsmålet står nu, udspilles kampen om to grundlæggende punkter, og alle fundamentale forskelle mellem partierne er blevet glattet ud i revolutionens flammer. Den venstre-socialrevolutionære,

som med eftertryk betoner, at han er venstre og dækker sig ind med revolutionære fraser, men i realiteten gør oprør mod sovjetmagten, er også lejesvend for Jaroslav-lhvidgardisterne. Det er netop, hvad han er over for historien og den revolutionære kamp! I dag findes kun to klasser på kamparenaen. Der udkæmpes en klassekamp mellem proletariatet, som forsvarer det arbejdende folks interesser, og dem, som forsvarer godsejernes og kapitalisternes interesser. Alle de smukke ord om en Konstituerende Forsamling, om en uafhængig stat o. lign., hvormed man prøver at vildlede de ubevidste masser, er afsløret gennem erfaringerne fra den tjekkoslovakiske bevægelse og de kaukasiske mensjevikkers bevægelse. Bag al denne snak står de samme kræfter, godsejerne og kapitalisterne; ganske ligesom den tyske besættelse har til følge, at godsejerne og kapitalisterne får magten, ganske lige sådan er det med den tjekkoslovakiske opstand.

Det er dét, krigen handler om!

Kammerater! Proletariatet må slutte sine rækker endnu tættere og give et mønstereksempel på organisation og disciplin i denne kamp. Rusland er fortsat det eneste land, som har brudt samtlige forbindelser med imperialisterne. Jo, nok bløder vi fra disse svære sår. Vi trak os tilbage fra det imperialistiske vilddyr, vi vandt tid og påførte vilddyret enkelte slag snart det ene, snart det andet sted. Men som socialistisk sovjetrepublik forblev vi uafhængige. Ved at udføre vort socialistiske arbejde stod vi op mod hele verdens imperialism; det er en kamp, arbejderne i hele verden begynder at forstå bedre og bedre, og deres voksende harme bringer dem tættere og tættere på den kommende revolution. Det er dét, kampen handler om; vor republik var det eneste land i verden, som ikke gjorde fælles sag med imperialismen og ikke lod millioner af mennesker slagte i kampen om, hvorvidt franskmændene eller tyskerne skulle regere verden. Vor republik var det eneste land, som ad voldelig og revolutionær vej brød ud af den imperialistiske verdenskrig og rejste den socialistiske revolutions banner. Nu vil man så atter trække landet ind i krigen, atter tvinge det til fronten. Lad tjekkoslovakkerne slås mod tyskerne, lad det russiske bourgeoisie træffe sit valg, lad Miljukov afgøre, måske endda i samråd med Spiridonova og Kamkov, hvilke imperialister man skal holde med. Men vi erklærer, at vi må

være forberedt på at give vore liv for at hindre dem i at bestemme dette spørgsmål, for det drejer sig om at redde hele den socialistiske revolution! (*Bifald*). Jeg véd, at der er iagttaget et stemningsskifte blandt bønderne i Saratov-, Samara- og Simbirsk-guvernementerne, hvor krigstrætheden har været størst og den militære kampevne dårligst. Efter at have oplevet kosakkernes og tjekkoslovakernes felttog, efter at have gjort praktiske erfaringer med en Konstituerende Forsamling og slagord som »Ned med Brest-freden!« véd bønderne nu, at den slags fører til, at godsejeren vender hjem og kapitalisten sætter sig på tronen – og de bliver nu de mest brændende fortalere for sovjetternes magt. Jeg nærer ikke skygge af tvivl om, at de proletariske masser i Petrograd og Moskva, som marcherer forrest i revolutionen, vil forstå situationen, forstå, hvilket faretruende øjeblik vi befinder os i, og handle endnu mere resolut, og proletariatet vil knuse såvel den engelsk-franske som den tjekkoslovakiske offensiv i kampen for den socialistiske revolutions interesser. (*Bifald*).

*Instruktionen er trykt første gang
i Pravda nr. 54, 23. februar 1942.*

Beskyt jeres bagland. Og til dette formål – skyd samtlige spioner, provokatører, hvidgardister, kontrarevolutionære forrædere, som yder fjenden direkte eller indirekte bistand.

J. Sverdlov.

Formand for den Alrussiske Centraleksekutivkomité.

V. Uljanov (Lenin).

Formand for Folkekommissærernes Råd.

2. juni 1918.

Til alle guvernements- og kredssovjetter

Fremgangsmåden i tilfælde af, at fjenden angriber den russiske socialistiske føderative sovjetrepublik, der har bevist sin faste vilje til fred. (Instruktion til alle lokale sovjetter og til hele befolkningen.)

I Ukraine er det ofte hændt, at bønderne og arbejderne modsatte sig bortførelse eller tilintetgørelse af ejendom, idet de håbede på at kunne bevare den for sig selv. De måtte lide hårdt derfor. De ubudne fremmede bemægtigede sig alt: korn, kvæg, kul, metaller, maskiner, og førte det med sig. Ukraines eksempel må tjene til skræk og advarsel for hele Rusland.

Forsøger fjenden derfor at gå over til angreb, er det den lokale befolknings pligt under ledelse af dens sovjetter at overholde følgende befaling på det strengeste:

Først og fremmest føres de militære lagre bort. Alt, hvad der ikke bliver ført bort, sættes i brand eller sprænges.

Korn og mel fjernes eller graves ned. Hvad der ikke kan graves ned, tilintetgøres.

Kvæget drives bort.

Maskinerne evakueres, samlet eller demonteret. Hvis man ikke kan fjerne dem, skal de ødelægges.

Uflyttelige metaller graves ned.

Lokomotiver og jernbanevogne sendes bagud.

Skinnebaner demonteres.

Broer mineres og sprænges.

Skove og kornarealer i fjendens ryg sættes i brand.

Af al kraft og med alle midler skal fjendens fremrykning besværliggøres. Baghold tilrettelægges. Anvend skydevåben eller koldt stål.

*Skrevet i første halvdel af august 1918.
Offentliggjort første gang
17. januar 1925
i avisen Rabotjaja Moskva, nr. 14.*

Kammerater, arbejdere! Op til den sidste, afgørende kamp!

Sovjetrepublikken er omgivet af fjender. Men den vil besejre både de ydre og de indre fjender. Der ses allerede blandt arbejdermasserne et opsving, som giver sikkerhed for sejren. Der ses allerede hyppigere gnister og stikflammer fra den revolutionære brand i Vesteuropa, hvad der giver os tiltro til, at den internationale arbejderrevolution snart vil sejre.

Den russiske socialistiske sovjetrepublikks ydre fjende er i dette øjeblik den engelsk-franske og japansk-amerikanske imperialisme. Denne fjende angriber for tiden Rusland, den tilriver sig vore jorder, den har besat Arkhangelsk og er fra Vladivostok rykket frem til Nikolsk-Ussurijsk (hvis man kan tro de franske blade). Denne fjende har bestukket generaler og officerer i det tjekkoslovakiske korps. (1) Denne fjende angriber det fredelige Rusland lige så dyrisk og røverisk, som tyskerne gjorde i februar, dog med den forskel, at englænderne og japanerne ikke kan nøjes med blot at besætte og tilrive sig russisk jord, men også behøver en omstyrtning af sovjetmagten for at »genoprette fronten«, dvs. for igen at inddrage Rusland i den imperialistiske krig (med et jævner ord: røverkrig) mellem England og Tyskland.

De engelsk-japanske kapitalister ønsker at genindføre godsejernes og kapitalisternes magt i Rusland, for så i fællesskab at dele det bytte, de har tilranet sig i krigen, for at gøre de russiske arbejdere og bønder til trælle for den engelsk-franske kapital, for at flå dem for renter af lån på mange milliarder, for at kvæle den socialistiske revolutions brand, som er begyndt hos os og mere og mere truer med at forplante sig til hele verden.

Den engelsk-japanske imperialismes vilddyr har ikke kræfter nok til at besætte og undertvinge Rusland. Det havde end ikke vor nabo Tyskland kræfter til, hvad dets »eksperiment« med Ukraine beviste. Englænderne og japanerne gjorde regning på at få bugt med os ved en overrumpling. Det lykkedes dem ikke. Petrograds arbejdere, efter dem Moskvas og efter Moskvas de fra hele det centrale industriområde rejser sig stadig mere enigt, stadig mere målbevidst, i stadig større masser, stadig mere selvopofrende. Deri ligger garantien for vor sejr.

Da de engelsk-japanske kapitalistiske ransmænd drog i felten mod det fredelige Rusland, gjorde de yderligere regning på deres forbund med sovjetmagts indre fjende. Vi véd godt, hvem denne indre fjende er. Det er kapitalisterne, godsejerne, kulakkerne, deres håbefulde sønner, som hader arbejdernes og de arbejdende bønders magt, de bønder, som ikke drikker deres landsbyfællers blod.

En bølge af kulakopstande breder sig nu ud over Rusland. Kulakken nærer et glødende had til sovjetmagten og er rede til at kvæle og skære halsen over på hundredtusinder af arbejdere. Hvis det lykkedes kulakkerne at sejre, véd vi udmærket, at de skånselsløst ville slagte hundredtusinder af arbejdere, de ville gå i kompagni med godsejerne og kapitalisterne, genindføre strafarbejde for arbejderne, afskaffe 8 timers dagen, igen lægge fabrikkerne og værkerne ind under kapitalisternes åg.

Sådan gik det i alle tidligere europæiske revolutioner, hvor det som følge af arbejdernes svaghed lykkedes storbønderne at afskaffe republikken og igen vende tilbage til monarkiet, afskaffe de arbejdendes magt og genindføre udbytternes, rigmændenes og dagdrivernes almagt. Sådan så vi det for vore øjne i Letland, i Finland, i Ukraine, i Grusien. Overalt forenede den begærlige, forædte, dyriske kulakstand sig med godsejerne og kapitalisterne mod arbejderne og mod fattigfolk i det hele taget. Overalt holdt kulakstanden med uhørt blodtørst afregning med arbejderklassen. Overalt gik den i alliance med *udenlandske kapitalister* mod sit eget lands arbejdere. Sådan handlede og handler kadetterne, de højre-socialrevolutionære, mensjevikkerne; man behøver blot at tænke på deres bedrifter med »Tjekkosllovakiet«. Sådan handlede også de venstre-socialrevolutionære, yderst tåbeligt og

karakterløst, idet de med deres mytteri i Moskva har ydet hjælp til hvidgardisterne i Jaroslavl, til tjekkoslovakkerne og de hvide i Kasan; ikke for ingenting har disse venstre-socialrevolutionære gjort sig fortjent til ros fra Kerenskij og hans venner, de franske imperialister.

Der er ingen tvivl mulig. Kulakkerne er rasende fjender af sovjetmagten. Enten vil kulakkerne skære halsen over på uendeligt mange arbejdere, eller også vil arbejderne skånselsløst nedkæmpe den røveriske kulakopstand, et folkemindretals opstand mod det arbejdende folks magt. Nogen mellemvej kan der ikke findes her. Fred kan der ikke være tale om: man kan meget let forsone kulakken med godsejeren, tsaren og popen, selv om de har været uenige, men *aldrig* med arbejderklassen.

Og derfor kalder vi kampen mod kulakkerne for den *sidste*, afgørende kamp. Det betyder ikke, at der ikke kan komme mangfoldige opstande af kulakker, eller at der ikke kan komme mangfoldige felttog fra den udenlandske kapitalismes side mod sovjetmagten. Udtrykket »sidste« kamp kendetegner, at den sidste og talrigeste af *udbytter*-klasserne i vort land har gjort oprør mod os.

Kulakkerne er de mest brutale, de mest rå og tøjlesløse udbyttere, som flere gange i andre landes historie har genoprettet godsejernes, monarkernes, popernes og kapitalisternes magt. Kulakkerne er talrigere end godsejerne og kapitalisterne. Men trods det er kulakkerne kun et mindretal i folket.

Lad os sætte, at vi i Rusland har ca. 15 millioner landbrugerfamilier, regnet ud fra det tidligere Rusland, før ransmændene frarev det Ukraine og andet. Af disse 15 millioner er formentlig ca. 10 millioner fattigfolk, som lever af at sælge deres arbejdskraft eller træller for rigmænd eller ikke har kornoverskud og er særlig forarmet af krigens byrder. Ca. 3 millioner må man regne for middelbønder, og næppe mere end 2 millioner er kulakker, rigmænd, kornspekulanter. Disse blodsugere har i krigens tid beriget sig på folkets nød, de har puget tusinder og hundredtusinder af rubler sammen ved at forhøje prisen på korn og andre varer. Disse edderkopper har mæsket sig på bekostning af bønderne, som krigen havde ruineret, på bekostning af de sultende arbejdere. Disse igler har drukket det arbejdende folks blod og er blevet des rigere, jo mere arbejderen i byerne og fabrikkerne

sultede. Disse vampyrer har bemægtiget sig godsejerjorden og gør det stadig, de tvinger atter og atter de fattige bønder ind i slaveri.

Skånselsløs krig mod disse kulakker! Død over dem! Had og foragt for de partier, der forsvarer dem: de højre-socialrevolutionære, mensjevikerne og de nuværende venstre-socialrevolutionære! Arbejderne må med jernhånd nedkæmpe de oprørske kulakker, der har sluttet forbund med udenlandske kapitalister mod det arbejdende folk i deres eget land.

Kulakkerne benytter sig af splittetheden, spredtningen og den mangel på oplysning, som præger fattigfolk på landet. De hidser dem på arbejderne, bestikker dem undertiden ved at lade dem »tjene« hundrede rare rubler ved kornspekulation (samtidig med at de plyndrer fattigfolk for mange tusinde). Kulakkerne stræber efter at drage middelbonden over på deres side, og undertiden lykkes det dem.

Men arbejderklassen behøver aldeles ikke at komme i strid med middelbonden. Arbejderklassen kan ikke komme overens med kulakken, men med middelbonden kan og vil han søge en *forståelse*. Arbejderregeringen, dvs. den bolsjevikiske regering, har *bevist* dette i gerning og ikke blot i ord.

Vi har bevist det ved at vedtage og strengt gennemføre loven om »jordens socialisering«; i denne lov er der *mange* indrømmelser til middelbondens interesser og ønsker.

Vi har bevist det ved (i disse dage) at *tredoble* kornpriserne, for vi indrømmer åbent, at middelbondens arbejdsfortjeneste ofte ikke svarer til de nuværende priser på industrivarer og *må* forhøjes.

Enhver bevidst arbejder vil forklare middelbonden dette og tålmodigt, vedholdende, om og om igen bevise ham, at socialismen er langt mere gavnlig for middelbonden end tsarernes, godsejernes og kapitalisternes magt.

Arbejdermagten har aldrig gået middelbonden for nær og vil ikke gøre det. Men tsarernes, godsejernes, kapitalisternes og kulakkernes magt har altid gået ham for nær, og ikke blot det, den har direkte trængt ham ud, plyndret ham, forarmet ham i alle lande, alle vegne uden undtagelse, også i Rusland.

Det mest tætte forbund og fuldkommen fælles sag med

fattigfolk i landsbyen; indrømmelser til og forståelse med middelbonden; skånselsløs underkuelse af kulakkerne, disse blodsugere, vampyrer, folkeudplyndrere, spekulanter, som beriger sig på hungersnøden; sådan er den bevidste arbejders program beskaffen. Sådan er arbejderklassens politik.

*Trykt første gang i Pravda nr. 178,
den 22. august 1918.*

Brev til de amerikanske arbejdere

Kammerater. En russisk bolsjevik, som deltog i 1905-revolutionen og derefter tilbragte flere år i jeres land, har tilbudt at overbringe mit brev til jer. (1) Jeg har modtaget hans tilbud med så meget større glæde, som de revolutionære proletarer i Amerika netop nu er kaldet til at spille en særlig vigtig rolle som uforsonlige fjender af amerikansk imperialisme, den nyeste, stærkeste og sidst tilkomne deltager i det verdensomfattende folkeblodbad om delingen af kapitalisternes profit. Netop nu har de amerikanske milliardærer, disse moderne slaveholdere, vendt et særlig tragisk blad i den blodige imperialismes blodige historie ved at give deres samtykke – om det er direkte eller indirekte, åbent eller skjult og hyklerisk, spiller ingen rolle – til de engelske og japanske vilddyrers væbnede felttog for at kvæle den første socialistiske republik.

Det moderne, civiliserede Amerikas historie blev indledt med en af de store, virkelig revolutionære befrielseskrige, som der har været så få af i det enorme antal røverkrige, der i lighed med den nuværende imperialistiske krig er blevet fremkaldt af slagsmålet mellem konger, godsejere og kapitalister om delingen af erobrede jorder eller tilranede profitter. Den krig førte det amerikanske folk mod engelske røvere, som havde underkuet Amerika og holdt det nede i koloniale slaveri, på samme måde som disse »civiliserede« blodsugere den dag i dag underkuer hundreder af millioner af mennesker i Indien, Ægypten og alle steder verden over og holder dem nede i koloniale slaveri.

Siden da er der gået henved 150 år. Den borgerlige civilisation har i fuldt mål båret sine overdådige frugter. Amerika indtager førstepladsen blandt de frie og civilise-

rede lande i udviklingen af det forenede menneskelige arbejdes produktivkræfter og i anvendelsen af maskiner og alle den nyeste tekniks underværker. Samtidig står Amerika blandt de førende lande, hvad angår dybden af den kløft, som skiller på den ene side en håndfuld milliardærer, der vælter sig i svineri og luksus, og på den anden side millioner af arbejdende, som bestandigt lever på grænsen af fattigdom. Det amerikanske folk, der gav verden et mønstereksempel på revolutionær krig mod det feudale slaveri, havnede i et moderne kapitalistisk lønslaveri for en lille gruppe milliardærer og kom til at spille rollen som den lejebøddel, der i 1898 for at tækkes det rige pak kvalte Filippinerne under påskud af at »befri« dem, (2) og som i 1918 vil kvæle Ruslands socialistiske republik under påskud af at »forsvare« den mod tyskerne.

Men fire års imperialistisk folkeblodbad er ikke gået spurlost hen. Det bedrageri mod folkene, som er begået af slynglerne fra begge røvergrupper, både den engelske og den tyske, er grundigt afsløret af ubestridelige og åbenlyse kendsgerninger. Resultaterne af de fire års krig har vist os kapitalismens almene lov, anvendt på krigen mellem røverne om delingen af deres rov: den rigeste og stærkeste var også den, der berigede sig og plyndrede mest af alle, den svageste var også den, der til overmål blev udplyndret, pint, presset og kvalt.

Den engelske imperialismes røvere var de stærkeste, hvad antallet af »kolonislaver« angik. De engelske kapitalister har ikke mistet en fodsbred af »deres« jord (dvs. den jord, de i århundredernes løb har tilranet sig), men tværtimod erobret alle Tysklands kolonier i Afrika, erobret Mesopotamien og Palæstina, kværket Grækenland og var begyndt at udplyndre Rusland.

Den tyske imperialismes røvere var de stærkeste, hvad angik troppernes grad af organisation og disciplin, men de svageste på koloniområdet. De mistede samtlige kolonier, men udplyndrede det halve Europa og kvalte et stort antal små lande og svage folkeslag. Hvilken storslået »friheds«krig fra begge parter! Hvor fint røverne i begge grupper, de engelsk-franske og de tyske imperialister, »forsvarede fædrelandet« sammen med deres lakajer, socialchauvinisterne, dvs. de socialister, som løb over på »deres eget« bourgeois side!

De amerikanske milliardærer var de rigeste af alle og

befandt sig geografisk i den sikreste stilling. De har beriget sig mest af alle. De har gjort alle, selv de rigeste lande til deres tributstater. De har tilranet sig hundreder af millioner af dollars. Og på hver dollar kan man se skidtet – fra beskidte hemmelige traktater mellem England og dets »allierede« og mellem Tyskland og dets vasaller, fra aftaler om delingen af rovet, fra aftaler om gensidig »hjælp« til at undertrykke arbejderne og forfølge de socialister, som er internationalister. Hver dollar er svinet til af »indbringende« krigsleverancer, som i hvert eneste land har beriget de rige og forarmet de fattige. Hver dollar er stænket til med blod – fra det hav af blod, som ti millioner dræbte og tyve millioner lemlæstede har udgydt i den store, ædle og hellige frihedskamp om, hvorvidt det er den engelske eller den tyske røver der skal have størsteparten af rovet, hvorvidt det er de engelske eller de tyske bøddler der skal blive *førende* blandt kvælerne af svage folkeslag verden over.

Mens de tyske røvere har sat rekord i dyriske militære repressalier, har de engelske røvere sat rekord ikke bare i antallet af erobrede kolonier, men også hvad angår raffinementer i afskyvækkende hykleri. Netop nu spreder engelsk-fransk og amerikansk borgerlig presse i millioner og atter millioner af aviseksemplarer løgn og bagvaskelse mod Rusland, mens de hyklerisk vil retfærdiggøre deres plyndringstogt med et angiveligt ønske om at »forsvare« Rusland mod tyskerne!

Der behøves ikke mange ord for at tilbagevise denne nedrige og skændige løgn. Det er nok at henvise til ét almenkendt faktum. Da Ruslands arbejdere i oktober 1917 styrtede deres imperialistiske regering, fremsatte sovjetmagten, de revolutionære arbejderes og bønders magt, åbent forslag om en retfærdig fred uden anneksioner og krigsskadeserstatninger, en fred med fuld garanti for alle nationers ligeret – sovjetmagten tilbød *alle* krigsførende lande en sådan fred.

Netop det engelsk-franske og det amerikanske bourgeoisie modtog ikke vort tilbud og ville end ikke tale med os om fred i verden! Netop *dette* bourgeoisie optrådte som forræder mod alle folkenes interesser, og netop dét har trukket det imperialistiske blodbad i langdrag!

Netop dette bourgeoisie har – i den hensigt atter at få Rusland med i den imperialistiske krig – vægret sig mod

fredsforhandlinger og således givet frie hænder til de lige så rovgriske kapitalister i Tyskland, som har påtvunget Rusland den annekcionistaiske voldsfred i Brest! (3)

Man har svært ved at forestille sig et mere infamt hykleri end det, hvormed det engelsk-franske og det amerikanske bourgeoisi nu vælter »skylden« for Brest-freden over på os. Netop kapitalisterne i de lande, som kunne have gjort Brest til verdensforhandlinger om verdensfred – netop de optræder nu som »anklagere« mod os! Den engelsk-franske imperialismes ådselgribbe, der har levet fedt på at plyndre kolonierne og nedslagte folkene, har trukket krigen ud med snart et helt år efter Brest, og dé »anklager« nu os, bolsjevikkerne, der tilbød alle en retfærdig fred – os, der har annulleret, publiceret og bragt de hemmelige forbrydertraktater mellem den tidligere tsar og de engelske og franske kapitalister frem til offentlig skam og skændsel.

Arbejdere verden over, uanset hvilket land de bor i, hilser os, sympatiserer med os og applauderer os, fordi vi har sprængt de imperialistiske forbindelser, de beskidte imperialistiske traktaters og de imperialistiske kæders jernringe, fordi vi har brudt os vej til friheden under de sværeste ofre, fordi vi som en socialistisk republik, der nok er blevet pint og plyndret af imperialisterne, alligevel har holdt os *uden for* den imperialistiske krig og for verdens åsyn har rejst fredens og socialismens banner.

Det kan ikke overraske, at den internationale imperialistbande hader os for dette, at de »anklager« os, at alle imperialisternes lakajer, vore højre-socialrevolutionære og mensjevikker (4) indbefattet, også »anklager« os. Det had, disse imperialismens vagthunde nærer til bolsjevikkerne, og den sympati, bevidste arbejdere over hele verden møder os med, indgiver os ny vished om vor sags retfærdighed.

Den er ikke socialist, som ikke forstår, at man for at besejre bourgeoiset, bringe arbejderne til magten og *begynde* den internationale proletariske revolution, *hverken* kan *eller* må holde sig tilbage for noget offer, indbefattet afståelse af territorium eller svære nederlag til imperialismen. Den er ikke socialist, som ikke *i handling* har vist vilje til at lade »sit« fædreland yde de største ofre, blot de faktisk hjælper den socialistiske revolutions sag fremad.

For »deres« sag, dvs. for at erobre verdensherredømmet, veg Englands og Tysklands imperialister ikke tilbage for at forarme og kvæle en hel række lande fuldstændigt, de begyndte med Belgien og Serbien og gik videre til Palæstina og Mesopotamien. Ja, og så skulle socialister sidde og vente med »deres« sag, med at befri de arbejdende i hele verden fra kapitalens åg, med at tilkæmpe sig varig verdensfred, indtil der bliver fundet en vej uden ofre, så skulle de være bange for at gå i kamp, indtil der gives »garanti« for lette sejre, så skulle de sætte »deres«, af bourgeoisiet skabte »fædrelands« sikkerhed og integritet højere end den socialistiske verdensrevolutions interesser? De stypere i den internationale socialisme, de lakajer for borgerlig moral, som tænker i sådanne baner, fortjener tredobbelt foragt.

Den engelsk-franske og den amerikanske imperialismes rovdyr »anklager« os for at gå på »kompromis« med den tyske imperialisme. Ah, hyklere! Ah, slyngler, der bagvasker sovjetregeringen, imens de ryster af skræk for den sympati, vi møder hos arbejderne i »deres« egne lande! Men deres hykleri vil blive afsløret. De lader som om de ikke forstår forskellen på et kompromis mellem »socialister« og bourgeoisiet (deres eget eller et udenlandsk) *mod arbejderne*, mod den arbejdende befolkning, og et kompromis, som indgås med et bourgeoisi af én farve *mod et bourgeoisi* af en anden national farve *for at beskytte* de arbejdere, som har besejret deres eget bourgeoisi, og for at proletariatet kan udnytte modsætningerne mellem de forskellige grupper inden for bourgeoisiet.

I virkeligheden er enhver europæer udmærket klar over denne forskel, og det amerikanske folk har, som jeg nu vil vise, »oplevet« den med særlig tydelighed i sin egen historie. Kompromis'er og kompromis'er er to ting; der findes fagots et fagots/der er forskel på brænde/, som franskmændene siger.

Da den tyske imperialismes røvere i februar 1918 satte deres styrker ind mod det ubevæbnede Rusland, som havde demobiliseret hele sin hær og satte sin lid til proletariatets internationale solidaritet, inden den internationale revolution var fuldt ud moden, tøvede jeg overhovedet ikke med at indgå et vist »kompromis« med de franske monarkister. En fransk kaptajn ved navn Sadoul, som i ord sympatiserede med bolsjevikkerne, men reelt

var den franske imperialismes tro og sande tjener, præsenterede en fransk officer, de Lubersac, for mig. »Jeg er monarkist. Mit eneste mål er Tysklands nederlag«, erklærede de Lubersac over for mig. Det siger sig selv, svarede jeg (*cela va sans dire*). Det hindrede mig ikke det ringeste i at »gå på kompromis« med de Lubersac om visse tjenester, som franske officerer og sprængningsexperter gerne ville yde os ved jernbanesabotager, der skulle hæmme det tyske angreb. Det var et mønstereksempel på et »kompromis«, som enhver bevidst arbejder ville bifalde, et kompromis i socialismens interesse. Den franske monarkist og jeg gav hinanden håndslag, vel vidende, at vi hver især gerne så »partneren« hængt. Men vore interesser var for en tid sammenfaldende. Mod de angribende tyske rovdyr udnytter vi de *andre* imperialisters lige så rovgriske modinteresser til fordel for den russiske og den internationale socialistiske revolution. Således fremmede vi arbejderklassens interesser i Rusland og andre lande, vi styrkede proletariatet og svækkede bourgeoisiet i hele verden, vi anvendte den i *enhver* krig fuldt legale og nødvendige metode at manøvrere, lavere og retirere, imens vi afventede det øjeblik, da den hastigt voksende proletariske revolution blev fuldmoden i en række fremskredne lande.

Og hvor meget de engelsk-franske og de amerikanske imperialisthajer end hyler af raseri, hvor meget de end bagvasker os, hvor mange millioner de end bruger på at bestikke højre-socialrevolutionære, mensjevnikiske og lignende aviser, *tøver jeg ikke et øjeblik* med at indgå *samme slags* »krompromis« med den tyske imperialismes røvere, i fald et angreb på Rusland fra de engelsk-franske hære skulle kræve noget sådant. Og jeg véd glimrende, at min taktik vil blive godkendt af det bevidste proletariat i Rusland, Tyskland, Frankrig, England og Amerika, kort sagt i hele den civiliserede verden. Denne taktik bidrager til den socialistiske revolutions sag, fremskynder dens indtræden, svækker det internationale bourgeoisie og styrker arbejderklassens positioner i kampen for at besejre bourgeoisiet.

Det amerikanske folk har for lang tid siden anvendt denne taktik og til sin revolutions fordel. Da det førte sin store frihedskrig mod de engelske undertrykkere, stod det også over for franske og spanske undertrykkere, som

ejede en del af de nuværende Amerikas Forenede Stater. I sin svære frihedskrig sluttede det amerikanske folk ligeledes »kompromis'er« med nogle undertrykkere imod andre for at svække undertrykkerne og styrke dem, der på revolutionær vis bekæmpede undertrykkelse i den undertrykte *masses* interesse. Det amerikanske folk udnyttede spliden mellem franskmændene, spanierne og englænderne, somme tider kæmpede det endda sammen med de franske og de spanske undertrykkere mod de engelske undertrykkere, først besejrede det englænderne, og derefter befriede det sig (delvis ved at købe sig fri) fra franskmændene og spanierne.

Historisk virksomhed er ikke forsvundet på Nevskij Prospekt, (5) skrev Tjernysjevskij, en stor russisk revolutionær. Den, der kun »bifalder« proletariatets revolution »under forudsætning af«, at den forløber let og gnidningsløst, at der fra første færd foreligger en forenet indsats af proletarer i forskellige lande, at der forlods er givet garantier mod nederlag, at revolutionens vej er bred, åben og lige, at det undervejs til sejren ikke bliver nødvendigt ind imellem at bringe de tungeste ofre, »holde ud i en belejret fæstning« eller slå sig igennem ad de smalleste, mest ufremkommelige, snoede og farlige bjergstier – er ikke revolutionær og har ikke frigjort sig fra den borgerlige intelligens' pedanteri; i praksis vil han bestandigt glide ned i det kontrarevolutionære bourgeoisie lejr på samme måde som vore højre-socialrevolutionære, mensjevniker og selv (om end sjældnere) venstre-socialrevolutionære.

Ganske som bourgeoisiet ynder disse herrer at anklage os for revolutionens »kaos«, for »ødelæggelsen« af industrien, for arbejdsløsheden og hungersnøden. Hvor er de dog hykleriske, disse anklager fra folk som hilste og støttede den imperialistiske krig eller »gik på kompromis« med Kerenskij om at fortsætte krigen! Skylden for alle disse ulykker falder netop på den imperialistiske krig. En revolution, som udspringer af krig, kan ikke undgå at måtte igennem ufattelige vanskeligheder og pinsler, som et årelangt, ruinerende og reaktionært blodbad på folkene har givet i arv. At anklage os for »ødelæggelsen« af industrien eller for »terroren« er det samme som at hykle eller demonstrere lavpandet pedanteri, manglende evne til at indse de fundamentale betingelser for den rasende

og til det yderste tilspidsede klassekamp, der kaldes revolution.

Selv om den slags »anklagere« måske »anerkender« klassekampen, begrænser de sig i virkeligheden til kun at anerkende den i ord, mens de i handling altid forfalder til den spidsborgerlige utopi om »aftaler« og »samarbejde« mellem klasserne. For i en revolutionsepoke har klassekampen altid og i alle lande, øjeblikkeligt og uundgåeligt, taget form af *borgerkrig*, og borgerkrig er utænkelig uden ødelæggelser af allertungeste slags, uden terror, uden indsnævring af det formelle demokrati af hensyn til krigen. Kun salvesfulde præster, om så de er kristne eller »verdslige« i stil med de parlamentariske salonsocialister, kan ikke se, forstå og fornemme denne nødvendighed. Kun forbenede »mennesker i føderal« (6) kan tage afstand fra revolutionen af denne grund i stedet for at kaste sig ud i kampen lidenskabeligt og beslutsomt, når historien kræver en afgørelse af menneskehedens største problemer gennem kamp og krig.

Det amerikanske folk har en revolutionær tradition, som er overtaget af det amerikanske proletariats bedste folk, der gentagne gange har udtrykt deres fulde sympati med os bolsjevikker. Denne tradition er frihedskrigen mod englænderne i det 18. århundrede og senere borgerkrigen i det 19. århundrede. Amerika var i 1870 i visse henseender, hvis man kun ser på »ødelæggelsen« af nogle grene inden for industri og næringsliv, sat *tilbage* i forhold til 1860. Men hvilken pedant, hvilken idiot måtte man ikke være, hvis man på *dette* grundlag fornægtede den storslåede, verdenshistoriske, progressive og revolutionære betydning af borgerkrigen i Amerika 1863-1865!

Bourgeoisiets repræsentanter indser, at negerslaveriets afskaffelse og omstyrtelsen af slaveejernes magt var dét værd, at hele landet måtte gennem nogle lange år med borgerkrig, dyb forarmelse, ødelæggelser og terror, som følger med enhver krig. Men hvor det nu drejer sig om den umådeligt større opgave at styrte det kapitalistiske lønslaveri, at styrte bourgeoisiets magt, da er bourgeoisiets repræsentanter og forsvarere sammen med socialreformisterne, der har ladet sig skræmme af bourgeoisiet og skyr revolutionen, ude af stand til at og vil heller ikke forstå borgerkrigens nødvendighed og logik.

De amerikanske arbejdere vil ikke stille sig på bour-

geoisiets side. De vil være på vor side, for borgerkrig mod bourgeoisiet. Hele den amerikanske og internationale arbejderbevægelses historie bestyrker mig i min overbevisning herom. Jeg mindes også nogle ord, som en af de mest afholdte amerikanske arbejderledere, Eugene Debs, skrev i *Appeal to Reason* (7) – vistnok omkring slutningen af 1915 – i artiklen *What Shall I Fight For* (Hvad Skal Jeg Kæmpe For), (jeg citerede denne artikel i begyndelsen af 1916 på et offentligt arbejdermøde i Bern, Svejts) (8) – Debs skrev, at han hellere ville lade sig skyde end stemme for bevillingerne til den nuværende, forbryderiske og reaktionære krig, – at han, Debs, kun kendte én slags krig, som fra et proletarisk standpunkt var hellig og berettiget, nemlig: krigen mod kapitalisterne, krigen for at befri menneskeheden fra lønslaveri.

Det undrer mig ikke, at Wilson, de amerikanske militardærers leder og de kapitalistiske hajers lakaj, satte Debs i fængsel. Bourgeoisiet kan, så meget det lyster, maltraktere de sande internationalister, det revolutionære proletariats sande repræsentanter! Jo større brutalitet og dyriskhed det lægger for dagen, des nærmere kommer dagen for den sejrige proletariske revolution.

Man anklager os for de ødelæggelser, vor revolution har forårsaget... Og hvem er så disse anklagere? Spyt-slikkere hos bourgeoisiet – hos dette bourgeois, som i løbet af fire års imperialistisk krig har ødelagt næsten hele den europæiske kultur og bragt Europa ud i barbari, vildskab og sult. Dette bourgeois forlanger nu af os, at vi ikke laver revolution på grundlag af disse ødelæggelser, mellem brokkerne af kultur, mellem brokkerne og ruinerne, som krigen har skabt, og med de mennesker, krigen har brutaliseret. Åh, hvor er det human og retfærdigt, dette bourgeois!

Dets tjenere anklager os for terror... De engelske bourgeois'er har glemt deres 1649 og franskmændene deres 1793. Terror var retfærdig og berettiget, da den anvendtes af bourgeoisiet til dets fordel mod feudalherrerne. Terror blev uhyrlig og forbryderisk, da arbejderne og de fattigste bønder tog sig den frækhed at anvende den mod bourgeoisiet! Terror var retfærdig og berettiget, da den anvendtes til at udskifte ét udbytende mindretal med et andet udbytende mindretal. Terror blev uhyrlig og forbryderisk, da man begyndte at anvende den for at

styrte *ethvert* udbyttermindretal i det virkelig enorme flertals interesse, i proletarietets og halvproletariatets, i arbejderklassens og de fattigste bønders interesse!

Den internationale imperialismes bourgeoisier har slået ti millioner mennesker og lemlæstet tyve millioner i »sin« krig, i krigen om, hvorvidt det er de engelske eller de tyske røvere, der skal herske over verden. Hvis *vor* krig, de undertrykte og udbyttedes krig mod undertrykkerne og udbytterne kommer til at koste en halv eller en hel million menneskeliv i alle lande, vil bourgeoisiet erklære, at de første ofre var berettigede og de sidste forbryderiske.

Proletariatet vil sige noget helt andet.

Midt i den imperialistiske krigs grusomheder er proletariatet nu grundigt og anskueligt ved at tilegne sig den store sandhed, alle revolutioner giver fra sig, og som arbejderne har fået i arv af deres bedste lærere, den videnskabelige socialismes grundlæggere. Denne sandhed er, at ingen revolution kan vinde fremgang, *hvis ikke den knægter udbytternes modstand*. Da vi, arbejderne og de arbejdende bønder, overtog statsmagten, var det *vor* pligt at knægte udbytternes modstand. Vi er stolte over at have gjort det og fortsat gør det. Vi beklager, at vi ikke gør det med tilstrækkelig fasthed og beslutsomhed.

Vi véd, at rasende modstand fra bourgeoisiet i alle lande mod den socialistiske revolution er uundgåelig, og at den vil *vokse* i takt med denne revolutions vækst. Proletariatet vil knuse denne modstand, det vil endegyldigt blive modent til at sejre og til at tage magten under kampen mod bourgeoisiets modstand.

Den korrupte borgerlige presse kan, så meget den lytter, i hele verden råbe op om hver eneste fejl, *vor* revolution begår. Vi frygter ikke *vore* fejl. Folk er ikke blevet helgener af, at revolutionen er begyndt. At lave revolution uden at begå fejl er umuligt for de arbejdende klasser, som i århundreder er blevet undertrykt, pryglet og med vold holdt fast i armodens, uvidenhedens og brutalitetens skruestik. Og man kan ikke, som jeg en gang før har haft lejlighed til at påpege, proppe liget af det borgerlige samfund ned i en kiste og begrave det. (9) Den aflivede kapitalisme går i forrådnelse og opløsning midt iblandt os, den forpester luften med dunster, forgifter vort liv og fanger det nye, friske, unge og levende med tusinder af

tråde og forbindelser, der går tilbage til det gamle, rådne og døde.

For hver hundrede af *vore* fejl, som bourgeoisiet og dets lakajer (herunder også *vore* mensjevikker og højresocialrevolutionære) råber ud for hele verden, udføres 10.000 storslåede og heroiske handlinger, der er des mere storslåede og heroiske ved, at de er enkle, umærkelige og skjulte i fabrikskvarterets eller den afsidesliggende landsbys hverdag, og at de udføres af mennesker, der ikke er vant til (og ikke har mulighed for) at råbe hvert eneste af deres resultater ud for den ganske verden.

Men selv hvis det endda forholdt sig omvendt – skønt jeg véd, at en sådan antagelse er urigtig – selv hvis vi begik 10.000 fejl mod 100 rigtige handlinger, ville *vor* revolution alligevel være storslået og uovervindelig, *og det vil den også være over for verdenshistorien*, thi *for første gang* er det ikke et mindretal, ikke bare de rige, ikke bare de dannede, men den virkelige masse, det enorme flertal af arbejdende, som *selv* er ved at bygge et nyt liv og ud fra *deres egen erfaring* løse den socialistiske sammenslutnings vanskelige spørgsmål.

Hver fejl i et sådant arbejde, i dette samvittighedsfulde og gennemhæderlige arbejde, der udføres af millioner og atter millioner almindelige arbejdere og bønder for at omstille hele deres tilværelse – enhver sådan fejl er værd de tusinder og millioner af »fejlfri« resultater, udbyttermindretallet høster ved at snyde og fuppe den arbejdende befolkning. For kun *gennem* den slags fejl lærer arbejderne og bønderne at bygge det nye liv og klare sig *uden* kapitalisterne, kun således baner de sig vej – gennem tusindvis af forhindringer – til den sejrriige socialisme.

Fejl begås i det revolutionære arbejde af *vore* bønder, som med ét slag, på én nat, fra den 25. til den 26. oktober (gammel tidsregning) 1917 afskaffede al slags privateje af jorden, og som nu måned for måned overvinder ufattelige vanskeligheder, selv retter op på deres fejl og praktisk løser den umådelige vanskelige opgave, det er at organisere de nye betingelser for driften, bekæmpe kulakkerne, sikre jorden for de *arbejdende* (og ikke for de rige) og overgå til *kommunistisk* stordrift i landbruget.

Fejl begås i det revolutionære arbejde af *vore* arbejdere, som på nogle få måneder har nationaliseret næsten

alle de største fabrikker og bedrifter, og som nu ved hårdt dagligt arbejde lærer sig det nye arbejde, som det er at forvalte hele industrigræne, sætte skik på de nationaliserede bedrifter, overvinde træghedens, småborgerlighedens og egoismens gigantiske modstand og sten på sten lægge fundamentet til et *nyt* socialt fællesskab, en *ny* arbejdsdisciplin og en *ny* indflydelse fra arbejdernes fagforeninger på medlemmerne.

Fejl begås i det revolutionære arbejde af vore sovjetter, som oprettedes allerede i 1905 efter et mægtigt opsving i masserne. Arbejder- og bondesovjetterne er en ny stats *type*, en ny og højere *type* på demokrati, de er det proletariske diktators form, den måde hvorpå staten administreres *uden* bourgeoisiet og *imod* bourgeoisiet. For første gang tjener demokratiet her masserne, de arbejdende, og er ikke længere et demokrati for de rige, således som det stadig er tilfældet i alle, selv de mest demokratiske, borgerlige republikker. For første gang løser folkemasserne i en skala, som omfatter hundreder af millioner mennesker, den opgave at virkeliggøre proletarernes og halvproletarernes diktatur, en opgave, uden hvis løsning der overhovedet *ikke kan være tale om* socialisme.

Pedanter eller folk, som er uhelbredeligt forstoppet med borgerlig-demokratiske eller parlamentariske vane-forestillinger, kan, så meget de lyster, ryste forvirret på hovedet over vore sovjetter og for eksempel pukke på, at der ikke gennemføres direkte valg. Disse mennesker har intet lært og intet glemt under de store omvæltninger i 1914-1918. At forene proletariatets diktatur med et nyt demokrati for de arbejdende, at forene borgerkrigen med den bredeste inddragelse af masserne i politik er ikke noget, der gøres i en håndvending og kan ikke indpasses i et parlamentarisk rutinedemokratis vanemæssige former. En ny verden, socialismens verden, – det er det, der nu står for os i sine omrids, i sovjetrepublikkens skikkelse. Og der er intet underligt i, at denne verden ikke fødes i færdig form, at den ikke træder frem med ét slag som Minerva af Jupiters hoved. (10)

Mens de gamle, borgerlig-demokratiske forfatninger eksempelvis udbreder sig om formel lighed og forsamlingsfrihed, har vor forfatning, arbejdernes og bøndernes sovjetforfatning kastet hykleriet i den formelle lighed fra

sig. Da borgerlige republikanere styrtede troner i grus, bekymrede de sig ikke om monarkisternes formelle lighed med republikanerne. Når det drejer sig om at styrte bourgeoisiet, kan kun forrædere eller idioter kræve formel ligeret for bourgeoisiet. »Forsamlingsfrihed« er lidet værd for arbejderne og bønderne, så længe alle de bedste bygninger er i hænderne på bourgeoisiet. Vore sovjetter har *frataget* rigmændene alle de gode bygninger i såvel by som på land og *overgivet alle* disse bygninger til arbejderne og bønderne til *deres* foreninger og møder. Dét er *vor* forsamlingsfrihed – for de arbejdende! Dét er meningen med og indholdet af vor sovjetiske, vor socialistiske forfatning!

Og derfor er vi alle dybt forvisset om, at *vor sovjetrepublik er uovervindelig*, uanset hvilke nye ulykker der end måtte blive dens lod.

Den er uovervindelig, fordi hvert eneste slag den rasede imperialismen retter imod os, hvert eneste nederlag det imperialistiske bourgeoisii tilføjer os, vil medføre, at nye og atter nye lag af arbejdere og bønder rejser sig til kamp, skole dem til en pris af de største ofre, hærde dem og frembringe ny heroisme i massemålestok.

Vi véd, at hjælpen fra jer, kammerater amerikanske arbejdere, vel ikke kommer særlig snart, for revolutionens udvikling i de forskellige lande forløber i forskellige former og forskelligt tempo (anderledes kan det ikke være). Vi véd, at den proletariske revolution i Europa sikkert ikke bryder ud i de nærmeste uger, hvor hurtigt den end i den senere tid er ved at modne. Vi gør regning på, at den internationale revolution er uundgåelig, men dette er aldeles ikke ensbetydende med, at vi bærer os ad som tåber og gør regning på, at revolutionen er uundgåelig inden for en *bestemt* kort frist. Vi har set to store revolutioner i vort land, i 1905 og 1917, og véd, at revolutioner ikke gøres på bestilling og ej heller efter aftale. Vi véd, at det var omstændighederne, som gjorde *vor* arbejderklasse, den russiske afdeling af det socialistiske proletariat til fortrop, ikke i kraft af vore fortjenester, men på grund af Ruslands særlige efterblevenhed, og at revolutionerne hver for sig kan lide en række nederlag, *før* den internationale revolution bryder ud.

Trods dette, er vi fast overbevist om, at vi er uovervindelige, for menneskeheden lader sig ikke knuse af det im-

perialistiske blodbad, den vil få bugt med det. Og vort land var det første til at *knuse* den imperialistiske krigs slavelænker. Vi ydede de tungeste ofre i kampen for at bryde disse lænker, men vi *brød* dem. Vi står *uden* for imperialistiske afhængighedsforhold, og for hele verdens åsyn har vi rejst kampfanen for total omstyrtelse af imperialismen.

Vi befinder os ligesom i en belejret fæstning, så længe andre afdelinger af den internationale socialistiske revolution ikke kommer os til hjælp. Men disse afdelinger *findes*, og de er *talstærkere* end vore, de modnes, vokser og styrkes, jo længere imperialismens grusomheder fortsætter. Arbejderne *gør* op med deres socialforrædere, med folk som Gompers, Henderson, Renaudel, Scheidemann, Renner og co. Arbejderne bevæger sig langsomt, men uophørligt i retning af den kommunistiske, bolsjevikiske taktik og den proletariske revolution, som alene er i stand til at redde kulturen og menneskeheden fra den truende undergang.

Kort sagt, vi er uovervindelige, thi den proletariske verdensrevolution er uovervindelig.

20. august 1918

N. Lenin

Fællesmøde af den alrussiske centrale eksekutivkomité, Moskvas sovjet, bedriftsrådene og fagforbundene 22. oktober 1918

Resolution

De proletariske massers og de arbejdende bønders revolutionære bevægelse mod den imperialistiske krig har i den seneste tid haft kolossal fremgang i alle lande, navnlig i Balkanstaterne samt Østrig og Tyskland. Men netop denne fremgang har i særlig grad forbitret det internationale bourgeoisi, hvis lederskab nu er overtaget af bourgeoisiet i England, Amerika og Frankrig, og tvunget det til at sætte hurtigt ind for at forene sig i en organiseret kontrarevolutionær kraft til nedkæmpelse af revolutionen, fremfor alt sovjetmagten i Rusland, som netop nu er revolutionens arnested nummer ét.

Det tyske bourgeoisi og den tyske regering, som er slået i krigen og trues indefra af en mægtig revolutionær bevægelse, farer hektisk omkring for at søge redning. Én strømning inden for Tysklands herskende kredse håber stadig, at den ved forhaling kan vinde tid indtil vinter og gøre landets militære forsvar klar på en ny fæstningslinje. En anden strømning søger febrilsk en aftale med det engelsk-franske bourgeoisi mod det revolutionære proletariat og bolsjevikkerne. Da det har vist sig helt ugørligt for denne strømning at komme på talefod med sejrherrene, de engelske og franske imperialister, prøver den nu at skræmme dem med den bolsjevikiske trussel og slå en handel af ved at gøre dem tjenester mod bolsjevikker-

ne og den proletariske revolution. Bourgeoisiet i de lande, som er besat af eller underkastet Tyskland, søger endnu mere ihærdigt at få en aftale i stand med Ententen, England, Frankrig, specielt i de tilfælde, hvor bourgeoisiet, for eksempel i lande som Finland og Ukraine, har indset det fuldkomne umulige i at fastholde magten over de udbyttede arbejdende masser uden hjælp fra udenlandske bajonetter.

Som resultat af disse forhold står sovjetmagten i en egenartet situation, der tager sig således ud: på den ene side har vi aldrig været så nær ved en international proletarisk revolution som nu; på den anden side har vi aldrig befundet os i en så farlig situation som nu. Vi er ikke længere konfronteret med to forholdsvis lige stærke imperialistiske rovdyrgrupper, der æder hinanden op og tærer på hinandens kræfter. Nu står vi over for én gruppe af sejherrer, de engelske og franske imperialister, som agter at dele den ganske verden mellem kapitalisterne; den sætter sig som mål for enhver pris at omstyrte sovjetregeringen i Rusland og udskifte denne regering med en borgerlig; den gør sig nu klar til at angribe Rusland fra syd, for eksempel over Dardanellerne og Sortehavet eller gennem Bulgarien og Rumænien. Ydermere lader det til, at en del af de engelske og franske imperialister i det mindste håber på, at den tyske regering efter direkte eller stiltiende aftale med dem først vil trække sine tropper hjem fra Ukraine, efterhånden som Ukraine besættes af engelsk-franske styrker for at undgå de ukrainske arbejderes og bønderes ellers uundgåelige sejr og oprettelse af en ukrainsk arbejder- og bonderegering.

En langt langt farligere kraft, nemlig det internationale kontrarevolutionære bourgeoisie, først og fremmest det engelsk-amerikanske og det franske bourgeoisie, træffer nu forberedelser til et stormløb på os, i skjul af Krasnov og de hvidgardistiske kontrarevolutionære. Denne kendsgerning er endnu ikke overalt trængt helt ind i de brede arbejder- og bondemassers bevidsthed. Denne bevidsthed må vi utrætteligt bibringe dem. Den mest intense opmærksomhed må vies en befæstelse af Sydfronten og oprettelsen og bevæbningen af en Rød Armé, der skal være ulige meget stærkere end nu. Hver eneste arbejderorganisation, hvert eneste forbund af fattigbønder, hver eneste sovjetinstitution må igen og igen sætte spørgsmå-

let om en styrkelse af hæren som første punkt på dagsordenen, må igen og igen overveje, om vi har gjort tilstrækkeligt, og hvilke nye skridt vi kan og må træffe.

Der er indtrådt et markant stemningsskifte i arbejder- og bondemasserne. Massernes ekstreme krigslede er overvundet. En hær er under opbygning og er opbygget. En ny, kommunistisk disciplin, en klassebevidst disciplin, en disciplin i den arbejdende befolkning er vokset frem. Og denne kendsgerning giver os grund til at nære sikkert håb om, at vi kan og vil forsvare vort socialistiske fædreland og sikre den internationale proletariske revolutions sejr.

Skrevet 20. november 1918,
trykt i Pravda
21. november 1918.

Værdifulde indrømmelser af Pitirim Sorokin

Pravda har i dag bragt et bemærkelsesværdig interessant brev, skrevet af Pitirim Sorokin, et brev alle kommunister må vise særlig opmærksomhed. I dette brev, som først offentliggjordes i Ivestija Severo-Dvinskogo Ispolniteljnogo Komiteta, (1) meddeler Pitirim Sorokin, at han forlader de højre-socialrevolutionæres parti (2) og frasiger sig hvervet som medlem af den Konstituerende Forsamling. Brevskriverens motiver går i korthed ud på, at han finder det vanskeligt over for andre, men også over for sig selv at anvise politiske redningskure, og at han derfor »forlader al politik«. »Det år, revolutionen har været«, skriver Pitirim Sorokin – »har lært mig én sandhed: politikere kan tage fejl, politik kan være samfundsnyttig, men kan også være samfundsskadelig; at arbejde inden for videnskab og folkeoplysning er jo altid nyttigt og altid nødvendigt for folket...« Brevet er underskrevet: Pitirim Sorokin, privatdocent ved Petersborgs universitet og psykoneuropatologisk institut, forhenværende medlem af den Konstituerende Forsamling og forhenværende medlem af de socialrevolutionæres parti.

Dette brev fortjener navnlig opmærksomhed som et overordentligt interessant »menneskeligt dokument«. Det hænder ikke så tit, at man møder en åbenhed og ærlighed som den, P. Sorokin lægger for dagen, når han vedgår sin politiks fejlagtige karakter. I langt de fleste tilfælde ser vi, hvordan politikere, som har indset det urigtige i deres politiske linje, prøver at tilsløre deres omsving, nedtone det, »opfinde« diverse mere eller mindre uvedkommende motiver, osv. Åben og ærlig indrømmelse af ens politiske fejltagelse er allerede i sig selv et stort

politisk skridt. Pitirim Sorokin har uret, når han skriver, at arbejdet inden for videnskab »altid er nyttigt«. For også på dette område forekommer der fejl; vi kender tilfælde, blandt andet i russisk litteratur, hvor folk, der ikke er erklærede reaktionære, gør sig til stædige fortalere for eksempelvis reaktionære filosofiske synspunkter. Når vi på den anden side får en åben erklæring fra en fremtrædende skikkelse, dvs. en person, som har beklædt en ansvarsfuld, offentlig post, om at han forlader politik, er det også politik. Ærlig vedgåelse af en politisk fejl er af meget stor politisk gavn for mange mennesker, hvis der er tale om en fejl, som i sin tid deltes af hele partier med indflydelse på masserne.

Den politiske betydning af Pitirim Sorokins brev er uhyre stor netop nu. Det giver os alle en »lektion«, som vi må tænke rigtigt godt over og lære af.

For alle marxister er det en gammelkendt sandhed, at de afgørende kræfter i ethvert kapitalistisk samfund alene udgøres af proletariatet og bourgeoisiet, mens alle de sociale elementer, der befinder sig imellem disse klasser og økonomisk kan rubriceres som småborgerskabet, *uundgåeligt* vil vakle mellem disse to afgørende kræfter. Men der er en enorm afstand fra at erkende denne sandhed akademisk og til at kunne drage de deraf følgende slutninger i den praktiske virkeligheds komplicerede forhold.

Pitirim Sorokin er repræsentant for den mensjevnikisk-socialrevolutionære strømning, en særdeles bred, social og politisk bevægelse. At der er tale om én strømning, at forskellen på mensjevniker (3) og socialrevolutionære er uvæsentlig, hvad angår deres respektive holdning til kampen mellem bourgeoisiet og proletariatet, fremgår særligt slående og særligt anskueligt af begivenhederne i den russiske revolution siden februar 1917. Mensjevniker og socialrevolutionære er variationer over småborgerlige demokrater – således er det økonomiske væsen og den grundlæggende politiske karakteristik af denne strømning. Fra de fremskredne landes historie véd vi, hvor ofte denne strømning i sin ungdom hyller sig i en »socialistisk« farve.

Man spørger sig, hvad det egentlig var, der for nogle måneder siden så brat skubbede repræsentanterne for denne strømning væk fra bolsjevikkerne og den prole tari-

ske revolution, og hvad det er, der nu har fået dem til at svinge om fra fjendtlighed til neutralitet. Det er fuldkommen indlysende, at årsagen til omsvinget for det første har været den tyske imperialismes sammenbrud i forbindelse med revolutionen i Tyskland og andre lande samt afsløringen af den engelsk-franske imperialisme og for det andet demaskeringen af de borgerlig-demokratiske illusioner.

Lad os se nærmere på den første årsag. Patriotisme er en af de dybest stikkende følelser, der har slået rod gennem hundreder og tusinder af år med eksistensen af separate fædrelande. En af de særligt store og, kan man sige, ekseptionelle vanskeligheder i vor proletariske revolution bunder i det forhold, at revolutionen har måttet tilbagelægge en fase, nemlig Brest-freden, (4) der skarpt stred mod patriotismen. Det var let at forstå den bitterhed, vrede og rasende indignation, som denne fred bragte for dagen, og det siger sig selv, at vi som marxister kun kunne regne med, at det var proletariatets bevidste avantgarde, der ville forstå den sandhed, at vi må og skal yde de største nationale ofre i den proletariske verdensrevolutions højeste interesse. Ideologer, der ikke tilhører marxismen, og de brede masser af arbejdende, som ikke tilhører proletariatets lange, kamphærdede strejke- og revolutionsskole, havde ingen kilder, hvorfra de kunne hente sikker forvisning om, at denne revolution var ved at modne, ej heller kunne de vise den betingelsesløs hengivenhed. I bedste fald opfattede de vor taktik som fantasteri, fanatisme og eventyr, som ofring af hundredmillioner menneskers mest indlysende, faktiske interesser til fordel for en abstrakt, utopisk eller tvivlsom forventning til, hvad der ville ske i andre lande. Og ifølge sin økonomiske stilling er småborgerskabet mere patriotisk end både bourgeoisiet og proletariatet.

Men det gik, som vi sagde.

Den tyske imperialisme, som de mente var den eneste fjende, brød sammen. Den tyske revolution, som de mente var en »drømmefarce« (for at bruge Plekhanovs berømte udtryk), blev en realitet. Den engelsk-franske imperialisme, som i de småborgerlige demokraters fantasi antog form af demokratiets ven og de undertrykte beskytter, viste sig reelt at være et vilddyr, som påtvang den tyske republik og Østrigs folkeslag betingelser, der

var værre end Brest-fredens, – et vilddyr, som brugte de »frie« republikaneres, franskmændenes og amerikanernes tropper i rollen som gendarmere og bøddler, som kvælere af små og svage nationers uafhængighed og frihed. Med en skånselsløs grundighed og åbenhed har verdenshistorien afsløret denne imperialisme. Verdenshistoriens kendsgerninger har vist de russiske patrioter – som førhen ikke ville vide af andet end direkte fordele (i gammel forstand) for deres land – at forvandlingen af vor, den russiske revolution til en socialistisk revolution ikke var noget eventyr, men en nødvendighed, for der viste sig *intet andet* valg. Den engelsk-franske og den amerikanske imperialisme vil *uundgåeligt* kvæle Ruslands frihed og uafhængighed, *hvis ikke* den socialistiske verdensrevolution og verdensbolsjevismen sejrer.

Kendsgerninger er nogle stædige krabater, som englænderne siger. Og i løbet af de sidste måneder har vi måttet sluge sådanne kendsgerninger, som har markeret det største tænkelige vendepunkt i hele verdenshistorien. Det er kendsgerninger, som tvinger de småborgerlige demokrater i Rusland – trods alt det had til bolsjevismen, de har fået indpodet gennem tiderne af kampene mellem partierne – til at svinge om fra fjendtlighed mod bolsjevismen først til neutralitet og dernæst til støtte. De objektive forhold, som særligt krast skubbede sådanne demokratiske patrioter væk fra os, er borte. De objektive nationale forhold, som de tager sig ud i dag, *tvinger* dem til at svinge over mod os. Pitirim Sorokins omsving er langt fra nogen tilfældighed, men tværtimod udslag af *en hel classes*, af alle småborgerlige demokraters uundgåelige omsving. Den, som ikke forstår at tage ved lære af dette og bruge det, er ikke marxist, han er en dårlig socialist.

Videre. Troen på, at »demokrati« *slet og ret* skulle have en universel, altfrelsende virkning, og den manglende forståelse af, at det er et *borgerligt* demokrati, som er historisk begrænset i sin nytte, i sin nødvendighed, denne tro og denne manglende forståelse har rådet i alle lande gennem århundreder og årtusinder og holdt sig særligt solidt hos småborgerne. Storborgeren har oplevet mangt og meget, foran og bag kulisserne, han véd, at som enhver anden statsform under kapitalismen er den demokratiske republik intet andet end et maskineri til under-

trykkelse af proletariatet. Storborgeren *ved* dette i kraft af sit yderst intime bekendtskab med de virkelige ledere og med de dybest liggende (og netop derfor ofte de mest tilslørede) drivfjedre i *ethvert* borgerligt statsmaskineri. Småborgeren, som på grund af sin økonomiske stilling og levevilkårene som helhed ikke har samme mulighed for at tilegne sig denne sandhed, nærer endda illusioner om, at en demokratisk republik skulle indebære »et rent demokrati«, »en fri folkestat«, en folkemagt, der står uden for eller over klasserne, et rent udslag af folkeviljen og så fremdeles. Disse vaneforestillinger vil uundgåeligt være solidt rodfæstede, fordi småborgeren står længere fra den hårde klassekamp, fra børsen, fra den »rigtige« politik, og det ville være aldeles umarxistisk at forvente, at man med propaganda alene og på kort tid kunne udrydde disse vaneforestillinger.

Men verdenshistorien udvikler sig nu i et så rasende tempo og nedbryder alt det tilvante, alt det gamle med en hammer af så ufattelig slagkraft og med kriser af så u hørt styrke, at selv de solideste vaneforestillinger ikke holder stand. Hos »demokraten slet og ret« er der uundgåeligt og naturligt opstået en naiv tro på den Konstituerende Forsamling, en naiv modstilling af »rent demokrati« og »proletarisk diktatur«. Men det, den Konstituerende Forsamlings tilhængere har oplevet i Arkhangelsk, Samara, Sibirien og sydpå, kunne ikke andet end nedbryde de mest indgroede vaneforestillinger. Wilsons idealiserede demokratiske republik *viste sig* i praksis at være en form for den mest rasende imperialisme, den mest skamløse undertrykkelse og kvælning af små og svage folkeslag. Den gennemsnitlige »demokrat slet og ret«, mensjevikken og den socialrevolutionære, tænkte : »Hvad skal vi med en eller anden højere statstype, en eller andet sovjetmagt! Lad os for guds skyld nøjes med en almindelig demokratisk republik!« Og den slags »forhåbninger« ville naturligvis have forslået til lange årtier i »almindelige«, relativt fredelige tider.

Men nu viser verdensbegivenhedernes gang og den barske lære af alliancen mellem alle Ruslands royalister og den engelsk-franske og amerikanske imperialisme *i praksis*, at den demokratiske republik er en borgerligdemokratisk republik, der allerede er forældet i de spørgsmål, som imperialismen har sat på historiens

dagsorden, og at der ikke længere findes *nogen anden* udvej: *enten* sejrer sovjetmagten i alle fremskredne lande i verden, *eller* også sejrer den engelsk-amerikanske imperialisme, den mest reaktionære og mest rasende imperialismen, der kvæler alle små og svage folkeslag, genindsætter reaktionen i hele verden, og så storartet har lært sig at udnytte den demokratiske republiks form.

Enten-eller.

Her gives ingen middelvej. Indtil for nylig blev en sådan opfattelse udlagt som forblindet fanatisme hos bolsjevikkerne.

Men den viste sig at holde stik.

Når Pitirim Sorokin har frasagt sig hvervet som medlem af den Konstituerende Forsamling, er det ingen tilfældighed; det er tegn på vending hos en hel klasse, hos hele det småborgerlige demokrati. En splittelse blandt disse demokrater er uundgåelig. En del går over til os, en del forbliver neutrale, og en del tilslutter sig bevidst royalisterne og kadetterne, (5) der er ved at sælge Rusland til den engelsk-amerikanske kapital, og som stræber efter at kvæle revolutionen med udenlandske bajonetter. En presserende opgave består i at kunne tage højde for og udnytte denne vending blandt mensjevikiske og socialrevolutionære demokrater, først bort fra bolsjevismefjendtligheder over til neutralitet og derefter over til støtte af bolsjevismen.

Hver eneste parole, partiet præsenterer for masserne, har tendens til at stivne og blive døde ord, men fortsat blive betragtet som gyldig af mange, selv om der er indtrådt en ændring i de betingelser, der gjorde denne parole nødvendig. Dette er et uundgåeligt onde, og hvis ikke vi får lært at bekæmpe det og besejre det, kan vi ikke sikre en rigtig politik fra partiets side. Den periode, da vor proletariske revolution særlig skarpt sagde farvel til det mensjevikiske og socialrevolutionære demokrati, var historisk nødvendig; den hårde kamp mod disse demokrater, på et tidspunkt da de svingede over til fjenden og begyndte at genoprette den *borgerlige* og *imperialistiske* republik, var ikke til at komme udenom. Vore paroler fra denne kamp er nu helt og aldeles stivnede og forbenede, og de *hindrer* os i at foretage en rigtig vurdering og drage effektiv nytte af det nye øjeblik, hvor der er indledt en ny vending hos dette demokrati, en vending til vor side, en

vending der ikke er tilfældig, men er dybt rodfæstet i hele den internationale situations betingelser.

Det er ikke nok, at vi understøtter denne vending, at vi velvilligt møder dem, som svinger over til os. En politiker, der er sig sine opgaver bevidst, bør lære at *fremkalde* denne vending i de forskellige lag og grupper af den brede småborgerlige, demokratiske befolkningsmasse, når han har kunnet konstatere, at der findes alvorlige og dybtliggende årsager til en sådan vending. Den revolutionære proletar skal vide, hvem der må holdes nede, og hvem der skal opnås forståelse med, og hvornår og hvordan det skal ske. Det ville være latterligt og absurd at afstå fra terror mod og undertrykkelse af godsejerne og kapitalisterne og deres lakajer, som er ved at sælge Rusland til de »allierede« udenlandske imperialister. Det ville være en komedie, om man prøvede at »overbevise« og i det hele taget påvirke dem »psykologisk«. Men lige så absurd og latterligt – hvis ikke værre – ville det være, om man fastholdt undertrykkelses- og terrortaktikken som den eneste taktik over for det småborgerlige demokrati, når tingenes gang tvinger det til at svinge over mod os. Og det er et demokrati, proletariatet støder på overalt. På landet består vor opgave i at afskaffe godsejervældet og knuse udbytternes og kulakspekulanternes modstand; i denne sag er det *kun* hos halvproletarerne, »fattigbønderne«, vi kan regne med solid støtte. Men middelbonden er ingen fjende af os. Han vaklede, vakler og vil fortsat vakle; at påvirke de vaklende er *noget andet end* at styrte udbytterne og besejre en aktiv fjende. At kunne nå til forståelse med middelbonden – ikke et øjeblik afstå fra at bekæmpe kulakken, men solidt støtte sig til fattigbonden alene – det er den aktuelle opgave. I kraft af ovennævnte årsager sker der nemlig netop nu en uundgåelig vending over til vor side hos middelbønderne.

Det samme gælder både for hjemmearbejderen og håndværkeren, for den arbejder, der lever under de mest småborgerlige forhold, eller som har bevaret de mest småborgerlige synspunkter, og for mange funktionærer, for officererne og – i særlig grad – for de intellektuelle som helhed. Der er ingen tvivl om, at man i vort parti ofte mærker en mangel på kunnen, når det gælder om at udnytte vendingen hos disse lag, og at denne mangel kan og skal overvindes og afløses af kunnen.

Vi har allerede en solid støtte i det vældige flertal af fagligt organiserede proletarer. De mindst proletariske og mest småborgerlige lag af *arbejdende*, som er på vej over mod os, må vi forstå at drage til os, indlemme i den fælles organisation og underlægge den fælles proletariske disciplin. Her lyder den aktuelle parole ikke på at bekæmpe dem, men at drage dem til os, at kunne påvirke dem, at overbevise de vaklende, at udnytte de neutrale og – under proletarisk masseindflydelse – at opdrage dem, der er sattet agterud eller som først for ganske nylig er begyndt at frigøre sig fra vaneforestillinger om en Konstituerende Forsamling eller fra »patriotisk demokratiske« illusioner.

Vi har allerede en tilstrækkeligt solid støtte i de arbejdende masser. Det fremgik med særlig tydelighed af sjette sovjetkongres. Vi er ikke bange for borgerlige intellektuelle, men vil ikke et øjeblik slække på kampen mod forhærdede sabotører og hvidgardister iblandt dem. Den aktuelle parole lyder imidlertid på at forstå at udnytte vendingen blandt dem til vor fordel. Vi døjer stadig væk med en hel del af den borgerlige intelligens' værste repræsentanter, som er trængt ind i sovjetorganerne. At få dem smidt ud og erstattet med intellektuelle, som i går endnu var os bevidst fjendtlige, men som i dag blot er neutrale, er en af øjeblikkets vigtigste opgaver, en opgave for alle sovjetfunktionærer, der har at gøre med »intellektuelle«, en opgave for alle agitatorer, propagandister og organisatorer.

En forståelse med middelbonden, med den arbejder som i går var mensjevnik, med den funktionær eller den intellektuelle, som i går drev sabotage, nås selvsagt kun ved at udvise forstandig kunnen ligesom enhver anden politisk handling i en sammensat og hastigt skiftende situation. Det hele drejer sig om, at vi ikke lader os stille tilfreds med den kunnen, vi allerede har oparbejdet i kraft af vore tidligere erfaringer, men at vi *ubetinget* går videre, *ubetinget* søger at nå *mere*, ubetinget går fra lettere til vanskeligere opgaver. Uden dette er intet fremskridt overhovedet muligt, heller ikke i den socialistiske opbygning.

Forleden havde jeg et møde med repræsentanter for de delegerede på kongressen i kreditkooperationen. (6) De forelagde mig en resolution fra deres kongres, *imod en*

sammenlægning af den kooperative kreditbank og republikkens folkebank. Jeg fortalte dem, at jeg gik ind for at nå til forståelse med middelbonden og i høj grad værdsatte den blotte begyndelse til en vending hos kooperationsfolkene fra fjendtlighed til neutralitet over for bolsjevikkerne, men at grunden til en sådan forståelse først kunne lægges, når de indvilligede i en fuldstændig sammenlægning af deres særlige bank og republikkens fællesbank. Kongresrepræsentanterne udskiftede da denne resolution med en anden, som de fik tilslutning til på kongressen, og hvori de havde slettet alt, der talte imod en sammenlægning, *men... men* som indeholdt en plan til et *særskilt* kreditforbund af kooperationsfolk, et forbund, der reelt ikke ville adskille sig det ringeste fra deres særlige bank! Det var latterligt. Kun fæhoveder ville lade sig narre af et sådant verbalt hokuspokus. Men »fiasko« for et af disse... »forsøg« vil ikke påvirke vor politik det mindste; over for kooperationsfolkene og middelbønderne vil vi også fremover føre en politik, som går ud på at nå til forståelse, samtidig med at ethvert forsøg på at ændre sovjetmagten og den sovjetiske, socialistiske opbygnings *linje* vil blive afvist.

Vaklen blandt småborgerlige demokrater er uundgåelig. Tjekkoslovakkerne behøvede bare nogle få sejre, førend disse demokrater blev grebet af panik, spredte panik, løb over til »sejrherrerne« og var rede til at møde dem med krybende underdanighed. Naturligvis må vi ikke et øjeblik glemme, at det også nu ville være nok med et par enkelte sejre til f.eks. de engelsk-amerikansk-krasnovske hvidgardister for at opleve vaklen til den modsatte side, forstærke panikken og mangedoble tilfældene af panikspredning, forræderi og desertering til imperialisterne, osv., osv.

Det ved vi. Det glemmer vi ikke. Det rent proletariske grundlag, vi har erobret med sovjetmagten og som støttes af halvproletarerne, forbliver uforandret stabilt. Vore rækker vil ikke skælve, vor hær vil ikke vakle – det véd vi allerede af erfaring. Men når så dybtgående verdenshistoriske forandringer fremkalder en uundgåelig vending til vor side blandt de demokratisk sindede partiløse, mensjevikiske og socialrevolutionære masser, må og vil vi lære at udnytte denne vending, støtte den, fremkalde den i de pågældende grupper og lag, gøre vort bedste for i

praksis at nå til forståelse med disse elementer og således fremme det socialistiske opbygningsarbejde og mindske de hårde følger af det bitre økonomiske kaos, uvidenheden og uforstanden, der sinker socialismens sejr.

Tale på »Den røde officers dag« 24. november 1918

Jeg bringer jer en hilsen på folkekommissærernes vegne, sagde Lenin. – Når jeg tænker på vor hærs og vore røde officerers opgaver, kommer jeg til at mindes en tildragelse, jeg for nylig var vidne til, i en jernbanevogn på Finlandsbanen.

Jeg lagde mærke til, at de rejsende smilede ad noget, mens de hørte på en gammel kone, og bad dem oversætte hendes ord for mig. Finnekonen sammenlignede fortidens soldater med de revolutionære og sagde, at de første forsvarede bourgeoisiets og godsejernes interesser, mens de sidste forsvarede fattigfolk. »Forhen måtte den fattige lide hårdt for hver kæp han tog uden tilladelse, men hvis man nu møder en soldat i skoven«, sagde den gamle kone, »hjælper han dig såmænd med at bære et knippe brænde væk«. »Nu behøver man ikke længere at være bange for en mand med gevær«, sagde hun.

Jeg tror, fortsatte Lenin, at man vanskeligt kan forestille sig en større hyldest til den røde hær.

Videre sagde Lenin, at det gamle befalingsmandskorps fortrinsvis bestod af forkælede og fordærvede kapitalist-sønner, som intet fællesskab havde med den menige soldat. Derfor skal vi nu, hvor vi opbygger den nye hær, kun hente befalingsmændene fra folket. Kun røde officerer vil have autoritet blandt soldaterne og vil forstå at styrke socialismen i vor hær. En sådan hær vil være uovervindelig.

Den proletariske revolution og renegaten Kautsky (1)

Forord

Den nylig i Wien udkomne brochure af Kautsky, *Proletariatets Diktatur* (Wien 1918, Ignaz Brand, 63 sider), er i sig selv et særdeles anskueligt eksempel på II Internationales fuldstændige og skandaløse bankerot, som længe har været samtaleemne blandt ærlige socialister i alle lande. Spørgsmålet om den proletariske revolution er nu ved at blive sat på dagsordenen i en hel række lande. En undersøgelse af Kautskys renegatsofismer og totale afstandtagen fra marxismen er derfor nødvendig.

Først må det dog understreges, at den, der skriver disse linjer, helt fra krigens begyndelse gentagne gange har måttet påpege Kautskys brud med marxismen. En række artikler fra årene 1914-1916 i det udenlandske *Sotsial-Demokrat* (2) og *Kommunist* (3) har drejet sig herom. Disse artikler er samlet i Petrograd-sovjettens publikation: G. Sinovjev og N. Lenin, *Mod Strømmen*, Petrograd 1918 (550 sider). I en brochure, der udkom i Geneve i 1915 og dengang blev oversat til tysk og fransk, (4) skrev jeg om kautskyanismen:

»Kautsky, II Internationales største autoritet, er et i højeste grad typisk og grelt eksempel på, hvordan en verbal anerkendelse af marxismen i virkeligheden har ført til dens forvandling til 'struveisme' eller 'brentanoisme' (dvs. til en liberal, borgerlig lære, der anerkender ikke-revolutionær klassekamp fra proletariatets side, hvad der er udtrykt særlig grelt af den russiske skribent Struve og den tyske økonom Brentano). Vi ser det også af Plekhanovs eksempel. Med åbenbare sofismer amputerer man

marxismen for dens levende, revolutionære ånd, man anerkender i marxismen *alt, undtagen* de revolutionære kampmidler, propagandaen for og forberedelsen af dem, opdragelsen af masserne i netop denne retning. Kautsky 'forliger' idéforladt socialchauvinismens grundtanke, anerkendelsen af fædrelandsforsvaret i denne krig med de diplomatiske skinindrømmelser til venstrefløjen i form af undladelse af at stemme om krigsbevillingerne, formel vedståen af sin oppositionelle holdning osv. Kautsky, der i 1909 skrev en hel bog om, at revolutionernes epoke nærmede sig, og om sammenhængen mellem krig og revolution; Kautsky, som i 1912 skrev under på Basel-manifestet (5) om revolutionær udnyttelse af den tilstundende krig – han retfærdiggør og besmykker nu for fuld musik socialchauvinismen og slutter sig ligesom Plekhanov til bourgeoisiet i forhånelsen af al tanke om revolution, ethvert skridt til direkte revolutionær kamp.

Arbejderklassen kan ikke realisere sine verdensrevolutionære mål uden skånselsløs bekæmpelse af denne renegatopræden, denne karakterløshed, denne tjenstagtighed overfor opportunismen og denne eksempelløse teoretiske forfladigelse af marxismen. Kautskyanismen er ikke nogen tilfældighed, men et socialt produkt af modsigelserne inden for II Internationale, af kombinationen af verbal troskab mod marxismen og underkastelse under opportunismen i gerning« (G. Sinovjev og N. Lenin, Socialismen Og Krigen, Geneve 1915, s. 13-14).

Endvidere har jeg i 1916 i bogen Imperialismen Som Kapitalismens Højeste Stadium (6) (udkommet i Petrograd i 1917) udførligt behandlet de teoretiske fejl i alle Kautskys betragtninger over imperialismen. Jeg anførte Kautskys definition på imperialismen: »Imperialismen er et produkt af den højtudviklede industrikapitalisme. Den består i enhver kapitalistisk industrinations stræben efter at undertvinge og knytte til sig et stadig større *landbrugs- område* (kursiveringen er Kautskys), uden hensyn til, hvilke nationer det bebos af«. (7) Jeg påviste det fuldstændigt fejlagtige ved denne definition og dens »eg-nethed« til at tilsløre imperialismens dybeste modsigelser

og derpå til forsoning med opportunismen. Jeg anførte min egen definition af imperialismen: »Imperialismen er kapitalismen på det udviklingstrin, hvor monopolernes og finanskapitalens herredømme er skabt, hvor kapital-eksporten har nået fremtrædende betydning, hvor verdensopdelingen mellem de internationale truste er be-gyndt, og opdelingen af Jordens hele territorium mellem de største kapitalistiske lande er afsluttet«. (8) Jeg påviste, at Kautskys kritik af imperialismen ikke engang står mål med den borgerlige og småborgerlige kritik af den.

Endelig har jeg i august og september 1917 – dvs. før den proletariske revolution i Rusland (25. oktober/7, november 1917) – skrevet brochuren Staten Og Revolutionen. Marxismens Lære Om Staten Og Proletariatets Opgaver Under Revolutionen, (9) som udkom i Petrograd i begyndelsen af 1918, og her, i kapitel 6, om opportunisternes forfladigelse af marxismen, navnlig haft opmærksomheden rettet mod Kautsky, idet jeg påviste, at han fuldstændigt har forvansket Marx' lære og forfalsket den til opportunisme, »afsvoret revolutionen i gerning, mens han anerkendte den i ord«.

I det væsentligste består Kautskys teoretiske grundfejl i brochuren om proletariatets diktatur netop i de opportunistiske forvanskninger af Marx' lære om staten, som jeg udførligt har afsløret i min brochure Staten Og Revolutionen.

Det var nødvendigt at forudskikke disse bemærkninger, idet de viser, at jeg, *længe før* bolsjevikkerne greb statsmagten og fordømtes herfor af Kautsky, åbent har anklaget ham for at optræde som renegat.

Hvordan Kautsky forvandlede Marx til en ordinær liberal

Det grundspørgsmål, Kautsky beskæftiger sig med i sin brochure, er spørgsmålet om den proletariske revolutions fundamentale indhold, nemlig proletariatets diktatur. Det er et spørgsmål af allerstørste betydning for alle lande, navnlig i denne tid. Det kan uden overdrivelse siges, at det er selve hovedspørgsmålet i al proletarisk klassekamp. Det er derfor nødvendigt at beskæftige sig opmærksomt med det.

Kautsky stiller spørgsmålet sådan, at »modsætningen mellem de to socialistiske retninger« (dvs. bolsjevikker og ikke-bolsjevikker) er »en modsætning mellem to fun-

damentalt forskellige metoder: den demokratiske og den diktatoriske« (s. 3).

Vi bemærker i forbigående, at når Kautsky kalder ikke-bolsjevikkerne i Rusland, dvs. mensjevikker og socialrevolutionære, for socialister, går han ud fra deres *betegnelse*, dvs. et ord, og ikke fra den *faktiske plads*, de indtager i proletariats kamp mod bourgeoisiet. Hvilken glimrende forståelse og anvendelse af marxismen! Men herom mere udførligt senere.

Nu må vi tage fat på hovedsagen: Kautskys store opdagelse af den »fundamentale modsætning« mellem »den demokratiske og den diktatoriske metode«. Det er det centrale i sagen. Det er hele kernen i Kautskys brochure. Og det er en så uhyrlig teoretisk forvirring, en så fuldstændig fravigelse af marxismen, at man må erkende, at Kautsky langt har overgået Bernstein.

Spørgsmålet om proletariats diktatur er spørgsmålet om den proletariske stats forhold til bourgeoisistaten, det proletariske demokratis forhold til bourgeoisiets demokrati. Det skulle synes klart som dagen. Men præcis som en gymnasielærer, der er stivnet i gentagelser af historiebøgerne, vender Kautsky stædigt ryggen til det 20. århundrede og ansigtet til det 18. og tygger drøv, om og om igen, utroligt kedsommeligt i en hel række afsnit på det gamle kram om bourgeoisidemokratiets forhold til enevælden og middelalderen.

Minsandten som om han tyggede drøv i søvne!

Det vil jo sige, at han overhovedet ikke har fattet, hvad der er hvad. Man kan kun have smil til overs for Kautskys besværligheder med at fremstille sagen, som om der findes folk, som prædiker »foragt for demokratiet« (s. 11) osv. Med den slags hulheder opnår Kautsky at tilsløre og forkludre spørgsmålet, idet han på liberalistisk vis gør det til et spørgsmål om demokrati overhovedet, ikke om *bourgeoisiets* demokrati; han viger endda uden om dette præcise klassebegreb og forsøger at snakke om »før-socialistisk« demokrati. Næsten en tredjedel af brochuren – 20 af dens 63 sider – har tågehornet fyldt med snak, der er meget tiltalende for bourgeoisiet, for den ender i en besmykkelse af det borgerlige demokrati og fortøner spørgsmålet om proletarisk revolution.

Men titlen på Kautskys brochure er jo netop »Proletariats Diktatur«. At dette netop er *kernen* i Marx' læ-

re, er almindelig kendt, og efter al udenomssnakken må Kautsky da også anføre Marx' ord om proletariats diktatur.

Hvordan »marxisten« Kautsky bærer sig ad med det, er den rene komedie! Hør blot:

»På et par ord af Karl Marx bygger man denne anskuelse« (som Kautsky erklærer for foragt for demokratiet) – sådan står der ordret på s. 20. Og på s. 60 gentages det, tilmed i den form, at (bolsjevikkerne) »i rette tid kom i tanker om det lille ord« (bogstaveligt 'des Wörtchens') »om proletariats diktatur, som Marx engang i 1875 har anvendt i et brev«.

Dette »lille ord« af Marx lyder sådan:

»Mellem det kapitalistiske og det kommunistiske samfund ligger den periode, hvor det ene samfund revolutionært omformes til det andet. Dertil svarer også en politisk overgangsperiode, under hvilken staten ikke kan være andet end *proletariats revolutionære diktatur*«. (10)

Først må det siges, at det at kalde denne berømte betragtning hos Marx, hvori han sammenfatter hele sin revolutionære lære, for »et par ord«, tilmed et »lille ord« er at drive spot med marxismen, at distancere sig totalt fra den. Det må ikke glemmes, at Kautsky kan Marx næsten udenad, at han efter alle sine skrifter at dømme i sit skrivebord eller i hovedet har en hel række skuffer, hvor alt, hvad Marx har skrevet, er ordnet nøjagtigt og praktisk til citatbrug. Kautsky *kan ikke være uvidende om*, at både Marx og Engels såvel i breve som i trykte skrifter *gang på gang* har talt om proletariats diktatur, både før og navnlig efter Kommunen. (11) Kautsky kan ikke være uvidende om, at formlen proletariats diktatur kun er en mere historisk-konkret og videnskabelig eksakt fremstilling af proletariats opgave: at »sønderslå« bourgeoisiets statsmaskineri, om hvilken opgave både Marx og Engels ud fra erfaringerne fra revolutionerne i 1848 og navnlig 1871 har skrevet fra 1852 til 1891, *gennem fyrretyve år*.

Hvordan forklare denne uhyrlige forvanskning af marxismen, begået af Kautsky, den skriftkloge i marxisme? Ser man på det filosofiske grundlag for det foreliggende fænomen, så består det i ombytning af dialektikken med eklekticisme og spidsfindigheder. Kautsky er en stor mester i den slags ombytning. Ser man på det praktisk-politiske, så består det i lakajtjeneste for opportunist-

ne, det vil til syvende og sidst sige bourgeoisiet. Siden krigens begyndelse har Kautsky udviklet sig hurtigere og hurtigere og er blevet en ren virtuos i kunsten at være marxist i ord og bourgeoisilakaj i gerning.

Man overbevises endnu mere herom, når man betragter, hvor fremragende Kautsky har fortolket Marx' »lille ord« om proletarietets diktatur. Hør blot:

»Marx har desværre undladt nærmere at anføre, hvordan han forestiller sig dette diktatur...« (en gennemført forløjet renegatfrase, eftersom Marx netop har givet en række detaljerede redegørelser, som Kautsky, den skriftkloge i marxisme, bevidst går udenom). »...Bogstaveligt betyder ordet diktatur demokratiets ophævelse. Men bogstaveligt betyder det ganske vist også eneherredømme for en enkelt person, som ikke er bundet af love. Et eneherredømme, som adskiller sig fra despotisme ved, at det ikke er tænkt som en varig statsform, men som en forbigående nødforanstaltning.

Udtrykket proletarietets diktatur, altså ikke en enkelt persons, men en classes diktatur udelukker allerede, at Marx herved har tænkt sig et diktatur i udtrykkets bogstavelige betydning.

Han talte ikke her om en *regeringsform*, men om en *tilstand*, som nødvendigvis må indtræde overalt, hvor proletariet har erobret den politiske magt. At han ikke her havde en regeringsform for øje, fremgår allerede af, at han nærrede den anskuelse, at overgangen i England og Amerika kunne ske fredeligt, altså ad demokratisk vej« (s. 20).

Vi har med vilje bragt hele dette ræsonnement i sin helhed, for at læseren klart kan se, hvilke metoder »teoretikeren« Kautsky opererer med.

Kautsky har ønsket at behandle spørgsmålet sådan, at han begynder med at definere »ordet« diktatur.

Udmærket. Enhver er i sin gode ret til at behandle et spørgsmål, som han vil. Blot må man skelne en seriøs og hæderlig behandling af spørgsmålet fra en uhæderlig. Den, der ved den givne behandlingsmåde ville gå seriøst til værks, måtte give *sin egen definition* af »ordet«. Så havde spørgsmålet været stillet klart og direkte. Det gør

Kautsky ikke. »Bogstaveligt betyder ordet diktatur demokratiets ophævelse«, skriver han.

For det første er det ingen definition. Hvis det ikke passer Kautsky at give en definition af begrebet diktatur, hvorfor så vælge denne måde at behandle spørgsmålet på?

For det andet er det åbenlyst forkert. For en liberal falder det naturligt at tale om »demokrati« slet og ret. En marxist vil aldrig glemme at stille spørgsmålet: »For hvilken klasse?« F.eks. ved enhver – og »historikeren« Kautsky ved det også – at opstande eller blot stærke gæringer blandt slaverne i oldtiden straks afdækkede den antikke stats væsen som *slaveejernes diktatur*. Men forhindrede dette *diktatur* demokrati blandt og for slaveejerne? Alle ved, at det gjorde det ikke.

»Marxisten« Kautsky har sagt noget uhyrligt sludder og en urigtighed, idet han har »glemt« klassekampen...

For at gøre den liberale og falske påstand, Kautsky har fremsat, til en marxistisk og sand, må man sige: et diktatur betyder ikke nødvendigvis ophævelse af demokratiet for den klasse, som udøver diktaturet over andre klasser, men det betyder nødvendigvis ophævelse (eller væsentlig begrænsning, hvilket også er en form for ophævelse) af demokratiet for den klasse, over hvilken eller mod hvilken diktaturet udøves.

Men hvor rigtig denne påstand end er, giver den ikke nogen definition af diktatur.

Lad os se på følgende sætning hos Kautsky:

»...Men bogstaveligt betyder ordet ganske vist også eneherredømme for en enkelt person, som ikke er bundet af love...«

Som en blind hundehvalp, der uden mål og med roder med snuden til alle sider, er Kautsky her uforvarende stødt på én rigtig tanke (nemlig at diktaturet er en magt, der ikke er bundet af love), men han har *alligevel ikke givet* nogen definition af diktatur og har desuden fremsat den åbenbare historiske urigtighed, at diktatur skulle betyde en enkelt persons magt. Det er også urigtigt i grammatisk henseende, idet også en gruppe personer, et oligarki, en klasse osv. kan herske diktatorisk.

Videre påpeger Kautsky forskellen mellem diktatur og despotisme, men skønt hans redegørelse er åbenbart

urigtig, vil vi ikke opholde os ved den, eftersom den er uden forbindelse med det spørgsmål, vi beskæftiger os med her.

Kautskys tilbøjelighed til at vende sig fra det 20. århundrede til det 18. og fra det 18. århundrede til den antikke oldtid er velkendt, og vi håber, at det tyske proletariet, når det har tilkæmpet sig diktaturet, vil tage hensyn til denne tilbøjelighed og ansætte Kautsky som f.eks. gymnasielærer i oldtidskundskab. At snyde sig fra at definere proletarietets diktatur ved dybsindigheder om despotisme er enten en grov dumhed eller et yderst klodset bedrageri.

Som facit finder vi, at Kautsky med sin snak om diktatur har fået sagt en mængde oplagte sandheder, men ikke har fremsat nogen definition overhovedet! Han kunne, hvis han ikke stolede på sine åndsevner, have tyet til sin hukommelse og have hentet de tilfælde frem »fra skufferne«, hvor Marx taler om diktaturet. Han ville da have fundet enten følgende definition, eller én, der i realiteten falder sammen med den:

Diktatur er en magt, der umiddelbart støtter sig til magtanvendelse og ikke er bundet af love.

Proletarietets revolutionære diktatur er en magt, der er vundet og opretholdt ved proletarietets magtanvendelse mod bourgeoisiet, en magt, der ikke er bundet af love.

Her har vi den enkle sandhed, en sandhed, klar som dagen for enhver bevidst arbejder (en repræsentant for masserne og ikke for et toplag af kapitalistbestukket spidsborgerpak som socialimperialisterne i alle lande), en sandhed, indlysende for enhver repræsentant for de udbyttede, der slås for deres befrielse, ubestridelig for enhver marxist, men som må »erobres i krig« med den højtlærde hr. Kautsky! Hvormed kan det forklares? Med den lakajånd, II Internationales førere har indsuet, efter at de er blevet foragtelige sykofanter (12) i bourgeoisiets tjeneste.

Først har Kautsky udført et trick ved at hævde det åbenbare sludder, at ordet diktatur bogstaveligt skulle betyde en personlig diktator, og derpå postulerer han – på grundlag af dette trick – at ordet klassediktatur hos Marx »altså« ikke har den bogstavelige betydning (men en betydning, hvorefter diktatur ikke vil sige revolutio-

nær tvang, men »fredelig« erobring af flertallet under det borgerlige – NB – »demokrati«).

Man må, ser man nok, skelne mellem en »tilstand« og en »regeringsform«. En forbløffende dybsindig sondring af ganske samme art, som hvis vi hos et menneske, der tænker dumt, ville skelne mellem dumhedens »tilstand« og dens »form«.

Kautsky er *nødt til* at udlægge diktatur som »herredømmets tilstand« (dette udtryk bruger han i bogstavelig forstand på næste side, s. 21), fordi så *forsvinder den revolutionære magtanvendelse, den med magt gennemførte revolution*. »Herredømmets tilstand« er en tilstand, som ethvert flertal kan befinde sig i under... »demokratiet«! Med dette svindlertrick *forsvinder revolutionen* lykkeligt og vel!

Men bedrageriet er for groft, og det redder ikke Kautsky. At diktatur forudsætter og betegner en »tilstand«, hvor én klasse udøver en for renegater ubehagelig, *revolutionær magt* over for en anden klasse, »den syl kan ikke gemmes i en sæk«. Det tåbelige i at skelne mellem »tilstand« og »regeringsform« er iøjnefaldende. Det er tre-fold dumt at tale om regeringsform her, eftersom hvert barn ved, at monarki og republik er forskellige regeringsformer. Det må fastslås over for hr. Kautsky, at *begge* disse regeringsformer, som alle forbigående »regeringsformer« under kapitalismen, blot er varianter af *bourgeoisistaten*, altså af *bourgeoisiets diktatur*.

Endelig er det ikke blot dumt at tale om regeringsformer, men det er også en klodset forfalskning af Marx, der her så klart som noget taler om *statsform* eller *statstype*, men ikke om regeringsform.

Den proletariske revolution er umulig uden sønderbrydning med magt af det borgerlige statsmaskineri og dets erstatning med et *nyt*, som, med Engels' ord, »alle-rede ikke mere er nogen stat i egentlig forstand«. (13)

Kautsky måtte nødvendigvis udtvære og omlyve alt dette – det kræver hans renegatholdning.

Lad os se på, hvilke ynkelige kneb han tyer til.

Første kneb. »...At Marx ikke her havde en regeringsform for øje, fremgår allerede af, at han nærrede den anskuelse, at overgangen i England og Amerika kunne ske fredeligt, altså ad demokratisk vej... «

Regeringsformen har afgjort ikke noget at sige her, ef-

tersom der findes monarkier, der ikke er typiske for *bourgeoisistaten*, f.eks. udmærker sig ved at mangle militær, og der findes republikker, som er aldeles typiske i så henseende, f.eks. ved at have militær og bureaukrati. Det er et almenkendt historisk og politisk faktum, og Kautsky vil ikke få held til at forfalske det.

Hvis Kautsky havde villet ræsonnere seriøst og hæderligt, ville han have spurgt sig selv: Eksisterer der mon historiske love, som gælder for revolutioner, og som ikke kender til undtagelser? Svaret ville have været nej, der findes ingen sådanne love. Den slags love tager kun sigte på det typiske, det som Marx engang betegnede som »det ideale« i betydningen den gennemsnitlige, normale, typiske kapitalisme.

Endvidere. Var der da i 70'erne noget, som gav England og Amerika en undtagelsesstilling i den *omhandlede henseende*? Enhver, der kender bare en smule til videnskabens krav på det historiske område, er klar over, at dette spørgsmål nødvendigvis må stilles. At undlade at stille det vil sige at forfalske videnskaben og lege med spidsfindigheder. Men stiller man det, kan der ikke herske tvivl om svaret: Proletariatets revolutionære diktatur er *magtanvendelse* over for bourgeoisiet; sådan som Marx og Engels meget detaljeret og gentagne gange har forklaret det (specielt i Borgerkrigen I Frankrig og i forordet hertil) (14) nødvendiggøres denne magtanvendelse især af, at der eksisterer *et militærvæsen og et bureaukrati*. Men netop disse institutioner *findes ikke* netop i England og Amerika netop i 1870'erne, da Marx gjorde denne bemærkning. (Nu *findes* de derimod både i England og i Amerika).

Kautsky må hvert øjeblik begå et veritabelt bedrageri for at dække over sin renegatopræden!

Og mærk vel, hvordan han her ufrivilligt har stukket sine æseløren frem – han skriver: »fredeligt, *altså ad demokratisk vej*«!!

I definitionen af diktaturet har Kautsky af al magt stræbt efter at skjule for læseren, hvad der er dette begrebs hovedkendetegn, nemlig den revolutionære *magtanvendelse*. Men nu slap sandheden frem: det drejer sig om modsætningen mellem *en omvæltning ad fredelig vej og en med magt*.

Her ligger hunden begravet. Alle disse kneb, spidsfin-

digheder og bedrageriske falsknerier behøvede Kautsky for at kunne *snakke sig fra revolution med magt*, dække over sin afstandtagen fra den, sin overgang til *liberalistisk* arbejderpolitik, dvs. overgang til bourgeoisiets side. Her ligger hunden begravet.

»Historikeren« Kautsky forfalsker historien så skamløst, at han »glemmer« det fundamentale: den førmonopolistiske kapitalisme hvis højdepunkt faldt netop i 1870'erne – udmærkede sig i kraft af sine grundlæggende *økonomiske* egenskaber, som trådte særlig typisk frem i England og Amerika, ved relativt stor freds- og frihedskærlighed. Mens imperialismen, dvs. den monopolistiske kapitalisme, der først er modnet fuldt ud i det 20. århundrede, ifølge sine grundlæggende *økonomiske* egenskaber udmærker sig ved minimal freds- og frihedskærlighed og maksimal udvikling af militærvæsenet overalt. At »overse« dette, når man overvejer, hvorvidt en fredelig eller voldelig omvæltning er typisk eller sandsynlig, er ensbetydende med at degradere sig selv til en ganske ordinær lakaj for bourgeoisiet.

Andet kneb. Pariserkommunen var proletariatets diktatur, men det blev valgt ved *almindelig* stemmeret, dvs. uden at bourgeoisiet berøvedes valget, altså på »*demokratisk vis*«. Og Kautsky triumferer: »...Proletariatets diktatur var for Marx« (eller ifølge Marx) »en tilstand som nødvendigvis må fremgå af rent demokrati, når proletariatet er i overvægt« (bei überwiegendem Proletariat, s. 21).

Dette argument fra Kautskys side er så fornøjeligt, at man i sandhed føler en ren *embarras de richesses* (finder en alt for overvældende mængde indvendinger). For det første er det en kendt sag, at blomsten, staben, toppen af bourgeoisiet var flygtet fra Paris til Versailles. I Versailles opholdt socialisten Louis Blanc sig, hvilket i øvrigt viser urigtigheden i Kautskys påstand om, at »alle socialistiske retninger« tog del i Kommunen. Er det ikke latterligt at kalde delingen af Paris' befolkning i to krigsførende lejre, hvoraf den ene koncentrerede hele det militante, politisk aktive bourgeois, for »et rent demokrati« med »almindelig valgret«?

For det andet kæmpede Kommunen mod Versailles som *Frankrigs* arbejderregering mod bourgeoisiets regering. Hvad har det med »rent demokrati« og »almindelig

valgret« at gøre, når Paris afgjorde Frankrigs skæbne? Da Marx fandt, at Kommunen havde begået en fejl ved ikke at overtage banken, som tilhørte hele Frankrig, (15) mon han da gik ud fra »det rene demokratis« principper og praksis?

Det kan sandelig ses, at Kautsky skriver i et land, hvor politiet forbyder folk at »stimle sammen« og le, ellers havde latteren taget livet af Kautsky.

For det tredje. Må jeg tillade mig ærbødigst at erindre hr. Kautsky, som jo kan sin Marx og Engels udenad, om følgende vurdering af Kommunen, fremsat af Engels med henblik på... »det rene demokrati«:

»Har disse herrer (autoritetsfjender) aldrig før set en revolution? En revolution er afgjort det mest autoritære, der findes; den er en handling, hvorved den ene del af befolkningen påtvinger den anden sin vilje ved hjælp af geværer, bajonetter og kanoner, altså de mest autoritære midler, man kan tænke sig; og hvis kampen ikke skal være forgæves, må det sejrende parti hævde sit herredømme ved hjælp af den skræk, som dets våben indgyder de reaktionære. Kunne Pariserkommunen have holdt sig ved magten bare én dag, hvis ikke den havde gjort brug af denne autoritet, det væbnede folks autoritet over for bourgeois'erne? Kan vi tværtimod ikke dadle, at den ikke i tilstrækkelig grad har gjort brug af den?«. (16)

Her har De det »rene demokrati«! Hvor ville Engels have hånet den vulgære småborger, den »socialdemokrat« (i fransk forstand fra 1840'erne og i almeneuropæisk fra årene 1914-1918), der kunne finde på overhovedet at tale om »rent demokrati« i et klassesdelt samfund!

Men nok om det. At opregne alle de tåbeligheder, som Kautsky svinger sig op til, er en umulig ting, da der i hver sætning hos ham er et bundløst svælg af renegatpolitik.

Marx og Engels har på det udførligste analyseret Pariserkommunen og påvist, at dens fortjeneste var forsøget på at *sønderslå, sønderbryde* »den færdige statsmaskine«. (17) Marx og Engels anså denne konklusion for så vigtig, at de i 1872 *kun* indføjede denne rettelse i det (i visse afsnit) forældede programskrift, Det Kommunistiske Manifest. (18) Marx og Engels påviste, at Kommunen afskaffede hæren og bureaukratiet, afskaffede *parlamentarismen*, knuste den snyltende udvækst – staten osv., men den overkloge Kautsky tager nathuen på og gentager,

hvad liberale professorer har fortalt tusinde gange – skrønen om det »rene demokrati«.

Ikke for ingenting sagde Rosa Luxemburg den 4. august 1914, at det tyske socialdemokrati nu er *et stinkende lig*.

Tredje kneb. »Når vi taler om diktatur som regeringsform, kan vi ikke tale om en klasses diktatur. En klasse kan jo nemlig, som vi allerede har bemærket, kun herske, ikke regere...«. Regere gør derimod »organisationer« eller »partier«.

Forvirring, ugudelig forvirring, hr. »forvirringsråd«! Diktatur er ikke nogen »regeringsform«, det er latterligt nonsens. Marx taler da heller ikke om regeringsform, men om statsform eller -type. Det er jo noget helt, helt andet. Det er også ganske urigtigt, at en *klasse* ikke kan regere; den slags nonsens kan kun stamme fra en »parlamentarisk kretiner«, som ikke øjner andet end det borgerlige parlament og ikke lægger mærke til andet end »regeringspartier«. Et hvilket som helst europæisk land kan for Kautsky frembyde eksempler på regering ved en herskende *klasse*, f.eks. godsejerne i middelalderen, til trods for utilstrækkelig organisation.

Facit: Kautsky har på det utroligste forvrænget begrebet proletariats diktatur og forvandlet Marx til en ordnær liberal, dvs. er selv sunket ned på niveau med den liberale, der disker op med banale fraser om det »rene demokrati«, som besmykker og tilslører det *borgerlige demokratis* klasseindhold og navnlig råber vagt i gevær mod *revolutionær magtanvendelse* fra den undertrykte klasses side. Da Kautsky »fortolkede« begrebet »proletariats revolutionære diktatur« sådan, at den undertrykte klasses revolutionære anvendelse af magt over for undertrykkerne forsvandt, blev der sat verdensrekord i liberal forvanskning af Marx. Renegaten Bernstein viste sig at være en sinke i sammenligning med renegaten Kautsky.

Borgerligt og proletarisk demokrati

Det problem, som Kautsky har bragt ugudelig forvirring i, stiller sig i virkeligheden på følgende måde.

Hvis man ikke vil drive spot med den sunde fornuft og historien, er det klart, at man ikke kan tale om »rent demokrati«, så længe der eksisterer forskellige *klasser*;

men kun kan tale om et *klasse* demokrati. (I parentes bemærket er udtrykket »rent demokrati« ikke blot en frase, der afslører *uvidenhed* og svigtende forståelse såvel af klassekampen som af statens væsen, men en trefoldigt tom frase, idet demokratiet i det kommunistiske samfund, efterhånden som det vokser over i og forvandles til vane, vil *dø bort*, men aldrig blive til et »rent« demokrati.)

Det »rene demokrati« er en forløjet liberal frase til forummelse af arbejderne. Historien kender et borgerligt demokrati, som afløser feudalismen, og et proletarisk demokrati, som afløser det borgerlige.

Når Kautsky bruger side efter side til at »bevise« den sandhed, at det borgerlige demokrati er progressivt i sammenligning med middelalderen, og at proletariatet ubetinget må udnytte det i sin kamp mod bourgeoisiet, så er det netop den slags liberal snak, som fordummer arbejderne. Ikke blot i det veluddannede Tyskland, men også i det dårligt uddannede Rusland er dette en trivialitet. Kautsky strør simpelt hen »lærd« sand i arbejderens øjne, når han gør sig vigtig med at fortælle om Weitling og om jesuiterne i Paraguay og om meget andet, *for at komme uden om* det moderne, dvs. *det kapitalistiske* demokratis borgerlige væsen.

Kautsky tager fra marxismen det, der er acceptabelt for de liberale, for bourgeoisiet (kritikken af middelalderen, kapitalismens progressive historiske rolle i almindelighed og det kapitalistiske demokratis i særdeleshed), og han udelader, fortier, tilslører det i marxismen, som er *uacceptabelt* for bourgeoisiet (proletariatets revolutionære anvendelse af magt mod bourgeoisiet for at afskaffe det). Derfor viser Kautsky sig da også uundgåeligt, i kraft af sin objektive stilling og sin subjektive overbevisning, hvordan den så måtte være, som bourgeoisiets lakaj.

Det borgerlige demokrati, som var et stort historisk fremskridt i sammenligning med middelalderen, er og bliver – og under kapitalismen kan det ikke være andet – snævert, beskåret, forfalsket og hyklerisk, et paradys for de rige, en fælde og et bedrag for de udbyttede, de fattige. Det er denne sandhed, der udgør en væsentlig, organisk bestanddel af marxismen, som »marxisten« Kautsky ikke har fattet. I dette – fundamentale – spørgsmål

serverer Kautsky bourgeoisiet »behageligheder« i stedet for videnskabelig kritik af de forhold, som gør ethvert borgerligt demokrati til et demokrati for de rige.

Lad os først erindre den højlærde hr. Kautsky om de teoretiske udtalelser af Marx og Engels, som vor skriftkloge så skammeligt har »glemt« (til bedste for bourgeoisiet), og derpå forklare sagen mere populært.

Ikke blot den antikke stat og feudalstaten, men også den »moderne repræsentativstat er et redskab for kapitalens udbytning af lønarbejdet« (Engels i hans værk om staten). (19) »Da staten nu alligevel er en forbigående indretning, som man betjener sig af i kampen, i revolutionen, så er det det rene vrøvl at tale om den 'frie folkestat'; så længe proletariatet endnu *bruger* staten, bruger det den ikke i frihedens interesse, men for at holde sine modstandere nede, og så snart der kan være tale om frihed, hører staten som sådan op med at bestå« (Engels i brev til Bebel af 28. marts 1875). (20) »Staten er ikke andet end en maskine, med hvilken den ene klasse undertrykker den anden, og det ikke mindre under den demokratiske republik end under monarkiet« (Engels i forordet til Marx' Borgerkrigen I Frankrig). (21) Den almindelige valgret er en »målestok for arbejderklassens modenhed. *Mere kan den ikke nogen sinde blive i den nuværende stat«* (Engels i hans værk om staten). (22) Hr. Kautsky tygger umådeligt kedsommeligt drøv på første del af denne sætning, som er acceptabel for bourgeoisiet. Anden del derimod, som vi har fremhævet, og som ikke kan accepteres af bourgeoisiet, fortier renegaten Kautsky!

»Kommunen skulle ikke være et parlamentarisk, men et arbejdende organ, på samme tid udøvende og lovgivende... I stedet for en gang hvert tredje eller sjette år at afgøre, hvilket medlem af den herskende klasse, der skal ud- og undertrykke (ver- und zertreten) folkets mål i parlamentet, skulle den almindelige valgret tjene det i Kommuner konstituerede folk til at udsøge arbejdere, opsynsmænd og bogholdere til sin forretning, ligesom den individuelle valgret tjener enhver anden arbejdsgiver dertil« (Marx i skriftet om Pariserkommunen, Borgerkrigen I Frankrig). (23)

Hver enkelt af disse sætninger, som den højlærde hr. Kautsky kender så udmærket, er et slag i ansigtet på ham og afslører hele hans renegatholdning. I hele Kautskys

brochure er der ikke et gran forståelse af disse sandheder. Hele indholdet i hans brochure er en hån mod marxismen!

Tag de moderne staters grundlove, tag den måde, de regeres på, tag forsamlings- eller trykkefriheden, tag »borgernes lighed for loven« – og man vil for hvert skridt se det borgerlige demokratis hykleri, som er så velkendt af enhver hæderlig og bevidst arbejder. Der findes ikke en eneste stat, selv den mest demokratiske, hvor der ikke i forfatningen findes smuthuller eller klausuler, som sikrer bourgeoisiet mulighed for at sætte tropper ind mod arbejderne, indføre krigsretstilstand osv. »i tilfælde af, at ordenen krænkes«, – i realiteten i tilfælde af, at den udbyttede klasse krænker sin slavetilstand og gør forsøg på at optræde anderledes end som slaver. Kautsky besmykker skamløst det borgerlige demokrati og fortier for eksempel, hvad de mest demokratiske og republikanske bourgeois'er i Amerika eller Svejts gør mod strejkende arbejdere.

Den vise og lærde Kautsky tier stille med det! Han, den lærde politiker, fatter ikke, at tavshed herom er en gemenhed. Han foretrækker at fortælle arbejderne amestuehistorier som den, at demokrati betyder »beskyttelse af mindretallet«. Utroligt, men sandt! Anno 1918 efter Kristi fødsel, mens det imperialistiske verdensmorderi varer ved på femte år, og de internationalistiske mindretal (dvs. de, der ikke skændigt forråder socialismen, ikke folk som Renaudel og Longuet, Scheidemann og Kautsky, Henderson og ægteparret Webb osv.) i alle verdens »demokratier« kvæles, synger den lærde hr. Kautsky med sød, sød stemme om »beskyttelse af mindretallet«. Den, der har lyst, kan læse herom på side 15 i Kautskys brochure. Og på side 16 fortæller dette lærde... individ om whigger og toryer (24) i det 18. århundredes England!

Hvilken lærdom! Hvilken raffineret lakajtjeneste for bourgeoisiet. Hvilken civiliseret manér, at krybe på maven for kapitalisterne og slikke deres støvler! Hvis jeg var Krupp, eller Scheidemann, eller Clemenceau, eller Renaudel, ville jeg betale hr. Kautsky millioner, belønne ham med Judas-kys, lovprise ham over for arbejderne og anbefale »socialismens enhed« med så »agtværdige« folk som Kautsky. At skrive brochurer mod proletariatets

diktatur, fortælle om whigger og toryer i det 18. århundredes England, forsikre, at demokrati betyder »beskyttelse af mindretallet« men fortie *pogromerne* mod internationalister i den »demokratiske« republik Amerika – er det måske ikke at gøre lakajtjeneste for bourgeoisiet?

Den lærde hr. Kautsky har – sikkert tilfældigt – glemt en »bagatel«, nemlig, at et herskende parti i et borgerligt demokrati kun yder et mindretal beskyttelse, når det drejer sig om et andet *borgerligt* parti, hvorimod proletariatet i alle *alvorlige, dybtgående og fundamentale* sager mødes med militær undtagelsestilstand eller pogromer i stedet for »beskyttelse af mindretallet«. *Jo mere udviklet demokratiet er, des nærmere er det ved pogromer eller borgerkrig, når der opstår en dybtgående politisk divergens, som er farlig for bourgeoisiet.* Denne »lov« for det borgerlige demokrati kunne den lærde hr. Kautsky have konstateret i forbindelse med Dreyfus-affæren (25) i republikken Frankrig, lynchningerne af negre og internationalister i den demokratiske republik Amerika, tilfældet Irland og Ulster i det demokratiske England, klapjagten på bolsjevikkerne og de organiserede pogromer mod dem i april 1917 i den demokratiske republik Rusland. Jeg vælger med velberåd hu eksempler ikke blot fra krigstiden, men også fra den fredelige førkrigstid. For den søde hr. Kautsky er det hensigtsmæssigt at lukke øjnene for disse kendsgerninger fra det 20. århundrede og i stedet fortælle arbejderne flunkende nye, yderst interessante, usædvanligt lærerige og ovenud vigtige ting om whigger og toryer i det 18. århundrede.

Tag det borgerlige parlament. Kan man formode, at den lærde hr. Kautsky aldrig har hørt om, hvordan børs og banker *desto bedre* får hånd i hanke med det borgerlige parlament, *jo stærkere* demokratiet er udviklet? Heraf følger ikke, at man ikke skal udnytte den borgerlige parlamentarisme (og bolsjevikkerne har gjort det med en succes som næppe noget andet parti i verden, idet vi i årene 1912-14 vandt hele arbejderkurien i den 4. дума). Men der følger heraf, at kun en liberal kan glemme den borgerlige parlamentarismes *historiske begrænsning og konventionelle karakter*, sådan som Kautsky gør det. Selv i den mest demokratiske borgerlige stat møder de undertrykte masser ved hvert skridt en skrigende mod-

sætning mellem den *formelle* lighed, som kapitalisternes *demokrati* proklamerer, og de tusindvis af *faktiske* begrænsninger og kneb, som gør proletarerne til *lønsalver*. Netop denne modsætning åbner massernes øjne for kapitalismens råddenskab, forløjethed og hykleri. Netop denne modsætning er det, socialismens agitatorer og propagandister til stadighed afslører for masserne *for at forberede* dem til revolutionen! Men da revolutionsæraen *begyndte*, vendte Kautsky bagen til og gav sig til at lovsynge det *døende* borgerlige demokratis herlighed.

Det proletariske demokrati, hvoraf sovjetstyret er én form, har givet demokratiet en i hele verden hidtil uset udvikling og udbredelse, netop for det uhyre befolkningsflertal, for de udbyttede og arbejdende. At skrive en hel bog om demokrati, sådan som Kautsky har gjort det, hvor to sider handler om diktatur og side op og side ned om »det rene demokrati« – men *overse* dette, det er det samme som på liberal vis at fordreje spørgsmålet fuldstændigt.

Tag udenrigspolitikken. Ikke ét, selv ikke det mest demokratiske borgerlige land fører åben udenrigspolitik. Overalt føres masserne bag lyset, i det demokratiske Frankrig, Svejts, Amerika og England hundrede gange mere omfattende og raffineret end i andre lande. Sovjetstyret har på revolutionær vis revet hemmelighedens slør af udenrigspolitikken. Det har Kautsky ikke bemærket, han tier om det, skønt det i en tid, der kendetegnes ved røverkrige og hemmelige traktater om »opdeling i indflydelsessfærer« (dvs. verdens deling mellem de kapitalistiske røvere), er af *central* betydning, fordi spørgsmålet om fred, om liv eller død for snese af millioner mennesker, afhænger deraf.

Tag statens opbygning. Kautsky hager sig fast i de »små ting«, sågar ved at valgene er »indirekte« (ifølge den sovjetiske forfatning), men hovedsagen ser han ikke. *Klasse*karakteren af statsapparatet, statsmaskineriet, bemærker han ikke. I det borgerlige demokrati *fjerner* kapitalisterne ved tusinder af fif – des mere drevne og effektivt virkende jo mere udviklet det »rene« demokrati er – masserne fra deltagelse i styringen, fra udnyttelse af forsamlings- og trykkefriheden osv. Sovjetstyret er *det første* i verden (strengt taget det andet, for det samme begyndte Pariserkommunen på at gøre), som *inddrager*

masserne, netop de *udbyttede* masser i styringen. Adgangen til det borgerlige parlament (som i det borgerlige demokrati *aldrig afgør* alvorlige spørgsmål, de afgøres af børser og banker) er *spærret* for de arbejdende masser ved tusinder af barrierer, og arbejderne véd og fornemmer, ser og føler udmærket, at det borgerlige parlament er en *fremmed* institution, et *redskab* for bourgeoisiets *undertrykkelse* af proletarerne, den fjendtlige klasses, det udbytende mindretals institution.

Sovjetterne – det er de arbejdende og udbyttede massers egen direkte organisation, som *letter dem* muligheden for selv at indrette staten og styre den i enhver tænkelig henseende. Netop de arbejdendes og udbyttedes avantgarde, byproletariatet, får herved det fortrin, at den i kraft af storvirksomhederne er bedst forenet; den har meget lettere ved at vælge og overvåge de valgte. Den sovjetiske organisationsform *letter* automatisk samlingen af alle arbejdende og udbyttede omkring deres avantgarde, proletariatet. Det gamle borgerlige apparat, bureaukratiet, rigdommens, den borgerlige dannelses, protektionens privilegier osv. (disse faktiske privilegier er desto mere mangfoldige, jo mere udviklet det borgerlige demokrati er), – alt dette falder bort under den sovjetiske organisationsform. Trykkefriheden hører op med at være hykleri, idet trykkerierne og papiret fratages bourgeoisiet. Det samme sker med de bedste bygninger, palæer, villaer og herskabsboliger. Sovjetstyret har straks frataget udbytterne tusinder og atter tusinder af de bedste bygninger, og dermed gjort retten til at forsamle sig *en million gange* mere »demokratisk« for masserne – den ret til at forsamles, uden hvilken demokratiet er et bedrag. De indirekte valg til ikke-lokale, ikke-stedlige sovjetter gør det lettere at afholde sovjetkongresser, gør *hele* apparatet billigere, mere bevægeligt og nemmere tilgængeligt for arbejdere og bønder i en periode, hvor livet syder, og hvor der skal være mulighed for særlig hurtigt at afsætte en lokal deputeret, man selv har valgt, eller sende ham til den fælles sovjetkongres.

Det proletariske demokrati er *en million gange* mere demokratisk end noget borgerligt demokrati. Sovjetstyret er en million gange mere demokratisk end selv den mest demokratiske borgerlige republik.

Overse dette kan kun en forsætlig bourgeoisitjener el-

ler et politisk helt forkalket menneske, der ikke ser det levende liv for lutter støvede borgerlige bøger, og som er gennemsyret af borgerligt-demokratiske fordomme og derved objektivt har udviklet sig til bourgeoisi-lakaj.

Overse dette kan kun en person, der ikke evner at stille spørgsmålet fra de *undertrykte* klassers synspunkt:

Findes der bare ét land i verden blandt de mest demokratiske borgerlige lande, hvor den *almindelige* arbejder, den *almindelige* daglejer eller en halvproletar fra landet i det hele taget (dvs. et menneske fra de undertrykte masser, fra det overvældende folkeflertal) har haft blot tilnærmelsesvis en sådan *frihed* til at holde møder i de bedste lokaler, en sådan *frihed* til at bruge de største trykkerier og de bedste papirlagre for at udtrykke sine tanker og forfægte sine interesser, en sådan *frihed* til at sætte netop folk af sin egen klasse til at styre staten og »indrette« staten, som i Sovjetrusland?

Det er latterligt at tro, at hr. Kautsky i noget land skulle finde bare én ud af tusind oplyste arbejdere og daglejere, der ville være i tvivl om svaret på dette spørgsmål. Instinktivt sympatiserer arbejdere i hele verden, som erfarer brudstykker af sandheden gennem den borgerlige presse, med sovjetrepublikken, netop fordi de i den ser det *proletariske* demokrati, *et demokrati for de fattige*, og ikke et demokrati for de rige, hvad ethvert, selv det bedste, borgerlige demokrati i virkeligheden er.

Vi regeres (og vor stat »indrettes«) af borgerlige embedsmænd, borgerlige parlamentarikere, borgerlige dommere. Det er den enkle, indlysende, ubestridelige sandhed, som snese og hundreder af millioner mennesker fra de undertrykte klasser i alle borgerlige lande, selv de mest demokratiske, kender af egen erfaring, og som de daglig føler og fornemmer.

Men i Rusland har man totalt sønderlået embedsmandsapparatet, ikke levnet sten på sten af det, jaget de gamle dommere på porten, fordrevet det borgerlige parlament og givet netop arbejderne og bønderne en repræsentation, hvor de *langt lettere kan være med, deres* sovjetter har afløst embedsmændene, eller *deres* sovjetter er blevet embedsmændenes overordnede, *deres* sovjetter vælger dommerne. Denne ene kendsgerning er nok til, at alle undertrykte klasser anerkender sovjetstyret, det vil sige den givne form for proletariatets diktatur, som er en

million gange mere demokratisk end den mest demokratiske borgerlige republik.

Kautsky forstår ikke denne sandhed, som er forståelig og indlysende for enhver arbejder, fordi han, Kautsky, har »glemt«, »vænnet sig af med« at stille spørgsmålet: Demokrati *for hvilken klasse?* Han ræsonnerer ud fra det »rene« (dvs. klasseløse? eller over klasserne stående?) demokrati. Han argumenterer som Shylock: »Et skålpund kød« og ingenting andet. Lighed for alle borgere – ellers er der ikke demokrati.

Man må stille den lærde Kautsky, »marxisten« og »socialisten«, spørgsmålet:

Kan den udbyttede og udbytteren være lige?

Det er uhyrligt, det er ufatteligt, at man skal stille et sådant spørgsmål, når man behandler en bog af II Internationales ideologiske fører. Men har man sagt A, må man også sige B. Har man givet sig i kast med at skrive om Kautsky, så må man også forklare den lærde mand, hvorfor udbytteren og den udbyttede ikke kan være lige.

Kan den udbyttede og udbytteren være lige?

Kautsky ræsonnerer således:

(1) »Udbytterne har altid kun udgjort et lille mindretal af befolkningen« (s. 14 i Kautskys brochure).

Det er en ubestridelig sandhed. Hvordan skal man nu ræsonnere ud fra denne sandhed? Man kan ræsonnere marxistisk, socialistisk; man må da tage forholdet mellem udbyttede og udbyttere til udgangspunkt. Man kan ræsonnere liberalt, borgerlig-demokratisk; man må da tage forholdet mellem flertal og mindretal til udgangspunkt.

Hvis man ræsonnerer marxistisk, må man sige: Udbytterne gør uvægerligt staten (her er tale om demokratiet, dvs. én af statens former) til redskab for deres klasses, udbytternes, herredømme over de udbyttede. Derfor vil den demokratiske stat, så længe der findes udbyttere, som hersker over flertallet af udbyttede, uundgåeligt være et demokrati for udbytterne. De udbyttedes stat må adskille sig fundamentalt fra en sådan stat, må være et demokrati for de udbyttede og må *holde udbytterne nede*,

men at holde en klasse nede betyder ulighed for denne klasse, betyder at den holdes uden for »demokratiet«.

Hvis man ræsonnerer liberalt, må man sige: Flertallet bestemmer, mindretallet følger sig. Opsætsige straffer man. Det er det hele. Det tjener ikke til noget at ræsonnere over statens klassekarakter i almindelighed og »det rene demokratis« i særdeleshed; det er sagen uvedkommende, eftersom et flertal er et flertal, og et mindretal er et mindretal. Et skålpund kød er et skålpund kød og dermed basta.

Netop sådan ræsonnerer Kautsky:

(2) »Af hvilke grunde skulle nu proletariats herredømme nødvendigvis antage en form, der er uforenelig med demokrati?« (s. 21). Nu følger en forklaring om, at proletariats flertallet på sin side, en meget omstændelig og meget ordrig forklaring, både med et citat af Marx og med stemmetal fra Pariserkommunen. Konklusion: »Et regime, der er så rodfæstet i masserne, har ikke fjerneste anledning til at antaste demokrati. Det vil ikke altid kunne undgå at anvende magt i de tilfælde, hvor der tages magt i brug for at undertrykke demokratiet. Magt kan kun besvares med magt. Men et regime, der ved, at det har masserne bag sig, vil kun anvende magt for at *bevare* demokratiet, ikke for at *tilintetgøre* det. Det ville være det rene selvmord, hvis det gav sig til at fjerne sit eget sikreste grundlag, den almindelige stemmeret, en dyb kilde til vældig moralsk autoritet« (s. 22).

Som man ser, er forholdet mellem udbyttede og udbyttere forsvundet ud af Kautskys argumentation. Tilbage er kun et flertal i almindelighed, et mindretal i almindelighed, demokratiet i almindelighed – det os allerede vel bekendte »rene demokrati«.

Læg mærke til, at dette siges i *forbindelse med Pariserkommunen!* Lad os for anskuelighedens skyld anføre, hvad Marx og Engels sagde i *forbindelse med Kommunen:*

Marx: »...Når arbejderne i stedet for bourgeoisiets diktatur sætter deres eget revolutionære diktatur... for at bryde bourgeoisiets modstand... giver de staten en revolutionær og forbigående form«.

Engels: »...det parti, der har sejret (i revolutionen), må hævde sit herredømme ved hjælp af den skræk, som

dets våben indgyder de reaktionære. Kunne Pariserkommunen have holdt sig ved magten bare én dag, hvis ikke den havde gjort brug af denne autoritet, det væbnede folks autoritet over for bourgeois'erne? Kan vi tværtimod ikke dadle, at den ikke i tilstrækkelig grad har gjort brug af den?« (26)

Engels: »Da staten nu alligevel er en forbigående institution, som man betjener sig af i kampen, i revolutionen, for med magt at holde sin modstander nede, så er det det rene nonsens at tale om en fri folkestad: så længe proletariatet endnu *bruger* staten, bruger det den ikke i frihedens interesse, men for at undertrykke sine modstandere; og når det bliver muligt at tale om frihed, vil staten som sådan ophøre at eksistere... (27)

Mellem Kautsky og Marx-Engels er der et svælg – som mellem himmel og jord, som mellem en liberal og en proletarisk revolutionær. Det rene demokrati og »demokrati« slet og ret, som Kautsky taler om, er kun en ny udgave af denne »frie folkestad«, dvs. *det rene nonsens*. Kautsky spørger med en overklog skrivebordståbes lærde mine, eller med et ti års pigebarns uskyldighed: Hvad skal man med diktatur, når der er flertal? Men Marx og Engels forklarer:

- for at bryde bourgeoisiets modstand,
- for at indgyde de reaktionære frygt,
- for at hævde det væbnede folks autoritet over for bourgeoisiet,
- for at proletariats med magt kan holde sine modstandere nede.

Kautsky fatter ikke disse forklaringer. Forgabet i demokratiets »renhed«, uden at se dets borgerlige væsen, holder han konsekvent fast ved, at flertallet, da det nu er flertal, ikke behøver at »bryde mindretallets modstand«, ikke behøver »at holde det nede med magt« – det er tilstrækkeligt at holde det nede i de *tilfælde*, hvor demokratiet krænktes. Forgabet i demokratiets »renhed« begår Kautsky *tankeløst* den samme lille fejltagelse, som alle borgerlige demokrater bestandig begår, nemlig den, at han forveksler formel lighed (under kapitalismen en helt igennem forløjet og hyklerisk lighed) med faktisk lighed. En bagatel!

Udbytteren kan ikke være ligestillet med den udbyttede.

Denne sandhed, hvor ubehagelig den end er for Kautsky, udgør socialismens egentligste indhold.

En anden sandhed: Virkelig, faktisk lighed kan ikke forekomme, så længe ikke enhver mulighed for én klasses udbytning af en anden er fjernet.

Man kan slå udbytterne på én gang ved en vellykket opstand i centrum eller ved en rejsning blandt tropperne. Men man kan ikke afskaffe udbytterne på én gang, måske med undtagelse af sjældne særtilfælde. Man kan ikke på én gang ekspropriere alle godsejere og kapitalister i et nogenlunde stort land. Endvidere er ekspropriation alene, som juridisk eller politisk akt, ikke nok til at afgøre sagen, idet det er nødvendigt rent faktisk at *afsætte* godsejerne og kapitalisterne, rent faktisk at *erstatte* dem med en anden ledelse, en arbejderledelse af fabrikker og godser. Der kan ikke være lighed mellem på den ene side udbytterne, som gennem generationer har skilt sig ud såvel ved opdragelse som ved rige livsvilkår og vaner, og på den anden side de udbyttede, hvis hovedmasse selv i de mest fremskredne og demokratiske borgerlige republikker er sløvet, uoplyst, uvidende, forkuet og splittet. Udbytterne bevarer uundgåeligt i lang tid efter omvæltningen en række meget store, faktiske forrettigheder: de har stadig pengene (man kan ikke med ét slag afskaffe pengene), en vis, ofte ret betydelig mængde løsøre, de beholder deres forbindelser, erfaringen i at organisere og administrere, kendskabet til alle »hemmeligheder« (sædvaner, metoder, midler, muligheder) i administrationen, de bevarer deres højere uddannelse, den nære kontakt med det højeste tekniske personale (som lever og tænker borgerligt), de bevarer deres uden sammenligning større erfaring i militærvæsen (det er meget vigtigt) osv. osv.

Hvis udbytterne kun bliver slået i ét land, og det er naturligvis det typiske tilfælde, idet samtidig revolution i en række lande vil være en sjælden undtagelse, vedbliver de *dog at være stærkere* end de udbyttede, fordi udbytternes internationale forbindelser er enorme. At en del af de udbyttede fra de mindst udviklede masser af middelbønder, håndværkere osv. følger og er tilbøjelige til at følge udbytterne, har *alle* hidtidige revolutioner vist, deriblandt Kommunen (eftersom der jo også var proletarer blandt Versailles-tropperne, hvilket den meget lærde Kautsky har »glemte«).

Når det forholder sig sådan, er det i højeste grad stupidt at regne med, at det i en nogenlunde dybtgående og betydelig revolution ganske simpelt vil være forholdet mellem flertal og mindretal, der afgør sagen. Det er en tåbelig fordom hos en ordinær liberal, det er *bedrag overfor masserne*, det er at skjule en vitterlig historisk sandhed for dem. Denne historiske sandhed består i, at det i alle dybtgående revolutioner er *regelen*, at udbytterne yder *langvarig, hårdnakket, desperat* modstand, og at de gennem en årrække bevarer store faktiske fordele frem for de udbyttede. Udbytterne vil aldrig – undtagen i den søde tåbe Kautskys søde fantasier – indordne sig under det udbyttede flertals beslutning, uden at have sat deres fordele på prøve i en sidste, desperat kamp, i en række kampe.

Overgangen fra kapitalisme til kommunisme udgør en hel historisk epoke. Så længe den ikke er afsluttet, vil udbytterne uvægerligt bevare håbet om genrejsning, og dette *håb* bliver til *forsøg* på genrejsning. Efter det første alvorlige nederlag kaster de besejrede udbyttere, der ikke havde ventet at blive styrtet, ikke havde troet på det, ikke havde tænkt den tanke til ende, sig med tidobbel energi, med rasende lidenskab, med hundredfold had ud i kampen for at generobre det tabte »paradis« for deres familier, der har levet så herligt, og som »den simple pøbel« nu fordømmer til ruin og elendighed (eller til »simpelt« arbejde...). Men i de kapitalistiske udbytteres spor følger småborgerskabets brede masse, om hvilken årtiers historiske erfaringer fra alle lande viser, at det svajer og vakler, at det i dag følger proletariatet, i morgen gyser tilbage for en omvæltningens vanskeligheder, geråder i panik over arbejdernes første nederlag eller halvnedslag, bliver nervøs, render frem og tilbage, jamrer og flygter fra den ene lejr til den anden... ligesom vore men-sjevikker og socialrevolutionære.

I en sådan situation, i en epoke med desperat krig på kniven, hvor historien sætter århundred- og årtusindgamle privilegiers væren eller ikke-væren på dagsordenen, i en sådan situation at tale om flertal og mindretal, om rent demokrati, om unødvendigheden af diktatur, om lighed mellem udbytterne og den udbyttede!!

Hvilken bundløs stupiditet, hvilket svælg af småtskårenhed skal der ikke til for at præstere det!

Men årtiers relativt fredelige kapitalisme, 1871 til 1914, har i de socialistiske partier, der tilpassede sig til opportunismen, ophobet augiasstalde af småtskårenhed, fladpandethed, renegatpolitik...

Læseren har formodentlig bemærket, at Kautsky i et foran anført citat fra sin bog taler om anslag mod den almindelige valgret (som han i parentes bemærket kalder en dyb kilde til vældig moralsk autoritet, mens Engels ligeledes i anledning af Pariserkommunen og i anledning af det samme spørgsmål om diktatur taler om det bevæbnede folks autoritet overfor bourgeoisiet; det er lærerigt at sammenligne bedsteborgerens og den revolutionæres syn på »autoritet«...).

Det må bemærkes, at spørgsmålet om at berøve udbytterne valgretten er et *rent russisk* spørgsmål, ikke et spørgsmål om proletariats diktatur overhovedet. Hvis Kautsky uden hykleri havde givet sin brochure titlen »Mod Bolsjevikkerne«, ville denne titel have svaret til brochuren indhold, og så ville Kautsky have været berettiget til at tale lige ud om valgretten. Men Kautsky ønskede først og fremmest at optræde som »teoretikeren«. Han gav sin brochure titlen Proletariatets Diktatur *slet og ret*. Først i anden halvdel af brochuren, fra og med afsnit 6, taler han specielt om sovjetterne og om Rusland. I den første halvdel derimod (hvorfra jeg har hentet mine citater) er der tale om *demokrati og diktatur slet og ret*. Med sin snak om valgretten har Kautsky *udleveret sig selv* og vist, at han som polemiker mod bolsjevikkerne ikke *bryder sig en døjt om teorien*. For teorien, dvs. betragtninger vedrørende det almene (ikke nationalt særegne) klassegrundlag for demokrati og diktatur, skal ikke handle om et specielt spørgsmål som valgretten, men om det almene spørgsmål: Kan demokratiet *bevares også for de rige, for udbytterne* i den historiske periode, hvor udbytterne styres, og deres stat erstattes med de udbyttedes stat?

Sådan og kun sådan kan en teoretiker stille spørgsmålet.

Vi kender Kommunens eksempel, vi kender alle de betragtninger, marxismens grundlæggere har fremsat i forbindelse med den og om den. På grundlag af dette materiale har jeg i min brochure Staten Og Revolutionen, (28) som er skrevet før oktoberomvæltningen, under-

søgt f.eks. spørgsmålet om demokrati og diktatur. Om begrænsning af valgretten *har jeg ikke sagt et ord*. Og her må det siges, at spørgsmålet om begrænsning af valgretten er et nationalt særegent og ikke et alment spørgsmål om diktatur. Spørgsmålet om begrænsning af valgretten må tages op ved, at man studerer *særlige betingelser* for den russiske revolution, de *særlige veje, dens udvikling har fulgt*. Det vil blive gjort i den følgende fremstilling. Men det ville være en fejl på forhånd at garantere, at kommende proletariske revolutioner i Europa alle, eller for de flestes vedkommende, ubetinget vil medføre en begrænsning af valgretten for bourgeoisiet. Det kan blive sådan. Efter krigen og efter den russiske revolutions erfaringer vil det sandsynligvis blive sådan, men det er *ikke absolut uomgængeligt* for virkeliggørelse af diktaturet, det udgør ikke et *nødvendigt* kendetegn på diktatur som logisk begreb, det indgår ikke som en *nødvendig* betingelse i det historiske og klasse-mæssige begreb diktatur.

Det nødvendige kendetegn, den uomgængelige betingelse for diktaturet er, at udbytterne som *klasse* holdes nede *med magt*, og at følgelig det »rene demokrati« *krænkes*, dvs. at lighed og frihed beskæres *for denne klasse*.

Sådan og kun sådan kan spørgsmålet stilles teoretisk. Og ved ikke at stille det sådan har Kautsky vist, at han optræder imod bolsjevikkerne, ikke som teoretiker, men som sykofant for opportunisterne og bourgeoisiet.

I hvilke lande, under hvilke nationale omstændigheder ved den ene eller anden form for kapitalisme, man vil anvende den ene eller anden begrænsning (helt eller fortrinssvis) og dermed krænke demokratiet for udbytterne, det er et spørgsmål om de nationale omstændigheder ved den ene eller anden form for kapitalisme, ved den ene eller anden revolution. Teoretisk står spørgsmålet anderledes, det står sådan: Er proletariats diktatur muligt *uden at krænke demokratiet for udbytternes klasse*?

Kautsky er gået uden om netop dette, teoretisk set *eneste* vigtige og væsentlige spørgsmål. Kautsky har anført alle mulige citater fra Marx og Engels, *undtagen dem*, der drejer sig om det foreliggende spørgsmål, og som jeg har anført foran.

Kautsky har talt om alt muligt, om alt, hvad der er acceptabelt for de liberale og for borgerlige demokrater,

alt, hvad der ikke falder uden for deres idékreds – alt undtagen hovedsagen, nemlig at proletariatet ikke kan sejre *uden at bryde* bourgeoisiets modstand, uden at undertrykke sine modstandere med magt, og at dér, hvor der finder »voldelig undertrykkelse« sted, hvor der ikke er »frihed«, *er der naturligvis ikke demokrati.*

Dette har Kautsky ikke forstået.

Lad os nu gå over til erfaringerne fra den russiske revolution og til den konflikt mellem sovjetterne og den Konstituerende Forsamling, som førte til opløsning af den Konstituerende Forsamling og til, at valgretten blev frataget bourgeoisiet.

Sovjetterne vover ikke at gøre sig til statsorganisationer

Sovjetterne er den russiske form for proletariatets diktatur. Hvis en marxistisk teoretiker i en skriftlig behandling af proletariatets diktatur virkelig ville undersøge denne foreteelse (og ikke blot gentage de småborgerlige jammerklager over diktaturet, som Kautsky gør det, når han synger med på de mensjevnikiske melodier), ville denne teoretiker give en generel definition af diktaturet og derpå behandle dets særlige, nationale form, sovjetterne, og han ville give en kritik af dem som en af formerne for proletariatets diktatur.

Det er klart, at man efter Kautskys liberale »bearbejdelse« af Marx' lære om diktaturet ikke skal vente sig noget som helst seriøst fra ham. Men det er i højeste grad lærerigt at se, hvordan han da tog fat på spørgsmålet om, hvad sovjetterne er, og hvordan han er sluppet fra det.

Sovjetterne, skriver han, idet han erindrer om deres opståen i 1905, skabte den »form for proletarisk organisation, som var den mest omfattende (umfassendste) af alle, fordi den har alle lønarbejdere med« (s. 31). I 1905 var de kun lokale korporationer, i 1917 blev de en alrussisk sammenslutning.

»Allerede nu«, fortsætter Kautsky, »har sovjetorganisationen en lang og ærefuld historie bag sig. Og den har en endnu mere storslået foran sig, og det ikke i Rusland alene. Overalt viser det sig, at de hidtidige metoder i proletariatets økonomiske og politiske kamp svigter over for de enorme kræfter, som

finanskapitalen råder over i politisk og økonomisk henseende. Disse metoder må ikke opgives, de vil stadig være uundværlige i normale tider, men fra tid til anden stilles de over for opgaver, de ikke kan magte, og hvor kun en forening af alle arbejderklassens politiske og økonomiske magtmidler har udsigt til succes« (s. 32).

Der følger så en betragtning over massestrejken og over det forhold, at »fagforeningsbureaukratiet«, der er lige så uundværligt som fagforeningerne selv, »ikke egner sig til at lede de vældige klassekampe, som mere og mere bliver tidens tegn«.

»...Sovjetorganisationen er altså«, slutter Kautsky, »en af vor tids vigtigste foreteelser. Den tegner til at blive af udslaggivende betydning for de store, afgørende kampe mellem kapital og arbejde, som vi går i møde.

Men har vi ret til at forlange endnu mere af sovjetterne? Bolsjevikkerne, som efter novemberrevolutionen (efter ny tidsregning, oktoberrevolutionen efter vor tidsregning) 1917 sammen med de venstre-socialrevolutionære opnåede flertallet i de russiske arbejderråd, gik efter opløsningen af den Konstituerende Forsamling over til at gøre sovjetterne, der hidtil havde været *kamporganisation for en enkelt klasse*, til *statsorganisation*. De afskaffede demokratiet, som det russiske folk havde erobret i martsrevolutionen (efter ny tidsregning, februarrevolutionen efter vor tidsregning). I overensstemmelse hermed holdt bolsjevikkerne op med at kalde sig socialdemokrater. De kalder sig *kommunister*« (s. 32/33, kursiveringerne er Kautskys).

Den, der kender den russiske mensjevnikiske litteratur, ser straks, hvor slavisk Kautsky skriver af efter Martov, Akselrod, Stein og co. Netop slavisk, idet Kautsky fordrejer kendsgerningerne indtil det latterlige for at få dem til at passe med de mensjevnikiske fordomme. F.eks. har Kautsky ikke ulejlighet sig med at forespørge hos sine hjemmelsmænd som Stein i Berlin og Akselrod i Stockholm, *hvornår* spørgsmålet om at ændre navn fra bolsje-

vikker til kommunister og om sovjeternes betydning som statsorganisationer blev rejst. Hvis Kautsky havde foretaget denne simple kontrol, ville han ikke have skrevet de latterlige linjer, for begge disse spørgsmål blev rejst af bolsjevikkerne i april 1917, f.eks. i mine Teser af 4. april 1917, (29) dvs. længe før oktoberrevolutionen 1917 (for ikke at tale om opløsningen af den Konstituerende Forsamling den 5. januar 1918).

Men den betragtning af Kautsky, som jeg har anført i sin helhed, er *det centrale* i hele spørgsmålet om sovjetterne. Det centrale er netop, om sovjetterne skal tilstræbe at blive statsorganisationer (bolsjevikkerne opstillede i april 1917 parolen »Al magt til sovjetterne«, og på bolsjevikernes partikonference, ligeledes i april 1917, erklærede de, at de ikke ville stille sig tilfreds med en borgerlig parlamentarisk republik, men krævede en arbejder- og bonderepublik af Kommunens type eller sovjettype); – eller om sovjetterne ikke ville tilstræbe dette, ikke ville tage magten i deres hånd, ikke ville være statsorganisationer, men forblive »kamporganisation for en enkelt klasse« (som Martov udtrykte sig, idet han med dette fromme ønske pyntede nydeligt på den kendsgerning, at sovjetterne under mensjevnikisk ledelse blev brugt til at underordne arbejderne under bourgeoisiet).

Kautsky har gentaget Martovs ord slavisk, han har taget *brudstykker* fra den teoretiske strid mellem bolsjevikker og mensjevniker og kritikløst og tankeløst overført disse brudstykker på almen-teoretisk og almen-europæisk grund. Det er blevet til en pærevælling, der ville fremkalde en homerisk latter hos enhver bevidst russisk arbejder, hvis han fik kendskab til den anførte betragtning af Kautsky.

Og samme latter vil møde Kautsky hos alle europæiske arbejdere (bortset fra en håndfuld forstokkede social-imperialister), når vi nu forklarer dem, hvad det her drejer sig om.

Kautsky har gjort Martov en bjørnetjeneste ved med enestående anskuelighed at føre Martovs fejl ud i det absurde. Lad os nemlig se på, hvad der kom ud af det hos Kautsky.

Sovjetterne har alle lønarbejdere med. De hidtidige metoder i proletariats økonomiske og politiske kamp svigter over for finanskapitalen. Sovjetterne har en stor

rolle foran sig, ikke alene i Rusland. De vil spille en udslagsgivende rolle i de store, afgørende kampe mellem kapital og arbejde i Europa. Sådan siger Kautsky.

Udmærket. »De afgørende kampe mellem kapital og arbejde«, afgør de ikke spørgsmålet om, hvilken af disse klasser der skal beherske statsmagten?

Ikke tale om. Vorherre bevares.

I de »afgørende« kampe bør sovjetterne, som omfatter alle lønarbejdere, *ikke blive statsorganisationer!*

Men hvad er staten?

Staten er intet andet end en maskine, hvormed én klasse holder en anden nede.

Den undertrykte klasse, fortroppen for alle arbejdende og udbyttede i det moderne samfund, skal altså stile efter »afgørende kampe mellem kapital og arbejde«, *men bør ikke røre* den maskine, ved hvis hjælp kapitalen holder arbejdet nede! – *Bør ikke sønderslå* denne maskine! *Bør ikke anvende* sin altomfattende organisation *til at holde udbytterne nede!*

Storartet, fremragende, hr. Kautsky! »Vi« anerkender klassekampen, sådan som alle liberale anerkender den, dvs. uden at bourgeoisiet styrtes...

Her er det, at Kautskys brud med marxismen og socialismen træder klart frem. Det er en faktisk overgang til bourgeoisiet, som gerne går med til hvad som helst, undtagen at den klasse, det undertrykker, gør sine organisationer til statsorganisationer. Her kan Kautsky ikke længere redde sit standpunkt, der forsoner alt og skubber alle dybtgående modsætninger til side med fraser.

Kautsky tager enten afstand fra, at statsmagten på nogen måde går over på arbejderklassens hænder, eller han går med til, at arbejderklassen tager det gamle, borgerlige statsmaskineri i sine hænder, men han går under ingen omstændigheder med til, at den sønderbryder, sønderslår det og erstatter det med et nyt, proletarisk. Man kan »fortolke« og »forklare« Kautskys betragtning sådan eller sådan, men i begge tilfælde er hans brud med marxismen og overgang til bourgeoisiet indlysende.

Allerede i Det Kommunistiske Manifest skrev Marx i sin omtale af, hvad slags stat den sejrende arbejderklasse ville få brug for: »Staten, dvs. proletariats organiseret som herskende klasse«. (30) Nu melder sig så en mand, der prætenderer stadig at være marxist, og erklæ-

rer, at det til sidste mand organiserede proletariat, som fører den »afgørende kamp« mod kapitalen, *ikke bør gøre* sin klasseorganisation til statsorganisation. Den »overtroiske tilbedelse af staten«, om hvilken Engels i 1891 skrev, at den »i Tyskland er blevet overført til bourgeoisiets og endog mange arbejderes almindelige bevidsthed« (31) – den kommer til syne her hos Kautsky. Gå til kamp, arbejdere, – det er vor filister »indforstået« med, (da arbejderne jo alligevel kæmper, er også bourgeois'en »indforstået« hermed, det gælder bare om at finde ud af, hvordan man kan bryde spidsen af deres sværd) – gå til kamp, men *vov ikke at sejre!* Ødelæg ikke bourgeoisiets statsmaskineri, sæt ikke den proletariske »stats-organisation« i stedet for bourgeoisiets »stats-organisation«!

Den der for alvor går ind for den marxistiske opfattelse, at staten ikke er andet end en maskine, hvormed én klasse undertrykker en anden, den der nogenlunde har gennemtænkt denne sandhed, vil aldrig kunne få sig til at sige det nonsens, at de proletariske organisationer, som kan besejre finanskapitalen, ikke bør gøres til statsorganisationer. Netop på dette punkt åbenbarede sig småborgeren, for hvem staten »nu alligevel« er noget, der står udenfor eller over klasserne. Men hvorfor skulle det da være tilladt proletariatet som »enkelt klasse« at føre den afgørende krig *mod kapitalen*, der hersker ikke alene over proletariatet, men over hele folket, over hele småborgerskabet, over alle bønderne, – men ikke være proletariatet tilladt som »enkelt klasse« at gøre sin organisation til statsorganisation? Fordi småborgerskabet frygter klassekampen og ikke fører den igennem til enden, *til selve hovedsagen*.

Kautsky er kommet helt i vildrede og har udleveret sig selv totalt. Bemærk: han anerkender selv, at Europa nærmer sig de afgørende kampe mellem kapital og arbejde, og at de hidtidige metoder i proletariatets økonomiske og politiske kamp svigter. Men disse metoder bestod jo netop i udnyttelse af det *borgerlige* demokrati. Altså? ...

Kautsky tør ikke gennemtænke, hvad der følger heraf.

... Altså kan kun en reaktionær person, en fjende af arbejderklassen, en bourgeoisitjener nu udbrede sig om det borgerlige demokratis herligheder og snakke om det rene demokrati, alt mens han vender sig til den udlevede fortid. Det borgerlige demokrati *var* progressivt i forhold

til middelalderen, og udnytte det måtte man. Men nu *svigter* det arbejderklassen. Nu gælder det om ikke at se tilbage, men frem, se frem til, at det borgerlige demokrati skal afløses af det *proletariske*. Og mens forarbejdet til den proletariske revolution, indøvelsen og opstillingen af den proletariske armé var mulig (og nødvendig) *inden for rammerne* af den borgerligt-demokratiske stat, så ville det være at gøre sig til forræder over for proletariatets sag, at gøre sig til renegat, hvis man ville holde proletariatet inden for disse rammer, når det er kommet til »de afgørende kampe«.

Kautsky er havnet i en højst latterlig klemme, idet han har gentaget Martovs argument *uden at lægge mærke til*, at det hos Martov bygger på et *andet* argument, som ikke findes hos Kautsky! Martov siger (og Kautsky gentager det), at Rusland ikke er modent til socialismen, hvoraf naturligvis følger, at det endnu er for tidligt at forvandle sovjetterne fra kamporganer til statsorganisationer (læs: tiden er inde til med de mensjevnikiske føreres hjælp at omdanne sovjetterne til organer for arbejdernes *underordning under* det imperialistiske bourgeois). Men Kautsky *kan ikke* åbent sige, at Europa ikke er modent til socialismen. I 1909, da han endnu ikke var blevet renegat, skrev Kautsky, at man ikke må frygte en *forhastet* revolution, at den, der af frygt for nederlag ville opgive revolutionen, ville være en forræder. *Åbent* at tage afstand fra dette kan Kautsky ikke bekvemme sig til. Og så resulterer det i noget sludder, som til bunds afslører hele småborgerens stupiditet og fejhed: på den ene side er Europa modent til socialismen og nærmer sig de afgørende kampe mellem arbejde og kapital – men på den anden side *må man ikke gøre kamporganisationen* (dvs. den organisation, der bygges op, vokser og konsolideres i kampen), proletariatets, fortroppens og organisatorens, de udbyttedes anførers organisation til statsorganisation!

I praktisk-politisk henseende er den tanke, at sovjetterne er nødvendige som kamporganisation, men ikke bør gøres til statsorganisationer endda langt tåbeligere end i teoretisk henseende. Selv i fredstid, når der ikke foreligger nogen revolutionær situation, fremkalder arbejdernes massekamp mod kapitalisterne, f.eks. massestrejker, frygtelig bitterhed på begge sider, overordentlig li-

denskab i kampen, stadige henvisninger fra bourgeoisiet til at det er og agter at forblive »herre i huset« osv. Og under revolutionen, når det politiske liv er i kog, vil en organisation som sovjetterne, der omfatter *alle* arbejdere i *alle* industrigrene, endvidere *alle* soldater og hele den arbejdende og fattigste landbefolkning, af sig selv under kampens gang, i kraft af den simple »logik« i angreb og forsvar, komme til at stille spørgsmålet *på højkant*. Forsøg på at indtage et mellemstandpunkt, at »forsone« proletariatet og bourgeoisiet, er stupiditet og vil bryde ynkeligt sammen: sådan gik det i Rusland med Martovs og andre mensjevikkers prædiken, sådan vil det uvægerligt gå også i Tyskland og andre lande, hvis sovjetterne får en nogenlunde bred udfoldelse og det lykkes at samle og konsolidere dem. At sige til sovjetterne: Gå til kamp, men tag ikke selv hele statsmagten i jeres hænder, lad være med at blive statsorganisationer – det vil sige at prædike klassesamarbejde og »social fred« mellem proletariatet og bourgeoisiet. Det er latterligt at tro, at en sådan holdning i en forbitret kamp kan føre til noget som helst andet end æreløst sammenbrud. Det er Kautskys evindelige skæbne at sætte sig mellem to stole. Han foregiver at han ikke er enig med opportunisterne om noget som helst i teorien, men i virkeligheden er han i praksis enig med dem om alt væsentligt (dvs. om alt, hvad der vedrører revolutionen).

Den Konstituerende Forsamling og sovjetrepublikken

Spørgsmålet om den Konstituerende Forsamling og bolsjevikernes opløsning af den er det centrale punkt i Kautskys brochure. Han vender bestandig tilbage til dette spørgsmål. Antydninger af, at bolsjevikkerne har »afskaffet demokratiet« (se ovenfor i et citat fra Kautsky), dukker op overalt i dette skrift af II Internationales ideologiske fører. Spørgsmålet er faktisk interessant og vigtigt, idet forholdet mellem borgerligt og proletarisk demokrati her var blevet et *praktisk* spørgsmål for revolutionen. Lad os da se på, hvordan vor »marxistiske teoretiker« behandler dette spørgsmål.

Han citerer Teser Om Den Konstituerende Forsamling, som jeg havde skrevet og offentliggjort i Pravda for d. 26. december 1917. (32) Man skulle jo synes, at der ikke kunne ventes noget bedre bevis for, at Kautsky med dokumen-

terne i hånden går samvittighedsfuldt til værks. Men se nu bare, *hvordan* Kautsky citerer. Han siger ikke, at der var 19 teser, han siger ikke, at de behandlede både spørgsmålet om, hvordan en almindelig republik med sin Konstituerende Forsamling forholder sig til en sovjetrepublik, og spørgsmålet om, hvordan konflikten mellem den Konstituerende Forsamling og proletariatets diktatur har udviklet sig *historisk* i vor revolution. Kautsky går uden om alt dette og fortæller simpelt hen læseren, at »to (af disse teser) er særligt vigtige«: den ene, at de socialrevolutionære spaltedes efter valgene til den Konstituerende Forsamling, men før den trådte sammen (Kautsky fortier, at det er 5. tese), den anden, at sovjetrepublikken overhovedet er en højere demokratisk form end den Konstituerende Forsamling (Kautsky fortier, at det er 3. tese).

Og af denne 3. tese citerer Kautsky kun en del ordret, nemlig følgende sætning:

»Sovjetrepublikken (er) ikke blot en højere form for demokratiske institutioner (i sammenligning med den *sædvanlige* borgerlige republik med den Konstituerende Forsamling som topfigur), men også den eneste form, der er i stand til at sikre den mest smertefrie*) overgang til socialismen«. (33) (Kautsky udelader ordet »sædvanlige« og indledningsordene »For overgangen fra det borgerlige til det socialistiske system er«).

Efter at have citeret disse ord udbryder Kautsky med blændende ironi:

»Skade blot, at man først kom til denne erkendelse, efter at være kommet i mindretal i den Konstituerende Forsamling. Forhen havde ingen mere energisk end Lenin forlangt den indkaldt«.

Sådan står der ordret på s. 31 i Kautskys bog!

*) For øvrigt. Dette udtryk »den mest smertefrie« overgang citerer Kautsky ofte, åbenbart i et forsøg på at være ironisk. Men da det er et forsøg med utjenlige midler, begår Kautsky nogle sider længere fremme en perfidi og citerer falsk: »smertefri« overgang! Naturligvis, med den slags midler er det ikke svært at pådutte modstanderen noget vrøvl. Perfidien hjælper ham ligeledes til at slippe uden om argumentets kerne: den mest smertefrie overgang til socialismen er kun mulig, når alle de fattige er organiseret til sidste mand (gennem sovjetterne), og når statsmagtens centrum (proletariatet) støtter denne organisation.

Det er virkelig en perle! Kun en bourgeoisi-sykofant kan fremstille sagen så forløjet, at læseren må få det indtryk, at al bolsjevikernes tale om en højere statstype er en slags påfund, der kom for dagen, *efter* bolsjevikkerne var kommet i mindretal i den Konstituerende Forsamling!! En så gemen løgn kan kun fremsættes af en pjalt, der har solgt sig til bourgeoisiet, eller – hvad der kommer ganske ud på det samme – forlader sig på P. Akselrod og hemmeligholder sin hjemmelsmand.

Det er jo velkendt, at jeg allerede den første dag efter min ankomst til Rusland, d. 4. april 1917, offentligt forelagde teser, der gjorde gældende, at en stat af Kommunens type er den borgerlige, parlamentariske republik overlegen. Jeg har udtalt mig herom *gentagne gange* på tryk, f.eks. i brochuren om de politiske partier, som blev oversat til engelsk og udkom i Amerika i januar 1918 i New York-avisen Evening Post. (34) Og ikke nok med det. Bolsjevikernes partikonference i slutningen af april 1917 vedtog en resolution om, at en proletar- og bonderepublik står højere end den borgerlige, parlamentariske republik, at vort parti ikke ville slå sig til tåls med denne sidstnævnte, og at partiprogrammet skulle ændres i overensstemmelse hermed. (35)

Hvordan skal man karakterisere Kautskys nummer, hvor han forsikrer de tyske læsere, at jeg energisk har krævet den Konstituerende Forsamling indkaldt, og at jeg først efter at bolsjevikkerne var kommet i mindretal dér var begyndt at »forklejn« den Konstituerende Forsamlings ære og værdighed. Hvilken undskyldning er der for et sådant nummer?*)

At Kautsky ikke kendte de faktiske forhold? Men hvorfor så give sig til at skrive om dem? Eller hvorfor ikke ærligt sige, at jeg, Kautsky, skriver på grundlag af oplysninger fra mensjevikkerne Stein, Akselrod og co.? Kautsky vil gerne gå for at være objektiv og således skjule sin rolle som lakaj for mensjevikkerne, der er forbitrede over nederlaget.

Men dette er kun blomsterne. Bærrene vil komme senere.

Lad os gå med til, at Kautsky ikke har villet eller ikke

*) Den slags mensjevikiske løgne er der for øvrigt mange af i Kautskys brochure! Det er en forbitret mensjeviks smædeskrift.

har kunnet (??) få en oversættelse fra sine hjemmelsmænd, en oversættelse af de bolsjevikiske resolutioner og udtalelser om, hvorvidt de ville slå sig til tåls med den borgerligt-parlamentariske demokratiske republik. Lad os gå med til det, selv om det er højst usandsynligt. Men på side 30 i sin bog *henviser* Kautsky *direkte* til mine teser af 26. december 1917.

Kender Kautsky disse teser i deres helhed, eller kender han kun det af dem, som Stein, Akselrod og co. har oversat for ham? Kautsky citerer 3. tese om det *fundamentale* spørgsmål, hvorvidt bolsjevikkerne *for* valgene til den Konstituerende Forsamling havde erkendt og sagt til *folket*, at sovjetrepublikken står højere end en borgerlig republik. *Men Kautsky forholder sig tavs om 2. tese.*

2. tese lyder imidlertid:

»Da det revolutionære socialdemokrati opstillede kravet om indkaldelse af den Konstituerende Forsamling, fremhævede det lige fra revolutionens begyndelse i 1917 *gang på gang*, at sovjetrepublikken er en højere form for demokrati end den sædvanlige borgerlige republik med en Konstituerende Forsamling« (kursiveret af mig). (36)

For at fremstille bolsjevikkerne som principløse folk, som »revolutionære opportuniste« (dette udtryk anvender Kautsky et eller andet sted i sin bog, jeg husker ikke i hvilken forbindelse), *skjuler* hr. Kautsky *for sine tyske læsere*, at der i tesoerne er en direkte henvisning til »*gang på gang*« gentagne udtalelser!

Sådan er de smålige, jammerlige og foragtelige metoder, som hr. Kautsky opererer med. Det *teoretiske* spørgsmål har han således snoet sig uden om.

Er det rigtigt eller ikke, at en borgerligt-demokratisk parlamentarisk republik står under en republik af Kommune- eller sovjettype? Det er det centrale punkt, men Kautsky er gået uden om det. Alt det, Marx har givet os i sin analyse af Pariserkommunen, har Kautsky »glemt«. Han har også »glemt« Engels' brev til Bebel af 28. marts 1875, hvor den samme tanke af Marx er udtrykt særlig anskueligt og tydeligt: »Kommunen var allerede ikke mere nogen stat i egentlig forstand«. (37)

Her har man II Internationales mest fremtrædende teoretiker, som i en særlig brochure om Proletariatets Diktatur, der beskæftiger sig specielt med Rusland, hvor spørgsmålet om en højere statsform end den demokra-

tisk-borgerlige er stillet direkte og gentagne gange, tier om dette spørgsmål. Hvorved adskiller dette *i realiteten* sig fra at gå over på bourgeoisiets side?

(Lad os i parentes bemærke, at også her trasker Kautsky i halen på de russiske mensjevikker. Blandt dem er der folk, som kender »alle citater« af Marx og Engels, så mange det skal være, men fra april 1917 til oktober 1917 og fra oktober 1917 til oktober 1918 har ingen mensjevik blot en enkelt gang forsøgt at behandle spørgsmålet om en stat af Kommune-typen. Også Plekhanov er gået uden om dette spørgsmål. *De har haft gode grunde til at tie.*)

Det siger sig selv, at det ville være at kaste perler for svin, hvis man gav sig til at drøfte opløsningen af den Konstituerende Forsamling (38) med folk, der kalder sig socialister og marxister, men som i virkeligheden går over til bourgeoisiet i hovedspørgsmålet, i spørgsmålet om en stat af Kommune-typen. Det må være nok som tillæg til nærværende brochure at aftrykke mine teser om den Konstituerende Forsamling i deres helhed. Heraf vil læseren se, at spørgsmålet blev stillet den 26. december 1917, både teoretisk, historisk og praktisk-politisk.

Selv om Kautsky som teoretiker ganske har afsvoret marxismen, kunne han som historiker have behandlet spørgsmålet om sovjeternes kamp mod den Konstituerende Forsamling. Vi ved fra mange af Kautskys skrifter, at han *evnede* at være en marxistisk historiker, at *sådanne* skrifter fra ham vil være af varig værdi for proletariatet, uanset at han senere er blevet renegat. Men i det foreliggende spørgsmål vender Kautsky sig også som historiker *bort fra* sandheden, ignorerer *velkendte* fakta og optræder som sykofant. Han *vil* fremstille bolsjevikkerne som principløse, og han fortæller om, hvordan bolsjevikkerne forsøgte at *udglatte* konflikten med den Konstituerende Forsamling, før de opløste den. Det er der bestemt ikke noget ondt i, vi har intet at tilbagekalde; jeg gengiver teserne i fuld ordlyd, og her siges det så klart som noget: mine herrer vaklende småborgere, som har sat jer til rette i den Konstituerende Forsamling, enten affinder I jer med det proletariske diktatur, eller vi vil besejre jer »ad den revolutionære vej« (teserne 18 og 19).

Sådan har det virkeligt revolutionære proletariat altid handlet overfor det vaklende småborgerskab, og sådan vil det altid handle.

Kautsky indtager i spørgsmålet om den Konstituerende Forsamling et formelt standpunkt. I mine teser siges det klart og gentagne gange, at revolutionens interesser står over den Konstituerende Forsamlings formelle rettigheder (se teserne 16 og 17). Det formelt-demokratiske synspunkt er tillige den *borgerlige* demokratiske synspunkt; han anerkender ikke, at proletariatets og den proletariske klassekamps interesser står højere. Som historiker ville Kautsky ikke kunne komme uden om at anerkende, at de borgerlige parlamenter er organer for den ene eller anden klasse. Men nu havde Kautsky brug for (med det beskidte formål at afsværges revolutionen) at glemme marxismen, og han *stiller ikke spørgsmålet*, hvilken *klases* organ den Konstituerende Forsamling i Rusland var. Kautsky undersøger ikke den konkrete situation, han bryder sig ikke om at se kendsgerningerne, han nævner ikke med et ord overfor de tyske læsere, at der i teserne ikke blot gives en teoretisk belysning af spørgsmålet om det borgerlige demokratis begrænsning (teserne 1-3) og ikke blot anføres konkrete grunde til, at partilisterne fra midten af oktober 1917 ikke stemte med realiteterne i december 1917 (teserne 4-6), men også gives en fremstilling af *klassekampens og borgerkrigens historie* i oktober-december 1917 (teserne 7-15). Af denne konkrete historie drog vi den konklusion (tese 14), at parolen »Al magt til den Konstituerende Forsamling« *i praksis* var blevet kadetternes, Kaledin-folkenes og deres håndlangeres parole.

Historikeren Kautsky bemærker ikke dette. Historikeren Kautsky har aldrig hørt om, at den almindelige valgret giver undertiden småborgerlige, undertiden reaktionære og kontrarevolutionære parlamenter. Den marxistiske historiker Kautsky har aldrig hørt om, at valgformen, demokratiets form, er én ting, og den pågældende institutions klasseindhold en anden. Spørgsmålet om den Konstituerende Forsamlings klasseindhold er direkte stillet og besvaret i mine teser. Det er muligt, at min besvarelse er urigtig. Intet ville være os mere kærkomment end en marxistisk kritik af vor analyse fra anden side. I stedet for at skrive aldeles tåbelige fraser (dem er der mange af hos Kautsky) om, at der er nogen der hindrer kritik af bolsjevismen, skulle Kautsky have taget fat på en sådan kritik. Men det er jo netop sagen, at han ikke

leverer nogen kritik. Han *stiller ikke engang spørgsmålet* om en klasseanalyse af sovjetterne på den ene side og den Konstituerende Forsamling på den anden. Og *derfor er der* ingen mulighed for at strides, for at diskutere med Kautsky; der bliver kun tilbage at *vise* læseren, hvorfor man ikke kan betegne Kautsky anderledes end som renegat.

Konflikten mellem sovjetterne og den Konstituerende Forsamling har sin historie, som end ikke en historiker, der ikke anlægger et klassekampssynspunkt, vil kunne komme uden om. Kautsky har end ikke villet *strejfe* denne faktiske historie. Kautsky har forholdt sine tyske læsere det velkendte faktum (som nu kun forbitrede mensjevniker skjuler), at sovjetterne også i den tid, da mensjevnikerne beherskede dem, dvs. fra slutningen af februar til oktober 1917, var i konflikt med de »almenstatlige« institutioner (dvs. de borgerlige). Kautsky er i realiteten tilhænger af forsoning, forståelse og samarbejde mellem proletariatet og bourgeoisiet; hvor meget end Kautsky benægter det, er det en kendsgerning, at sådan er hans holdning; det bekræftes af hele hans brochure. Hvis man ikke måtte opløse den Konstituerende Forsamling, så betyder det, at man ikke måtte føre kampen mod bourgeoisiet til ende, ikke måtte styrte det, men måtte forsone proletariatet med bourgeoisiet.

Hvorfor har Kautsky da fortiet, at mensjevnikerne arbejdede på dette lidet agtværdige forehavende fra februar til oktober 1917 uden at opnå noget? Hvis det var muligt at forsone bourgeoisiet med proletariatet, hvorfor lykkedes det da ikke for mensjevnikerne, hvorfor holdt bourgeoisiet sig borte fra sovjetterne, hvorfor kaldtes sovjetterne (af *mensjevnikerne*) »det revolutionære demokrati« og bourgeoisiet – »de besiddende elementer«.

Kautsky har skjult for de tyske læsere, at netop mensjevnikerne i den »epoke«, da de herskede (februar-oktober 1917) kaldte sovjetterne det revolutionære demokrati og *dermed* anerkendte deres overlegenhed over alle andre institutioner. Kun fordi denne kendsgerning skjules, ser det hos historikeren Kautsky ud, som om konflikten mellem sovjetterne og bourgeoisiet ikke har sin forhistorie, at den opstod på en gang, overrumplende, uden årsag som følge af bolsjevikkernes dårlige opførsel. Men i virkeligheden var det netop *erfaringerne* med mensjevnik-

kernes kompromismageri, deres forsøg på at forsone proletariatet med bourgeoisiet gennem *mere end et halvt år* (og for en revolution er det et vældigt tidsrum), der havde overbevist folket om det ufrugtbare i disse forsøg og stødt proletariatet bort fra mensjevnikerne.

Sovjetterne er proletariatets fortræffelige kamporganisationer, som har en stor fremtid foran sig, indrømmer Kautsky. Men når det er tilfældet, falder hele Kautskys standpunkt sammen som et korthus, eller som småborgere drømmerier om at slippe uden om proletariatets skarpe kamp mod bourgeoisiet. Hele revolutionen er jo én uafbrudt og dertil desperat kamp, og proletariatet er den førende klasse for *alle* undertrykte, brændpunkt og centrum for alle undertryktes stræben efter befrielse. Sovjetterne – organet for de undertrykte massers kamp – afspejlede og udtrykte naturligvis disse massers stemninger og omsvinget i deres anskuelser langt hurtigere, mere fuldstændigt og mere sikkert end en hvilken som helst anden institution (heri ligger i øvrigt en af årsagerne til, at sovjetdemokratiet er en højere type demokrati).

Sovjetterne nåede fra 28. februar (gammel tidsregning) til 25. oktober 1917 at indkalde *to* alrussiske kongresser for det altovervejende flertal af Ruslands befolkning, alle arbejdere og soldater og 7 eller 8 tiendedele af bønderne, rent bortset fra en mængde lokale, kreds-, by-, guvernements- og områdekongresser. I dette tidsrum nåede bourgeoisiet ikke at indkalde en eneste forsamling, der repræsenterede et flertal (med undtagelse af den åbenlyst forfalskede, parodiske »Demokratiske Konference«, (39) som vakte proletariatets harme). Den Konstituerende Forsamling var udtryk for *den samme* stemning hos masserne, den *samme* politiske gruppering som den første alrussiske sovjetkongres (junikongressen). (40) Op til indkaldelsen af den Konstituerende Forsamling (januar 1918) havde den 2. sovjetkongres (oktober 1917), (41) og den 3. sovjetkongres (januar 1918) (42) fundet sted, og begge havde vist så klart som noget, at masserne var svinget til venstre, var blevet revolutionerede og havde vendt sig bort fra mensjevnikerne og de socialrevolutionære, det vil sige havde vendt sig fra den småborgerlige ledelse, fra illusionen om forståelse med bourgeoisiet, og var gået over til den proletariske revolutionære kamp for at styrte bourgeoisiet.

Følgelig var allerede sovjetternes *ydre historie* et vidnesbyrd om uundgåeligheden af den Konstituerende Forsamlings opløsning og om dens *reaktionære karakter*. Men Kautsky står fast på sin »parole«: Lad blot revolutionen gå til grunde, lad blot bourgeoisiet triumfere over proletarietet, når bare det »rene demokrati« blomstrer! Fiat justitia, pereat mundus /Lad retfærdigheden ske fyldest, om så verden går under/!

Her følger i kort form en sammenfatning af de alrussiske sovjetkongresser i den russiske revolutions historie:

<i>Alrussiske sovjetkongresser</i>	<i>Antal delegerede</i>	<i>Antal Bolsjevikke</i>	<i>Bolsjevikker, %</i>
1. kongres (3. juni 1917)	790	103	13
2. kongres (25. oktober 1917)	675	343	51
3. kongres (10. januar 1918)	710	434	61
4. kongres (14. marts 1918) (43)	1232	795	64
5. kongres (4. juli 1918) (44)	1164	773	66

Blot ved at se på disse tal forstår man, hvorfor forsvaret for den Konstituerende Forsamling eller snakken (som Kautskys) om, at bolsjevikkerne ikke har befolkningens flertal med sig, kun møder latter hos os.

Sovjetforfatningen

Som jeg allerede har påpeget, er det ikke noget ubetinget og ufravigeligt kendetegn for proletarietets diktatur, at bourgeoisiet berøves valgretten. Og i Rusland har bolsjevikkerne, som længe før oktoberrevolutionen opstillede parolen om et sådant diktatur, ikke på forhånd talt om at berøve udbytterne valgretten. *Denne* bestanddel af diktaturet kom ikke til verden ifølge noget partis »plan« men *voksende frem* af sig selv under kampens gang. Dette har historikeren Kautsky naturligvis ikke bemærket. Han har ikke forstået, at bourgeoisiet, allerede mens mensjevikkerne (som ville have et kompromis med bourgeoisiet) dominerede i sovjetterne, selv distancerede sig fra sovjetterne, bojkottede dem, stillede sig i modsætning til dem og intrigerede mod dem. Sovjetterne opstod uden no-

gen form for forfatning og eksisterede i *over et år* (fra foråret 1917 til sommeren 1918) uden nogen form for forfatning. Bourgeoisiets forbitrelse mod de undertryktes selvstændige og almægtige (fordi den er altomfattende) organisation, bourgeoisiets kamp mod sovjetterne – en ubarmhertig, egoistisk og beskidt kamp – og endelig bourgeoisiets åbenlyse deltagelse (fra kadetterne til de højre-socialrevolutionære, fra Miljukov til Kerenskij) i Kornilov-affæren, – alt dette *forberedte* bourgeoisiets formelle udelukkelse af sovjetterne.

Kautsky har nok hørt om Kornilov-affæren, men han blæser højt og flot på de historiske kendsgerninger og på kampens gang og former, som er bestemmende for diktaturets *former*: hvad skal man her med kendsgerninger, når det dog drejer sig om det »rene demokrati«? Kautskys »kritik«, som er vendt mod, at man har frataget bourgeoisiet valgretten, udmærker sig derfor ved en så... henrivende naivitet, som ville være rørende, hvis den kom fra et barn, men som kun vækker afsky, når den kommer fra en person, der endnu ikke officielt er erklæret for åndssvækket.

»...Hvis kapitalisterne under den almindelige valgret viste sig at være et betydningsløst mindretal, ville de snarere affinde sig med deres skæbne« (s. 33)... Ikke sandt, det er da nydeligt? Den kloge Kautsky har mange gange i historien set og kender fra iagttagelser af det levende liv udmærket godsejere og kapitalister af den slags, der retter sig efter det undertrykte flertals vilje. Den kloge Kautsky fastholder »oppositions«-synspunktet, dvs. det synspunkt, at kampen foregår inden for parlamentet. Han skriver da også bogstaveligt »oppositionen« (s. 34 og mange andre steder).

Oh lærde historiker og politiker! Det ville ikke have skadet Dem at vide, at begrebet »opposition« hører hjemme i den fredelige og udelukkende parlamentariske kamp, det er et begreb, der svarer til en ikke-revolutionær situation, et begreb, der svarer til *ingen revolution*. I en revolution har man at gøre med en skånselsløs modstander i en borgerkrig – ingen reaktionære jeremiader fra en småborger, der frygter denne krig, som Kautsky frygter den, kan ændre dette faktum. At anlægge synspunktet »opposition« ved behandlingen af den skånselsløse borgerkrig, når bourgeoisiet indlader sig på alle mu-

lige forbrydelser – Versaillesnes eksempel og deres aftaler med Bismarck siger et og andet til enhver, der ikke behandler historien som Gogols Petrusjka (45) – når bourgeoisiet kalder fremmede stater til hjælp og intrigerer med dem mod revolutionen, det er simpelt hen komisk. Det revolutionære proletariat skulle altså, ligesom »forvirringsråd« Kautsky, tage nathuen på og betragte bourgeoisiet som legal »opposition«, det bourgeois, der organiserer Dutovs, Krasnovs og tjekkernes kontrarevolutionære opstande og betaler millioner til sabotører. Hvilken dybsindighed!

Kautsky interesserer sig kun for den formelt juridiske side af sagen, så at man, når man har læst hans betragtninger over den sovjetiske forfatning uvilkårligt mindes Bebel's ord: Jurister er helt igennem reaktionære mennesker. »I virkeligheden«, skriver Kautsky, »kan man imidlertid slet ikke gøre kapitalisterne alene retsløse. Hvem er kapitalist i juridisk forstand? En besiddende? Selv i et land, der er kommet så langt ad det økonomiske fremskridts vej, som Tyskland, hvor proletariatet er så talrigt, ville oprettelsen af en sovjetrepublik gøre store masser politisk retsløse. I det tyske kejserrige androg antallet af erhvervs-mæssigt beskæftigede og deres familier inden for de tre store grupper landbrug, industri og handel i 1907 omkring 35 millioner i gruppen funktionærer og lønarbejdere, men 17 millioner i gruppen selvstændige. Et parti kunne altså meget vel have flertal blandt lønarbejderne, men mindretal i befolkningen« (s. 33).

Her har vi et af mønstereksemplerne på Kautskys måde at ræsonnere på. Er det måske ikke en borgermands kontrarevolutionære jeremiader? Hvorfor har De regnet alle »selvstændige« til de retsløse, hr. Kautsky, når De udmærket godt ved, at det uhyre flertal af russiske bønder ikke holder lejet arbejdskraft, hvilket betyder, at de ikke mister rettigheder. Er det måske ikke falskneri?

Hvorfor har De, lærde økonom, ikke anført de oplysninger, De udmærket kender, og som findes i den samme tyske statistik fra 1907, om lønarbejdet i landbruget, opdelt i brugsgrupper? Hvorfor har De ikke forelagt de tyske arbejdere, læserne af Deres brochure, disse oplysninger, hvoraf det ville fremgå, *hvor mange udbyttede* der er efter den tyske statistik, og hvor få udbytterne er af det

samlede antal »selvstændige landbrugere« i den tyske statistik?

Fordi Deres renegatholdning har gjort Dem til en simpel sykofant for bourgeoisiet.

En kapitalist er, forstår sig, et udefineret juridisk begreb, og Kautsky tordner over flere sider mod den sovjetiske forfatnings »vilkårlighed«. Denne »samvittighedsfulde forsker« tillader nok det engelske bourgeois gennem århundreder at udarbejde og omarbejde en (i forhold til middelalderen) ny borgerlig forfatning, men os, Ruslands arbejdere og bønder, tilstår denne repræsentant for lakajvidenskaben ingen frist overhovedet. Af os forlanger han på få måneder en til mindste enkelthed gennemarbejdet forfatning.

...»Vilkårlighed«! Tænk hvilken afgrund af beskidd lakajtjeneste overfor bourgeoisiet, af det sløveste pedanteri, der afsløres med en *sådan* bebrejdelse. Når helt igennem borgerlige og for størstedelen reaktionære jurister i de kapitalistiske lande gennem århundreder eller årtier har udarbejdet detaljerede regler, skrevet snesevis og hundredvis af bøger om love og lovkommentarer som *undertrykker* arbejderne, og binder den *fattige* på hænder og fødder og opstiller tusinder af chikaner og hindringer for det jævne, arbejdende menneske af folket – oh, så ser de borgerlige liberale og hr. Kautsky ikke nogen »vilkårlighed« heri! Her er der »orden« og »lovlighed«! Her er alt om, hvordan man kan »klemme« den fattige, gennemtænkt og skrevet ned. Her er der tusinder af borgerlige advokater og embedsmænd (om hvem Kautsky i det hele taget tier stille, sandsynligvis netop fordi Marx tillagde sønderslagningen af embedsmaskineriet så umådelig stor betydning...), – advokater og embedsmænd, som er i stand til at udlægge lovene sådan, at arbejderne og middelbonden aldrig kan trænge gennem disse loves pigtrådsspærringer. Det er ikke »vilkårlighed« fra bourgeoisiets side, ikke diktatur, udøvet af egoistiske og beskiddede udbyttere, der har mættet sig med folkets blod, ikke tale om! Det er »det rene demokrati«, og det bliver renere og renere dag for dag.

Men da de arbejdende og udbyttede klasser, for første gang i historien, skilt fra deres brødre hinsides grænserne, havde oprettet *deres egne* sovjetter, kaldt *masserne*, som bourgeoisiet havde undertrykt, kuert og sløvet, frem

til politisk opbygning og givet sig til *selv* at opbygge en *ny*, proletarisk stat, givet sig til midt under den rasende kamp, i borgerkrigens flammer, at *skitsere* grundlæggelserne for en stat *uden udbyttere* – da begyndte alle borgerskabets hallunker, hele banden af blodsugere samt deres efter-snakker Kautsky at hyle op om »vilkårlighed«! For hvordan i alverden skulle disse ulærde arbejdere og bønder, denne »pøbel« dog være i stand til at fortolke deres love? Hvorfra skulle de dog have retfærdighedsfølelse, disse simple arbejdende mennesker, som ikke følger de dannede advokaters, de borgerlige skribenters, Kautskys og de vise gamle embedsmænds gode råd?

Fra min tale den 28. april 1918 (46) citerer hr. Kautsky følgende ord: »...Masserne bestemmer selv valgordning og valgfrister«.... Og den »rene demokrat« Kautsky konkluderer:

»Følgelig forholder det sig åbenbart sådan, at enhver vælgerforsamling kan bestemme valgordningen efter eget forgodtbefindende. Vilkårligheden og muligheden for at skille sig af med ubekvemme oppositionelle elementer inden for proletariatet selv ville derved blive ført ud til det yderste« (s. 37).

Jamen, hvorved adskiller dette sig fra de skrivelser, kapitalisternes lejede blækkulier præsterer, når de skrider op om massernes undertrykkelse af »arbejdsvillige«, flittige arbejdere under en strejke? Hvorfor er den bureaukratiske, *borgerlige* fastlæggelse af valgordningen i det »rene« borgerlige demokrati *ikke* vilkårlighed? Hvorfor skal retfærdighedsfølelsen *hos masserne, som har rejst sig til kamp* mod deres udbyttere gennem århundreder, hos de masser, som er opdraget og hærdet i denne desperate kamp, være ringere end hos den *håndfuld* embedsmænd, intellektuelle og advokater, som er opdraget i *borgerlige* fordomme?

Kautsky er en sand socialist, drist jer ikke til at betvivle oprigtigheden hos denne agtværdige familiefader, denne bundhæderlige borger. Han er en varm og overbevist tilhænger af arbejdernes, den proletariske revolutions sejr. Han kunne blot ønske, at pæne, intellektuelle bedsteborgere og filistre med nathue på *først, før* massebevægelsen, *før* massernes rasende kamp mod udbytterne og

afgjort uden borgerkrig opstillede en mådeholden og akkurat *statut for revolutionens udvikling*...

Med dyb moralsk harme beretter vor vellærde Judusjka Golovljov (47) for de tyske arbejdere, at sovjeternes alrussiske centrale eksekutivkomité den 14. juni 1918 besluttede at udelukke de højre-socialrevolutionæres og mensjevikkernes partirepræsentanter af sovjetterne. (48) »Dette skridt«, skriver Judusjka Kautsky, optændt af ædel harme, »er ikke rettet mod bestemte personer, der har begået bestemte strafbare handlinger... Sovjetrepublikkens forfatning indeholder ikke et ord om de deputeredes immunitet. Det er ikke bestemte *personer*, men bestemte *partier*, der således udelukkes af sovjetterne« (s. 37).

Ja, det er jo virkelig grusomt, det er en utålelig fravigelse fra det rene demokrati, hvis regler vor revolutionære Judusjka Kautsky vil følge, når han laver revolution. Vi, de russiske bolsjevikker, skulle fra begyndelsen love Savinkov og co., Liberdan (49) og Potresov (»aktivisterne«) (50) og co. og alle deres lige immunitet, derpå skrive en straffelov, der erklærer det for strafbart at deltage i den tjekkoslovakiske kontrarevolutionære krig, eller i Ukraine og Grusien i alliancen med de tyske imperialister *mod* vort lands arbejdere, og først *derefter* ville vi så, på grundlag af denne straffelov være i vor ret til i overensstemmelse med det »rene demokrati« at udelukke »bestemte personer« af sovjetterne. Det siger sig selv, at tjekkoslovakkerne, som gennem Savinkov, Potresov og Liberdan og deres folk (eller ved hjælp af deres agitation) modtager penge fra de engelske og franske kapitalister, og ligeledes Krasnov-folkene, som ved ukrainske og tiffisske mensjevikkers hjælp er i besiddelse af granater, vil forholde sig fredsommeligt lige til det øjeblik, da vi har udarbejdet en korrekt straffelov, og som demokrater af reneste vand vil indskrænke sig til at optræde som »opposition«...

Ikke mindre moralsk harme fremkalder det hos Kautsky, at den sovjetiske forfatning tager valgretten fra dem, der »beskæftiger lønnede arbejdere med det formål at opnå profit«. »En hjemmearbejder eller en lille mester med en enkelt svend«, skriver Kautsky, »kan leve og føle sig ganske som proletar, men han har ingen valgret« (s. 36).

Hvilken fravigelse af »det rene demokrati«! Hvilken uretfærdighed! Ganske vist har hidtil alle marxister ment, og tusinder af kendsgerninger har bekræftet, at småmestre er de mest samvittighedsløse og begærlige udbyttere af lønarbejderne, men Judusjka Kautsky beskæftiger sig naturligvis ikke med småmestrenes *klasse* (hvem har dog fundet på den skadelige klassekampsteori?), men med enkeltpersoner, den slags udbyttere, der »lever og føler sig ganske som proletarer«. Den navnkundige »sparsommelige Agnes«, som man troede død forlængst, er genopstået under Kautskys pen. Denne sparsommelige Agnes blev opfundet og lanceret i tysk litteratur for nogle årtier siden af den »rene« demokrat, bourgeois'en Eugen Richter. Han spåede usigelig elendighed af proletariatets diktatur, af konfiskeringen af udbytternes kapital, han spurgte med uskyldig mine, hvem der er kapitalist i juridisk forstand. Han valgte som eksempel en fattig, sparsommelig syerske (»den sparsommelige Agnes«), som de onde »proletariatets diktatorer« vil fratage hendes sidste skillinger. Der var engang, da hele det tyske socialdemokrati gjorde sig lystig over den rene demokrat, Eugen Richters »sparsommelige Agnes«. Men det er længe siden, så længe, at Bebel endnu levede og sagde sandheden åbent og ligeud: at der jo i vort parti er mange national-liberale; (51) det er så længe siden, at det var før Kautsky blev renegat.

Nu er »den sparsommelige Agnes« genopstået som »en lille mester med en enkelt svend, der lever og føler sig ganske som proletar«. De onde bolsjevikker gør ham fortræd og tager valgretten fra ham. Ganske vist kan »enhver vælgerforsamling«, som samme Kautsky siger, i sovjetrepublikken optage for eksempel en fattig mester, der er knyttet til den pågældende virksomhed, forudsat at han undtagelsesvis ikke er udbytter, forudsat at han *virkelig* »lever og føler sig ganske som proletar«. Men kan man nu også forlade sig på kendskabet til livet, på retfærdighedssansen hos en uordentlig og (oh rædsel) uden reglementer fungerende fabriksforsamling af simple arbejdere? Er det dog ikke klart, at det er bedre at give *alle* udbyttere valgret, *alle* der beskæftiger lønarbejdere, frem for at risikere, at arbejderne går en »sparsommelig Agnes« og en »mester, der lever og føler sig som proletar«, for nær?

Lad blot de foragtelige renegatskurke, som hyldes af bourgeoisiet og socialchauvinisterne*), bagtale vor sovjetiske forfatning, fordi den fratager udbytterne valgretten. Det er kun godt, eftersom det fremskynder og uddyber Europas revolutionære arbejderes brud med folk som Scheidemann og Kautsky, Renaudel og Longuet, Henderson og Ramsay MacDonald, med socialismens gamle førere og gamle forrædere.

De undertrykte klassers brede masser og de bevidste og hæderlige førere blandt de revolutionære proletarer vil være *for* os. Man behøver kun at gøre disse proletarer og disse masser bekendt med vor sovjetiske forfatning, og de vil straks sige: det er jo virkelig *vore folk*, det er jo et virkeligt arbejderparti, en virkelig arbejderregering. For den bedrager ikke arbejderne med snak om reformer, sådan som *alle de nævnte førere har bedraget os*, men kæmper for alvor mod udbytterne, gennemfører revolutionen for alvor, kæmper *i gerning* for arbejderens fuldstændige frigørelse.

Når udbytterne efter et års sovjet-»praksis« er blevet frataget valgretten, *betyder det*, at disse sovjetter virkelig er organisationer for de undertrykte masser og ikke for socialimperialisterne og socialpacifisterne, der har solgt sig til bourgeoisiet. Når disse sovjetter har frataget udbytterne valgretten, *betyder det*, at sovjetterne ikke er organer for småborgerligt kompromismageri med kapitalisterne, ikke organer for parlamentariske sludrehoveder (folk som Kautsky, Longuet og MacDonald), men organer for det virkelige revolutionære proletariat, som kæmper på liv og død med udbytterne.

»Kautskys skrift er næsten ukendt her« skrev en velunderrettet kammerat til mig fra Berlin her forleden (det er i dag den 30. oktober). Jeg vil tilråde vore gesandter i Tyskland og Svejts ikke at lade det komme an på nogle tusinde til opkøb og *gratis uddeling af denne bog* til bevidste arbejdere for at træde dette »europæiske« – læs: imperialistiske og reformistiske – socialdemokrati, som forlængst er blevet »et stinkende lig«, ned i skidtet.

*) Jeg har netop læst en leder i Frankfurter Zeitung (52)(22. oktober 1918, nr. 293), der med begejstring refererer Kautskys brochure. Børsherrernes blad er tilfreds. Det manglede bare! Og en kammerat i Berlin skriver til mig, at Vorwärts, Scheidemann'ernes blad, i en artikel har erklæret, at den kan skrive under på næsten hver linie i Kautskys brochure. (53) Til lykke, til lykke!

I slutningen af sin bog, på s. 61 og 63, fælder hr. Kautsky bitre tårer over, at den »nye teori« (som han kalder bolsjevismen, af frygt for at komme ind på Marx' og Engels' analyse af Pariserkommunen) »finder tilhængere selv i de gamle demokratier som for eksempel Svejts«. Det er »ubegribeligt« for Kautsky, »hvis også tyske socialdemokrater antager denne teori«.

Nej, det er fuldstændig forståeligt, fordi såvel Scheidemann'erne som Kautsky'erne efter krigens alvorlige lærepenge er blevet de revolutionære masser imod.

»Vi« har altid været for demokratiet, skriver Kautsky, og så skulle vi pludseligt tage afstand fra det!

»Vi«, de socialdemokratiske opportuniste, har altid været mod proletariatets diktatur, og Kolb og co. har *for længst* sagt det ligeud. Kautsky ved det og tror forgæves at han kan skjule det indlysende faktum for læseren, at han er »vendt hjem« til Bernstein, Kolb og deres lige.

»Vi«, de revolutionære marxister, har aldrig gjort os noget afgudsbillede af det »rene« (borgerlige) demokrati. Plekhanov var som bekendt i 1903 revolutionær marxist (før den sørgelige svingning, der førte ham over i positionen som den russiske Scheidemann). Og Plekhanov sagde dengang på partikongressen, der vedtog programmet, (54) at proletariatet i revolutionen om fornødent vil fratage kapitalisterne valget og *opløse et hvilket som helst parlament*, hvis det optræder kontrarevolutionært. At netop dette synspunkt er det eneste, der stemmer med marxismen, vil enhver kunne se, alene af de udtalelser af Marx og Engels, som jeg tidligere har anført. Det følger tydeligt nok af alle marxismens grundsætninger.

»Vi«, de revolutionære marxister, har aldrig holdt sådanne taler til folket, som kautskyanere af alle nationer yndede at optræde, når de gjorde lakajtjeneste for bourgeoisiet, lempede sig efter den borgerlige parlamentarisme, tav stille om det moderne demokratis *borgerlige* karakter og kun forlangte, at det skal udvides, at *det* skal gennemføres til bunds.

»Vi« har sagt til bourgeoisiet: I udbyttere og hyklere taler om demokrati, samtidig med at I overalt rejser tusinder af hindringer for de *undertrykte massers* deltagelse i politik. Vi tager jer på ordet og forlanger i disse massers interesse udvidelse af *jeres* borgerlige demokrati *for at forberede masserne til den revolution*, der skal styrte

jer, udbytterne. Og hvis I, udbytterne, forsøger at gøre modstand mod vor proletariske revolution, vil vi undertrykke jer skånselsløst, vi vil tage alle rettigheder fra jer, ja, vi vil end ikke give jer brød, for i vor proletariske republik vil udbytterne ikke have rettigheder, de vil ikke have at bide og brænde, for vi er socialister for alvor, ikke som Scheidemann og Kautsky er det.

Sådan har »vi«, de revolutionære marxister talt, og derfor vil de undertrykte masser være for os og med os, mens Scheidemann'erne og Kautsky'erne havner på reneгатernes losseplads.

Hvad er internationalisme?

Af inderlig overbevisning anser Kautsky sig for internationalist og kalder sig sådan. Scheidemann'erne erklærer han for »regeringssocialister«. I sit forsvar for mensjevikkerne (Kautsky siger ikke direkte, at han er solidarisk med dem, men han fremfører helt igennem deres synspunkter) har han særdeles anskueligt afsløret, af hvad slags hans »internationalisme« er. Og da Kautsky ikke er en enkeltperson, men er repræsentant for den strømning, der uundgåeligt måtte opstå i II Internationales situation (Longuet i Frankrig, Turati i Italien, Nobs og Grimm, Graber og Naine i Svejts, Ramsay MacDonald i England osv.), vil det være lærerigt at dvæle ved Kautskys »internationalisme«.

Kautsky understreger, at mensjevikkerne også var med i Zimmerwald (55) (et værdighedstegn utvivlsomt, men... et noget falmet værdighedstegn), og skildrer mensjevikernes anskuelser, som han er enig i, på følgende måde:

»... Mensjevikkerne ønskede verdensfred. De ønskede, at alle krigsførende magter skulle antage parolen: Ingen annekationer og krigsskadeserstatninger. Så længe dette ikke var opnået, skulle den russiske hær holdes i kampberedskab. Bolsjevikkerne derimod krævede øjeblikkelig fred for enhver pris, de var rede til om fornødent at slutte separatfred, og de tilstræbte med magt at fremtvinge den ved at fremme den i forvejen stærke desorganisation i hæren« (s. 27). Bolsjevikkerne burde efter Kautskys mening ikke have taget magten, men have ladet sig nøje med den Konstituerende Forsamling.

Kautskys og mensjevikkernes internationalisme består således i dette: at kræve reformer af den imperialistiske, borgerlige regering, men fortsætte med at støtte den, fortsætte med at støtte den krig, denne regering fører, indtil alle krigsførende har antaget parolen: ingen annekser og krigsskadeserstatninger. Denne opfattelse er gentagne gange blevet fremsat både af Turati, af kautskyanerne (Haase m.fl.) og af Longuet og co., som erklærede, at vi jo da er *for* »fædrelandets forsvar«.

Teoretisk betyder dette total mangel på evne til at afgrænse sig fra socialchauvinisterne og total forvirring i spørgsmålet om fædrelandets forsvar. Politisk betyder det, at internationalismen erstattes med småborgerlig nationalisme, og at man går over til reformisme og afsværges revolutionen.

Anerkendelse af »fædrelandets forsvar« er fra proletarietets synspunkt en retfærdiggørelse af den nuværende krig, anerkendelse af dens retmæssighed. Og eftersom krigen er og bliver imperialistisk (såvel under monarkiet som under republikken) – uanset hvor fjendens styrker står i det givne øjeblik, i mit land eller i et andet, – så er anerkendelse af fædrelandets forsvar *i praksis* en støtte til det imperialistiske røveriske bourgeoisie, totalt forræderi mod socialismen. I Rusland var krigen, også under Kerenskij, under den borgerligt-demokratiske republik, fremdeles imperialistisk, fordi den førtes af bourgeoisie som herskende klasse (og krig er »politikens forlængelse«); et særlig anskueligt udtryk for krigens imperialistiske karakter var de hemmelige traktater om opdelingen af verden og plyndring af fremmede lande, som den tidligere tsar indgik med England og Frankrigs kapitalister.

Mensjevikkerne bedrog skammeligt folket ved at kalde en sådan krig for en forsvarskrig eller revolutionær krig, og Kautsky har ved at billige mensjevikkernes politik billiget bedrageriet over for folket, billiget den rolle, småborgere spiller, når de tjener kapitalen ved at tage arbejderne ved næsen og spænde dem for imperialisternes vogn. Kautsky fører en typisk spidsborgerlig, snæversynet politik, når han indbilder sig (og indpoder masserne den tåbelige tanke), at *opstillingen af en parole* ændrer noget. Hele det borgerlige demokratis historie afslører denne illusion: for at bedrage folket har de borgerlige

demokrater altid opstillet hvilke »paroler« det skal være, og det vil de altid gøre. Det gælder om at *sætte* deres oprigtighed *på prøve*, at sammenholde ord med *handling*, ikke at slå sig til tåls med idealistiske eller markskrigerske *fraser*, men finde frem til *klasserealiteten*. Den imperialistiske krig hører ikke op med at være imperialistisk, når charlataner eller frasemagere eller snæversynede spidsborgere fremsætter en nydelig parole, men kun når den *klasse*, der fører den imperialistiske krig, og som er knyttet til den med millioner af økonomiske tråde (eller hele tove), virkelig er *styrtet*, og når den afløses ved magten af den virkelig revolutionære klasse, proletariatet. *På anden måde kan man ikke komme fri af den imperialistiske krig – og ej heller af den imperialistiske røverfred.*

Ved at godkende mensjevikkernes udenrigspolitik og erklære den for internationalistisk og zimmerwaldsk demonstrerer Kautsky for det første hele råddenskabens hos det opportunistiske Zimmerwald-flertal (ikke for ingenting afgrænsede vi, Zimmerwald-venstre (56) os med det samme fra dette flertal!), og for det andet – og det er hovedsagen – går Kautsky hermed fra proletariatets standpunkt over til småborgerskabets, fra det revolutionære standpunkt over til det reformistiske.

Proletariatet kæmper for revolutionær omstyrtelse af det imperialistiske bourgeoisie, småborgerskabet for ad reformistisk vej at »forbedre« imperialismen, at tilpasse sig den, mens det samtidig *underordner sig under den*. Mens Kautsky endnu var marxist, f.eks. i 1909, da han skrev *Vej til Magten*, forfægtede han netop tanken om *revolutionens* uomgængelighed i forbindelse med krigen, han talte om at *revolutionens æra* nærmede sig. Basel-manifestet af 1912 taler direkte og klart om en *proletarisk revolution* i forbindelse med netop den imperialistiske krig mellem den tyske og den engelske gruppe, som udbrød i 1914. Men i 1918, da revolutionerne i forbindelse med krigen var begyndt, gav Kautsky sig til, i stedet for at klarlægge deres uomgængelighed og at gennemtænke den *revolutionære* taktik, midlerne og metoderne til forberedelse af revolutionen, at betegne mensjevikkernes reformistiske taktik som internationalisme. Er det da ikke at optræde som renegat?

Kautsky roser mensjevikkerne for, at de insisterede på

opretholdelsen af hærens kampberedskab. Han dadler bolsjevikkerne for, at de forstærkede den i forvejen omfattende »desorganisering af hæren«. Det er ensbetydende med at rose reformismen og underordningen under det imperialistiske bourgeoisie, at dadle revolutionen og afsværge den. For opretholdelse af hærens kampberedskab var under Kerenskij ensbetydende med opretholdelse af en hær under *bourgeoisiets* kommando (selv om den også var republikansk). Enhver ved – og begivenhedernes gang har klart bekræftet det – at denne republikanske hær takket være det kornilovske officerskorps bevarede *Kornilov*-ånden. Bourgeoisiofficererne kunne ikke andet end følge Kornilov, de kunne ikke andet end hælde til imperialismen, til voldelig undertrykkelse af proletariatet. At lade *hele* grundlaget for den imperialistiske krig, hele grundlaget for *bourgeoisiets* diktatur forblive som det var, at rette på småting og pynte op på bagateller (»reformer«) – det var, hvad den mensjevikiske taktik *i praksis* mandede ud i.

Og omvendt. Uden »desorganisation« i hæren er ingen stor revolution kommet igennem og vil ikke kunne komme igennem. For hæren er det mest forbenede redskab til støtte for det gamle system, det mest stabile bolværk for den borgerlige disciplin, for kapitalens herredømme, i hæren vedligeholdes og opdyrkes slavisk lydighed og underordning under kapitalens herredømme i den arbejdende befolkning. Kontrarevolutionen har aldrig tålt og har ikke kunnet tåle bevæbnede arbejdere ved siden af hæren. I Frankrig, skrev Engels, har arbejderne været bevæbnede efter hver revolution; »det første bud for bourgeoisie, der sad ved statsroret, var derfor arbejdernes afvæbning«. (57) De bevæbnede arbejdere var spiren til en *ny* hær, den organisatoriske celle i et *nyt* samfundssystem. At knuse denne celle og forhindre den i at gro var bourgeoisie's første bud. Det første bud for enhver sejrrig revolution – dette har Marx og Engels ofte understreget – var at sønderslå den gamle hær, opløse den og erstatte den med en ny. En ny samfundsklasse, der hæver sig til magten, har aldrig kunnet og kan ikke nu opnå herredømmet og konsolidere det på anden måde end ved fuldstændigt at opløse den gamle hær (»desorganisering« skråler de reaktionære eller simpelt hen feje spidsborgere i denne anledning); den har aldrig kunnet gøre det på anden

måde end ved at udholde en yderst vanskelig og prekær periode uden nogen form for hær (denne prekære periode gennemlevede også den store franske revolution); den har aldrig kunnet gøre det på anden måde end ved efterhånden, under en vanskelig borgerkrig at forme en ny hær, en ny disciplin, en ny classes nye militærorganisation. Tidligere forstod historikeren Kautsky dette. Renegaten Kautsky har glemt det.

Med hvilken ret kalder Kautsky Scheidemann'erne »regeringssocialister«, når han selv *billiger* mensjevikkernes taktik i den russiske revolution? Mensjevikkernes, som støttede Kerenskij og som indtrådte i hans ministerium, var lige så vel regeringssocialister. Denne konklusion kan Kautsky ikke på nogen måde komme uden om, hvis han blot prøver på at stille spørgsmålet om den *herskende klasse*, som fører den imperialistiske krig. Men Kautsky undslår sig for at stille spørgsmålet om den herskende klasse, et spørgsmål, som er uomgængeligt for en marxist, fordi alene det at stille dette spørgsmål ville afsløre renegaten.

Kautskyanerne i Tyskland, longuetisterne i Frankrig og Turati og co. i Italien ræsonnerer sådan: Socialismen forudsætter nationernes lighed og frihed og deres selvbestemmelsesret; *derfor* er det socialisternes ret og pligt at forsvare fædrelandet, når vort land bliver angrebet, eller når fjendtlige tropper er trængt ind på vor jord. Men dette ræsonnement er teoretisk set enten en gennemført forhånelse af socialismen eller en bedragerisk udflugt, og praktisk-politisk svarer det nøje til ræsonnementet hos den uoplyste bonde, som det slet ikke falder ind at tænke over krigens sociale, klasse-mæssige karakter eller et revolutionært partis opgaver under en reaktionær krig.

Socialismen er imod magtanvendelse overfor nationer. Det er ubestrideligt. Men socialismen er imod al vold mod mennesker. Bortset fra kristne anarkister og tolstojanere har endnu ingen heraf udledt, at socialismen er imod *revolutionær* magtanvendelse. At tale om »magtanvendelse« generelt uden at undersøge de forhold, som adskiller reaktionær magtanvendelse fra revolutionær, vil derfor sige, at være en spidsborger, der afsværger revolutionen, eller at man simpelt hen bedrager sig selv og andre med falske argumenter.

Det samme gælder magtanvendelse over for nationer. Enhver krig består i magtanvendelse over for nationer, men det hindrer ikke socialisterne i at *gå ind for* revolutionær krig. Krigens klassekarakter er det hovedspørgsmål, der rejser sig for enhver socialist (hvis han ikke er renegat). Den imperialistiske krig 1914-1918 er en krig mellem to grupper af det imperialistiske bourgeoisi om opdeling af verden, om deling af udbyttet, om udplyndring og kvælning af små og svage nationer. Denne vurdering af krigen blev givet i Basel-manifestet i 1912, og denne vurdering er bekræftet af kendsgerningerne. Den, der fraviger dette standpunkt til krigen, er ikke socialist.

Hvis en tysker under Wilhelm eller en franskmand under Clemenceau siger: Jeg har som socialist ret og pligt til at forsvare fædrelandet, hvis fjenden er trængt ind i mit land, så er det ikke en socialist, ikke en internationalist, ikke en revolutionær proletar, der ræsonnerer, men en *spidsborger og nationalist*. For i dette ræsonnement forsvinder arbejderens revolutionære klassekamp mod kapitalen, i det forsvinder vurderingen af krigen *som en helhed* ud fra verdensbourgeoisets og verdensproletariatets synspunkt, dvs. at internationalismen forsvinder, og tilbage bliver en ynkelig, forkrøblet nationalisme. Man krænker mit land, mere interesserer mig ikke – det er hvad der ligger i dette ræsonnement, her har vi den spidsborgerligt indsnævrede nationalisme. Det er ganske, som hvis en eller anden i forhold til individuel vold, mod en enkelt person, ræsonnerede: Socialismen er imod vold, derfor vil jeg hellere begå forræderi end sidde i fængsel.

Den franskmand, tysker eller italiener, som siger: Socialismen er imod magtanvendelse over for nationer, *derfor* forsvare jeg mig, når fjenden er trængt ind i mit land – *forråder* socialismen og internationalismen. For et sådant menneske *ser kun* sit eget »land«, han sætter »sit eget« ... *bourgeois* over alt andet, uden at tænke på *internationale sammenhænge*, som gør krigen imperialistisk og gør *hans* bourgeois til et led i den imperialistiske udplyndrings kæde.

Alle spidsborgere og alle sløve og uoplyste bønder ræsonnerer som renegaterne – kautskyanere, longuetister, Turati og co.: Fjenden står i landet, alt andet kommer ikke mig ved.*)

En socialist, en revolutionær proletar, en internationa-

list ræsonnerer anderledes: Krigens karakter (reaktionær eller revolutionær) afhænger ikke af, hvem der har angrebet, og i hvis land »fjenden« står, men af *hvilken klasse* det er der fører krigen, hvilken politik det er der fortsættes med den givne krig. Hvis den givne krig er en reaktionær, imperialistisk krig, dvs. hvis den føres af to verdensgrupper af imperialistisk, voldeligt, røverisk, reaktionært bourgeoisi, så bliver ethvert bourgeoisi (selv et lille lands) til deltager i røveriet, og min opgave som repræsentant for det revolutionære proletariat er at forberede den *proletariske verdensrevolution* som den *eneste* redning fra det verdensomspændende blodbads rædsler. Det er ikke ud fra synspunktet »mit eget« land, jeg skal ræsonnere (sådan ræsonnerer nemlig en indskrænket dumrian, en nationalistisk spidsborger, som ikke forstår, at han er en brik i det imperialistiske bourgeois hænder), men derimod ud fra synspunktet *min deltagelse* i forberedelserne til, propagandaen for og fremskynnelsen af den proletariske verdensrevolution.

Det er, hvad internationalisme er, det er, hvad internationalistens, den revolutionære arbejders, den virkelige socialists opgave består i. Og det er den *abc*, renegaten Kautsky har »glemt«. Hans renegatholdning træder endnu tydeligere frem, når han fra billigelse af de småborgerlige nationalistes taktik (mensjevikkernes i Rusland, longuetisternes i Frankrig, Turatis i Italien, Haase og co.'s i Tyskland) går over til kritik af den bolsjevikiske taktik. Denne kritik lyder:

»Den bolsjevikiske revolution var baseret på den forudsætning, at den ville danne udgangspunkt for en almen europæisk revolution; at Ruslands dristige initiativ ville få proletarerne i hele Europa til at gå til opstand.

*) Socialchauvinisterne (folk som Scheidemann, Renaudel, Henderson, Gompers og co.) afviser i krigstid al tale om »Internationale«. De betragter »deres« bourgeois fjender som »fjender« mod... socialismen. De er *for* deres bourgeois erobringspolitik. Socialpacifisterne (dvs. socialister i ord, men småborgerlige pacifister i gerning) giver udtryk for alle hænde »internationalistiske« følelser, vender sig mod annekser osv., men i *gerning* vedbliver de at *støtte deres* imperialistiske bourgeois. Forskellen mellem de to typer er ikke væsentlig lige så lidt som forskellen mellem kapitalister med brutalt mæle og kapitalister med sødt mæle.

Under denne forudsætning var det naturligvis ligegyldigt, hvilke former, en russisk separatfred antog, hvilke byrder og territoriale tab (bogstaveligt: lemlæstelser, Verstümmelungen), den bragte det russiske folk, hvilken fortolkning af nationernes selvbestemmelsesret, den gav. Det var da også ligegyldigt, om Rusland var i stand til at forsvare sig eller ej. Efter denne opfattelse udgjorde den europæiske revolution det bedste forsvar for den russiske revolution, den måtte bringe alle folk på tidligere russisk territorium fuld og sand selvbestemmelse.

En revolution i Europa, som indførte og konsoliderede socialismen dér, måtte tillige blive et middel til at fjerne de hindringer, som landets økonomiske tilbagestående lagde i vejen for gennemførelsen af en socialistisk produktion i Rusland.

Det var altsammen meget logisk og godt underbygget, hvis man bare går ind på forudsætningen: at den russiske revolution uvægerligt ville udløse en europæisk. Men hvad nu i tilfælde af, at det ikke sker?

Hidtil er denne forudsætning ikke slået til. Og nu anklager man Europas proletarer for at have ladet den russiske revolution i stikken og forrådt den. Det er en anklage mod ubekendte, hvem vil man nemlig gøre ansvarlig for det europæiske proletariats opførsel?« (s. 28).

Og Kautsky drøvtygger videre om, at Marx, Engels og Bebel flere gange tog fejl med hensyn til den ventede revolutions indtræden, men at de aldrig baserede deres taktik på forventningen om revolution »til et bestemt tidspunkt« (s. 29), mens bolsjevikkerne, påstår det, »satte alt på et kort: den almen europæiske revolution«.

Vi har med vilje anført dette lange citat for at anskueliggøre for læseren, hvor »snildt« Kautsky forfalsker marxismen ved at ombytte den med, en forfladiget og reaktionær, spidsborgerlig opfattelse.

For det første, det at tillægge modstanderen en åbenbar dumhed og derpå gendrive den er en metode for ikke alt for begavede personer. Hvis bolsjevikkerne havde baseret deres taktik på forventningen om revolution i an-

dre lande til et bestemt tidspunkt, ville det have været en ubestridelig dumhed. Men det bolsjevikiske parti begik ikke denne dumhed: I mit brev til de amerikanske arbejdere (af 20. august 1918) (58) tager jeg udtrykkeligt afstand fra denne dumhed og siger, at vi gør regning på en amerikansk revolution, men ikke til noget bestemt tidspunkt. I min polemik mod de venstre-socialrevolutionære og »venstrekommunisterne« (januar-marts 1918) har jeg flere gange udviklet den samme tanke. Kautsky har brugt et lille... et ganske lille trick og baseret sin kritik af bolsjevismen på det. Kautsky har sammenrodet den taktik, der tager sigte på en europæisk revolution inden for en mere eller mindre kort, men ikke nogen bestemt frist, og en taktik, der tager sigte på europæisk revolution til et bestemt tidspunkt. Et lille falskneri, ganske lille!

Den sidste taktik er en dumhed. Den første er *en pligt* for en marxist, for enhver revolutionær proletar og internationalist, – *en pligt* fordi den alene på marxistisk rigtig måde tager hensyn til den objektive situation, der i alle europæiske lande er fremkaldt af krigen, den alene stemmer overens med proletariats internationale opgaver.

Ved at ombytte det store spørgsmål om den revolutionære taktiks grundprincipper generelt med det lille spørgsmål om den fejl, som de revolutionære, bolsjevikkerne, kunne have begået, men som de ikke har begået, har Kautsky lykkelig og vel fået distanceret sig fra den revolutionære taktik i det hele taget!

Som den renegat han er i politik, *forstår han* i teorien *end ikke* at stille spørgsmålet om den revolutionære taktiks objektive forudsætninger.

Og dermed er vi nået frem til det andet punkt.

For det andet, at gøre regning på en europæisk revolution er en pligt for enhver marxist, hvis der foreligger en *revolutionær situation*. Det er en elementær sandhed i marxismen, at det socialistiske proletariats taktik ikke kan være den samme, når der foreligger en revolutionær situation, og når der ikke foreligger en sådan.

Hvis Kautsky havde stillet dette spørgsmål, som enhver marxist må stille, ville han have set, at svaret går ham stik imod. Længe før krigen var alle marxister, alle socialister, enige om, at en europæisk krig ville skabe en revolutionær situation. Før Kautsky endnu var blevet

renegat, anerkendte han dette klart og bestemt – både i 1902 (Den Sociale Revolution) og i 1909 (Vejen Til Magten). Basel-manifestet anerkender det på hele II Internationales vegne, af gode grunde skyr socialchauvinisterne og kautskyanerne i alle lande (»centristerne«, de folk, der svinger mellem de revolutionære og opportunisterne) de pågældende udtalelser i Basel-manifestet som ilden.

Følgelig var forventningen om en revolutionær situation i Europa ikke en fiks idé hos bolsjevikkerne, men den *almindelige opfattelse* hos alle marxister. Når Kautsky viger uden om denne ubestridelige sandhed med fraser om, at bolsjevikkerne jo »altid har troet på voldsanvendelsens og viljens almægt«, så er det netop en hult klingende frase, som skal *dække over* Kautskys flugt – hans skændige flugt – fra spørgsmålet om den revolutionære situation.

Videre. Indtrådte der faktisk en revolutionær situation, eller gjorde der ikke? Heller ikke dette spørgsmål har Kautsky formået at stille. Svaret herpå ligger i de økonomiske kendsgerninger: hunger og forarmelse, fremkaldt af krigen overalt, betyder en revolutionær situation. Det stillede spørgsmål besvares også af de politiske kendsgerninger: allerede fra 1915 viste der sig klart i alle lande en fremadskridende spaltning inden for de gamle, rådne socialistiske partier, proletariats *masser forlader* de socialchauvinistiske førere og går til venstre, til de revolutionære ideer og stemninger, til de revolutionære førere.

Kun et menneske, der frygter revolutionen og forråder den, kunne den 5. august 1918, da Kautsky skrev sin brochure, undgå at se disse kendsgerninger. Og nu, i slutningen af oktober 1918, vokser revolutionen i *en række* lande i Europa for alles øjne, og det meget hurtigt. Den »revolutionære« Kautsky, som ønsker, at man som hidtil skal betragte ham som marxist, har vist sig som en nærsynet spidsborger, der – ligesom spidsborgerne i 1847, som Marx spottede over – ikke så revolutionen nærme sig.

Vi er nået til tredje punkt.

For det tredje, hvordan er den revolutionære taktik beskaffen under forhold, hvor der består en europæisk revolutionær situation? Kautsky, der er blevet renegat, har ikke turdet stille dette for en marxist uomgængelige spørgsmål. Kautsky ræsonnerer som en typisk småbor-

ger og filister eller en uoplyst bonde: Er den »almindelige europæiske revolution« indtrådt eller ej? Hvis den er indtrådt, så er *også han* villig til at blive revolutionær! Men – bemærker vi – så vil alt muligt pak (ligesom de slyngler, der nu undertiden klistrer sig op ad de sejrende bolsjevikker) begynde at erklære sig for revolutionære!

Hvis ikke, vender Kautsky sig bort fra revolutionen! Kautsky har ikke skygge af forståelse af den sandhed, at det, der skiller den revolutionære marxist fra filisteren og spidsborgeren, er evnen til at indpode de uvidende masser forståelsen af, at revolutionen modnes og er en nødvendighed, *bevise* dens uundgåelighed, *forklare* dens gavnlighed for folket og *forberede* proletariatet og alle arbejdende og udbyttede masser på at gennemføre den.

Kautsky har tillagt bolsjevikkerne det nonsens, at de satte alt på ét kort ud fra den betragtning, at den europæiske revolution vil indtræde inden for en bestemt frist. Dette nonsens vender sig mod Kautsky selv, idet han stiller det sådan op, at bolsjevikernes taktik ville have været rigtig, hvis den europæiske revolution var indtrådt senest den 5. august 1918! Denne dato anfører Kautsky som tidspunktet for brochurens affattelse. Og da det nogle uger efter denne 5. august blev klart, at revolutionen er i anmarch i en række lande, afsløredes hele Kautskys renegatholdning, hele hans forfalskning af marxismen, hele hans mangel på evne til at ræsonnere revolutionært og til at stille spørgsmålene revolutionært, i al sin glans!

Når man, skriver Kautsky, anklager Europas proletarer for forræderi, er det en anklage mod ubekendte.

De tager fejl, hr. Kautsky! Se Dem i Spejlet, og De vil se de »ubekendte«, som denne anklage er rettet imod. Kautsky stiller sig naiv an, han lader, som om han ikke forstår, *hvem* der har rettet en sådan anklage, og hvad der er *meningen* med den. I virkeligheden ved Kautsky udmærket, at denne anklage blev fremsat og fremsættes af det tyske »venstre«, Spartakus-folkene, (59) Liebknecht og hans venner. Denne anklage er udtryk for *klar erkendelse* af, at det tyske proletariat begik forræderi mod den russiske (og internationale) revolution, da det kvalte Finland, Ukraine, Letland og Estland. Anklagen er ikke først og fremmest rettet mod *masserne*, som altid er forkuede, men mod de *førere*, der, som Scheidemann og Kautsky, *ikke opfyldte* deres pligt til revolutionær agitation, revo-

lutionær propaganda og revolutionært arbejde i masserne mod disses træghed, men som faktisk handlede *på tværs af* de revolutionære instinkter og strømninger, der altid ulmer i dybet hos den undertrykte klasses masser. Scheidemann'erne forrådte direkte, groft, kynisk og for størstedelen af egennyttige grunde proletariatet og gik over på bourgeoisiets side. Kautskyanerne og longuetisterne gjorde det samme, vaklende, svajende og fejtlende til hvem der i det givne øjeblik var stærkest. Kautsky har med alle sine skrivelser under krigen *neddæmpet* den revolutionære ånd i stedet for at støtte og udvikle den.

Det vil blive stående som et ligefrem historisk mindesmærke over den spidsborgerlige forstokkethed hos en fører for »midten« af det officielle tyske socialdemokrati, at Kautsky end ikke begriber, hvilken kolossal *teoretisk* betydning, og hvilken endnu større agitatorisk og propagandistisk betydning det har, at Europas proletarer »anklages« for at have forrådt den russiske revolution! Kautsky begriber ikke, at denne »anklage« – under censurtilstandene i det tyske »imperium« – er så omtrent den eneste form, hvori de tyske socialister, der ikke har forrådt socialismen, Liebknecht og hans venner, kan udtrykke *deres appel til de tyske arbejdere* om at forkaste Scheidemann'erne og Kautsky'erne, støde den slags »førere« fra sig, befri sig for deres sløvende og forfladigende prædikener og *på trods af dem, uden om dem*, hen over dem rejse sig *til revolutionen!*

Kautsky begriber det ikke. Hvordan skulle han også kunne begribe bolsjevikkernes taktik? Kan man forvente af en mand, der i det hele taget har afsvoret revolutionen, at han afvejer og vurderer betingelserne for revolutionens udvikling i et af de »vanskeligste« tilfælde?

Bolsjevikkernes taktik var rigtig, den var den *eneste* internationalistiske taktik, fordi den ikke baserede sig på fej frygt for verdensrevolutionen eller spidsborgerlig »mistro« til den, eller på indskrænket nationalistisk ønske om at forsvare »sit eget« fædreland (sit eget bourgeois fædreland) og blæse på alt andet, – den baserede sig på en rigtig (en før krigen, før socialchauvinisternes og socialpacifisternes renegatopræden almindeligt anerkendt) *bedømmelse* af den europæiske revolutionære situation. Denne taktik var den eneste internationalistiske,

for den præsterede et maksimum af, hvad der i et enkelt land kan gøres *for* at udvikle, støtte og vække revolution *i alle lande*. Denne taktik blev retfærdiggjort ved en vældig succes, idet bolsjevismen blev verdensbolsjevisme (absolut ikke i kraft af de russiske bolsjevikkers fortjenester, men i kraft af *massernes* dybe sympati overalt med en taktik, der er virkeligt revolutionær), den leverede en idé, en teori, et program, en taktik, der konkret og praktisk adskiller sig fra socialchauvinismen og socialpacifismen. Bolsjevismen har gjort det af med den gamle, rådne Internationale, Scheidemann'ernes og Kautsky'ernes, Renaudel'ernes og Longuet'ernes, Henderson'ernes og MacDonald'ernes Internationale, og de vil nu falde over hinandens ben, mens de drømmer om »enhed« og ligets genoplivelse. Bolsjevismen har *skabt* det idémæssige og taktiske grundlag for III Internationale, den virkeligt proletariske og kommunistiske Internationale, som tager både den fredelige epokes landvindinger og erfaringerne fra *revolutionernes gryende epoke* i betragtning.

Bolsjevismen har overalt i verden populariseret tanken om »proletariatets diktatur«, den har oversat disse ord fra latin, først til russisk og derpå til *alle* verdens sprog, idet den med *sovjetmagtens eksempel* viste, at arbejdere og fattige bønder, *selv* i et tilbagestående land, *selv* når de er minimalt erfarne, uddannede og vante til organisation, var *i stand til* et helt år igennem under kolossale vanskeligheder i kamp mod udbytterne (som bourgeoisiet i *hele* verden støttede) at hævde det arbejdende folks magt, at skabe et demokrati langt højere og bredere end alle hidtidige demokratier i verden, og at *begynde* den skabende indsats af millioner af arbejdere og bønder for den praktiske virkeliggørelse af socialismen.

Bolsjevismen har i gerning fremmet udviklingen af den proletariske revolution i Europa og i Asien så stærkt som intet andet parti i noget andet land hidtil har formået det. Samtidig med, at det for hver dag står arbejderne i alle lande klarere, at Scheidemann'ernes og Kautsky'ernes taktik ikke har bragt forløsning fra den imperialistiske krig og fra lønslaveriet under det imperialistiske bourgeois, og at denne taktik ikke duer som mønster for alle lande – samtidig står det for hver dag proletarmasserne i alle lande klarere, at bolsjevismen har anvist den rette

vej til frelse fra krigens og imperialismens rædsler, at *bolsjevismen duer som mønster på taktik for alle*.

Ikke blot en almen europæisk, men en verdensomspændende proletarisk revolution modnes nu for alles øjne, og den er blevet hjulpet, fremskyndet og støttet ved proletariats sejr i Rusland. Er det kun lidt for socialismens fuldstændige sejr? Naturligvis er det lidt. Det er ikke muligt for et enkelt land at udrette mere. Men dette ene land har, takket være sovjetmagten, dog udrettet så meget, at selv i det tilfælde, at den russiske sovjetmagt i morgen blev slået ned af verdensimperialismen, lad os sige ved en overenskomst mellem den tyske og den fransk-engelske imperialisme, ville – selv i dette det værste af alle ulykkelige tilfælde, den bolsjevikiske taktik have vist sig at have været socialismen til uhyre gavn og at have fremmet den uovervindelige verdensrevolutions vækst.

Tjenstvillighed over for bourgeoisiet maskeret som »økonomisk analyse«

Som allerede sagt, burde Kautskys bog, hvis titlen skulle gengive indholdet korrekt, kaldes – ikke Proletariatets Diktatur, men Opkog Af Borgerlige Angreb På Bolsjevikkerne.

Mensjevikkernes gamle »teorier« om den russiske revolutions borgerlige karakter, dvs. mensjevikkernes gamle forvrængning af marxismen (som i 1905 blev *afvist* af Kautsky!), opvarmes nu på ny af vor teoretiker. Vi er nødt til at dvæle ved dette spørgsmål, hvor kedsommeligt det end er for russiske marxister.

Den russiske revolution er borgerlig, sagde alle Ruslands marxister før 1905. Mensjevikkerne satte liberalismen i stedet for marxismen og sluttede deraf: altså bør proletariatet ikke gå videre, end bourgeoisiet kan acceptere, det bør føre kompromispolitik med bourgeoisiet. Bolsjevikkerne sagde, at det er en liberalt-borgerlig teori. Bourgeoisiet tilstræber at gennemføre omdannelsen af staten ad borgerlig vej, *reformistisk*, og ikke revolutionært, og vil så vidt muligt bevare både monarkiet og godsejernes jordbesiddelser osv. Proletariatet må føre den borgerligt-demokratiske revolution til ende uden at lade sig »binde« af bourgeoisiets reformisme. Det *klasse-*

mæssige styrkeforhold under den borgerlige revolution har bolsjevikkerne formuleret således: Proletariatet, som knytter bønderne til sig, neutraliserer det liberale bourgeoisie og afskaffer totalt monarkiet, middelaldertilstandene og godsejernes jordbesiddelse.

I proletariats forbund med bønderne *som helhed* konstateres også revolutionens borgerlige karakter, fordi bønderne som helhed er småproducenter, der står på vareproduktionens grund. I det videre forløb, tilføjede bolsjevikkerne allerede dengang, knytter proletariatet *hele halvproletariatet* (alle udbyttede og arbejdende) til sig, neutraliserer middelbønderne og styrter bourgeoisiet: heri består den socialistiske revolution til forskel fra den borgerligt-demokratiske. (Se min brochure fra 1905: *To Slags Taktik*, genoptrykt i samlingen *Efter 12 År*, St. Petersborg, 1907). (60)

Kautsky tog indirekte del i denne diskussion i 1905 (61) og udtalte sig på forespørgsel fra daværende mensjevik Plekhanov i realiteten *imod* Plekhanov, hvilket dengang fremkaldte særlige spydigheder i den bolsjevikiske presse. Nu nævner Kautsky *ikke med et ord* datidens diskussioner (han er bange for at blive afsløret af sine egne udtalelser fra dengang), og dermed berøver han den tyske læser enhver mulighed for at forstå sagens kerne. Hr. Kautsky *kunne ikke* i 1918 fortælle de tyske arbejdere, at han i 1905 var tilhænger af arbejdernes forbund med bønderne, derimod ikke med det liberale bourgeoisie, og på hvilke betingelser han forfægtede dette forbund, hvilket program han udcastede for dette forbund.

Efter sin krebsegang forfægter Kautsky nu med prangende fraser om »historisk materialisme«, maskerede som »økonomisk analyse«, arbejdernes underordning under bourgeoisiet, idet han med citater fra mensjevikken Maslov tygger drøv på mensjevikkernes gamle liberale anskuelser. Og med citater bevises hermed den nye tanke, at Rusland er tilbagestående, og konklusionen af denne nye tanke bliver den gamle, sådan at forstå, at man under den borgerlige revolution virkelig ikke må gå videre end bourgeoisiet! Og det på trods af alt, hvad Marx og Engels har sagt i deres sammenligning af den borgerlige revolution i 1789-1793 i Frankrig med den borgerlige revolution i Tyskland 1848!

Før vi går over til »hovedargumentet« og hovedindhol-

det i Kautskys »økonomiske analyse«, skal vi bemærke, at allerede de første sætninger afslører en kuriøs tankeforvirring eller mangel på omtanke hos forfatteren.

»Ruslands økonomiske grundlag«, forkynnder vor »teoretiker«, »er op til nu landbruget, navnlig det lille bondebrug. Af det lever 4/5, måske endda 5/6 af befolkningen« (s. 45). For det første, kære teoretiker, har De tænkt over, hvor mange udbytttere, der kan være blandt denne masse af småproducenter? Naturligvis ikke over 1/10 af det samlede antal, og i byerne endda mindre, eftersom storproduktionen er mere udviklet dér. Lad os endda vælge et usandsynligt højt tal, lad os sige, at 1/5 af småproducenterne er udbytttere, som mister valget. Selv da vil De finde, at de 66 pct. bolsjevikker på 5. sovjetkongres repræsenterede *befolkningens flertal*. Til dette må yderligere føjes, at der blandt de venstre-socialrevolutionære hele tiden var et anseligt antal tilhængere af sovjetmagten, dvs. principielt var *alle* venstre-socialrevolutionære tilhængere af sovjetmagten, og da en del af dem i juli 1918 indlod sig på opstandseventyret, skilte to nye partier sig ud fra deres gamle parti: narodnik-kommunisterne og de revolutionære kommunister (62) (de dannedes af fremtrædende venstre-socialrevolutionære, som allerede deres gamle parti havde placeret på betydningsfulde poster, således tilhører eksempelvis Saks det første og Kolegajev det andet). Dermed har Kautsky selv – mod sin vilje! – gendrevet den latterlige skrøne, at der kun står et mindretal af befolkningen bag bolsjevikkerne.

For det andet, kære teoretiker, har De tænkt over, at den lille producent i landbruget *uundgåeligt* svinger mellem proletariatet og bourgeoisiet? Denne marxistiske sandhed, som er bekræftet ved hele den nyere historie i Europa, har Kautsky »glemt«, meget belejligt, eftersom den fuldstændigt pulveriserer hele den mensjevnikiske »teori«, som han gentager! Havde Kautsky nu ikke »glemt« dette, kunne han ikke have bestridt nødvendigheden af proletariatets diktatur i et land med overvejende småproducenter i landbruget. – – –

Lad os se på hovedindholdet i vor teoretikers »økonomiske analyse«.

At sovjetmagten er et diktatur, er ubestrideligt, siger Kautsky. »Men er det *proletariatets* diktatur?« (s. 34).

»Bønderne udgør ifølge sovjetforfatningen flertallet af den befolkning, der har ret til at deltage i lovgivningen og forvaltningen. Hvad der præsenteres for os som *proletariatets* diktatur, ville, hvis det blev gennemført konsekvent, og hvis overhovedet én klasse direkte kunne udøve et diktatur, hvad der kun lader sig gøre for et parti, vise sig at være et *bøndernes* diktatur« (s. 35).

Og den gode Kautsky, der er særdeles tilfreds med en så dybsindig og åndrig betragtning, forsøger at være vittig: »Det synes altså, som om den mest smertefrie gennemførelse af socialismen vil være sikret, når den lægges i bøndernes hænder« (s. 35).

Yderst udførligt og med en række overordentlig lærde citater af den halvliberale Maslov efterviser vor teoretiker den nye tanke, at bønder er interesseret i høje kornpriser, i lav arbejds løn til arbejderne i byerne osv. osv. Disse nye tanker er i øvrigt desto mere kedsommeligt fremstillet, jo mindre opmærksomhed der ofres på efterkrigstidens virkeligt nye foreteelser, f.eks. det, at bønderne forlanger ikke penge for korn, men varer, og at bønderne ikke har tilstrækkeligt med redskaber, som ikke kan fremskaffes for penge i tilstrækkeligt omfang. Om dette mere udførligt senere.

Kautsky beskylder altså bolsjevikkerne, proletariatets parti, for at have udleveret diktaturet, udleveret gennemførelsen af socialismen til de småborgerlige bønder. Strålende, hr. Kautsky! Hvilke relationer skulle der da efter Deres oplyste mening bestå mellem det proletariske parti og de småborgerlige bønder?

Om det har vor teoretiker foretrukket at tie – formentlig ihukommende ordsproget »tale er sølv, tavshed er guld«. Derimod har Kautsky udleveret sig selv med følgende ræsonnement:

»I sovjetrepublikkens første tid udgjorde bondesovjetterne organisationer for *bønderne* generelt. Nu proklamerer republikken, at sovjetterne er proletarernes og de *fattige* bønders organisationer. De velstående mister valget til sovjetterne. Den fattige bonde bliver her anerkendt som et varigt masseprodukt af den socialistiske agrarreform under 'proletariatets diktatur'« (s. 48).

Hvilken dræbende ironi! Den slags kan man i Rusland høre fra enhver bourgeois: de er alle skadefro og hånlige, fordi sovjetrepublikken åbent indrømmer eksistensen af fattige bønder. De håner socialismen. Det er deres ret. Men en »socialist«, der spotter over, at der efter en ødelæggende krig gennem fire år stadig findes fattige bønder – og at de vil findes længe endnu – en sådan »socialist« kan kun dukke op i en situation, hvor renegatholdning er et massefænomen.

Hør blot videre:

»...Sovjetrepublikken griber ganske vist ind i forholdet mellem fattige og rige bønder, dog ikke ved nogen ny jordfordeling. For at afhjælpe bybefolkningens mangel på levnedsmidler sender man afdelinger af bevæbnede arbejdere ud på landet, hvor de fratager de rige bønder deres overskud af levnedsmidler. En del af disse levnedsmidler overdrages bybefolkningen, en anden del de fattigste bønder« (s. 48).

Naturligvis er socialisten og marxisten Kautsky yderst oprørt ved tanken om, at en sådan foranstaltning kunne finde anvendelse længere borte end i omegnen af de store byer (hos os anvendes den ud over hele landet). Socialisten og marxisten Kautsky docerer med spidsborgerens uforlignelige, enestående, beundringsværdige koldblodighed (eller stupiditet): »Blot indfører de (beslaglæggelserne hos de velstående bønder) et nyt element af uro og borgerkrig i produktionsprocessen« (borgerkrig i »produktionsprocessen«, det er jo noget helt overnaturligt!) »... som til sin sanering har et presserende behov for ro og sikkerhed« (s. 49).

Jo, jo, gælder det ro og sikkerhed for udbyttede og levnedsmiddelspekulanter, som gemmer deres overskud, overtræder loven om kornmonopolet og påfører bybefolkningen sult, – gælder det dette, må marxisten og socialisten Kautsky naturligvis sukke og fælde tårer. Vi er alle socialister og marxister og internationalister, råber i kor de herrer Kautsky, Heinrich Weber (Wien), Longuet (Paris), MacDonald (London) osv. – Vi er alle tilhængere af arbejderklassens revolution, når blot... når blot kornspekulanternes ro og sikkerhed ikke forstyrres! Og denne beskidte tjenstvillighed over for kapitalisterne skjuler vi

bag en »marxistisk« henvisning til »produktionsprocessen« ... Hvis det er marxisme, hvad er der så, der kan kaldes lakajtjeneste for bourgeoisiet?

Lad os se, hvad vor teoretiker når frem til. Han anklager bolsjevikkerne for at udgive bøndernes diktatur for proletariatets diktatur. Og samtidig anklager han os for at føre borgerkrigen ud på landet (det anser vi for vor *fortjeneste*), for at sende bevæbnede arbejderafdelinger ud på landet, hvor de åbent erklærer, at de realiserer »proletariatets og fattigbøndernes diktatur«, hjælper fattigbønderne og beslaglægger spekulanternes, de rige bønders kornoverskud, som de har holdt skjult i strid med loven om kornmonopolet.

På den ene side er vor marxistiske teoretiker tilhænger af det rene demokrati, af at den revolutionære klasse, de arbejdende og udbyttede fører, underordner sig under befolkningsflertallet (som altså indbefatter udbytterne). På den anden side anfører han *imod* os, at revolutionen uundgåeligt må være borgerlig, fordi bønderne som helhed står på de borgerlige samfundsforholds grund, og samtidig hævder han at forfægte det proletariske, marxistiske klassestandpunkt!

I stedet for en »økonomisk analyse« er dette en grød og et roderi af første klasse. I stedet for marxisme er dette brudstykker af liberale teorier og propaganda for lakajtjeneste over for bourgeoisiet og kulakkerne.

Det problem, Kautsky har bragt forvirring i, har bolsjevikkerne allerede i 1905 klarlagt fuldstændigt. Javel, vor revolution er borgerlig, *så længe* vi går *sammen* med bønderne *som helhed*. Det har vi erkendt så klart som noget og sagt hundreder og tusinder af gange siden 1905, og vi har aldrig forsøgt hverken at springe dette nødvendige trin i den historiske proces over eller at afskaffe det ved dekret. Kautskys iver for at »afsløre« os på dette punkt afslører kun virvarret i hans anskuelser og hans frygt for at erindre, hvad han skrev i 1905, da han endnu ikke var blevet renegat.

Men i 1917, fra *april* måned, længe før oktoberrevolutionen og før vi tog magten, sagde vi åbent og forklarede folket: Revolutionen kan ikke standse op ved dette, fordi landet er gået fremad, kapitalismen er gået fremad, forarmelsen har nået et uhørt omfang, som *kræver* (om nogen ønsker det eller ej) skridt fremad *til socialismen*. På

anden måde *kan man ikke* gå fremad, på anden måde *kan man ikke lindre* de arbejdendes og udbyttedes trængsler.

Det er gået netop, som vi havde sagt. Revolutionens forløb har bekræftet rigtigheden af vor konklusion. *Først* sammen med »alle« bønder mod monarkiet, mod gods-ejerne, mod middelalderlige forhold (og for så vidt forbliver revolutionen borgerlig, borgerlig-demokratisk). *Derpå* sammen med fattigbønderne, sammen med halvproletariatet, sammen med alle udbyttede *mod kapitalismen*, deri indbefattet landbrugets rigmænd, kulakkerne, spekulanterne, og for så vidt bliver revolutionen *socialistisk*. At forsøge på at rejse en kunstig kinesisk mur mellem den ene og den anden, på at adskille dem fra hinanden på anden måde end *den ene*, i hvilken grad proletariatet er forberedt, i hvilken grad det er forbundet med de fattige på landet – det er en kæmpemæssig forvrængning af marxismen, forfladigelse af den og erstatning af den med liberalisme. Det ville betyde at bruge tilsyneladende videnskabelige henvisninger til bourgeoisiets progressive karakter i forhold til middelalderen til at stable et reaktionært forsvar for bourgeoisiet mod det socialistiske proletariat på benene.

Når sovjetterne repræsenterer en langt højere form og type demokratisme, er det i øvrigt netop fordi de ved at samle og inddrage *arbejder- og bondemasserne* i politik fungerer som det mest fintmærkende barometer, der på det mest direkte påvirkes af »folket« (i den af Marx anvendte betydning, da han i 1871 talte om en virkelig folkerevolution), og som registrerer udviklingen og væksten i massernes politiske, klasse-mæssige modenhed. Sovjetforfatningen er ikke skrevet efter en eller anden »plan«, den er ikke affattet i studerekamre, den er ikke påtvunget det arbejdende folk af bourgeoisiets jurister. Nej, denne forfatning er *vokset frem* af *klassekampens* udviklingsforløb, i takt med *klassemodsigelsernes* modning. Netop de data, som Kautsky er nødt til at anerkende, beviser dette.

Først omfattede sovjetterne bønderne som helhed. Den mangelfulde udvikling, tilbageståenheden og uvidenheden netop hos de fattigste bønder gav kulakkerne, de rige, kapitalisterne og de småborgerlige intellektuelle ledelsen i hænde. Det var tiden, hvor småborgerskabet, mensjevikkerne og de socialrevolutionære dominerede (kun

tåber eller renegater som Kautsky kan betragte nogen af dem som socialister). Småborgerskabet vaklede uvægerligt, uundgåeligt mellem bourgeoisiets diktatur (Kerenskij, Kornilov, Savinkov) og proletariatets diktatur, fordi småborgerskabet ikke er i stand til nogen som helst selvstændighed, hvilket følger af de fundamentale grundegenskaber ved dets økonomiske placering. I øvrigt distancerer Kautsky sig fuldstændigt fra marxismen ved, at han i analysen af den russiske revolution indskrænker sig til brugen af det juridiske, formelle begreb »demokrati«, der tjener bourgeoisiet til dække for dets dominans og til bedrageri over for masserne, mens han *glemmer*, at i virkeligheden er »demokratiet« undertiden udtryk for *bourgeoisiets diktatur*, og undertiden for småborgerskabets magtesløse reformisme, som underordner sig under dette diktatur osv. Hos Kautsky ser det ud, som om der i et kapitalistisk land var dels borgerlige partier, dels et proletarisk, som har proletariatets flertal, dets masse bag sig (bolsjevikkerne), men *ingen* småborgerlige partier! Ingen *klasserødder*, småborgerlige rødder for mensjevikernes og de socialrevolutionæres vedkommende!

Småborgerskabets, mensjevikernes og de socialrevolutionæres vaklen gav masserne en lære og fik deres store flertal, alle de »dybeste lag«, alle proletarer og halvproletarer til at vende sig bort fra den slags »førere«. I sovjetterne fik bolsjevikkerne overtaget (i Petrograd og Moskva henimod oktober 1917); blandt de socialrevolutionære og mensjevikkerne forstærkedes splittelsen.

Den sejrriige bolsjevikiske revolution betød, at det var slut med svingningerne, den betød, at monarkiet og godsejernes jordbesiddelse blev afskaffet fuldt ud (før oktoberrevolutionen *var* denne jordbesiddelse *ikke* afskaffet). Den *borgerlige* revolution blev ført *til ende* af os. Bønderne fulgte os *som en helhed*. Det antagonistiske forhold til det socialistiske proletariat kunne ikke åbenbare sig på et øjeblik. Sovjetterne omfattede bønderne *i det hele taget*. Klassesdelingen inden for bøndernes rækker var endnu ikke modnet, var endnu ikke brudt frem.

Denne proces udviklede sig i sommeren og efteråret 1918. Tjekkoslovakkernes kontrarevolutionære opstand (63) vækkede kulakkerne. En bølge af kulak-opstande gik hen over Rusland. Fattigbønderne lærte – ikke af bøger og ikke af aviser, *men af livet* – at deres interesser

er uforenelige med kulakkernes, de riges, landsbybourgeoisiets interesser. De »venstre-socialrevolutionære« afspejlede som ethvert småborgerligt parti massernes svingninger, og netop i sommeren 1918 spaltedes de: en del gik sammen med tjekkoslovakkerne (opstanden i Moskva, hvor Prosjan holdt telegrafstationen besat – i en time! – og meddelte Rusland, at bolsjevikkerne var styrtet, derpå det forræderi, som den øverstkommanderende for hæren mod tjekkoslovakkerne, Muravjov begik (64) osv.); en anden del, omtalt ovenfor, forblev sammen med bolsjevikkerne.

Den forværrede levnedsmiddelmangel i byerne rejste stadig skarpere spørgsmålet om et kornmonopol (som »teoretikeren« Kautsky har glemt i sin analyse, der blot efterplaprer, hvad han for ti år siden har læst hos Maslov!).

Den gamle godsejer- og bourgeoisistat, ja, selv den demokratisk-republikanske stat, sendte væbnede afdelinger, der faktisk stod til bourgeoisiets disposition, ud på landet. Det kender hr. Kautsky ikke noget til! Deri ser han ikke noget »bourgeoisidiktatur«, gud fri os! Det er »det rene demokrati«, navnlig hvis det er godkendt af det borgerlige parlament! At Avksentjev og S. Maslov i kompagniskab med Kerenskij, Tsereteli og deres lige blandt socialrevolutionære og mensjevikker i sommeren og efteråret 1917 arresterede jordkomiteernes medlemmer, det har Kautsky »ikke hørt noget om«, og han siger ingenting om det!

Sagen er den simple, at en borgerlig stat, der realiserer bourgeoisiets diktatur i form af en demokratisk republik, ikke over for folket kan indrømme, at den tjener bourgeoisiet, men er nødt til at hykle.

En stat af Kommunens type, den sovjetiske stat, siger derimod folket *sandheden*, åbent og ligeud erklærer, at den er proletariats og fattigbøndernes diktatur og drager netop i kraft af denne sandhed millioner og atter millioner af nye borgere til sig; de som under enhver demokratisk republik er underkuede, men som af sovjetterne inddrages i politikken, i *demokratiet*, i statens styrelse. Sovjetrepublikken sender afdelinger af bevæbnede arbejdere ud på landet, i første række de mest fremskredne fra hovedstæderne. Disse arbejdere bringer socialismen ud på landet, vinder de fattige over på deres side, organise-

rer og oplyser dem og hjælper dem med at *undertrykke bourgeoisiets modstand*.

Alle, der kender til sagen, og som har opholdt sig på landet, taler om, at vor landbefolkning først i sommeren og efteråret 1918 selv gennemlevede »oktoberrevolutionen« (dvs. den proletariske revolution). Der indtræder et omsving. Bølgen af kulakopstande afløses af en rejsning blandt de fattige, en fremvækst af fattigbondekomiteer. I hæren vokser antallet af kommissærer fra arbejdernes rækker, officerer fra arbejdernes rækker, divisions- og arméchefer fra arbejdernes rækker. Samtidig med at dumrianen Kautsky, opskræmt over julikrisen (65) (1918) og bourgeoisiets jammerklager, svanser ærbødigt bagved det og skriver en hel brochure, gennemsyret af den overbevisning, at bolsjevikkerne er på nippet til at blive styrtet af bønderne, samtidig med at denne dumrian i udskillelsen af de venstre-socialrevolutionære ser en »indsnævring« (s. 37) af den kreds, der støtter bolsjevikkerne – samtidig hermed *vokser* bolsjevikernes *virkelige* tilhængerskare *umådeligt*, fordi millioner og atter millioner af de fattige på landet vågner til *selvstændigt* politisk liv og frigør sig for kulakkernes og landbourgeoisiets indflydelse.

Vi har mistet hundredvis af venstre-socialrevolutionære, karakterløse intellektuelle og kulakker fra bøndernes rækker; vi har vundet millioner af repræsentanter for fattigfolk*).

Et år efter den proletariske revolution i de store byer indtrådte under indflydelse fra den og med dens hjælp en proletarisk revolution ude i landets afkroge, hvormed sovjetmagten og bolsjevismen konsolideredes endeligt, og hvormed det endeligt blev bevist, at der inden for landet ikke findes kræfter, som kan modstå den.

Efter at Ruslands proletariat sammen med bønderne som helhed havde gennemført den borgerlig-demokratiske revolution, gik det definitivt over til den socialistiske revolution, da det var lykkedes proletariats at spalte landbefolkningen, knytte dens proletarer og halvproleta-

*) På 6. sovjetkongres (6.-9. september 1918) var der 967 delegerede med besluttende stemme, heraf 950 bolsjevikker, desuden var der 351 med rådgivende stemme, hvoraf de 335 var bolsjevikker. I alt 97 pct. bolsjevikker.

rer til sig og forene dem mod kulakkerne og bourgeoisiet, også bondebourgeoisiet.

Se, hvis hovedstædernes og de store industricentres bolsjevikiske proletariat ikke havde formået at samle den fattige landbefolkning omkring sig mod de rige bønder, ville det dermed være bevist, at Rusland var »umodent« til den socialistiske revolution, så ville bønderne være forblevet en »helhed«, dvs. være forblevet under kulakkerne, rigmændenes, bourgeoisiets økonomiske, politiske og åndelige ledelse, så ville revolutionen ikke være kommet ud over den borgerlig-demokratiske revolutions rammer. (I parentes bemærket ville heller ikke dette have været bevis for, at proletariatet ikke skulle have taget magten, for kun proletariatet førte virkeligt den borgerlig-demokratiske revolution til ende, kun proletariatet har gjort noget alvorligt for at bringe den proletariske verdensrevolution nærmere, kun proletariatet har skabt en sovjetisk stat, efter Kommunen det næste skridt i retning af en socialistisk stat.)

På den anden side, hvis det bolsjevikiske proletariat ikke havde forstået at afvente klasseudskillelsen på landet, at *forberede* og gennemføre den, men havde forsøgt straks, i oktober-november 1917, at »dekrettere« borgerkrig eller »socialismens indførelse« på landet, havde forsøgt at komme uden om en midlertidig blok (forbund) med bønderne som helhed, at komme uden om en række indrømmelser til middelbonden osv. – så ville det have været en *blanquistisk* (66) forvrængning af marxismen, så ville det have været et *mindretals* forsøg på at påtvinge flertallet sin vilje, så ville det have været en teoretisk tåbelighed, en svigtende forståelse af, at en revolution, som alle bønder deltager i, *endnu stadig* er en borgerlig revolution, og at man i et tilbagestående land ikke kan gøre den til en socialistisk revolution *uden en række overgange, overgangstrin*.

Kautsky har i det meget vigtige teoretiske og politiske spørgsmål rodet *alt* sammen og har i praksis vist sig simpelt hen at være en bourgeoisitjener, der bruger mund mod proletariatets diktatur.

En lignende, om ikke endnu større forvirring har Kautsky anrettet i et andet meget interessant og meget vigtigt spørgsmål, nemlig: var sovjetrepublikkens *lovgivning*

vedrørende landbrugets omformning, denne meget vanskelige og samtidig meget vigtige socialistiske omformning, principielt rigtigt anlagt, og blev den derpå gennemført hensigtsmæssigt? Vi ville være enhver vesteuropæisk marxist usigeligt taknemmelige, hvis han efter at have sat sig ind i blot de vigtigste dokumenter ville give en *kritik* af vor politik, fordi han derved ville hjælpe os overordentligt og tillige hjælpe revolutionen, der er ved at modnes i hele verden. Men i stedet for kritik leverer Kautsky et utroligt teoretisk virvar, hvor marxismen forvandles til liberalisme, og i praksis munder ud i tomme, ondskabsfulde, spidsborgerlige udfald mod bolsjevikkerne. Læseren kan selv dømme:

»Storgodsbesiddelsen blev på grund af revolutionen uholdbar. Det blev straks klart. Det var uundgåeligt at overlade den til bondebefolkningen...« (Forkert, hr. Kautsky: Det, der er »klart« for Dem, sætter De i stedet for de forskellige *klassers* holdning til spørgsmålet; revolutionens historie har vist, at koalitionsregeringen af bourgeois'er sammen med småborgere, mensjevikker og socialrevolutionære førte en politik, der gik ud på at bevare storgodsbesiddelsen. Det blev bevist navnlig med S. Maslovs lov og arrestationen af jordkomiteernes medlemmer. (67) Uden proletariatets diktatur havde »bondebefolkningen« ikke kunnet besejre godsejeren, der havde sluttet sig sammen med kapitalisterne.)

»...Imidlertid var der aldeles ikke enighed om, under hvilke former det skulle foregå. Forskellige løsninger var tænkelige...« (Kautsky er fremfor alt bekymret for »enigheden« blandt »socialisterne«, uanset hvem der kalder sig ved dette navn. At hovedklasserne i det kapitalistiske samfund må nå frem til forskellige løsninger, glemmer han.) »...Fra et socialistisk synspunkt ville det mest rationelle være at gøre de store brug til statseje og lade bønderne, der hidtil havde arbejdet i dem som lønarbejdere, drive dem som kooperativer. Men denne løsning forudsætter landarbejdere af en slags, der ikke findes i Rusland. En anden løsning kunne måske have været overtagelse af storgodserne som statseje og opdeling af dem i små lodder, der overlades jordfattige bønder i forpagtning. Der ville dermed dog være realiseret noget af socialismen...«

Som sædvanlig klarer Kautsky frisag med det berøm-

te: på den ene side kommer man ikke uden om, på den anden side må det indrømmes. Han stiller forskellige løsninger op *ved siden af hinanden* uden tanke – den eneste reale, eneste marxistiske tanke – for, hvordan *overgangene* fra kapitalisme til kommunisme skal forme sig under de eller de *særlige* omstændigheder. Der findes i Rusland lønnede landarbejdere, men der er ikke mange af dem, og det af sovjetmagten *rejste* spørgsmål om, hvordan man skal gå over til kommunedrift eller kooperativ drift, kommer Kautsky ikke ind på. Det mest besynderlige er dog, at Kautsky vil se »noget af socialismen« i bortforpagtningen af små jordlodder. I virkeligheden er det en *småborgerlig* parole, og »socialisme« er der *intet* af hér. Hvis den »stat«, der bortforpagter jorden, *ikke* er en stat af Kommunens type, men en parlamentarisk, borgerlig republik (netop det forudsætter Kautsky til stadighed), bliver bortforpagtningen af smålodder en typisk *liberal reform*.

At sovjetmagten har ophævet *enhver* ejendomsret til jord, fortier Kautsky. Værre endnu. Han udfører et utroligt trick og citerer sovjetmagtens dekreter sådan, at det væsentligste udelades.

Efter at have erklæret, at »småproduktionen stræber efter fuldt privateje af produktionsmidler«, og at den Konstituerende Forsamling ville være »den eneste autoritet«, der var i stand til at hindre en opdeling (en påstand, der virkelig er latterlig i Rusland, fordi alle ved, at *kun* sovjetterne betragtes som autoritet af arbejderne og bønderne, mens den Konstituerende Forsamling er blevet tjekkoslovakkernes og godsejernes parole), – fortsætter Kautsky:

»Et af den sovjetiske regerings første dekreter fastsatte: 1. Godsejernes ejendomsret til jorden afskaffes øjeblikkeligt uden nogen erstatning. 2. Godsejerbesiddelser, såvel som alle hoffets, klostrenes og kirkenes jorder med alt levende og dødt inventar, bygninger og alt tilbehør stilles til disposition for jordkomiteerne i landdistrikterne under bonderepræsentanternes sovjetter, indtil den Konstituerende Forsamling træffer afgørelse om jordspørgsmålet.«

Kautsky citerer *kun disse to punkter* og konkluderer så:

»Henvisningen til den Konstituerende Forsamling blev et dødt bogstav. Faktisk kunne bønderne i de enkelte distrikter gøre med jorderne, hvad de ville« (s. 47).

Her har De prøver på Kautskys »kritik«! Her har De et »lærd« værk, der mest af alt minder om et falskneri. Det indpodes den tyske læser, at bolsjevikkerne har kapituleret over for bønderne i spørgsmålet om privat ejendomsret til jorden! at bolsjevikkerne har overladt til bønderne hver for sig (»i de enkelte distrikter«) at gøre som de ville!

Men i virkeligheden består det dekret, Kautsky citerer – det første dekret, der udstedtes den 26. oktober 1917 (gl. tidsr.), (68) ikke af to, men af fem paragraffer *plus* otte paragraffer i en »instruks«, om hvilken det meddeltes, at den »skal tjene til vejledning«.

I dekretets paragraf 3 hedder det, at brugene overgår »til folket«, at der ubetinget skal opstilles »en nøjagtig fortegnelse over al konfiskeret ejendom« og sørges »for streng revolutionær bevogtning«. Og i instruksens hedder det, at »privat ejendomsret til jord ophæves for bestandig«, at »jordbrug i højt udviklet drift« *ikke* *gøres til genstand for opdeling*«, at »brugsretten til alt driftsinventar, levende og dødt, på de konfiskerede jorder overgår uden erstatning til staten eller landsbyfællesskabet, afhængigt af størrelse og betydning«, og at »al jord indgår i jordfonden, som er folkets fælles ejendom«.

Endvidere vedtog 3. sovjetkongres samtidig med opløsningen af den Konstituerende Forsamling (5. januar 1918) en *Deklaration Om Det Arbejdende Og Udbyttede Folks Rettigheder*, (69) som nu er indgået i sovjetrepublikkens grundlov. I denne deklaraations artikel 2, stk. 1 hedder det, at »privatejendomsretten til jord ophæves«, og at »mønstergodser og -brug erklæres for nationaleje«.

Altså forblev henvisningen til den Konstituerende Forsamling *ikke* et dødt bogstav, eftersom en anden repræsentativ institution, omfattende hele folket og med langt større autoritet i bøndernes øjne, påtog sig løsningen af landbrugsspørgsmålet.

Videre offentliggjordes den 6. (19.) februar 1918 loven om socialisering af jorden, som endnu engang bekræfter ophævelsen af al ejendomsret til jorden og giver sovjet-

myndighederne *under kontrol af den føderale sovjetmagt* rådighed over jorden og over *alt privatejet inventar*; der skal disponeres over jorden således, at der

»udvikles kollektiv drift i landbruget som den mest arbejdsbesparende og produktive drift og på bekostning af enkeltbrugene, med overgang til socialistisk drift som mål« (art. 11, pkt. e).

Denne lov, der indfører *udlignende* fordeling af det dyrkede areal, besvarer spørgsmålet: »Hvem har ret til at dyrke jorden?« således:

(Art. 20). »De enkelte overfladearealer kan inden for den Russiske Føderative Sovjetrepublikkes grænser benyttes til offentlige og personlige formål: A) Til kultur- og oplysningsformål: 1) af staten repræsenteret ved sovjetmagtens organer (føderale, område-, guvernements-, kreds-, distrikts- og landsbymyndigheder). 2) af offentlige organisationer (under kontrol af og efter tilladelse fra den lokale sovjetmyndighed). B) Til landbrugsdrift: 3) af landbrugskommuner. 4) af landbrugskooperativer. 5) af landsbyfællesskaber. 6) af enkeltfamilier og -personer...«

Læseren vil se, at Kautsky har fordrejet sagen fuldstændigt og fremstillet den russiske proletariske stats landbrugspolitik og landbrugslovgivning i absolut falsk form for den tyske læser.

Ikke engang de teoretisk vigtige, fundamentale spørgsmål har Kautsky kunnet stille!

Disse spørgsmål er følgende:

- (1) Den udlignende fordeling af det dyrkede areal og
- (2) jordens nationalisering, – disse to foranstaltningers forhold til socialismen i almindelighed og til overgangen fra kapitalisme til kommunisme i særdeleshed.
- (3) fælles dyrkning af jorden som overgang fra splittede småbrug til store fællesbrug; opfylder dette spørgsmåls behandling i den sovjetiske lovgivning socialismens krav?

Med hensyn til det første spørgsmål må først og fremmest følgende fundamentale kendsgerninger fastslås: (a) Bolsjevikkerne har allerede ved sammenfatningen af erfaringerne fra 1905 (jeg henviser eksempelvis til min

behandling af landbrugsproblemet i den første russiske revolution) (70) peget på den demokratisk-progressive, demokratisk revolutionære betydning af parolen udlignende fordeling, og i 1917, før oktoberrevolutionen, udtalt sig ganske bestemt herom, (b) Da loven om socialisering af jorden gennemførtes – en lov, hvis »sjæl« er parolen om udlignende fordeling af det dyrkede areal – erklærede bolsjevikkerne ganske præcist og bestemt: denne idé er ikke vor, vi er ikke enige i denne parole, men vi anser det for en pligt at gennemføre den, fordi det er et krav fra bøndernes store flertal. Og ideer og krav, der opstilles af det arbejdende folks flertal, må *de selv leve sig igennem*; det lader sig ikke gøre at »afskaffe« disse krav eller at »springe dem over«. Vi, bolsjevikkerne, vil *hjælpe* bønderne med at gennemleve de småborgerlige paroler, og med så hurtigt og let som muligt at *gå fra dem over til* socialistiske paroler.

En marxistisk teoretiker, der med sin videnskabelige analyse ville hjælpe arbejderrevolutionen, burde for det første svare på, om det er rigtigt, at tanken om udlignende fordeling af det dyrkede areal er af demokratisk-revolutionær betydning, at den betyder, at den *borgerligt-demokratiske* revolution føres til ende? For det andet, om bolsjevikkerne handlede rigtigt ved med deres stemmer at sikre (og på det mest loyale efterleve) den småborgerlige lov om udlignende fordeling?

Kautsky har ikke engang kunnet se, hvad problemets kerne teoretisk er!

Det vil aldrig lykkes Kautsky at gendrive, at tanken om udlignende fordeling har progressiv og revolutionær betydning under en borgerlig-demokratisk omvæltning. Videre kan denne omvæltning ikke gå. Når den føres helt igennem, afslører den des *klarere*, des *hurtigere*, des *lettere* for masserne, at de borgerlig-demokratiske løsninger er *utilstrækkelige*, og at man må gå ud over deres rammer, gå over til *socialismen*.

Efter at have fældet tsarismen og godsejerne ser bønderne hen til den udlignende fordeling, og ingen magt ville kunne standse bønderne, efter at de er blevet befriet for både godsejerne og den *borgerlig*-parlamentariske, republikanske stat. Proletarerne siger til bønderne: Vi vil hjælpe jer med at nå frem til den »ideale« kapitalisme, for udlignende fordeling af det dyrkede areal er for små

producenten idealisering af kapitalismen. Og samtidig vil vi vise jer, at det er utilstrækkeligt, og at det er nødvendigt at gå over til fælles dyrkning.

Det ville være interessant at se, hvordan Kautsky ville prøve at gendrive rigtigheden af en *sådan* ledelse af bøndernes kamp fra proletariatets side.

Kautsky har foretrukket at gå uden om spørgsmålet...

Videre har Kautsky direkte bedraget de tyske læsere ved at holde skjult for dem, at sovjetmagten *med loven* om jorden har givet kommuner og kooperative brug *absolut* forrang, idet de er anbragt på den forreste plads.

Sammen med bønderne til den borgerlig-demokratiske revolutions fuldendelse – sammen med de fattigste, proletariske og halvproletariske bønder fremad til den socialistiske revolution! Sådan var bolsjevikkernes politik, og det var den eneste marxistiske politik.

Men Kautsky er i vildrede og formår ikke at rejse et eneste problem! På den ene side *tør han ikke* sige, at proletarerne skulle være gået imod bønderne i spørgsmålet om udligningen, for han fornemmer, at en sådan konflikt ville være tåbelig (tilmed forfægtede Kautsky i 1905, da han endnu ikke var renegat, klart og direkte arbejdernes og bøndernes forbund som en betingelse for revolutionens sejr). På den anden side citerer han med sympati mensjevikken Maslovs banaliteter, der skal »bevise«, at småborgerlig lighed er utopisk og reaktionær *ud fra socialismens synspunkt*, men som fortier, at den småborgerlige kamp for lighed, for udligning er progressiv og revolutionær *ud fra den borgerlig-demokratiske revolutions synspunkt*.

Der er ingen ende på forvirringen hos Kautsky: læg mærke til, at Kautsky (i 1918) *fastholder* den russiske revolutions *borgerlige* karakter. Kautsky kræver (i 1918), at man ikke overskrider disse rammer! Og samme Kautsky ser »noget af socialismen«, (for den *borgerlige* revolution) i en *småborgerlig* reform, i bortforpagtningen af små jordlodder til de *fattige* bønder (dvs. i en tilnærmelse til udlignende fordeling)!!

Forstå det, hvem der kan!

I tilgift til dette afslører Kautsky en spidsborgerlig mangel på evne til at gøre sig rede for et bestemt partis faktiske politik. Han citerer mensjevikken Maslovs *fra-*

ser, uden at ville se, hvad der var det mensjevikiske partis *faktiske* politik i 1917, da det i »koalition« med godsejere og kadetter gik ind for en faktisk *liberal jordreform og et kompromis med godsejerne* (bevis: arrestationen af jordkomiteernes medlemmer samt S. Maslovs lovfor-slag).

Kautsky har ikke bemærket, at P. Maslovs fraser om det reaktionære og utopiske ved småborgerlig lighed i virkeligheden dækker over den mensjevikiske politik, der stiledede efter *et kompromis* mellem bønder og godsejere (hvorved bønderne ville blive snydt af godsejerne), i stedet for at bønderne skulle styrte godsejerne *på revolutionær vis*.

En køn »marxist«, den Kautsky!

Netop bolsjevikkerne tog nøje hensyn til forskellen mellem den borgerligt-demokratiske revolution og den socialistiske: Ved at føre den første til ende, åbnede de døren for overgang til den anden. Det er den eneste revolutionære og den eneste marxistiske politik.

Forgæves gentager Kautsky de tandløse liberale åndrigheder: »Hidtil er småbønder intet sted og ingen sinde gået over til kollektiv produktion under indtryk af teoretiske argumenter« (s. 50).

Yderst åndrigt!

Intet sted og ingen sinde før har småbønderne i et stort land været under en proletarisk stats indflydelse.

Intet sted og ingen sinde før er småbønderne nået dertil, at de fattigste bønder fører åben klassekamp mod de rige, ja ikke viger tilbage for borgerkrig mod dem *under omstændigheder*, hvor den proletariske statsmagt yder de fattigste propagandamæssig, politisk, økonomisk og militær støtte.

Intet sted og ingen sinde før har spekulanter og rigmænd i den grad beriget sig på krigen, samtidig med at bøndernes masse er blevet så forarmet.

Kautsky repeterer gammelt kram, tygger videre på den gamle skrå og tør end ikke tænke på det proletariske diktators nye opgaver.

Men hvad nu, kære Kautsky, hvis bønderne *ikke har tilstrækkelig* redskaber til småbrugenes drift, men den proletariske stat *hjælper* dem ved at levere maskiner til kollektiv dyrkning af jorden, er det så »teoretiske argumenter«? - - -

Lad os gå over til spørgsmålet om nationalisering af jorden. Vore narodnikker, deriblandt alle venstre-socialrevolutionære, benægter, at de foranstaltninger, der er gennemført hos os, er nationalisering af jorden. De har uret teoretisk. For så vidt vi holder os inden for vareproduktionens og kapitalismens rammer, for så vidt er ophævelsen af privatejendomsretten til jorden en nationalisering af jorden. Ordet »socialisering« udtrykker kun en tendens, et ønske, en forberedelse til overgangen til socialisme.

Hvordan bør marxisters holdning til jordens nationalisering da være?

Heller ikke her formår Kautsky blot at rejse det teoretiske problem eller – hvad der er endnu værre – han går bevidst uden om det, skønt det af den russiske litteratur fremgår, at Kautsky kender de gamle diskussioner blandt russiske marxister om nationalisering af jorden, om municipalisering af jorden (overdragelse af storgodser til lokal selvforvaltning), om udstykning.

En direkte hån mod marxismen er Kautskys påstand, at storgodsernes overdragelse til staten og deres bortforpagtning i smålodder til jordfattige bønder skulle betyde gennemførelse af »noget af socialismen«. Vi har påvist, at det ikke har noget med socialisme at gøre. Ja, det har end ikke noget med en fuldt gennemført *borgerligt-demokratisk* revolution at gøre. Kautsky har haft det store uheld at have fæstet lid til mensjevikkerne. Det har fået følgende besynderlige resultat: Kautsky hævder, at vor revolution er af borgerlig karakter og bebreyder bolsjevikkerne, at de agter at tage fat på socialismen, men *selv* udgiver han en liberal reform for socialisme, *uden at udvikle denne reform* til det stade, hvor den er fuldstændig rensket for middelalderlige levn i jordbesiddelsen! Hos Kautsky, ligesom hos hans rådgivere blandt mensjevikkerne, er resultatet blevet et forsvar for det liberale bourgeoisie, som frygter revolutionen, i stedet for et forsvar for en konsekvent borgerlig-demokratisk revolution.

Hvorfor skulle nemlig kun storgodserne gøres til stats-eje og ikke al jord? Det liberale bourgeoisie opnår derved størst mulig bevarelse af de gamle tilstande (dvs. den mindst mulige konsekvens i revolutionen) og de letteste muligheder for en tilbagevenden til det gamle. Det radikale bourgeoisie, dvs. det, som vil føre den borgerlige re-

volution til ende, fremsætter parolen om *jordens nationalisering*.

Kautsky, som i længst forsvunden tid, for næsten 20 år siden, skrev et fortræffeligt marxistisk værk om landbrugsspørgsmålet, kan ikke være ubekendt med Marx' påvisning af, at nationalisering af jorden netop er en *konsekvent* parole for *bourgeoisiet*. Kautsky kan ikke være ubekendt med Marx' polemik mod Rodbertus eller med Marx' storartede fremstilling i Teorier Om Merværdien, hvor også den i borgerlig-demokratisk forstand revolutionære betydning af jordens nationalisering er påvist med største klarhed.

Mensjevikken P. Maslov, som Kautsky så uheldigt har valgt til rådgiver, bestred, at de russiske bønder kunne skride til nationalisering af al jord (også bondejorden). Til en vis grad kan denne opfattelse hos Maslov stå i forbindelse med hans »originale« teori (der repeterer Marx' borgerlige kritikere), nemlig hans benægtelse af den absolutte jordrente og hans anerkendelse af »loven« (eller, som Maslov selv udtrykte sig, »kendsgerningen«) om »det faldende udbytte«.

I virkeligheden viste det sig allerede i 1905, at det uhyre flertal af Ruslands bønder, både landsbyfællesskabets medlemmer og enkeltgårdene, er tilhængere af nationalisering af al jord. Revolutionen i 1917 bekræftede dette og gennemførte det, efter at magten var overgået til proletariatet. Bolsjevikkerne forblev tro mod marxismen og forsøgte ikke at »springe over« den borgerlig-demokratiske revolution (uanset hvad Kautsky siger, uden skygge af bevis beskylder han os netop for at gøre det). Bolsjevikkerne hjalp først og fremmest de af bøndernes borgerligt-demokratiske ideologer, som var mest radikale, mest revolutionære og mest i kontakt med proletariatet, nemlig de venstre-revolutionære, med at gennemføre det, som faktisk var en nationalisering af jorden. Den private ejendomsret til jorden blev afskaffet fra den 26. oktober 1917, dvs. fra den proletariske, socialistiske revolutions første dag.

Dermed blev der skabt et fundament, der for kapitalismens udvikling er det mest fuldkomne (Kautsky vil ikke kunne bestride dette uden at bryde med Marx), og samtidig er der skabt en jordordning, der med henblik på overgang til socialismen er den *smidigst tænkelige*. Fra et

borgerlig-demokratisk synspunkt kan de revolutionære bønder i Rusland *ikke komme videre*: fra dette synspunkt *kan der ikke tænkes* noget mere »idealt« end nationalisering af jorden og ligeret til dyrkningsarealer, intet »mere radikalt« (fra samme synspunkt). Netop bolsjevikkerne og kun bolsjevikkerne har alene i kraft af den *proletariske* revolutions sejr hjulpet bønderne med virkelig at føre den borgerlig-demokratiske revolution helt til ende. Og alene derved har de gjort det maksimale for at lette og fremskynde overgangen til den socialistiske revolution.

Man kan af dette se, hvilket utroligt virvar, Kautsky serverer for sine læsere, når han anklager bolsjevikkerne for ikke at forstå revolutionens borgerlige karakter, mens han selv afslører en sådan fravigelse af marxismen, at han *tier* om nationaliseringen af jorden og udgiver den (fra et borgerligt synspunkt) mindst revolutionære, liberale landbrugsreform for »noget af socialismen«! – –

Vi er nu nået frem til det tredje af de ovenfor rejste problemer, nemlig det, om det proletariske diktatur i Rusland har taget hensyn til nødvendigheden af overgang til fælles dyrkning af jorden. Kautsky begår her endnu en gang noget, der i høj grad ligner falskneri: han citerer kun »teser«, som en enkelt bolsjevik har fremsat, og som taler om opgaven at gå over til kollektiv dyrkning af jorden! Efter at have citeret én af disse teser, udbryder vor »teoretiker« triumferende:

»Ved at erklære noget for en opgave, er denne opgave desværre ikke løst. Kollektivt landbrug i Rusland er indtil videre henvist til at blive stående på papiret. Hidtil er småbønder intet sted og ingen sinde gået over til kollektiv produktion under indtryk af teoretiske argumenter« (s. 50).

Hidtil er der intet sted og ingen sinde forekommet en literær svindel som den, Kautsky her er sunket til. Han citerer »teser«, men *tier* om sovjetmagtens *lovgivning*. Han taler om »teoretiske argumenter«, men *tier* om den proletariske statsmagt, som har både fabrikkerne og varerne i sine hænder! Alt, hvad marxisten Kautsky skrev i 1899 i bogen Landbrugsspørgsmålet vedrørende de midler, den proletariske stat har i sine hænder, til gradvist at føre

småbønderne frem til socialismen, har renegaten Kautsky glemt i 1918.

Naturligvis er nogle hundrede statsstøttede landbrugs-kommuner og sovjetbrug (dvs. storbrug, der dyrkes af arbejderkooperativer for statens regning) meget lidt. Men kan Kautskys omgåelse af dette faktum virkelig kaldes kritik?

Den nationalisering af jorden, som det proletariske diktatur har gennemført i Rusland, har sikret maksimal fuldførelse af den borgerlig-demokratiske revolution, selv i tilfælde af, at en sejr for kontrarevolutionen skulle føre tilbage fra nationalisering til udstykning (dette tilfælde har jeg specielt analyseret i min brochure om marxisternes landbrugsprogram under revolutionen i 1905). (71) Og derudover har nationaliseringen af jorden givet den proletariske stat de bedste muligheder for at gå over til socialisme i landbruget.

Facit: I teoretisk henseende har Kautsky serveret os et utroligt roderi og fuldstændigt forladt marxismen, og i praktisk henseende optræder han som lakaj for bourgeoisie et og dets reformisme. En nydelig kritik, må man sige!

Kautskys »økonomiske analyse« af industrien indledes med følgende vidunderlige betragtning:

I Rusland findes der kapitalistisk storindustri. Lader det sig da ikke gøre at opbygge en socialistisk produktion på denne basis? »Det kunne man tro, hvis socialisme bestod i, at de enkelte fabrikkers og grupperes arbejdere tilregnede sig dem, for så at drive hver af dem for sig« (s. 52). »Netop i dag, d. 5. august, da jeg skriver disse linjer«, tilføjer Kautsky, »meddeles der fra Moskva om en tale af Lenin den 2. august, (72) hvori han, efter hvad der meddeles, har sagt: 'Arbejderne bevarer et fast greb om fabrikkerne, og bønderne vil ikke give jorden tilbage til godsejerne'. Parolen fabrikken til arbejderne, jorden til bønderne, har hidtil været en anarko-syndikalistisk, ikke en socialdemokratisk fordring« (s. 52-53).

Jeg har afskrevet denne betragtning i dens helhed, for at russiske arbejdere, som tidligere har næret agtelse for Kautsky, og med rette, selv skal se de metoder, denne overløber til bourgeoisie betjener sig af.

Tænk blot: den 5. august, da der allerede forelå en mængde dekretter om nationalisering af fabrikker i Rus-

land, og ikke en eneste fabrik var blevet »tilegnet« af arbejderne, *alle* var overgået i republikkens eje, d. 5. august giver Kautsky, på grundlag af en åbenbart falsk udlægning af min tale, de tyske arbejdere den opfattelse, at i Rusland overdrages fabrikkerne til de enkelte arbejdere! Og derefter tygger Kautsky i snese af linjer drøv på, at man ikke må overdrage fabrikkerne én for én til arbejderne!

Det er ikke kritik, det er en bourgeoislakajs metode, lejet som han er af kapitalisterne til at belyve arbejderrevolutionen.

Fabrikkerne må overdrages til staten eller kooperationen eller brugsforeningerne, skriver Kautsky gentagne gange og tilføjer sluttelig:

»Denne vej forsøger man nu også at slå ind på i Rusland«... Nu!! Hvad skal det sige? I august? Jamen har Kautsky da ikke hos sine forbindelser Stein, Akselrod eller andre venner af det russiske bourgeoisie kunnet rekvirere en oversættelse af bare et enkelt dekret om fabrikkerne?

»...Hvor langt man kommer med det, kan ikke ses endnu. Denne side af sovjetrepublikken er i hvert fald af største interesse for os, men den ligger stadig helt i det dunkle. Dekreter er der ingen mangel på...« (derfor ignorerer Kautsky deres *indhold*, eller skjuler det for sine læsere!), »men det skorter på pålidelige efterretninger om disse dekreters virkning. Socialistisk produktion er umulig uden alsidig, detaljeret, pålidelig og hurtigt informerende statistik. En sådan har sovjetrepublikken hidtil ikke kunnet præstere. Hvad vi erfarer om dens økonomiske virke, er yderst modstridende og unddrager sig al kontrol. Også det er et af resultaterne af diktaturet og undertrykkelsen af demokratiet. Da presse- og ytringsfrihed mangler...« (s. 53).

Sådan skrives der historie! Fra kapitalisternes og Duvovfolkenes »frie presse« har Kautsky nok modtaget efterretninger om fabrikker, der er overgået til arbejderne... I sandhed, han er dog storartet, denne »samvittighedsfulde forsker«, som står over klasserne! Ikke et eneste af den uendelige mængde fakta, som viser, at fabrikker *alene* overdrages republikken, og at de drives af et or-

gan for sovjetmagten, det Øverste Samfundsøkonomiske Råd som består af folk, der overvejende er valgt af fagforeningerne – ikke et eneste af disse fakta vil Kautsky så meget som røre ved. Hårdnakket, med en stædighed som hos manden i foderale, (73) holder han fast ved det ene: giv mig et fredeligt demokrati uden borgerkrig, uden diktatur, men med en god statistik (sovjetrepublikken har oprettet en statistisk institution og hentet alle de dygtigste statistikere i Rusland, men naturligvis lader det sig ikke gøre straks at få en ideel statistik). Kort sagt en revolution uden revolution, uden rasende kamp, uden magtanvendelse – det er, hvad Kautsky vil have. Det er det samme som at ville have, at strejker føres uden heftige lidenskaber hos arbejdere og arbejdsgivere. Prøv at skelne en sådan »socialist« fra en ordinær liberal embedsmand.

Og med udgangspunkt i den slags »sagligt materiale«, dvs. i bevidst og foragtelig omgøelse af talrige fakta, konkluderer Kautsky:

»Det er tvivlsomt, om det russiske proletariat, hvad angår virkelige, praktiske resultater, og ikke dekreter, har opnået mere i sovjetrepublikken, end det ville have opnået af den Konstituerende Forsamling, hvor flertallet, ligesom i sovjetterne, var socialister, om end af en anden farve« (s. 58).

En perle, ikke sandt? Denne udtalelse vil vi tilråde Kautskys beundrere at udbrede mest muligt blandt russiske arbejdere, for et bedre materiale til bedømmelse af hans politiske fald kunne Kautsky ikke have leveret. Kerenskij var også »socialist«, kammerater arbejdere! Bare »af en anden farve«! Historikeren Kautsky slår sig til tåls med det navn, den betegnelse, som de højre-socialrevolutionære og mensjevikkerne har »tilegnet« sig. Kendsgerningerne, som godt gør, at mensjevikkerne og de højre-socialrevolutionære under Kerenskij støttede den imperialistiske politik og marodøroptræden, vil historikeren ikke høre tale om, og at den Konstituerende Forsamling betød flertal netop for disse, den imperialistiske krigs og det borgerlige diktators helte, tier han beskedent stille med. Og det skal kaldes en »økonomisk analyse«!...

Til slut endnu en lille prøve på denne »økonomiske analyse« :

»...Faktisk ser vi, at sovjetrepublikken efter ni måneders beståen i stedet for at udbrede almindelig velstand, har set sig nødsaget til at forklare, hvorfra den almindelige nødstilstand stammer« (s. 41).

Kadetterne har vænnet os til den slags betragtninger. Bourgeoisiets tyende ræsonnerer således i Rusland: Skaf os nu på 9 måneder almindelig velstand – efter 4 års ruinerende krig, mens den udenlandske kapital på enhver måde støtter bourgeoisiets sabotage og oprør i Rusland. Der er *i praksis* ikke længere nogen afgørende forskel, ikke skygge af forskel mellem Kautsky og den kontrarevolutionære bourgeois. I pæne talemåder, indpakket i »socialisme«, gentager han, hvad Kornilovs, Dutovs og Krasnovs folk i Rusland siger groft, uden omsvøb, uden besmykkelse.

De foranstående linjer blev skrevet den 9. november 1918. Natten mellem den 9. og 10. indløb der fra Tyskland efterretninger om en sejrrig revolution, først i Kiel og andre byer og havnebyer i Nordtyskland, hvor magten var gået over til arbejder- og soldaterrådene, og derpå i Berlin, hvor magten ligeledes var gået over i rådenes hænder⁷⁴). Den slutning, jeg endnu manglede at skrive til brochuren om Kautsky og om den proletariske revolution, bliver dermed overflødig.

10. november 1918

N. Lenin

Tillæg I

Teser om den Konstituerende Forsamling (75)

Tillæg II

Vanderveldes nye bog om staten

Først efter læsningen af Kautskys bog har jeg haft lejlighed til at se Vanderveldes bog »Le socialisme contre l'état«, Socialismen Mod Staten (Paris 1918). En sammenligning af de to bøger trænger sig uvikårligt på. Kautsky var den ideologiske fører for II Internationale (1889-1914), Vandervelde dens formelle repræsentant i sin egenskab af formand for det Internationale Socialistiske

Bureau. Begge repræsenterer II Internationales totale bankerot. Begge tilslører de »sindrigt«, med erfarne journalisters hele behændighed og med marxistiske sentenser denne bankerot, deres egen fallit og overgang til bourgeoisiets side. Den ene viser os særdeles anskueligt det typiske i den tyske opportuniste, som tungt og teoretiserende groft forfalsker marxismen ved at skære det bort, der er uacceptabelt for bourgeoisiet. Den anden er typisk for den romanske – til en vis grad kan man sige: den vesteuropæiske (i betydningen vest for Tyskland hjemmehørende) – afart af den herskende opportuniste, som mere smidigt, mindre tungvendt, mere raffineret forfalsker marxismen ved hjælp af den samme hovedmetode.

Begge forvrænger i bund og grund Marx' lære om staten, såvel som hans lære om proletariatets diktatur – Vandervelde hæfter sig mest ved det første spørgsmål, Kautsky ved det andet. Begge tilslører den nære, uløselige forbindelse mellem disse to spørgsmål. Begge er de i ord revolutionære og marxister, men i praksis renegater, der gør alt for at *tage afstand* fra revolutionen. Hos ingen af dem findes skygge af det, der gennemsyrrer alle Marx' og Engels' værker, det, der i praksis udmærker socialismen til forskel fra bourgeoisiets karikatur af den, nemlig klarlæggelse af revolutionens opgaver *til forskel* fra reformopgaverne, klarlæggelse af den revolutionære taktik til forskel fra den reformistiske, klarlæggelse af proletariatets rolle *ved tilintetgørelsen* af lønslaveriets system eller ordening til forskel fra proletariatets rolle i de »store« magter, hvor proletariatet hos bourgeoisiet opnår at få en lille part i dettes imperialistiske ekstraprofit og ekstraudbytte.

Vi skal til bekræftelse af denne bedømmelse anføre nogle væsentlige betragtninger af Vandervelde.

Ligesom Kautsky citerer Vandervelde Marx og Engels med overordentlig iver. Og ligesom Kautsky citerer han hvad som helst af Marx og Engels *undtagen* det, som er helt uantageligt for bourgeoisiet, det, som skiller den revolutionære fra reformisten. Om proletariatets erobring af den politiske magt citerer han hvad som helst, da det jo allerede gennem praksis er lagt i rent parlamentariske rammer. Men om det, at Marx og Engels efter Pariserkommunens erfaringer fandt det påkrævet at sup-

plere det her og der forældede Kommunistiske Manifest med at klarlægge den sandhed, at arbejderklassen ikke simpelt hen kan tage det færdige statsmaskineri i besiddelse, at den må *sønderslå* dette maskineri – om dette *ikke så meget som et ord!* Som om de havde sammensvoret sig, forbigår såvel Vandervelde som Kautsky i fuldstændig tavshed netop den væsentligste *erfaring* fra en proletarisk revolution, netop det, der adskiller proletariatets revolution fra bourgeoisiets reformer.

Ligesom Kautsky taler Vandervelde om proletariatets diktatur for at tage afstand fra det. Kautsky klarede det ved hjælp af grove forfalskninger. Vandervelde opnår det samme mere elegant. I det pågældende afsnit, afsnit 4, om proletariatets erobring af den politiske magt, behandler han i stk. b spørgsmålet om proletariatets kollektive diktatur og »citerer« Marx og Engels (jeg gentager: han udelader netop det, der drejer sig om selve hovedsagen, *sønderslagningen* af det gamle, borgerligt-demokratiske statsmaskineri) og konkluderer:

»I... socialistiske kredse forestiller man sig sædvanligvis den sociale revolution således: En ny Kommune, denne gang sejrrig, og ikke et enkelt sted, men i den kapitalistiske verdens vigtigste centre.

En hypotese, men en hypotese, der ikke har noget usandsynligt ved sig i en tid, da det allerede er ved at blive klart, at efterkrigstiden vil bringe uhorste klasseantagonismer og sociale konvulsioner med sig i mange lande.

Men hvis Pariserkommunens fejlslag – for ikke at tale om den russiske revolutions vanskeligheder – beviser noget, så er det netop umuligheden af at gøre ende på det kapitalistiske system, før proletariatet er tilstrækkeligt forberedt på udnyttelsen af den magt, som det i kraft af omstændighederne vil kunne få i hænde« (s. 73).

Og ikke noget som helst mere om sagens kerne!

Her ser vi dem, II Internationales førere og talsmænd! I 1912 underskriver de Basel-manifestet, hvori der direkte tales om forbindelsen mellem netop den krig, der udbrød i 1914, og den proletariske revolution, de formelig *truer* med den. Men da krigen så kom, og der opstod en

revolutionær situation, begyndte disse Kautsky'er og Vandervelde'r at distancere sig fra revolutionen. Se bare: en revolution af Kommunens type er kun en hypotese, der ikke er usandsynlig! Det er ganske analogt med Kautskys ræsonnementer vedrørende sovjeternes eventuelle betydning i Europa.

Men sådan ræsonnerer enhver dannet *liberal*, der nu *uden tvivl* vil samtykke i, at en ny Kommune »ikke er usandsynlig«, at sovjetterne vil få stor betydning osv. Den proletariske revolutionære adskiller sig fra den liberale derved, at han som teoretiker analyserer netop den nye *statslige* betydning af Kommunen og sovjetterne. Vandervelde *fortier* alt det, som Marx og Engels i deres analyse af Kommunens erfaringer har gjort udførligt rede for med hensyn til dette emne.

Som praktiker, som politiker, burde en marxist gøre det klart, at kun en forræder mod socialismen nu vil kunne vige tilbage for den opgave at klarlægge nødvendigheden af en proletarisk revolution (af Kommunens type, af sovjet-type, eller måske en tredje type), forklare nødvendigheden af at forberede sig til den, at propagandere for den blandt masserne, tilbagevise de småborgerlige fordomme mod revolution osv.

Hverken Kautsky eller Vandervelde gør noget sådant, – netop fordi de selv er forrædere mod socialismen, som ønsker at bevare deres ry blandt arbejderne som socialister og marxister.

Lad os tage den teoretiske problemstilling.

Heller ikke i en demokratisk republik er staten andet end en maskine, hvormed den ene klasse undertrykker den anden. Kautsky kender denne sandhed, anerkender den og bekender sig til den, – men... han går uden om selve det fundamentale spørgsmål, nemlig hvilken klasse proletariatet, når det tilkæmper sig den proletariske stat, skal undertrykke, hvorfor og med hvilke midler.

Vandervelde kender, anerkender, bekender sig til og citerer denne grundsætning i marxismen (s. 72 i hans bog), men... han siger ikke ét ord om det (for de herrer kapitalister) »ubehagelige« emne – *undertrykkelse af udbytternes modstand!!*

Ligesom Kautsky går Vandervelde helt uden om dette »ubehagelige« emne. Deri ligger deres renegatoptræden.

Ligesom Kautsky er Vandervelde en stor mester i at er-

statte dialektik med eklekticisme. På den ene side kan man ikke komme uden om, på den anden side må man indrømme. På den ene side kan man ved stat forstå »nationen i dens helhed« (se Littrés ordbog), (76) et lærd værk, hvad man så end vil sige, – og Vandervelde, s. 87), men på den anden side kan man ved stat forstå »regering« (samme sted). Denne lærde plathed anfører Vandervelde, og billiger den, *side om side* med citater fra Marx.

Den marxistiske betydning af ordet »stat« adskiller sig fra den sædvanlige, skriver Vandervelde. I kraft heraf er »misforståelser« mulige. »Hos Marx og Engels er staten ikke en stat i bredere forstand, ikke en stat som styringsorgan, som repræsentant for samfundets almene interesser (intérêts généraux de la société). Den er staten som magt, staten som organ for autoritet, staten som redskab for én klasses herredømme over en anden« (s. 75-76 hos Vandervelde).

Om tilintetgørelse af staten taler Marx og Engels kun i denne anden betydning. »...Alt for absolutte påstande risikerer at blive upræcise. Mellem kapitalisternes stat, der bygger på en enkelt klasses herredømme alene, og den proletariske stat, hvis mål er klassernes afskaffelse, findes der mange overgangstrin« (s. 156). Der har vi Vanderveldes »metode«, som kun adskiller sig ubetydeligt fra Kautskys, og som i realiteten er identisk med den. Dialektikken benægter absolutte sandheder, idet den klarlægger modsætningernes vekslen og krisernes betydning i historien. Eklektikeren bryder sig ikke om »alt for absolutte« påstande, fordi han vil skaffe plads for sit småborgerlige, spidsborgerlige ønske om at erstatte revolutionen med »*overgangstrin*«.

At overgangstrinnet mellem den stat, der er organ for kapitalistklassens herredømme, og den stat, der er organ for proletariatets herredømme, netop er *revolutionen*, som består i, at bourgeoisiet styrtes, og i, at *dets* statsmaskine *sønderslås*, knuses, herom tier Kautsky'erne og Vandervelde'rne.

Deri ligger deres politiske renegatopræden. At bourgeoisiets diktatur må afløses af en klasses, proletariatets diktatur, at revolutionens »overgangstrin« må følges af »overgangstrin«, hvorved den proletariske stat gradvis dør bort, det tilslører Kautsky og Vandervelde og deres lige.

Deri ligger, teoretisk, filosofisk, også deres ombytning

af dialektik med eklekticisme og spidsfindigheder. Dialektikken er konkret og revolutionær, »overgangen« fra én klasses diktatur til en anden klasses er for den noget andet end den demokratiske, proletariske stats »overgang« til ikke-stat (»statens bortdøen«). Kautsky'ernes og Vandervelde'ernes eklekticisme og spidsfindigheder udtværer til glæde for bourgeoisiet alt konkret og præcist i klassekampen ved at indlægge det almene begreb »overgang«, som kan bruges til at skjule sin afsværgelse af revolutionen (og som *ni tiendedele* af vor epokes officielle *socialdemokrater* bruger dertil).

Vandervelde er som eklektiker og ræsonnør langt mere raffineret og elegant end Kautsky, for ved hjælp af *frasen*: »Overgang fra en stat i snæver forstand til en stat i videre forstand«, kan man slippe uden om hvilke som helst revolutionsspørgsmål, slippe uden om alle forskelle mellem revolution og reform, endog uden om forskellen mellem en marxist og en liberal. Hvilken dannet europæisk liberal vil nemlig »i almindelighed« bestride overgangstrin i denne »almindelige« betydning?

»Jeg er«, skriver Vandervelde, »enig med Guesde i, at det ikke er muligt at socialisere produktionen og omsætningsmidlerne uden først at have følgende to betingelser opfyldt:

1. Den nuværende stat, som er organ for én klasses herredømme over en anden, må omdannes til det, Menger kalder arbejdets folkestat, ved at proletariatet erobrer den politiske magt.

2. Staten som organ for autoritet må skilles fra staten som styringsorgan, eller – for at bruge et saint-simonistisk udtryk – regeren over mennesker må adskilles fra administrering af ting« (s. 89).

Dette sætter Vandervelde med kursiv som en særlig understregning af disse sætningers betydning. Men det er jo det rene eklektiske roderi, et totalt brud med marxismen! »Arbejdets folkestat« er jo kun en ny udgave af den gamle »frie folkestat«, som de tyske socialdemokrater skilte med i 1870'erne, og som Engels stemplede som vrøvl. (77) Udtrykket »arbejdets folkestat« er en frase, som er god nok for småborgerlige demokrater (ligesom vore venstre-socialrevolutionære) – en frase, der erstatter klassebegrebet med *klassefremmede* begreber. Vander-

velde sidestiller *proletariatets* (en enkelt *klases*) erobring af statsmagten og »folke«-staten, uden at bemærke, at resultatet bliver roderi. Hos Kautsky med hans »rene demokrati« opstår det samme roderi, den samme antirevolutionære, spidsborgerlige ignoreren af klasserevolutionens, det klassemæssige, proletariske diktatur, den (proletariske) *klassestats* opgaver.

Og videre. Regeren over mennesker vil først forsvinde og vige pladsen for forvaltning af ting, når *enhver* form for stat er døet bort. Ved at snakke om denne forholdsvis fjerne fremtid vil Vandervelde spærre og skygge for *morgendagens* opgave: at *styrte* bourgeoisie.

Denne metode er endnu en gang servilitet over for det liberale bourgeoisie. Den liberale er villig til at tale om, hvad der skal ske, når det ikke længere er nødvendigt at regere over mennesker. Hvorfor dog ikke hengive sig til så uskadelige drømmerier? Men proletariatets undertrykkelse af bourgeoisie modstand mod at lade sig ekspropriere – lad os ikke tale om det. Dér kræver bourgeoisie klasseinteresser tavshed.

Socialismen mod Staten. Det er Vanderveldes reverens for proletariatet. At gøre en sådan reverens er ikke svært, enhver »demokratisk« politiker forstår at gøre reverens for sine vælgere. Men under dække af »reverensen« indføres et antirevolutionært, antiproletarisk indhold.

Vandervelde genfortæller detaljeret efter Ostrogorskij, (78) hvor meget bedrag, vold, bestikkelse, løgn, hykleri og undertrykkelse af de fattige der skjuler sig under det moderne, borgerlige demokratis civiliserede, velfriserede, polerede ydre. Men Vandervelde drager ikke konklusionen heraf. At det borgerlige demokrati undertrykker de arbejdende og udbyttede masser, og at *det proletariske demokrati* skal *undertrykke bourgeoisie*, falder ham ikke ind. Kautsky og Vandervelde er døde for den slags. Det bourgeoisie, som disse småborgerlige forrædere mod marxismen bukkes og skraber for, har klasseinteresser, som kræver, at man går uden om dette spørgsmål, fortier det eller ligefrem bestrider nødvendigheden af en sådan undertrykkelse.

Spidsborgerlig eklekticisme kontra marxisme, spidsfindigheder kontra dialektik, spidsborgerlig reformisme kontra proletarisk revolution, det var, hvad titlen på Vanderveldes bog burde have været.

Trykt første gang på tysk 1920 i
»Der I Kongress
der Kommunistischen Internationale,
Protokoll«. Petrograd.
Trykt på russisk første gang 1921
i »Kommunistisk Internationales
Første Kongres. Protokoller«. Petrograd.

Kommunistisk internationales første kongres 2.-6. marts 1919

Tale ved kongressens åbning 2. marts

På Ruslands kommunistiske partis og dets centralkomité's vegne erklærer jeg hermed den første internationale kommunistiske kongres for åbnet. Tillad mig allerførst at bede de tilstedeværende rejse sig og ære mindet om Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg, to af III Internationales fineste repræsentanter. (*Alle rejser sig.*)

Kammerater. Vor kongres har vidtrækkende, verdenshistorisk betydning. Den beviser, at alle det borgerlige samfunds illusioner har lidt skibbrud. For ikke kun i Rusland, men også i de mest udviklede kapitalistiske lande i Europa, for eksempel i Tyskland, er borgerkrigen blevet en realitet.

Bourgeoisiet er grebet af en vanvittig angst for proletariatets voksende bevægelse. Dette er forståeligt, når vi tager i betragtning, at begivenhedsforløbet efter den imperialistiske krig uundgåeligt fremmer proletariatets revolutionære bevægelse, at den internationale verdensrevolution er ved at begynde og overalt tager til i styrke.

Folket er ved at indse storheden og betydningen af den kamp, som udspiller sig nu. Hvad der er brug for, er at finde den praktiske form, som sætter proletariatet i stand til at virkeliggøre dets herredømme. Denne form er sovjetsystemet, rådssystemet, med proletarisk diktatur. Proletariatets diktatur! – Indtil for ganske nylig var disse ord latin for masserne. I kraft af, at rådssystemet har bredt sig ud over hele verden, er denne latin blevet oversat til alle moderne sprog. Arbejdermasserne har fundet frem til diktaturets praktiske form. Det er blevet til at forstå for de brede arbejdermasser, takket være sovjetmagten i Rusland, takket være Spartakus-folkene i Tysk-

land (1) og lignende organisationer i andre lande, f.eks. Shop Stewards Committees i England. (2) Dette viser altsammen, at det proletariske diktators revolutionære form er fundet, og at proletariatet nu er i stand til at bruge sit herredømme praktisk.

Kammerater. Efter begivenhederne i Rusland og efter januar-kampene i Tyskland, tror jeg især det er vigtigt at konstatere, at også i andre lande er proletariatets nyeste bevægelsesform ved at slå igennem og opnå herredømmet. I dag læste jeg for eksempel et telegram i en antisocialistisk avis om, at den engelske regering har modtaget en deputation fra Birminghams arbejdsråd og udtrykt vilje til at anerkende rådene som økonomiske organer. (3) Rådssystemet har ikke alene sejret i det efterblevne Rusland, men tillige i det mest udviklede land i Europa, nemlig Tyskland, og i kapitalismens ældste land, nemlig England.

Nok bliver bourgeoisiet ved med at rase, nok dræber det stadig tusinder af arbejdere, men sejren er vor, den kommunistiske verdensrevolutions sejr er sikker.

Kammerater. På Ruslands kommunistiske partis og centralkomiteens vegne byder jeg jer hjertelig velkommen og foreslår, at vi nu går over til valg af præsidium. Jeg anmoder om forslag til præsidiemedlemmer.

Teser og beretning om borgerligt demokrati og proletarisk diktatur 4. marts

1. Væksten i proletariatets revolutionære bevægelse verden over har fremkaldt febrilske anstrengelser hos bourgeoisiet og dets agenter i arbejderorganisationerne for at finde ideologiske og politiske argumenter til forsvar af udbytternes herredømme. Et af de argumenter, der fremsættes med særligt eftertryk, er fordømmelsen af diktatur og forsvaret af demokrati. At dette argument, som er gentaget på tusinder af måder i den kapitalistiske presse og på den gule Internationales Bernkonference (4) i februar 1919, er forløjet og hyklerisk, fremgår klart for alle, som ikke vil forråde socialismens grundprincipper.

2. Først og fremmest opererer dette argument med begreberne »demokrati slet og ret« og »diktatur slet og ret« uden at spørge om, hvilken klasse der er tale om. At rejse

spørgsmålet på den måde, som om det står uden for eller over klasserne og omfatter hele folket, er en direkte hån mod socialismens grundlæggende lære, nemlig læren om klassekampen, som i ord anerkendes, men i gerning glemmes af de socialister, der er løbet over til bourgeoisiet. For »demokrati slet og ret« findes ikke i noget civiliseret kapitalistisk land; der findes kun borgerligt demokrati. Og det drejer sig ikke om »diktatur slet og ret«, men om den undertrykte classes, dvs. proletariatets diktatur over undertrykkerne og udbytterne, dvs. bourgeoisiet, for at knuse den modstand, udbytterne gør i kampen for at bevare deres herredømme.

3. Historien lærer os, at ikke én undertrykt klasse nogen sinde er kommet til magten og ej heller kunne komme det uden at gennemgå en periode med diktatur, dvs. erobre den politiske magt og med vold undertrykke den til det yderste desperate og til det yderste rasende modstand, udbytterne altid har gjort uden at vige tilbage for nogen forbrydelse. Bourgeoisiet, hvis herredømme nu forsvares af socialister, der går imod »diktatur slet og ret« og lovsynger »demokrati slet og ret«, vandt magten i de fremskredne lande for en pris af flere opstande, borgerkrige og voldelig undertrykkelse af konger, feudalherrer og slaveholdere og disses forsøg på at generobre magten. Disse borgerlige revolutioners og dette borgerlige diktators klassekarakter har socialister verden over tusinder og millioner af gange forklaret folket i bøger, pjecer, kongresresolutioner og agitationstaler. Det aktuelle forsvar af borgerligt demokrati, der foregår under foregivende af, at det repræsenterer »demokratiet slet og ret«, og den aktuelle hyl og skriften mod proletariatets diktatur under foregivende af, at det repræsenterer »diktaturet slet og ret«, er derfor et direkte forræderi mod socialismen. Det er en faktisk overgang på bourgeoisiets side, en afvisning af proletariatets ret til sin egen proletariske revolution og et forsvar af borgerlig reformisme netop på et tidspunkt, hvor borgerlig reformisme har lidt skibbrud overalt i verden, og hvor krigen har skabt en revolutionær situation.

4. Når socialister har redegjort for den borgerlige civilisations, det borgerlige demokratis og den borgerlige parlamentarismes klassekarakter, har de alle udtrykt den tanke, som med størst præcision formuleredes af

Marx og Engels, nemlig at selv den mest demokratiske republik ikke er andet end en maskine, hvormed bourgeoisie undertrykker arbejderklassen og en håndfuld kapitalister de arbejdende masser. (5) Hver og én af de revolutionære, hver og én af de marxister, som i dag råber op mod diktatur og lovsynger demokrati, har engang svoret og bedyret over for arbejderne, at han anerkender denne fundamentale sandhed i socialismen. Men nu, da det revolutionære proletariat er i gæring og bevægelse for at knuse denne undertrykkelsesmaskine og tilkæmpe sig et proletarisk diktatur, udlægger disse forrædere mod socialismen det, som om bourgeoisie har skænket den arbejdende befolkning »et rent demokrati«, som om bourgeoisie afstår fra at gøre modstand og er rede til at bøje sig for de arbejdendes flertal, som om der overhovedet aldrig har eksisteret noget statsmaskineri, hvormed kapitalen undertrykker lønarbejdet i en demokratisk republik.

5. Pariserkommunen, som i ord æres af alle, der vil gå for at være socialister, fordi de véd, at arbejdermasserne nærer varm og oprigtig sympati for den, har givet et særdeles anskueligt eksempel på den betingede og begrænsede værdi af borgerlig parlamentarisme og borgerligt demokrati – institutioner, der i høj grad er progressive sammenlignet med middelalderen, men som uundgåeligt vil kræve en radikal forandring i den proletariske revolutions tidsalder. Netop Marx, der om nogen skattede Kommunens historiske betydning, peger i sin analyse på det borgerlige demokratis og den borgerlige parlamentarismes udbytterkarakter, når de undertrykte klasser får ret til én gang med flere års mellemrum at afgøre, hvilken repræsentant for de besiddende klasser der skal »ud- og undertrykke« (ver- und zertreten) folket i parlamentet. (6) Netop nu, da rådsbevægelsen har grebet den ganske verden og for alles øjne fortsætter Kommunens sag, glemmer forræderne mod socialismen den konkrete erfaring og den konkrete lære af Pariserkommunen og gentager det borgerlige nonsens om »demokrati slet og ret«. Kommunen var ikke en parlamentarisk institution.

6. Kommunens betydning liggere videre i, at den gjorde forsøg på at knuse og til bunds ødelægge det borgerlige statsapparat, hele embedsmands-, rets-, militær- og politivæsenet, og erstatte det med arbejdernes selvsty-

rende masseorganisation, som ikke kendte til opdeling i lovgivende og udøvende magt. Alle nutidige borgerlig-demokratiske republikker, også den tyske, som forræderne mod socialismen sandhedsforagtende kalder proletarisk, har bevaret dette statsapparat. Således bekræftes det atter og atter, at råbene til forsvar af »demokrati slet og ret« reelt er et forsvar for bourgeoisie og dets udbytterprivilegier.

7. Som eksempel på »det rene demokratis« krav kan vi tage »forsamlingsfriheden«. Enhver bevidst arbejder, der ikke har brudt med sin klasse, forstår straks, at det ville være absurd at love udbytterne forsamlingsfrihed i en periode og i en situation, hvor udbytterne gør modstand mod at blive styrtet og slås for at bevare deres privilegier. Da bourgeoisie var revolutionært, gav det hverken i England 1649 eller i Frankrig 1793 forsamlingsfrihed til monarkisterne og adelsmændene, som havde tilkaldt fremmede tropper og »forsamlet« sig for at organisere genrejsningsforsøg. Hvis det nuværende bourgeoisie, der for længst er blevet reaktionært, forlanger af proletariatet, at det uanset hvilken modstand kapitalisterne iværksætter for at undgå ekspropriation, forlods skal garantere udbytterne »forsamlingsfrihed«, da vil arbejderne kun have spot tilovers for bourgeoisie's hyckleri.

På den anden side véd arbejderne udmærket, at »forsamlingsfrihed« selv i den mest demokratiske borgerlige republik er en tom frase, fordi de rige disponerer over alle de bedste offentlige og private bygninger og desuden har fritid nok til at holde møder, ligesom de nyder det borgerlige magtapparats beskyttelse. Proletarerne i by og på land og småbønderne, dvs. det overvældende flertal af befolkningen, har hverken det ene, det andet eller det tredje. Så længe det forholder sig sådan, er »lighed«, dvs. »rent demokrati« det samme som bedrag. For at erobre virkelig lighed, for i praksis at virkeliggøre et demokrati for de arbejdende, må man først fratage udbytterne samtlige offentlige bygninger og luksuøse privathuse, give den arbejdende befolkning fritid og sørge for, at dens forsamlingsfrihed beskyttes af bevæbnede arbejdere og ikke af små hertuger eller kapitalistofficerer med et kompagni af forkuede soldater.

Kun efter en sådan forandring kan der tales om forsamlingsfrihed og lighed uden at gøre grin med arbejderne,

alle de arbejdende og de fattige. Og denne forandring kan ikke gennemføres af andre end de arbejdendes fortrop, proletariatet, der styrter udbytterne og bourgeoisiet.

8. »Trykkefrihed« er ligeledes en af »det rene demokratis« hovedparoler. Også her véd arbejderne – og socialister verden over har millioner af gange erkendt – at denne frihed er et bedrag, så længe de bedste trykkerier og de største papirlagre er i kapitalisternes hånd, så længe kapitalens magt over pressen består, en magt som overalt i verden fremtræder med des større tydelighed, skarphed og kynisme, jo mere udviklet demokratiet og det republikanske system er, som for eksempel i Amerika. Skal der erobres virkelig lighed og virkeligt demokrati for de arbejdende, for arbejderne og bønderne, må kapitalen fratages sin mulighed for at hyre skribenter, købe forlag og bestikke aviser, og hertil er det nødvendigt at bryde kapitalens åg, at styrte udbytterne og nedkæmpe deres modstand. »Frihed« har for kapitalisterne altid været de riges frihed til at berige sig og arbejdernes frihed til at dø af sult. Trykkefrihed er for de rige frihed til at bestikke pressen, frihed til at bruge rigdommen til fabrikation og forfalskning af den såkaldte offentlige mening. »Det rene demokratis« forsvarere viser sig i praksis at være forsvarere af det mest beskudte og korrupte system, som giver rigmænd magten over massemedierne. De viser sig at være folkebedragere, som med plausible, kønne og helt igennem falske ord afleder folket fra den konkrete historiske opgave at befri pressen for dens slavebinding til kapitalen. Virkelig frihed og lighed kommer med den orden, som kommunisterne er ved at skabe, og som ikke giver mulighed for at berige sig på andres bekostning, ikke giver objektiv mulighed for, hverken direkte eller indirekte, at underkaste pressen pengemagten, ikke bliver en hindring for, at enhver arbejdende (eller grupper af arbejdende, uanset størrelse) har og også realiserer lige ret til at bruge samfundets trykkerier og samfundets papir.

9. Det 19. og 20. århundredes historie har endnu før krigen vist os, hvad det noksom bekendte »rene demokrati« under kapitalismen går ud på. Marxisterne har altid sagt, at jo mere udviklet og »renere« et demokrati er, des mere afslørende, skånselsløs og skarp bliver klassekampen, des »renere« fremtræder kapitalens og det borgerlige diktators åg. Dreyfus-sagen i det republikanske

Frankrig, den blodige fremfærd som lejesvende, bevæbnet af kapitalisterne, udøvede mod strejkende i den frie og demokratiske republik Amerika – disse og tusinder af lignende kendsgerninger viser os den sandhed, som bourgeoisiet omhyggeligt søger at skjule, nemlig at selv i de mest demokratiske republikker råder bourgeoisiets terror og diktatur, som slår åbent igennem, hver gang udbytterne mærker, at kapitalens magt begynder at vakle.

10. Den imperialistiske krig 1914-1918 afslørede definitivt, selv for efterblevne arbejdere, hvad der er det borgerlige demokratis sande natur, nemlig at det selv i de frieste republikker er bourgeoisiets diktatur. For at den tyske eller den engelske millionær- eller milliardærgruppe kunne berige sig, blev millioner og atter millioner slået ihjel og bourgeoisiets militærdiktatur indført selv i de frieste republikker. Dette militærdiktatur opretholdes i Entente-landene også efter Tysklands nederlag. Netop krigen har fremfor noget lukket arbejdernes øjne op, fået den falske facade af det borgerlige demokrati og vist folket hele den afgrund af spekulation og berigelse, som opstod under og på grund af krigen. Bourgeoisiet førte denne krig i »frihedens og lighedens« navn. I »frihedens og lighedens navn« opnåede våbenleverandørerne uhørte profitter. Ingen som helst anstrengelser fra den gule Bern-Internationales side kan hindre masserne i at se den borgerlige friheds, den borgerlige ligheds og det borgerlige demokratis natur, som er blevet definitivt afsløret.

11. I Tyskland, det mest udviklede kapitalistiske land på Europas kontinent, har de allerførste måneder med republikansk frihed efter det imperialistiske Tysklands nederlag vist de tyske arbejdere og hele verden, hvad en borgerlig demokratisk republiks virkelige klassevæsen består i. Mordet på Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg er en begivenhed af verdenshistorisk betydning, ikke kun fordi nogle af den virkeligt proletariske, Kommunistiske Internationales fineste folk og ledere har mistet livet, men også fordi en fremskreden – man kan uden overdrivelse sige: en i verdensmålestok fremskreden – europæisk stat definitivt har afsløret sit klassevæsen. Hvis mennesker, der er arresteret, dvs. sat under statens bevogtning, ustraffet kan myrdes af officerer og kapitalister, og dét under en regering af socialpatrioter, da er den demokratiske republik, hvor noget sådant kan lade

sig gøre, bourgeoisiets diktatur. Folk, der udtrykker indignation over mordet på Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg, men som ikke fatter denne sandhed, afslører hermed blot deres enfold eller deres hykleri. »Frihed« i en af verdens mest frie og fremskredne republikker, den tyske republik, er frihed til ustraffet at myrde proletariatets fængslede ledere. Og anderledes kan det ikke være, så længe kapitalismen består, for demokratiets udvikling vil ikke sløve, men skærpe klassekampen, som i kraft af alle krigens følger, virkninger og indflydelse har nået kogepunktet.

Over hele den civiliserede verden udsættes bolsjevikker nu for udvisning, forfølgelse og fængsling, for eksempel i Svejts, en af de frieste borgerlige republikker, og i Amerika, hvor der iværksættes pogromer mod bolsjevikkerne, osv. Ud fra synspunktet »demokrati slet og ret« eller »rent demokrati« er det direkte latterligt, at fremskredne, civiliserede og demokratiske lande, der er bevæbnet til tænderne, frygter tilstedeværelsen af et par sne-se personer fra det efterblevne, sultne og forarmede Rusland, som i de borgerlige avisers millionoplæg kaldes for barbarisk, forbryderisk osv. Det er klart, at en samfundstilstand, der kan afføde en så skrigende modsigelse, i gerning er bourgeoisiets diktatur.

12. Under denne tingenes tilstand er proletariatets diktatur ikke blot et fuldkommen berettiget middel til at styrte udbytternes magt og nedkæmpe deres modstand. Det er tilmed absolut nødvendigt for hele massen af arbejdende som deres eneste forsvarsmiddel mod bourgeoisiets diktatur, der fremkaldte krigen og forbereder nye krige.

Det vigtigste, som socialister ikke forstår, og som viser deres teoretiske nærsynethed, holder dem fanget i borgerlige vaneforestillinger og får dem til at begå politisk forræderi mod proletariatet, er, at der i et kapitalistisk samfund ikke kan findes nogen middevej mellem bourgeoisiets diktatur og proletariatets diktatur, når klassekampen, som er dette samfunds grundlag, undergår bare den mindste skærpelse i alvorlig retning. Enhver drøm om en eller anden tredje vej er småborgerens reaktionære jammerklage. Det beviser både erfaringerne fra det borgerlige demokratis og arbejderbevægelsens mere end hundredårige udvikling i alle de fremskredne lande

og det seneste femårs erfaringer i særdeleshed. Det siger også hele den politiske økonomi som videnskab og marxismens hele indhold, der klarlægger den økonomiske uundgåelighed af bourgeoisiets diktatur under enhver vareøkonomi, et diktatur som ikke kan afskaffes af andre end den klasse, der udvikles, forøges, sammensvejses og forstærkes af kapitalismens egen udvikling, dvs. proletarernes klasse.

13. Socialisternes næste teoretiske og politiske fejl er deres manglende forståelse af, at demokratiets former lige siden dets første spirer i oldtiden uundgåeligt har skiftet i årtusindernes forløb, efterhånden som den ene herskende klasse afløste den anden. I det antikke Grækenlands republikker, i middelalderens byer og i de fremskredne kapitalistiske lande opviser demokratiet forskellige former og forskellig grad af anvendelse. Det ville være den største dumhed at tro, at den mest dybtgående revolution i menneskehedens historie, hvor magten for første gang i verden overgår fra udbytternes mindretal til de udbyttedes flertal, kan gennemføres inden for det gamle, borgerlige, parlamentariske demokratis rammer og ske uden de skrappeste brud, uden indførelsen af nye former for demokrati og nye institutioner, som materialiserer de nye vilkår for dets anvendelse, osv.

14. Proletariatets diktatur har det til fælles med andre klassers diktatur, at det ligesom ethvert andet diktatur er fremkaldt af nødvendigheden af med vold at undertrykke modstanden fra den klasse, der er ved at miste sit politiske herredømme. Den afgørende forskel på proletariatets diktatur og andre klassers diktatur – godsejernes i middelalderen og bourgeoisiets i de civiliserede kapitalistiske lande – består i, at godsejernes og bourgeoisiets diktatur var voldelig undertrykkelse af modstanden fra det gigantiske folkeflertal, nemlig den arbejdende befolkning. Proletariatets diktatur er derimod voldelig undertrykkelse af modstanden fra udbytterne, dvs. det forsvindende mindretal af befolkningen, godsejerne og kapitalisterne.

Det følger heraf, at proletariatets diktatur på sin side uundgåeligt må medføre ikke bare en forandring af demokratiets former og institutioner i almindelighed, men netop en sådan forandring, der udvider de af kapitalismen undertrykte arbejdende klassers faktiske brug

af demokratiet i et omfang, verden ikke før har oplevet.

Og den form for proletariats diktatur, som allerede er udviklet, dvs. sovjetmagt i Rusland, Räte-System (7) i Tyskland, Shop Stewards Committees og lignende rådsinstitutioner i andre lande, indebærer og realiserer netop en faktisk mulighed for de arbejdende klasser, dvs. det altovervældende flertal af befolkningen, – en faktisk mulighed for at udnytte de demokratiske rettigheder og friheder som ingen sinde før, end ikke tilnærmelsesvist i selv de bedste og mest demokratiske borgerlige republikker.

Sovjetmagts væsen består i, at det faste og eneste grundlag for hele statsmagten og hele statsapparatet netop er en masseorganisation af de klasser, som var undertrykt af kapitalismen, dvs. arbejderne og halvproletarerne (bønder, der ikke udbytter fremmed arbejdskraft og som bestandigt må sælge i det mindste en del af deres egen arbejdskraft). Netop de folkemasser, som selv i de mest demokratiske borgerlige republikker nok er lige for loven, men som i praksis gennem tusinder af manøvrer og kneb er afskåret fra at deltage i det politiske liv og udnytte de demokratiske rettigheder og friheder, drages nu med ind i en vedvarende, nødvendig og tilmed afgørende deltagelse i den demokratiske administration af staten.

15. Den lighed mellem borgerne uanset køn, religion, race og nationalitet, som det borgerlige demokrati altid og overalt har lovet, men aldrig gennemført og heller ikke kunne gennemføre på grund af kapitalismens herredømme, virkeliggør sovjetmagten, eller proletariats diktatur, straks og til fulde; noget sådant kan kun lade sig gøre gennem arbejdermagt, for arbejderne har ikke interesse i privateje af produktionsmidlerne eller i kamp om deres fordeling og omfordeling.

16. Det gamle, dvs. borgerlige demokrati og parlamentarismen var indrettet sådan, at netop de arbejdende masser stod længst borte fra statens administration. Sovjetmagten, dvs. proletariats diktatur er derimod opbygget sådan, at de arbejdende masser kommer tæt på administrationsapparatet. Samme formål har sammenlægningen af den lovgivende og den udøvende magt under den sovjetiske statsorganisation og afskaffelsen af de territoriale valgkredse til fordel for valg i produktionsenheder: værker og fabrikker.

17. Ikke blot under monarkiet var hæren et undertrykkelsesapparat. Det vedblev den at være i samtlige borgerlige republikker, selv de mest demokratiske. Alene sovjetmagten, som netop er de af kapitalismen førhen undertrykte klassers permanente statsorganisation, har været i stand til at afskaffe hærens underordning under en borgerlig kommando og virkelig gøre proletariats og hæren til ét, virkeligt bevæbne proletariats og afvæbne bourgeoisiet, uden hvilket socialismens sejr ikke er mulig.

18. Statens organisering som sovjetter passer til proletariats ledende rolle som den klasse, som kapitalismen har koncentreret og oplyst mest. Erfaringerne fra alle undertrykte klassers revolutioner og bevægelser og fra den socialistiske verdensbevægelse lærer os, at det alene er proletariats, som er i stand til at forene og lede de spredte og efterblevne befolkningslag af undertrykte og udbyttede.

19. Kun statens organisering som sovjetter er i stand til på én gang at knuse og definitivt afskaffe det gamle, dvs. borgerlige embedsmands- og dommerapparat, som oprettholdes og uvægerlig vil blive opretholdt under kapitalismen i selv de mest demokratiske republikker, hvor det i praksis har været den største hindring for at gennemføre demokrati for arbejderne og den arbejdende befolkning. Pariserkommunen tog det første verdenshistoriske skridt på denne vej, sovjetmagten det andet.

20. At afskaffe statsmagten er det mål, alle socialister har sat sig, herunder og i første række Marx. Uden en virkeliggørelse af dette mål er sandt demokrati, dvs. lighed og frihed, uigennemførligt. Men dette mål nås reelt kun gennem et sovjetisk, eller proletarisk, demokrati, som ved at inddrage det arbejdende folks masseorganisationer og i en vedvarende og nødvendig deltagelse i statens administration øjeblikkeligt begynder at forberede enhver, ligegyldig hvilken slags stats fuldstændige bortdøen.

21. Den totale bankerot, som socialisterne i Bern har oplevet og deres totalt manglende forståelse af det nye, dvs. proletariske demokrati, fremgår i særdeleshed af følgende. Den 10. februar 1919 erklærede Branting den gule Internationales internationale konference i Bern for afsluttet. Den 11. februar 1919 offentliggjordes i Berlin en

henvendelse til proletariatet fra de »uafhængiges« parti (8) i Die Freiheit, (9) et blad som står den gule Internationale nær. I denne henvendelse erkendes Scheidemann-regeringens borgerlige karakter, og den kritiseres for sit ønske om at afskaffe rådene, som her kaldes Träger und Schützer der Revolution – revolutionens bærer og beskytter – og opfordres til at legalisere rådene, tildele dem statslige beføjelser og give dem ret til at suspendere Nationalforsamlingens vedtagelser, som derpå sendes ud til folkeafstemning.

Dette forslag indebærer et totalt ideologisk skibbrud for de teoretikere, som har forsvaret demokratiet, men ikke begrebet dets borgerlige karakter. Det komiske forsøg på at samordne rådssystemet, dvs. proletariatets diktatur, med Nationalforsamlingen, dvs. bourgeoisiets diktatur, afslører til fulde både de gule socialisters og socialdemokraters åndelige armod og deres småborgerlige, reaktionære politiske væsen og forskræmte indrømmelser til den uimodståelig voksende styrke i det nye, proletariske demokrati.

22. Flertallet af den gule Bern-Internationale handlede rigtigt ud fra et classesynspunkt, da det fordømte bolsjevismen, selv om det af frygt for arbejdermasserne ikke formelt vovede at vedtage en resolution herom. Netop dette flertal optrådte helt solidarisk med de russiske mensjevikker og socialrevolutionære og Scheidemann'erne i Tyskland. De russiske mensjevikker og socialrevolutionære klager over at blive forfulgt af bolsjevikkerne, men prøver på at skjule den kendsgerning, at disse forfølgelser er fremkaldt af mensjevikernes og de socialrevolutionæres deltagelse i borgerkrigen på bourgeoisiets side mod proletariatet. På præcis samme måde har Scheidemann'erne og deres parti givet bevis på, at de tilsvarende har deltaget i borgerkrigen på bourgeoisiets side mod arbejderne.

Derfor er det helt naturligt, at et flertal af den gule Bern-Internationale udtalte sig imod bolsjevikkerne. Heri lå ikke et forsvar af »det rene demokrati«, men et selvforvar, fordi de véd og mærker, at de i borgerkrigen har stillet sig på bourgeoisiets side mod proletariatet.

Det er grunden til, at man fra et classesynspunkt så afgjort må betegne flertalsbeslutningen i den gule Bern-Internationale som rigtig. Proletariatet skal se sandheden

lige i øjnene uden at frygte den og drage alle de deraf følgende politiske konklusioner.

Kammerater. Lad mig knytte et par supplerende bemærkninger til de sidste to punkter. Jeg regner med, at de kammerater, som her skal aflægge beretning om Bern-konferencen, vil give os en mere udførlig redegørelse for den.

Under hele Bern-konferencen blev der ikke sagt et eneste ord om sovjetmagtens betydning. I snart to år har vi debatteret dette spørgsmål i Rusland. Allerede på partiets konference i april 1917 rejste vi problemet teoretisk og politisk: hvad er sovjetmagt, hvad er dens indhold, og hvori består dens historiske betydning? I næsten to år har vi diskuteret dette spørgsmål, og vort partis kongres vedtog en resolution herom. (10)

Berlinerbladet Freiheit bragte den 11. februar et opråb til det tyske proletariat, underskrevet ikke alene af de tyske uafhængige socialdemokraters førere, men tillige af samtlige medlemmer af de uafhængiges fraktion i Nationalforsamlingen. I august 1918 skrev Kautsky, disse uafhængiges største teoretiker, i sin pjece Proletariatets Diktatur, at han var tilhænger af demokrati og rådsorganer, men at rådene kun skulle have økonomisk betydning og aldeles ikke anerkendes som organisationer med statslige beføjelser. Kautsky gentager dette i Freiheit af 11. november og 12. januar. Den 9. februar kommer en artikel af Rudolf Hilferding, der også betragtes som en af II Internationales mest betydelige teoretikere. Han foreslår, at rådssystemet juridisk, via lovgivningen, kobles sammen med Nationalforsamlingen. Dette var den 9. februar. Den 11. vedtages hans forslag af de uafhængiges parti i sin helhed og offentliggøres i form af et opråb.

Til trods for, at Nationalforsamlingen allerede eksisterer, oven i købet efter at »det rene demokrati« er blevet en realitet, og efter at de uafhængige socialdemokraters mest betydelige teoretikere har erklæret, at rådsorganerne ikke skal have statslige beføjelser, trods alt dette – atter vaklen! Det beviser, at disse herrer virkelig intet har fattet af den nye bevægelse og de betingelser, den kæmper under. Men de beviser også noget andet, nemlig at der må være betingelser og årsager, som har fremkaldt denne vaklen! Når man efter alle disse begivenheder, efter denne snart to år gamle sejrige revolution i Rusland

foreslår os resolutioner som dem, der vedtoges på Bern-konferencen, hvori der intet siges om sovjetterne og deres betydning, og hvor ikke en eneste delegeret mælede så meget som et ord herom fra talerstolen, kan vi med fuld ret hævde, at alle disse herrer som socialister og teoretikere for os er døde.

Men fra et praktisk, politisk standpunkt, kammerater, har vi her et bevis på, at der foregår et stort skred blandt masserne, når disse uafhængige, som før var teoretisk og principielt imod disse statslige organisationer, pludselig foreslår noget så tåbeligt som en »fredelig« sammenkobling af Nationalforsamlingen og rådssystemet, dvs. af bourgeoisiets diktatur og proletariats diktatur. Vi ser, hvordan de alle har spillet fallit i socialistisk og teoretisk henseende, og hvilket kolossalt omsving der foregår i massernes holdning. Det tyske proletariats efterblevne masser er på vej over til os, de har allerede meldt sig! Betydningen af de tyske socialdemokraters uafhængige parti, den bedste del af Bern-konferencen, er således lig nul fra et teoretisk og socialistisk synspunkt. Og dog har det stadig en vis betydning, som består i, at disse vaklende elementer for os genspejler stemningen i proletariats efterblevne dele. Efter min overbevisning er det heri, man finder denne konferences særdeles store historiske betydning. Noget lignende så vi under vor revolution. Vore mensjevikker har tilbagelagt næsten præcist samme udviklingsvej som de uafhængiges teoretikere i Tyskland. Da de startede med at have flertal i sovjetterne, gik de også ind for dem. Dengang hørte man kun »Leve sovjetterne!«, »For sovjetterne!«, »Sovjetterne er revolutionært demokrati!«. Men da vi bolsjevikker opnåede flertal i sovjetterne, fik piben en anden lyd. Nu hed det sig, at sovjetterne ikke kunne eksistere side om side med den Konstituerende Forsamling; og mensjevik-teoretikerne fremsatte næsten det samme forslag, nemlig at sammenkoble sovjetsystemet og den Konstituerende Forsamling og indlemme dem i statsorganisationen. Her afsløres det nok en gang, at den proletariske revolutions almene forløb er ens verden over. Først oprettes rådene spontant, derefter breder de sig og udvikles og videre opstår det spørgsmål i praksis: råd eller nationalforsamling, eller Konstituerende Forsamling, eller borgerlig parlamentarisme; derpå følger den mest fuldkomne for-

virring blandt lederne, og sluttelig den proletariske revolution. Jeg mener dog, at vi efter næsten to års revolution ikke må stille spørgsmålet således, men skal træffe konkrete beslutninger, eftersom rådssystemets udbredelse for os og for de fleste vesteuropæiske lande i særdeleshed er en opgave af største vigtighed.

Lad mig her anføre blot en enkelt af mensjevikkernes resolutioner. Jeg havde bedt kammerat Obolenskij oversætte den til tysk. Han lovede at gøre det, men desværre er han her ikke. Jeg skal prøve at gengive den efter hukkommelsen, da jeg ikke har resolutionens fulde ordlyd på mig.

En udlænding, som ikke har hørt noget om bolsjevismen, må have ret svært ved at danne sig sin egen opfattelse om vore stridsspørgsmål. Alt hvad bolsjevikkerne hævder, bestrides af mensjevikkerne og omvendt. I kampens hede kan det selvfølgelig ikke være anderledes, men netop derfor er det ganske vigtigt, at mensjevikpartiets sidste konference i december 1918 vedtog en lang og udførlig resolution, som offentliggjordes i fuld ordlyd i det mensjevikiske Gaseta Petjatnikov. (11) I denne resolution udlægger mensjevikkerne selv i korthed klassekampens og borgerkrigens historie. Det hedder i resolutionen, at de fordømmer de grupper i partiet, som har allieret sig med de besiddende klasser i Ural, sydpå, på Krim og i Grusien – og alle disse områder remses op. De grupper i det mensjevikiske parti, som er gået i forbund med de besiddende klasser mod sovjetmagten, fordømmes nu i resolutionen, og i sidste punkt fordømmes også dem, der er gået over til kommunisterne. Heraf følger: mensjevikkerne har været tvunget til at indrømme, at der ikke er enhed i deres parti, og at de enten står på bourgeoisiets side eller på proletariats side. Hovedparten af mensjevikkerne er gået over på bourgeoisiets side og under borgerkrigen har de kæmpet mod os. Vi forfølger selvsagt mensjevikkerne, vi skyder dem tilmed, når de i krigen mod os slås mod vor Røde Hær og skyder vore røde befalingsmænd. Bourgeoisiets krig har vi besvaret med proletariats krig – anden udvej findes ikke. Fra et politisk synspunkt er alt dette altså kun mensjevikisk hykleri. Historisk set er det uforståeligt, hvordan folk, som officielt ikke er erklæret gale, efter pålæg fra mensjevikker og socialrevolutionære, på Bern-konferencen kunne snakke

om, at bolsjevikkerne bekrigede dem, men fortie deres egen kamp i forbund med bourgeoisiet mod proletariatet.

Alle angriber de os med forbitrelse, fordi vi forfølger dem. Det er sandt. Men de siger ikke et eneste lille ord om, hvordan de selv deltager i borgerkrigen! Jeg tror, jeg må overlade resolutionens fulde ordlyd til protokollen og bede de udenlandske kammerater være opmærksomme på denne resolution, da den er et historisk dokument, hvori spørgsmålet rejses rigtigt, og den giver det bedst tænkelige materiale til bedømmelse af de »socialistiske« retningers indbyrdes strid i Rusland. Mellem proletariatet og bourgeoisiet findes en klasse af mennesker, som hælder snart til den ene, snart til den anden side; sådan har det været altid og i alle revolutioner, og det er absolut utænkeligt, at der i et kapitalistisk samfund, hvor proletariatet og bourgeoisiet danner to fjendtlige lejre, ikke skulle være mellemlag. Eksistensen af disse vaklende elementer er historisk set uundgåelig, og sådanne elementer, der ikke selv aner, hvis side de vil kæmpe på i morgen, vil desværre findes ret længe endnu.

Jeg vil gerne stille et praktisk forslag, som går ud på, at vi vedtager en resolution, hvori tre punkter skal fremhæves specielt.

For det første: En af de vigtigste opgaver for de vesteuropæiske lande består i at forklare masserne betydningen, vigtigheden og nødvendigheden af et rådssystem. Omkring dette spørgsmål forekommer stadig en vis uklarhed. Selv om Kautsky og Hilferding nok har spillet fallit som teoretikere, viser deres seneste artikler i Freiheit alligevel, at de udlægger stemningen i det tyske proletariats efterblevne dele rigtigt. Her i landet skete det samme. I den russiske revolutions første otte måneder diskuterede man livligt spørgsmålet om sovjetorganisationen, men arbejderne fik ikke rede på, hvad det nye system bestod i, og om man af sovjetterne kunne skabe et statsligt apparat. I vor revolution har vi ikke fulgt en teoretisk, men en praktisk vej. Tidligere havde vi for eksempel ikke rejst spørgsmålet om den Konstituerende Forsamling teoretisk, og vi havde intet sagt om, at vi ikke anerkendte den. Først senere, da sovjetterne bredte sig ud over hele landet og erobrede den politiske magt, først da besluttede vi at opløse den Konstituerende Forsamling. Nu ser vi, at spørgsmålet rejses langt skarpere i Un-

garn og Svejts. (12) På den ene side er dette meget udmærket. Det giver os en sikker overbevisning om, at revolutionen i de vesteuropæiske stater bevæger sig hurtigere fremad og bringer os store sejre. På den anden side skjuler der sig heri en vis fare, nemlig at kampen vil forløbe i et så stormende tempo, at arbejdermassernes bevidsthed ikke kan holde trit med udviklingen. Rådssystemets betydning er stadig væk uklart for de store masser af politisk skolede tyske arbejdere, fordi de er opdraget i parlamentarismens ånd og med borgerlige vaneforestillinger.

For det andet: om rådssystemets udbredelse. Når vi hører, hvor hurtigt rådstanken breder sig i Tyskland og sågar i England, er det for os et af de vigtigste beviser på, at den proletariske revolution vil sejre. Dens udvikling kan kun bremses for en kort periode. Anderledes forholder det sig, når kammeraterne Albert og Platten fortæller os, at der så godt som ikke findes råd blandt landarbejderne og småbønderne i deres hjemlande. Jeg har i Rote Fahne læst en artikel mod bonderåd, men – fuldkommen rigtigt – for landarbejder- og fattigbonderåd. (13) Bourgeoisiet og dets lakajer såsom Scheidemann og co. har allerede rejst parolen om bonderåd. Men vi har kun brug for landarbejder- og fattigbonderåd. Af kammeraterne Alberts, Plattens og andres beretninger ser vi desværre, at der med undtagelse af Ungarn gøres temmelig lidt for at udbrede rådssystemet på landet. Heri ligger muligvis en praktisk og ret stor fare for det tyske proletariats virkelige sejr. Sejren kan først regnes for sikker, når ikke alene byarbejderne, men tillige landproletarerne er organiseret, ikke som hidtil i fagforeninger og kooperativer, men i råd. Sejren tilfaldt os lettere, fordi vi i oktober 1917 gik sammen med bønderne, hele bondemassen. I den forstand var vor revolution dengang borgerlig. Vor proletariske regerings første skridt bestod i, at den dagen efter revolutionen, den 26. oktober (gammel tidsregning) 1917 (14) udstedte en lov, som imødekom bondemassens gamle krav, der var blevet fremsat allerede under Kerenskij af bondesovjetter og bondemøder. Det var vor styrke, og derfor var det så let for os at erobre det altovervældende flertal. For landsbyens vedkommende vedblev vor revolution at være borgerlig, og først senere, et halvt år efter, blev vi nødt til inden for statsorganisationens rammer at indlede klassekampen på lan-

det, oprette komiteer for fattigbønder og halvproletarer på landet og bekæmpe landsbybourgeoisiet systematisk. Hos os var det uundgåeligt på grund af Ruslands efterblevenhed. I Vesteuropa vil udviklingen forløbe anderledes, og derfor må vi netop understrege, at det er absolut nødvendigt, at rådssystemet også udstrækkes til at omfatte landbefolkningen i dertil svarende, måske helt nye former.

For det tredje: Vi må sige, at den vigtigste opgave i alle de lande, hvor rådsstyret endnu ikke har sejret, er, at kommunisterne erobrer flertallet i rådene. Vort resolutionsudvalg har behandlet dette spørgsmål i går. Måske vil også andre kammerater udtale sig herom, men jeg vil godt foreslå, at vi vedtager disse tre punkter som en særskilt resolution. Vi er selvfølgelig ikke i stand til at foreskrive nogen bestemt udviklingsvej. Det forekommer ret sandsynligt, at revolutionen indtræder meget snart i flere vesteuropæiske lande, men som arbejderklassens organiserede del, som parti, må og skal vi stræbe efter at opnå flertal i rådene. Da vil vor sejr være sikker og ingen kraft overhovedet blive i stand til at iværksætte noget mod den kommunistiske revolution. I modsat fald kan sejren hverken blive så let eller af længere varighed. Jeg vil derfor gerne foreslå, at disse tre punkter vedtages i form af en særlig resolution.

RKP(b)s 8. Kongres 18.-23. marts 1919

Beretning om partiprogrammet 19. marts

Kammerater, efter den emnedeling, kammerat Bukharin og jeg har aftalt, påhviler det mig at gøre rede for kommissionens syn på en hel række konkrete punkter, der hører til de mest omstridte eller interesserer partiet mest i denne tid.

Jeg vil begynde med i korthed at omtale de punkter, som kammerat Bukharin berørte i slutningen af sin tale, stridspunkter mellem os inden for kommissionen. Det første drejer sig om, hvordan programmets almene del skal bygges op. Kammerat Bukharin har efter min mening ikke her givet nogen helt rigtig fremstilling af, hvorfor kommissionens flertal har afvist alle forsøg på at bygge programmet således op, at alt, hvad der stod om den gamle kapitalisme, blev strøget. Efter kammerat Bukharins ord kunne det undertiden se ud, som om kommissionens flertal var bange for, hvad man ville sige om det, bange for at blive beskyldt for at nære ringeagt for det gamle. Når kommissionsflertallets standpunkt fremstilles sådan, tager det sig utvivlsomt meget latterligt ud. Men det er langt fra sandheden. Kommissionens flertal har afvist sådanne forsøg, fordi de ville være urigtige. De ville ikke svare til tingenes virkelige tilstand. En ren imperialisme uden kapitalismens fundament har aldrig eksisteret, eksisterer ingen steder og vil aldrig eksistere. Det er en urigtig generalisering af alt, hvad der er sagt om syndikater, karteller, truster, finanskapitalisme, når man har fremstillet finanskapitalismen sådan, at den ikke skulle have noget af den gamle kapitalismes grundvold under sig.

Dette er urigtigt. Særlig bliver det urigtigt under den imperialistiske krig og i tiden lige efter den imperialisti-

ske krig. Allerede Engels skrev i en af sine betragtninger over den kommende krig, at ødelæggelserne vil blive langt mere hærgende end Tredivårskrigen, (1) at menneskeheden i betydelig grad vil komme ud i barbari, at vort kunstfærdige handels- og industriapparat vil bryde sammen. (2) I begyndelsen af krigen pralede socialforræderne og opportunisterne af kapitalismens sejlivethed og hånde »fanatikerne« eller »halvanarkisterne«, som de kaldte os. »Se – sagde de – disse spådomme er ikke gået i opfyldelse. Begivenhederne har vist, at dette kun var rigtigt med hensyn til en ganske lille part af landene og for et ganske kort tidsrum!« Men nu begynder der netop, ikke blot i Rusland og ikke blot i Tyskland, men også i sejrherrelandene en så vældig ødelæggelse af den moderne kapitalisme, som i stor stil vil fjerne dette kunstfærdige apparat og lade den gamle kapitalisme genopstå.

Engang kammerat Bukarin talte om, at man kunne forsøge at give et afrundet billede af kapitalismens og imperialismens ødelæggelse, indvendte vi i kommissionen, og jeg vil indvende her: Prøv på det, og I vil se, at det ikke går. Kammerat Bukharin gjorde et enkelt sådant forsøg dér, i kommissionen, og tog selv afstand fra det. Jeg er ganske sikker på, at hvis der var nogen, der kunne gøre det, så var det først og fremmest kammerat Bukharin, der har beskæftiget sig overordentlig meget og meget indgående med dette spørgsmål. Jeg påstår, at et sådant forsøg ikke kan lykkes, fordi opgaven er urigtigt stillet. Her i Rusland oplever vi for tiden den imperialistiske krigs eftervirkninger og det proletariske diktaturs begyndelse. Samtidig oplever vi i en hel række russiske områder, der er blevet afskåret mere fra hinanden end før, at kapitalismen i stor stil fødes på ny, at dens første stadium kommer til udvikling. Det kommer vi ikke fra. Hvis man skrev programmet sådan, som kammerat Bukharin ønskede det, ville dette program blive urigtigt. Det ville højst reproducere det bedste, der er sagt om finanskapitalismen og imperialismen, men ikke reproducere virkeligheden, idet den netop ikke er så afrundet. Et program, sammensat af uensartede dele, er uelegant (hvad der naturligvis er uvæsentligt), men et anderledes program ville simpelt hen ikke være rigtigt. Denne uensartethed, denne opbygning af forskelligartet materiale kommer vi ikke fra i en meget lang periode, hvor ubehageligt det end

kan være, og hvor uharmonisk det end er. Når vi kan slippe af med det, vil vi skabe et andet program. Men til den tid vil vi allerede leve i det socialistiske samfund. At påstå, at det dér vil være ligesom nu, ville være latterligt.

Vi lever i en tid, hvor en hel række af kapitalismens mest elementære fænomener er genopstået. Man behøver blot at tage transportvæsenets sammenbrud, som vi er kommet til at kende så godt, eller rettere oplever så ilde. Det har man jo også i andre lande, selv i sejrherrelandene. Og hvad betyder transportvæsenets sammenbrud i det imperialistiske system? – En tilbagevenden til de mest primitive former for vareproduktion. Vi ved jo, hvad en sækkemand (3) er. Dette ord har vist hidtil været uforståeligt for udlændinge, men nu? Tal med de kammerater, der rejste herover til III Internationales Kongres. Det viser sig, at lignende ord begynder at komme frem både i Tyskland og i Svejts. Men den kategori kan man ikke anbringe under noget proletariats diktatur, man må søge tilbage til det kapitalistiske samfunds og vareproduktionens dybder.

At springe ud af denne sørgelige virkelighed ved at opbygge et glat og afrundet program er det samme som at springe ud i noget lufttomt, oven over skyerne, at skrive et urigtigt program. Det er aldeles ikke ærefrygt for det gamle, som kammerat Bukharin høfligt antydede, der har fået os til her at anbringe en del af det gamle program. Man måtte få følgende indtryk: i 1903 blev der under Lenins medvirken skrevet et program, og det var uden tvivl et dårligt program, men da gamle folk holder mest af at mindes det forgangne, har man i den nye epoke lavet et nyt program, hvor man af ærefrygt for det gamle gentager det gamle. Hvis det forholdt sig sådan, kunne man le ad sådanne tosehoveder. Jeg påstår, at det ikke forholder sig sådan. Den kapitalisme, der blev ridset op i 1903, holder sig stadig i 1919 i den proletariske sovjetrepublik, netop i kraft af imperialismens opløsning, dens sammenbrud. Den slags kapitalisme kan man f.eks. finde såvel i guvernementet Samara som i guvernementet Vjatka, de ligger ikke farlig langt fra Moskva. I en tid, hvor borgerkrigen river landet i stykker, kommer man ikke hurtigt ud af denne situation, denne sækkehandel. Se derfor ville enhver anden opbygning af programmet være urigtig. Man må sige tingene, som de er, programmet

skal indeholde det absolut uimodsigelige, det virkelig fastslåede, kun da er det et marxistisk program.

Teoretisk forstår kammerat Bukharin fuldt ud dette og siger, at programmet skal være konkret. Men ét er at forstå det, et andet er at udføre det i praksis. Det konkrete hos kammerat Bukharin er en boglig fremstilling af finanskapitalismen. I virkeligheden iagttager vi uensartede fænomener. I ethvert landbrugsguvernament iagttager vi ved siden af monopoliseret industri også fri konkurrence. Intet sted i verden har der været monopolkapitalisme uden fri konkurrence i en hel række erhvervsgræne, og det vil der intet sted være. At skrive et sådant system vil sige at skrive noget, der er løsrevet fra livet og er urigtigt. Ligesom Marx sagde om manufakturen, at den var en overbygning over en masse småproduktion, (4) sådan er imperialismen og finanskapitalismen en overbygning over den gamle kapitalisme. Ødelægger man dens top, kommer den gamle kapitalisme til syne. At indtage det standpunkt, at der findes en afrundet imperialismen uden nogen gammel kapitalisme, vil sige at forveksle det ønskelige med virkeligheden.

Det er en naturlig fejl, som man meget let begår. Og hvis vi havde en afrundet imperialismen for os, som helt igennem havde lavet kapitalismen om, ville vor opgave være tusind gange lettere. Det ville give et system, hvor alt var underlagt finanskapitalen alene. Så behøvede man blot at tage toppen af og overgive resten til proletariatet. Det ville være overordentlig behageligt, men sådan er det ikke i virkeligheden. I virkeligheden foregår udviklingen sådan, at man må gå ganske anderledes frem. *Imperialismen er en overbygning over kapitalismen*. Når den ødelægges, får man at gøre med toppens ødelæggelse og fundamentets tilsynekomst. Derfor må vort program, hvis det skal stemme, sige tingene, som de er. Der findes en gammel kapitalisme, som på en hel række områder er vokset til imperialismen. Dens tendenser er rent imperialistiske. De fundamentale problemer kan kun behandles på baggrund af imperialismen. Der gives ikke ét stort problem i inden- eller udenrigspolitikken, der kan løses anderledes end på baggrund af denne tendens. Det er ikke det, programmet i øjeblikket taler om. I virkeligheden eksisterer der en uhyre undergrund af gammel kapitalisme. Der findes en overbygning, im-

perialismen, som har ført til krigen, og krigen resulterede i begyndelsen til proletariatets diktatur. Denne fase kan man ikke sådan springe ud af. Denne kendsgerning bestemmer selve udviklingstempoet for den proletariske revolution i hele verden og vil være en kendsgerning mange år endnu.

Måske vil de vesteuropæiske revolutioner foregå mere glat, men alligevel vil det tage mange, mange år at reorganisere hele verden, reorganisere hovedparten af landene. Og det betyder, at i den overgangsperiode, vi lever i, kan vi ikke springe ud af denne mosaikagtige virkelighed. Denne virkelighed, der er sammensat af uensartede dele, kan man ikke skaffe sig af med, hvor uelegant den end kan være, ikke en smule kan man strege ud. Et program, der er sammensat anderledes end virkeligheden, vil være urigtigt.

Vi siger, at vi er nået frem til at etablere diktaturet. Det er klart. Men man må også vide, *hvordan* vi har gjort det. Fortiden holder os fast, griber om os med tusinde arme og lader os ikke gå fremad eller tvinger os til at gå så dårligt fremad, som vi gør. Og vi siger: for at forstå, hvilken stilling vi er kommet i, må det siges, hvordan vi er gået, hvad der har ført os frem til selve den socialistiske revolution. Imperialismen har ført os frem. Kapitalismen i dens primære vareøkonomiske former har ført os frem dertil. Alt det må man forstå, for kun ved at tage hensyn til virkeligheden vil vi formå at løse sådanne problemer som f.eks. forholdet til middelbønderne. For hvorfra kunne middelbonden være kommet, hvis epokens kapitalisme havde været rent imperialistisk? Han fandtes jo end ikke i lande, der simpelt hen var kapitalistiske? Hvis vi vil løse problemet om vort forhold til denne næsten middelalderlige foreteelse (middelbonden) alene ud fra imperialismen og proletariatets diktatur, vil der hverken blive hoved eller hale på sagen, og vi vil rende os mangen staver i livet. Hvis vi altså skal ændre vor holdning til middelbonden – så vær så god at sige, også i den teoretiske del, hvorfra han er kommet, hvad han er for en. Han er småvareproducent. Det er den kapitalismens ABC, som skal frem, fordi vi endnu ikke er vokset fra denne ABC. At affærdige det og sige: »Hvorfor skal vi læse ABC, når vi har studeret finanskapitalismen!« – Det er at tage særdeles let på sagen.

Det samme må jeg sige om *det nationale spørgsmål*. Også her forveksler kammerat Bukharin det ønskelige med virkeligheden. Han siger, at man ikke skal anerkende nationernes selvbestemmelsesret. En nation betyder: bourgeoisiet sammen med proletariatet. Vi proletarer skulle anerkende et eller andet foragteligt bourgeoisiret til selvbestemmelse! Det ligner virkelig ikke noget! Jo det gør skam, det ligner tingene, som de er. Hvis I undlader dette, får I noget hjernesvind ud af det. I henviser til den differentieringsproces, der foregår i nationernes indre, idet proletariatet skiller sig ud fra bourgeoisiet. Men lad os engang se på, hvordan denne differentiering foregår.

Tag f.eks. Tyskland, et mønster på et fremskredent kapitalistisk land, som stod over Amerika med hensyn til kapitalismens organiseringsgrad, finanskapitalens organiseringsgrad. Tyskland stod lavere i mange henseender, i teknik og produktion og i politisk henseende, men hvad angår finanskapitalismens organiseringsgrad og den monopolistiske kapitalismes forvandling til statsmonopolistisk kapitalisme, stod Tyskland højere end Amerika. Man skulle synes, at det var et mønsterland. Men hvad sker der dér? Har det tyske proletariat skilt sig ud fra bourgeoisiet? Nej! Kun om nogle storbyer meddeles det, at arbejdernes flertal dér er imod Scheidemann'erne. Men hvordan er det gået til? Ved at Spartakus-folkene (5) har sluttet forbund med trefold forbandede tyske mensjevikker, de »uafhængige«, (6) der anretter forvirring i alt og vil have rådssystemet forlovet med rigsdagen! Det er jo det, der sker i dette Tyskland! Og det er et fremskredent land.

Kammerat Bukharin siger: »Hvad skal vi med nationernes selvbestemmelsesret?« Jeg må gentage, hvad jeg svarede ham, da han i sommeren 1917 foreslog at udelade minimumprogrammet og kun beholde maksimumprogrammet. Jeg svarede dengang: »Prøv ikke, før du går i krig, prøv først, når du kommer tilbage«. Når vi har vundet magten, venter vi lidt, og så vil vi gøre det. (7) Vi har vundet magten, vi har ventet lidt, nu er jeg villig til at gøre det. Vi er kommet helt frem til den socialistiske opbygning, vi har afslået det første angreb, der truede os – nu vil det være på sin plads. Det samme gælder nationernes selvbestemmelsesret. »Jeg ønsker kun at anerkende de

arbejdende klassers selvbestemmelsesret,« siger kammerat Bukharin. I vil altså anerkende noget, som ikke i virkeligheden er opnået i noget land, undtagen Rusland. Det er latterligt.

Se på Finland: et demokratisk land, mere udviklet, mere oplyst end vi er. Dér foregår en udskillelse, en differentiering af proletariatet, det foregår på en egen måde, langt mere pinefuldt end hos os. Finnerne har prøvet Tysklands diktatur, nu mærker de, hvad Ententes (8) diktatur er, og takket være vor anerkendelse af nationernes selvbestemmelsesret er differentieringsprocessen dér blevet lettet. Jeg husker meget godt scenen, da jeg i Smolnyj (9) overrakte dokumentet til Svinhufvud (10) – det betyder »svinehoved« – det finske bourgeois repræsentant, der har optrådt som bøddel. Han trykkede mig elskværdigt i hånden, vi sagde komplimenter. Hvor var det ubehageligt! Men det måtte gøres, for dengang bedrog dette bourgeoisifolket, det bedrog de arbejdende masser med, at moskovitterne, chauvinisterne, storrusserne vil kvæle finnerne. Det måtte gøres.

Og måtte man ikke nylig gøre det samme over for den basjkirske republik? (11) Dengang kammerat Bukharin sagde: »Nogen kan man godt indrømme denne ret«, noterede jeg også, at hans liste omfattede hottentotter, buskmænd og hinduer. Mens jeg hørte på denne opregning, tænkte jeg: hvordan har kammerat Bukharin kunnet glemme en lille ting som basjkirerne? Buskmænd er der ikke i Rusland, hottentotter har jeg heller aldrig hørt gjorde krav på en autonom republik, men vi har jo basjkirere, kirgisere og en hel række andre folk, og dem kan vi ikke nægte anerkendelse. Det kan vi ikke nægte noget af de folk, der lever inden for det gamle russiske riges grænser. Lad os endda sætte, at basjkirerne havde styrtet udbytterne, og at vi havde hjulpet dem med det. Men den slags er jo kun muligt dér, hvor omvæltningen er fuldmoden. Og det må gøres forsigtigt, for at man ikke med sin indblanding bremser netop proletariatets differentieringsproces, som vi skal fremskynde. Hvad kan vi gøre over for folk som kirgisere, usbekere, tadsjiker og turkmenere, der indtil videre befinder sig under deres mulahers indflydelse? Efter lang tids erfaring med poperne hjalp befolkningen her i Rusland os med at sætte dem på plads. Men I véd, hvor dårligt det hidtil er gået med at

praktisere dekretet om borgerligt ægteskab. Kan vi da gå til disse folkeslag og sige: »Vi vil sætte jeres udbyttere på plads«? Det kan vi ikke gøre, for de lader sig fuldstændig dirigere af deres mullaher. Her må man vente på udviklingen i den givne nation, den uundgåelige differentiering mellem proletariatet og de borgerlige elementer.

Kammerat Bukharin vil ikke vente. Han er grebet af utålmodighed: »Hvorfor det? Når vi selv har styrtet bourgeoisiet og proklameret sovjetmagten og proletariatets diktatur, hvorfor skal vi da optræde sådan?« Det virker som en fyrig appel, det indeholder en henvisning til vor vej, men hvis vi nøjes med at forkynde dette i programmet, får vi ikke et program, men en proklamation. Vi kan proklamere sovjetmagten og proletariatets diktatur og ophøjet foragt for bourgeoisiet, hvad det tusind gange har fortjent, men i programmet må man med absolut præcision skrive tingene, som de er. Så er vort program uangribeligt.

Vi står på det strenge klassestandpunkt. Det, vi skriver i programmet, er en konstatering af, hvad der er sket i virkeligheden siden den tid, da vi skrev om nationernes selvbestemmelse i almindelighed. Dengang var der endnu ingen proletariske republikker. Da de dukkede op, og kun i den udstrækning de er dukket op, kunne vi skrive det, vi her har skrevet: »Føderativ forening af stater, der er organiserede efter *sovjettype*«. Sovjettype behøver ikke at være sovjetter, sådan som de findes i Rusland, men sovjettypen bliver international. Kun det kan vi sige. At gå længere, blot et skridt, blot et hårsbred længere, ville allerede være urigtigt, og derfor duer det ikke til et program.

Vi siger: man må tage hensyn til, hvortil den givne nation er nået på vejen fra middelalder til borgerligt demokrati og fra borgerligt demokrati til proletarisk demokrati. Det er absolut rigtigt. Alle nationer har ret til selvbestemmelse; det er ikke umagen værd at gå specielt ind på hottentotter og buskmænd. Det uhyre flertal, sikkert ni tiendedele af hele Jordens befolkning, måske 95 procent falder ind under denne karakteristisk, for alle lande befinder sig på vejen fra middelalder til borgerligt demokrati, eller fra borgerligt til proletarisk demokrati. Det er en vej, man ikke kommer udenom. Mere lader sig ikke sige, for det ville være urigtigt, det ville ikke være tingene,

som de er. Forkaste nationernes selvbestemmelse og opstille de arbejdendes selvbestemmelse er ganske urigtigt, idet en sådan opstilling ikke tager hensyn til, hvilke vanskeligheder der er for differentieringen inden for nationerne, og hvilke bugtede veje den følger. I Tyskland foregår den anderledes end hos os: i visse henseender hurtigere, i andre langsommere og blodigere. Hos os er en så uhyrlig tanke som at kombinere sovjetterne og den Konstituerende Forsamling ikke blevet godkendt af noget parti. Vi skal jo leve side om side med disse nationer. Allerede nu siger Scheidemann'erne om os, at vi vil erobre Tyskland. Det er naturligvis noget hårrejsende sludder. Men bourgeoisiet har sine interesser og sin presse, der med sine hundreder af millioner eksemplarer skriger dette ud for alle vinde, og Wilson ser sin interesse i at støtte det. Bolsjevikkerne har en stor hær, siger man, og de agter at indføre bolsjevismen i Tyskland ad erobringens vej. Tysklands bedste folk – Spartakus-folkene – har gjort os opmærksom på, at man hidser de tyske arbejdere op mod kommunisterne: se engang, hvor dårligt det står til hos bolsjevikkerne! Og at det står særligt godt til hos os, kan vi ikke sige. Så påvirker man masserne dér med det argument, at en proletarisk revolution i Tyskland betyder den samme uorden som i Rusland. Vor uorden er en hårdnakket sygdom hos os. Vi kæmper med fortvivlede vanskeligheder, mens vi indfører det proletariske diktatur her. Foreløbig lader bourgeoisiet eller småborgerskabet eller måske en del af de tyske arbejdere sig påvirke af dette skræmmebillede: »Bolsjevikkerne agter med magt at oprette deres system« – og så længe vil formelen »de arbejdendes selvbestemmelse« ikke gøre stillingen lettere. Vi må indrette det sådan, at de tyske socialforrædere ikke kan sige, at bolsjevikkerne påtvinger andre noget universelt system, der måske skulle indføres i Berlin på spidsen af rødarkisternes bajonetter. Hvis man bestrider princippet om nationernes selvbestemmelse, kunne det også gå sådan.

Vort program skal ikke handle om de arbejdendes selvbestemmelse, eftersom noget sådant er urigtigt. Det skal sige tingene, som de er. Da nu nationerne står på forskellige trin på vejen fra middelalder til borgerligt demokrati og fra borgerligt demokrati til proletarisk demokrati, så er denne sætning i vort program absolut rigtigt. På denne

vej oplevede vi særdeles mange siksakbevægelser. Enhver nation skal have ret til selvbestemmelse, og det fremmer de arbejdendes selvbestemmelse. I Finland foregår proletariats udskillelse fra bourgeoisiet bemærkelsesværdigt klart, kraftigt, dybtgående. Der vil det i hvert fald ikke gå for sig som hos os. Hvis vi ville sige, at vi ikke anerkender nogen finsk nation, men kun arbejdende masser, ville det være ganske hen i vejret. Man kan ikke komme udenom at anerkende tingene som de er, de skal nok selv skaffe sig anerkendt. I de forskellige lande sker afgrænsningen mellem proletariat og bourgeoisie ad egenartede veje. På denne vej må vi gå yderst forsigtig frem. Særlig er det påkrævet at være forsigtig over for de forskellige nationer, for der er ikke noget værre end mistro til en nation. Blandt polakkerne foregår der en proletariats selvbestemmelse. Her er de sidste tal for sammensætningen af Warszawas arbejdersovjet (12): de polske socialforrædere 333 repræsentanter, kommunisterne 297. Det viser, at der ikke er langt til oktober dér, regnet efter vor revolutionære kalender. Det er måske august, måske september 1917. Men for det første er der ikke udstedt noget dekret om, at alle lande skal rette sig efter bolsjevikernes revolutionære kalender, og hvis der var udstedt et sådant, ville det ikke blive efterkommet. Og for det andet stiller det sig for tiden sådan, at flertallet af de polske arbejdere, der er mere fremskredne end vore og mere oplyste, står på socialforsvarets, socialpatriotismens standpunkt. Der må ventes. Her går det ikke an at tale om de arbejdende massers selvbestemmelse. Vi må propagandere for denne differentiering. Det gør vi, men der er ikke skygge af tvivl om, at man ikke nu kan undlade at anerkende den polske nations selvbestemmelse. Det er klart. Den polske proletariske bevægelse vandrer den samme vej som vor, den stiler efter proletariats diktatur, men ikke sådan som i Rusland. Og man skræmmer arbejderne dér med, at moskovitterne, storrusserne, som altid har knægtet polakkerne, agter at indføre deres storrussiske chauvinisme i Polen under dække af betegnelsen kommunisme. Kommunismen slår ikke rod ad magtens vej. Da jeg sagde til en af de bedste kammerater blandt de polske kommunister: »I vil gøre det anderledes«, svarede han mig: »Nej, vi vil gøre det samme, men vi vil gøre det bedre end I«. Mod en sådan påstand kunne

jeg absolut intet indvende. Man må give dem mulighed for at opfylde et så beskedent ønske – at lave sovjetmagten bedre end hos os. Man må tage hensyn til, at vejen dér forløber noget egenartet, og man kan ikke sige: »Ned med nationernes ret til selvbestemmelse! Vi giver kun de arbejdende masser selvbestemmelsesret«. Denne selvbestemmelse sker ad en meget kompliceret og vanskelig vej. Den findes ingen andre steder end i Rusland, og man må, når man ser frem over udviklingsstadiene i andre lande, intet som helst dekret fra Moskva. Derfor er dette forslag principielt uantageligt.

Jeg går over til de følgende punkter, som jeg ifølge vor opstillede plan skal belyse. På første plads har jeg sat spørgsmålet om *småbesidderne og middelbonden*. Herom hedder det i paragraf 47:

»Med hensyn til middelbønderne går RKP's politik ud på gradvis og planmæssigt at inddrage dem i det socialistiske opbygningsarbejde. Partiet sætter sig til opgave at skille dem fra kulakkerne og drage dem over på arbejderklassens side ved at være opmærksom over for deres behov, bekæmpe deres tilbagestående gennem idémæssig påvirkning, på ingen måde ved tvangsmidler, og i alle de tilfælde, hvor deres livsinteresser berøres, at søge praktisk forståelse med dem og gøre dem indrømmelser, når metoderne til at gennemføre de socialistiske omformninger fastlægges«.

Her har vi vist formuleret det, som også socialismens grundlæggere mange gange har sagt angående middelbønderne. Mangelen ved dette punkt er kun mangelen på konkret indhold. I et program kan vi næppe sige mere. Men på kongressen kan vi ikke nøjes med at rejse programspørgsmål, vi må også gå dybt og detaljeret ind på spørgsmålet om middelbønderne. Vi har fået meddelelse om, at der i de opstande, som har fundet sted i visse egne, klart ses en *fælles plan*, og denne plan er klart forbundet med hvidgardisternes militærplan, idet de til marts har fastsat en almindelig offensiv og organisering af en række opstande. Hos kongressens præsidium findes der et udkast til et opråb fra kongressen, som vil blive jer forelagt. Disse opstande viser os mere end klart, at de venstresocialrevolutionære og en del af mensjevikkerne – i

Brjansk arbejdede mensjevikkerne på en opstand – virker som direkte agenter for hvidgardisterne. En almindelig offensiv fra hvidgardisternes side, opstande i landsbyerne, afbrydelse af jernbanetrafikken – skulle det mon ikke lykkes at slå bolsjevikkerne af marken på den måde? Her er middelbøndernes rolle særlig klar, særlig livsvigtig. På kongressen bør vi ikke blot særlig understrege vor imødekomende holdning over for middelbønderne, men også tænke over en hel række såvidt muligt konkrete foranstaltninger, der direkte kunne give middelbønderne i hvert fald noget. Det er et bydende krav, dels af hensyn til selvopholdelsen, dels af hensyn til kampen mod alle vore fjender, som véd, at middelbonden svinger mellem dem og os, og som søger at rive ham løs fra os. For tiden er vor stilling sådan, at vi har vældige reserver. Vi véd, at både den polske og den ungarske revolution er i vækst, meget hurtigt endda. Disse revolutioner vil give os proletariske reserver, lette vor stilling og i uhyre omfang styrke vor proletariske basis – den er svag hos os. Det kan indtræffe i de nærmeste måneder, men vi véd ikke bestemt, hvornår det indtræffer. I véd, at situationen er blevet akut, og derfor får spørgsmålet om middelbønderne nu en kolossal, praktisk betydning.

Endvidere vil jeg gerne sige noget om *kooperationen* – det er paragraf 48 i vort program. Til en vis grad er denne paragraf blevet forældet. Da vi skrev den i kommissionen, havde vi nok en kooperation, men ingen forbrugskommuner; for nogle dage siden er der imidlertid udstedt et dekret om sammensmeltning af alle slags kooperativer til en fælles forbrugskommune. Jeg ved ikke, om dette dekret (13) er offentliggjort, og om flertallet af de tilstedeværende kender det. Hvis ikke, vil dekretet blive offentliggjort i morgen eller i overmorgen. I den henseende er paragraffen allerede forældet, men det forekommer mig ikke des mindre, at der er brug for den, for vi ved jo alle, at der fra dekretet til realisering er en afstand af anselig længde. Med kooperativer har vi nu aset og maset siden april 1918, og vel har vi gjort et betydeligt fremskridt, men endnu ikke noget afgørende. Det er undertiden lykkedes os gennem kooperativerne at sammenslutte befolkningen i et sådant omfang, at indtil 98 procent af landbefolkningen i mange kredse er sammensluttet. Men disse kooperativer, der har eksisteret i det kapitalistiske

samfund, er gennemsyret af det borgerlige samfunds ånd, og de ledes af mensjevikker og socialrevolutionære, af borgerlige specialister. Dem er det endnu ikke lykkedes os at få herredømme over, her er vor opgave stadig uløst. Vort dekret gør et skridt fremad i retning af at skabe forbrugskommuner, det dekretter, at alle arter kooperation skal sammensmeltes i hele Rusland. Men selv om vi også gennemfører dette dekret fuldt ud, vil arbejderkooperationen alligevel beholde sin stilling som selvstændig sektion inden for den fremtidige forbrugskommune, idet arbejderkooperationens repræsentanter, der er praktisk inde i sagen, har sagt os og bevist, at arbejderkooperationen som en mere udviklet organisation bør bevares, så langt som dens virksomhed er nødvendig. Vi har i partiet en del meningsforskelle og stridigheder om kooperationen, og der har været gnidninger mellem bolsjevikker i kooperationen og bolsjevikker i sovjetterne. Principielt forekommer det mig, at spørgsmålet utvivlsomt må løses i den retning, at dette apparat, det eneste som kapitalismen har bragt til veje i masserne, det eneste som fungerer blandt masserne på landet, der endnu står på den primitive kapitalismes stade, under alle omstændigheder bør bevares og udvikles, i hvert fald ikke ophæves. Her har vi en vanskelig opgave, idet kooperativerne i de fleste tilfælde har borgerlige specialister til ledere, ofte rene hvidgardister. Derfra stammer hadet til dem, et rimeligt had, derfra stammer kampen mod dem. Men den må naturligvis føres med forstand: *der må sættes bom for kooperationsfolkenes kontrarevolutionære tilbøjeligheder, men det må ikke blive en kamp mod kooperationsapparatet.* Samtidig med at skære disse kontrarevolutionære aktivister bort, må vi underlægge os selve apparatet. Opgaven her er af ganske samme art som med hensyn til de borgerlige specialister – det er det næste spørgsmål, jeg vil fremhæve.

Spørgsmålet om *de borgerlige specialister* fremkalder en hel del gnidninger og meningsforskelle. Da jeg i disse dage havde lejlighed til at tale i Petrograds sovjet, fik jeg overrakt en del skriftlige spørgsmål, hvoraf nogle handlede om løntarifferne. Man spurgte mig: Kan man vel i en socialistisk republik betale op til 3000 rubler? Vi er gået nøje ind på dette spørgsmål i programmet, for utilfredsheden på dette grundlag har bredt sig temmelig vidt.

Spørgsmålet om de borgerlige specialister rejser sig i hæren, i industrien, i kooperationen, overalt. Det er et meget vigtigt spørgsmål i overgangsperioden fra kapitalisme til kommunisme. Vi kan først opbygge kommunismen, når vi med den borgerlige videnskabs og tekniks midler får den gjort mere tilgængelig for masserne. På anden måde lader et kommunistisk samfund sig ikke opbygge. Men for at opbygge det på den måde, må man overtage apparatet fra bourgeoisiet og drage alle disse specialister ind i arbejdet. Vi har med vilje udviklet dette spørgsmål udførligt i programmet, således at det kan blive løst radikalt. Vi véd udmærket, hvad Ruslands kulturelle uudviklethed betyder, hvad den medfører for sovjetmagten, som i princippet har tilvejebragt et langt højere proletarisk demokrati og givet hele verden et forbillede på dette demokrati – vi véd, hvordan denne mangel på kultur nedsætter sovjetmagten og lader bureaukratiet genopstå. Formelt er sovjetapparatet tilgængeligt for alle arbejdende, men i praksis er det langt fra tilfældet, hvad vi alle ved. Og det skyldes på ingen måde lovmæssige hindringer, således som det forholdt sig under bourgeoisiet – lovene er tværtimod her en hjælp for de arbejdende. Men her er love alene ikke nok. Der kræves en mængde opdragelses-, organisations- og kulturarbejde, og det lader sig ikke udføre i en fart ved hjælp af en lov, det kræver et uhyre langvarigt arbejde. Dette spørgsmål om de borgerlige specialister må finde en ganske klar løsning på denne kongres. En sådan løsning vil give kammeraterne, som sikkert lytter til, hvad der bliver sagt her, mulighed for at støtte sig på dens autoritet og indse, hvilke vanskeligheder vi stadig støder på. Den vil hjælpe de kammerater, der ved enhver lejlighed støder på dette spørgsmål, når de f.eks. tager del i propagandistisk arbejde.

De kammerater, der på kongressen her i Moskva repræsenterede Spartakus-folkene, fortalte os, at i det vestlige Tyskland, hvor industrien er mest udviklet, og hvor Spartakus-folkenes indflydelse blandt arbejderne er størst, dér er det, skønt Spartakus-folkene endnu ikke har sejret på dette sted, i mange af de største foretagender sket, at ingeniører og direktører er kommet til Spartakus-folkene og har sagt: »Vi går med jer«. Det har vi ikke oplevet hos os. Dér har arbejdernes højere kulturniveau, det tekniske personels mere fremskredne proletarisering

og måske en hel række andre årsager, som vi ikke kender, øjensynlig skabt forhold, der er en del forskellige fra vore.

I hvert fald har vi her en af de største hindringer for den videre bevægelse fremad. Vi har brug for med det samme, uden at vente på støtte fra andre lande, ufortøvet og med det samme at højne produktivkræfterne. Det kan ikke gøres uden de borgerlige specialister. Det må siges en gang for alle. Naturligvis er de fleste af disse specialister gennemsyret af borgerlig verdensanskuelse. De må omgives med en atmosfære af kammeratligt samarbejde, med arbejderkommisærer, med kommunistiske celler, de må placeres sådan, at de ikke kan klemme sig udenom, men man må give dem mulighed for at arbejde under bedre forhold, end det var tilfældet under kapitalismen, ellers vil dette lag, der er opdraget af bourgeoisiet, ikke arbejde. Tvinge et helt lag til at arbejde med pisker over nakken lader sig ikke gøre – det har vi godt nok erfaret. Man kan tvinge dem til ikke at deltage aktivt i kontrarevolutionen, man kan skræmme dem, så de ikke tør række hånd til en hvidgardistisk appel. I den henseende går man energisk til værks blandt bolsjevikkerne. Det kan man gøre, og det gør vi i tilstrækkelig grad. Det har vi alle lært. Men man kan ikke på den måde tvinge et helt lag til at arbejde. Disse folk er vant til kulturarbejde, de har fremmet det inden for det borgerlige systems rammer, dvs. de har beriget bourgeoisiet med vældige materielle erhvervelser, mens de har tildelt proletariatet dem i forsvindende doser – men de fremmede kulturen, det var deres profession. Efterhånden som de ser, at arbejderklassen frembringer organiserede, førende lag, som ikke blot værdsætter kulturen, men også gør deres til at sprede den blandt masserne, ændrer de deres holdning til os. Når en læge ser, at proletariatet i kampen mod epidemier højner de arbejdendes selvvirksomhed, indtager han straks en ganske anden holdning til os. Vi har et stort lag af disse borgerlige læger, ingeniører, agronomer, kooperationsfolk, og når de får at se i praksis, at proletariatet drager stadig bredere masser ind i dette arbejde, vil de blive besejret *moralsk*, og ikke blot politisk afskåret fra bourgeoisiet. Så vil vor opgave blive lettere. Så vil de af sig selv blive draget ind i vort apparat og blive en del af det. For at nå dette må der bringes ofre. For at nå

dette er en udgift selv på to milliarder en bagatel. Frygt for et sådant offer ville være en barnagtighed, det ville betyde, at man ikke forstod de opgaver, der forestår os.

Forfaldet i transportvæsenet, forfaldet i industrien og landbruget undergraver hele sovjetrepublikkens eksistens. Her må vi gribe til de mest energiske midler og anspænde alle kræfter i landet til det yderste. Over for specialisterne må vi ikke drive nålestikspolitik. Disse specialister er ikke udbytteres tyende, det er kulturmenesker, som i det borgerlige samfund tjente bourgeoisiet, og om hvilke alle socialister verden over har sagt, at i det proletariske samfund vil de tjene os. I denne overgangsperiode bør vi give dem så gode eksistensbetingelser som muligt. Det vil være den bedste politik, det vil være det økonomisk mest forsvarlige. Ellers kan vi ved at spare på nogle hundrede millioner tabe så meget, at ingen milliarder vil kunne oprette skaden.

Da vi talte om tariffene med arbejdskommissær kammerat Schmidt, nævnte han følgende kendsgerninger. Han sagde, at hvad udligning af arbejds løn angår, har vi gjort mere, end nogen borgerlig stat noget sted har gjort eller kan gøre i årtier. Tag tariffene før krigen: en ufaglært arbejder fik 1 rubel om dagen – 25 rubler om måneden, mens en specialist fik 500 rubler om måneden, for ikke at tale om dem man betalte hundreder af tusinder. En specialist fik 20 gange så meget som en arbejder. Vore nuværende tariffier svinger fra 600 til 3000 rubler – forholdet er kun 1:5. Vi har gjort meget for at ligne ud. Naturligvis overbetaler vi nu specialisterne, men det ikke blot lønner sig at betale dem et tillæg for videnskaben, det er også en pligt og teoretisk nødvendigt.

I programmet er dette spørgsmål efter min mening behandlet tilstrækkeligt detaljeret. Det må understreges meget stærkt. Det må løses her, ikke blot principielt, men sådan, at alle kongresdeltagerne, når de rejser hjem og aflægger beretning i deres organisationer, kan få dette gennemført overalt, hvor de arbejder.

Vi har allerede hidført et vældigt omsving blandt den vaklende intelligens. Når vi for nylig talte om at legalisere de småborgerlige partier, mens vi i dag arresterer mensjevikkerne og de socialrevolutionære, så lægger vi et ganske bestemt system i disse svingninger. Gennem disse svingninger går der én ganske fast linje: *at afskære*

kontrarevolutionen, at udnytte det kulturelt borgerlige apparat. Mensjevikkerne er de værste fjender af socialismen, for de trækker i en proletarisk ham, men de er et ikke-proletarisk lag. I dette lag findes kun ubetydelige proletariske kerner, ellers består det af småborgerlig intelligens. Dette lag gør visse tilnærmelser. Vi tager det alt sammen som lag. Hver gang de kommer til os, siger vi: »Velkommen til«. Hver gang en af disse svingninger indtræffer, kommer en del af dem over til os. Sådan var det med mensjevikkerne og tilhængerne af Novaja Sjijn, (14) med de socialrevolutionære, sådan vil det være med alle disse svingende elementer, som endnu i lang tid vil falde over deres egne ben, jamre og løbe fra den ene lejr til den anden – dem er der ikke noget at stille op med. Men gennem alle disse svingninger opnår vi at få visse lag af den dannede intelligens over i sovjetarbejdernes rækker og at afskære de elementer, som bliver ved at støtte hvidgardisterne.

Det næste spørgsmål, der ifølge emneinddelingen tilfalder mig, er *bureaukratismen og de brede massers inddragelse i sovjetarbejdet.* Klager over bureaukratisme har længe lydt, og de er sikkert begrundede. I kampen mod bureaukratismen har vi udrettet, hvad ingen anden stat har formået at udrette. Det apparat, som var helt igennem bureaukratisk og borgerligt undertrykkende, og som selv i de frieste borgerlige republikker bliver ved at være det – det har vi sløjft til grunden. Tag f.eks. domstolene. Her var opgaven ganske vist lettest, her skulle man ikke skabe noget nyt apparat, idet enhver kan dømmes på grundlag af de arbejdende klassers revolutionære retsbevidsthed. Vi er langt fra færdige med denne sag, men på en hel række felter har vi gjort domstolene til det, de skal være. Vi har skabt organer, gennem hvilke ikke blot mænd, men også kvinder – det mest efterblevne og vanskeligst bevægelige element – alle som én kan hjælpes fremad.

Funktionærerne i andre grene af administrationen er mere indtørrede embedsmænd og bureaukrater. Her er opgaven vanskeligere. Leve uden dette apparat kan vi ikke, alle mulige administrationsgrene skaber et behov for et sådant apparat. Her lider vi under, at Rusland kapitalistisk set var lidet udviklet. Tyskland kommer tilsyneladende lettere igennem det, fordi det bureaukratiske

apparat dér har gennemgået en stor skole, som koster sved, men hvor man tvinges til at bestille noget og ikke drive den af, hvad nok kan ske i vore kontorer. Dette gamle bureaukratiske element har vi jaget ud, vendt op og ned på, og så er vi igen begyndt at ansætte det på nye poster. Tsaristiske bureaukrater er begyndt at komme over i sovjetinstitutioner og praktisere bureaukratisme, de er begyndt at forklæde sig som kommunister og at skaffe sig medlemsbøger til partiet af hensyn til en hurtigere karriere. Efter at vi har jaget dem på døren, kravler de altså ind ad vinduet! Her bliver manglen på kulturelle kræfter mest mærkbar. Disse bureaukrater kunne man kassere på en gang, men opdrage dem på en gang kan man ikke. Her forestår der os først og fremmest organisatoriske, tkulturelle og opdragende opgaver.

Helt slå bureaukratismen, helt besejre den kan man først, når hele befolkningen vil kunne deltage i administrationen. I borgerlige republikker ville dette ikke blot være umuligt – *selve loven ville hindre det*. Selv de bedste borgerlige republikker har, hvor demokratiske de end er, tusinder af lovhindringer, som spærrer for de arbejdendes deltagelse i administrationen. Vi har sørget for, at der ikke mere er sådanne hindringer hos os, men hidtil har vi ikke opnået, at de arbejdende masser kan deltage i administrationen – foruden loven er der også det kulturelle niveau, der ikke retter sig efter nogen lov. Dette lave kulturelle niveau bevirker, at sovjetterne, der ifølge programmet forvalter *ved hjælp af de arbejdende*, i virkeligheden forvalter *for de arbejdende* ved hjælp af et fremskredent lag af proletariatet, men ikke ved hjælp af de arbejdende masser.

Her har vi en opgave, som ikke kan løses på anden måde end ved langvarig opdragelse. For tiden er denne opgave overmåde vanskelig for os, fordi, som jeg ofte har måttet påpege, det arbejderlag, der forvalter, er overmåde, usandsynlig *tyndt*. Vi må skaffe bistand. Efter alt at dømme vokser der en reserve frem inden for landet. Den uhyre kundskabstørst og den kolossale uddannelsesfremgang, som hyppigst vindes uden for skolen – den gigantiske fremgang i uddannelsen af de arbejdende masser er hævet over enhver tvivl. Denne fremgang finder ikke sted inden for skolens rammer, men den er kolossal. Alt tyder på, at der i en nær fremtid kan skaffes en uhyre reserve,

som vil afløse de alt for overbebyrdede repræsentanter for et tyndt lag af proletariatet. Men for tiden i hvert fald er vor stilling her overordentlig vanskelig. Bureaukratiet er besejret, udbytterne er fjernet, men kulturelle niveauet er ikke højnet, og derfor indtager bureaukraterne de gamle pladser. Dem kan man kun fortrænge ved at organisere proletariatet og bønderne i langt videre udstrækning end hidtil, samt virkelig gennemføre foranstaltninger for at drage arbejderne ind i administrationen. Disse foranstaltninger kender I alle inden for hvert enkelt folkekommissariat, og jeg skal ikke opholde mig ved dem.

Det sidste punkt, jeg må berøre, er *proletariatets ledende rolle og berøvelsen af valgretten*. Vor forfatning anerkender proletariatets fortrin frem for bønderne, og udbytternes tab af valgret. Det er navnlig dette, de rene demokrater fra Vesteuropa er faldet over. Vi svarede og svarer dem, at de har glemt de mest fundamentale teser i marxismen, de har glemt, at der hos dem er tale om et borgerligt demokrati, mens vi er gået over til et *proletarisk* demokrati. Der findes intet land, der har gjort blot en tiendedel af, hvad sovjetrepublikken i de forløbne måneder har gjort for arbejderne og de fattigste bønder for at inddrage dem i statens administration. Det er en absolut sandhed. Ingen vil kunne bestride, at selv de bedste demokratiske republikker ikke på hundrede år har gjort eller kunnet gøre så meget, som vi nu har gjort for at udvikle et virkeligt demokrati, ikke et demokrati på papiret, for at drage arbejderne og bønderne med ind i administrationen. Dette har bestemt sovjetternes betydning, i kraft af dette er sovjetterne blevet en parole for proletariatet i alle lande.

Men dette fritager os på ingen måde for, at vi stadig snubler over massernes utilstrækkelige kultur. Spørgsmålet om at berøve bourgeoisiet valgretten har vi aldeles ikke betragtet fra et absolut synspunkt, for teoretisk er det meget vel tænkeligt, at proletariatets diktatur på enhver måde undertrykker bourgeoisiet og dog lader det beholde valgretten. Dette er teoretisk fuldt ud tænkeligt, og i overensstemmelse hermed fremhæver vi ikke vor forfatning som et forbillede for andre lande. Vi siger kun, at den, der forestiller sig overgangen til socialismen uden undertrykkelse af bourgeoisiet, han er ikke socialist. Men selv om det er nødvendigt at undertrykke bourgeoisiet

som klasse, er det ikke nødvendigt at berøve det valgretten og beskære ligheden. Frihed for bourgeoisiet ønsker vi ikke, lighed mellem udbyttede og udbyttede anerkender vi ikke, men vi behandler i programmet dette spørgsmål sådan, at forholdsregler som f.eks. ulighed mellem arbejdere og bønder aldeles ikke er foreskrevet af forfatningen. Forfatningen har ført dem til protokols, *efter* at de var indført i livet. Ikke engang bolsjevikkerne har udarbejdet sovjeternes forfatning, den har mensjevikker og socialrevolutionære udarbejdet imod sig selv, før den bolsjevikiske revolution. De udarbejdede den sådan, som livet udarbejdede den. Proletariatets organisering foregik langt hurtigere end bøndernes organisering, hvad der gjorde arbejderne til et bolværk for revolutionen og gav dem et fortrin i praksis. Opgaven fremefter er: at komme bort fra disse fortrin og gå over til en gradvis udjævning af dem. Ingen har hverken før eller efter oktoberrevolutionen jaget bourgeoisiet ud af sovjetterne. *Bourgeoisiet er selv gået ud af sovjetterne.*

Sådan forholder det sig med bourgeoisiets valgret. Vor opgave er at stille spørgsmålet med fuld klarhed. Vi giver på ingen måde undskyldning for vor handlemåde, men opregner ganske nøjagtigt kendsgerningerne, som de er. Vor forfatning har, som vi stadig påpeger, været nødt til at indføre denne ulighed, fordi kulturniveauet er ringe, fordi vor organisering er svag. Men vi gør ikke dette til noget ideal, tværtimod er det efter partiets program en pligt at arbejde systematisk på at sløjfe denne ulighed mellem det mere organiserede proletariat og bønderne, en ulighed, vi må afvise, så snart det lykkes os at højne kulturniveauet. Så vil vi formå at klare os uden disse begrænsninger. Disse begrænsninger har allerede nu, efter blot 17 måneders revolution, en meget ringe betydning i praksis.

Det er de væsentlige punkter, kammerater, som jeg har ment det nødvendigt at omtale under den almindelige drøftelse af programmet, idet den videre behandling må overlades til diskussion.

Slutord til diskussionen om partiprogrammet

19. marts

(*Bifald*). Kammerater. Denne del af emnet kunne jeg og kammerat Bukharin ikke dele lige så detaljeret, som vi

efter forudgående rådslagning gjorde det med beretningen. Måske det heller ikke vil blive nødvendigt. Jeg synes, at den diskussion, som har udfoldet sig her, først og fremmest viser én ting: at der ikke findes noget bestemt og formuleret modforslag. Flere talere har berørt separate punkter, brudstykkevis, men ingen har fremsat noget modforslag. Jeg vil nu gå ind på de væsentligste indvendinger, som især er rettet mod indledningsafsnittet. Kammerat Bukharin har nævnt for mig, at han er en af dem, der går ind for tanken om, at man i indledningen kunne samordne beskrivelsen af henholdsvis kapitalismen og imperialismen til ét, afrundet hele, men at vi, da noget sådant ikke er gjort, må vedtage det foreliggende forslag.

Mange af talerne fremførte det synspunkt – kammerat Podbelskij gjorde det med særlig energi – at forslaget i den form, det foreligger, ikke er rigtigt. Kammerat Podbelskijs beviser herfor var højst mærkværdige. I stil med for eksempel, at revolutionen i første afsnit kaldes revolutionen af den og den dato. Af en eller anden grund fik det kammerat Podbelskij til at tænke på, at denne revolution endda er nummereret. Jeg kan sige, at vi i Folketingskommissærernes Råd har at gøre med særdeles mange nummererede papirer, og at vi tit bliver trætte af det. Men hvorfor overføre dette indtryk hertil? Hvad har et nummer overhovedet at gøre med dette spørgsmål? Vi fastsætter en festdag og fejrer den. Hvordan kan man bestride, at det netop var den 25. oktober, magten blev taget? Hvis I prøver at ændre det på en eller anden måde, bliver det kunstlet. Hvis I kalder revolutionen for oktober-novemberrevolutionen, giver I derved selv mulighed for at påstå, at sagen ikke blev afgjort på én dag. Jo, selvfølgelig skete revolutionen da over en længere periode – ikke i løbet af oktober, ikke i løbet af november og endda ikke i løbet af et halvt år. Kammerat Podbelskij er faldet over, at der i et afsnit tales om den *forestående* sociale revolution. På dette grundlag udlægger han programmet næsten som en slags »majestætsfornærmelse« mod den sociale revolution. Vi står midt i en social revolution, og så kommer man og siger, at den er forestående! En sådan konklusion er klart uholdbar, fordi der i vort program er tale om den sociale revolution i verdensmålestok.

Man siger, at vi anskuer revolutionen fra en økonomisk synsvinkel. Er det påkrævet eller ej? I dette spørgsmål er flere, meget entusiastiske kammerater gået så vidt som til at snakke om et økonomisk verdensråd, og om at alle de nationale kommunistiske partier skulle underlægges vort partis centralkomité. Kammerat Pjatakov var ikke langt fra at sige det. (*Pjatakov fra salen*: »Synes De måske, det var nogen dårlig idé?«) Hvis han nu siger, at det ikke var nogen dårlig idé, må jeg svare, at i fald der stod sådan noget i programmet, behøvede man ikke at kritisere det: forslagetets ophavsmænd ville grave deres egen grav. Disse meget entusiastiske kammerater har ikke været opmærksomme på, at vi i programmet skal gå ud fra tingene, sådan som de er. En af disse kammerater, vistnok Sunitsa, som meget energisk kritiserede programmet for at være elendigt osv., en af disse meget entusiastiske kammerater udtalte, at han ikke kunne godtage, at tingene siges, som de er, og foreslog, at tingene bliver sagt, sådan som de ikke er. (*Munterhed*.) Jeg tror, at denne formulering af spørgsmålet er så indlysende forkert, at den med rette vækker munterhed. Jeg har ikke sagt, at man skal sige tingene, sådan som de er. Jeg har sagt, at vi skal *tage udgangspunkt i det, der er fastslået med absolut sikkerhed*. Vi må sige til proletarerne og de arbejdende bønder og bevise for dem, at den kommunistiske revolution er uundgåelig. Var der nogen her, som mente, at man ikke behøvede at sige det? Hvis nogen prøvede at stille et sådant forslag, ville man påvise for vedkommende, at det ikke forholder sig sådan. Ingen har foreslået det, og ingen vil gøre det, for det er en ubestridelig kendsgerning, at vort parti er kommet til magten ved at støtte sig ikke kun på det kommunistiske proletariat, men også på alle bønderne. Skal vi virkelig kun nøjes med at sige til alle disse masser, som nu følger os: »Partiets eneste funktion er at gennemføre den socialistiske opbygning. Den kommunistiske revolution er fuldbyrdet, gør kommunismen til virkelighed«? Et sådant synspunkt er i bund og grund uholdbart og teoretisk forkert. Direkte og i endnu højere grad indirekte har vort parti absorberet millioner af mennesker, som nu begynder at forstå spørgsmålet om klassekampen og om overgangen fra kapitalisme til kommunisme.

Nu kan man sige – og der vil naturligvis ikke være no

gen overdrivelse i det – at intet sted, ikke i noget andet land er den arbejdende befolkning gået så stærkt op i spørgsmålet om kapitalismens forvandling til socialisme som nu hos os. Det er noget, man hos os tænker langt mere over end i noget andet land. Skal partiet virkelig ikke give svar på dette spørgsmål? Vi må påvise videnskabeligt, hvordan denne kommunistiske revolution vil forløbe. I den henseende er alle øvrige forslag utilstrækkelige. Ingen har ønsket at stryge spørgsmålet helt. Man har talt i ubestemte vendinger: måske man kunne forkorte og undlade at citere det gamle program, fordi det er urigtigt. Men hvis det var urigtigt, hvordan kunne vi da gå ud fra det gennem så mange års arbejde? Måske der vil komme et fælles program, når den verdensomspændende sovjetrepublik skal oprettes, og inden den tid vil vi nok have skrevet op til flere programmer. Men det vil være for tidligt at skrive dem nu, da der kun findes en enkelt sovjetrepublik, hvor det gamle russiske imperium lå. Ikke engang Finland, der givetvis går i retning af en sovjetrepublik, har realiseret den endnu, det Finland, hvor folk adskiller sig fra alle andre folkeslag i det tidligere russiske imperium ved høj kultur og dannelse. Derfor vil det være den største fejl nu at stille krav om at programmet skulle afspejle en afsluttet proces. Det kunne sidestilles med, at vi nu satte kravet om et økonomisk verdensråd på programmet. Og for øvrigt har vi endnu ikke selv kunnet vænne os til dette vanskabte ord »sovnarkhos« /økonomisk råd/, og hvad udlændinge angår, siges det, at nogle af dem har slået efter i køreplanen for at se, hvor der mon lå en station af det navn. (*Munterhed*.) Det er et ord, vi ikke kan dekretere for hele verden.

Skal vort program være internationalt, må det tage hensyn til de klasseaspekter, som er økonomisk karakteristiske for alle lande. For alle lande er det karakteristisk, at kapitalismen i mange egne endnu er under udvikling. Dette gælder for hele Asien og for alle de lande, der er ved at gå over til borgerligt demokrati, dette gælder for en hel række egne i Rusland. For eksempel har kammerat Rykov, der har omfattende kendskab til de økonomiske realiteter, fortalt os om det nye bourgeoisie, der findes i vort land. Dette er sandt. Det udspringer ikke kun af vore sovjetfunktionærer – det kan også udgå derfra, men i et forsvindende lille omfang, det udspringer af

bonde- og håndværkermiljøet, der er befriet fra kapitalistiske bankers åg, og som nu er afskåret fra jernbanetransporten. Det er en kendsgerning. Hvordan kan det være, at I vil omgå denne kendsgerning? Dermed ville I blot tilfredsstille jeres egne illusioner eller lave et dårligt gennemtænkt skrift om en virkelighed, der er langt mere sammensat. Den viser os, at kapitalistisk vareproduktion trives, fungerer og udvikler sig, selv i Rusland, og at den avler et bourgeoisi ligesom i ethvert kapitalistisk samfund.

Kammerat Rykov sagde: »Vi bekæmper et bourgeoisi, der igen kommer til verden i vort land, fordi bondebruget endnu ikke er forsvundet, og dette brug avler bourgeoisi og kapitalisme«. Vi har ingen præcise oplysninger herom, men det er oplagt, at det sker. I hele verden findes sovjetrepublikken forløbigt kun inden for det tidligere russiske imperiums grænser. I en hel række lande samler den styrke og udvikler sig, men den eksisterer endnu ikke i noget andet land. Derfor ville det være tankespind, om vi i vort program paraderede med noget, vi endnu ikke er nået til, det ville udtrykke et ønske om at slippe væk fra den ubehagelige virkelighed, som viser, at den socialistiske republiks fødselsveer i andre lande givetvis er langt sværere end dem, vi måtte igennem. Vi fik sejren let, fordi vi den 26. oktober 1917 lovfæstede det, bønderne havde forlangt i de socialrevolutionæres resolutioner. Dette er ikke tilfældet i noget andet land. En svejtsisk og en tysk kammerat har fortalt os, hvordan bønderne i Svejts har bevæbnet sig mod strejkende som aldrig før, og at der ikke på landet i Tyskland kan spores nogen som helst frihedsblæst, i retning af dannelse af daglejer- og småbonderåd. Hos os dækkede bonderepræsentanternes sovjetter så at sige hele landet efter de første måneders revolution. Det var os, det tilbagestående land, der skabte dem. Her rejser der sig et kæmpeproblem, som folkene i de kapitalistiske lande endnu ikke har løst. Var vi da en kapitalistisk mønsternation? Før 1917 fandtes stadig levn af feudalisme i vort land. Men ikke én kapitalistisk indrettet nation har endnu vist, hvordan dette spørgsmål løses i praksis. Vi tilkæmpede os magten under exceptionelle forhold, hvor tsarismens åg gjorde det nødvendigt for os med en stor kraftanspændelse at gennemføre en radikal og hurtig forandring, og under disse exceptionelle forhold

formåede vi i flere måneder at støtte os på alle bønderne som helhed. Det er en historisk kendsgerning. Helt frem til sommeren 1918, til fattigbondekomiteernes oprettelse, fastholdt vi magten, fordi vi støttede os på alle bønderne som helhed. Dette er ikke muligt i noget kapitalistisk land. Og det er denne fundamentale økonomiske kendsgerning, I glemmer, når I snakker om en radikal omskrivning af hele programmet. Uden dette vil jeres program ikke hvile på et videnskabeligt fundament.

Det er vor pligt at tage udgangspunkt i den marxistiske tese, som alle anerkender, at programmet skal bygges op på et videnskabeligt fundament. Det skal forklare masserne, hvordan den kommunistiske revolution opstod, hvorfor den er uomgængelig, hvori dens betydning ligger, hvad der er dens væsen og styrke, og hvad den skal løse. Vort program skal være en håndbog i agitation, en håndbog, sådan som alle programmer har været, for eksempel Erfurtprogrammet. (15) Hvert afsnit i dette program indeholder hundredtusinder af agitationstaler og -artikler. I vort program indeholder hvert afsnit det, som enhver arbejdende skal vide, beherske og forstå. Hvis han ikke forstår, hvad kapitalisme er, hvis han ikke forstår, at småbruget og håndværksbedriften uvægerligt, uomgængeligt og til stadighed afføder denne kapitalisme; om så han erklærer sig for kommunist et hundrede gange og skryder med den radikaleste kommunisme – hvis han ikke forstår dét, er den kommunisme ikke en skilling værd. Vi værdsætter kun kommunisme, når den er økonomisk underbygget.

Den socialistiske revolution vil lave om på en masse ting, selv i visse fremskredne lande. Den kapitalistiske produktionsmåde består fortsat over hele verden og bibeholder ofte sine mindre udviklede former, skønt imperialismen har samlet og koncentreret finanskapitalen. Intet land, ikke engang det højest udviklede, kan fremvise en kapitalisme udelukkende i dennes mest fuldendte form. Ikke engang i Tyskland findes noget sådant. Da vi indsamlede materiale vedrørende vore konkrete opgaver, meddelte den ansvarlige kammerat for det centrale statistiske kontor, at den tyske bonde havde *skjult* 40 pct. af sin overskydende kartoffelhøst for levnedsmiddelmyndighederne. I en kapitalistisk stat, hvor kapitalismen har udviklet sig på alle leder og kanter, findes stadig småbøn-

der, der driver tuskhandel og spekulation i det små. Den slags kendsgerninger må ikke overses. Mon der er mange af de trehundrede tusinde partimedlemmer, som her er repræsenteret, der til fulde forstår dette spørgsmål? Det ville være latterlig indbildskhed at tro, at bare fordi vi, der havde den lykke at skrive programforslaget, forstår alt dette, så skulle den store masse af kommunister også gøre det. Nej, de har brug for disse indledende forklaringer, de har brug for dem hundrede gange mere end os, fordi folk, som ikke har tilegnet sig og endnu ikke gjort sig klart, hvad kommunisme er, og hvad vareøkonomi er, befinder sig langt fra kommunismen. Vi støder daglig på disse tilfælde af den lille vareøkonomi, i hvert eneste spørgsmål, der angår praktisk økonomisk politik, levnedsmiddelpolitik og landbrugspolitik, eller som berører det Øverste Samfundsøkonomiske Råd. Men det skulle man altså ikke omtale i programmet! Hvis vi undlod at gøre det, ville vi bare vise, at vi ikke forstod at løse dette problem, og at revolutionens succes i vort land byggede på exceptionelle forhold.

Kammerater fra Tyskland besøger os for at få klarhed over det socialistiske systems former. Og vi må optræde sådan, at vi viser de udenlandske kammerater vor styrke, således at de ser, at vi i vor revolution ikke på mindste måde går ud over de rammer, virkeligheden sætter, og således at de får materiale, som for dem er uigendriveligt. Det ville være latterligt at udstille vor revolution som et eller andet ideal for alle lande, at bilde sig ind, at den har gjort en hel række geniale opdagelser og indført en bunke socialistiske nyskabelser. Det har jeg ikke hørt fra nogen, og jeg forsikrer, at vi heller ikke kommer til det. Vi har praktisk erfaring i at gennemføre de første skridt til nedbrydning af kapitalismen i et land, hvor der findes et specielt forhold mellem proletariatet og bønderne. Dét og ikke andet. Hvis vi stiller os an som frøen i fabeln, der pralende blæser sig op, gør vi os til grin for hele verden, vi bliver simple pralhalse.

Vi har opdraget proletariatets parti på et marxistisk program, og på samme måde skal vi opdrage det arbejdende folks millioner i vort land. Vi er forsamlet her som ideologiske ledere og skal sige til masserne: »Vi har opdraget proletariatet, og vi har altid og i første række taget udgangspunkt i en præcis økonomisk analyse«. Denne

opgave kan ikke klares med et manifest. III Internationales manifest er en opfordring, en proklamation, der retter opmærksomheden på de opgaver, som forestår os, det er en appel til massernes følelser. Gør et arbejde for at bevise videnskabeligt, at I har den økonomiske basis og ikke bygger på sand. Hvis I ikke kan gøre det, så hold jer væk fra at opstille et program. Og for at gøre det, må vi nødvendigvis granske alt det, vi har været igennem de sidste 15 år. Når vi for 15 år siden sagde, at vi var på vej til den forestående sociale revolution, og når vi nu har nået den – skulle det virkelig svække vor stilling? Det konsoliderer og styrker den. Alt udspringer af den kendsgerning, at kapitalismen går over i imperialismen, og imperialismen fører til begyndelsen på den socialistiske revolution. Det er kedeligt og langtrukket, og ikke ét kapitalistisk land har endnu gennemgået denne proces. Men ridse denne proces op i programmet, det er nødvendigt.

Det er grunden til, at de teoretiske indvendinger, der er fremført, ikke står for den ringeste kritik. Jeg tvivler ikke på, at hvis vi satte 10-20 skribenter, der var dygtige til at formulere sig, i gang med at arbejde tre eller fire timer om dagen, så kunne de på en månedstid have opstillet et bedre og mere afrundet program. Men at det skulle gøres på en enkelt dag eller to, sådan som kammerat Podbelskij forlangte, det er urkomisk. Vi har arbejdet mere end en enkelt dag eller to, ja mere end to uger. Jeg gentager, at hvis vi for en måned kunne vælge en kommission på 30 medlemmer og sætte dem til et par timers dagligt arbejde, selvfølgelig uden at blive forstyrret af telefonopringninger, så ville de givetvis kunne frembringe et program, der var fem gange bedre. Men sagens kerne har ingen her bestridt. Et program, der intet siger om vareøkonomiens og kapitalismens grundlag, vil ikke være et marxistisk, internationalt program. Skal programmet være internationalt, er det ikke nok at proklamere en verdensomspændende sovjetrepublik eller ophævelse af nationerne, som kammerat Pjatakov gjorde det med sine ord om, at der ikke var brug for nogen nationer, men derimod for en sammenslutning af alle proletarer. Selvfølgelig er det en storslået sag, og den kommer, men først på et ganske andet stadium af den kommunistiske udvikling. Kammerat Pjatakov siger med synlig overlegenhed: »I var tilbagestående i 1917, og nu er I rykket fremad«. Vi er

rykket fremad, da vi føjede dét til programmet, som be-
gyndte at stemme overens med virkeligheden. Da vi sagde,
at nationerne bevægede sig fra borgerligt demokrati
til proletarisk styre, sagde vi tingene, sådan som de var,
og i 1917 var det dét, vi ønskede.

Når vi og Spartakus-folkene opnår den fulde kamme-
ratlige tillid, som er nødvendig for enhedskommunismen,
den kammeratlige tillid, der fødes dag for dag, og som
måske om nogle måneder vil være tilvejebragt, da vil den
også blive nedfældet i programmet. Men at proklamere
den, når den endnu ikke er til stede, ville være ensbety-
dende med at drage dem ind i noget, de endnu ikke er
nået frem til ad erfaringens vej. Vi siger, at rådstypen,
sovjettypen, har fået international betydning. Kammerat
Bukharin pegede på de engelske Shop Steward Commit-
tees. (16) Det er ikke helt det samme som sovjetter. De
udvikler sig, men er endnu på fosterstadiet. Når de en-
gang ser dagens lys, så »får vi se«. Men at påstå, at vi
har skænket de engelske arbejdere russiske sovjetter, det
står ikke for blot den ringeste kritik.

Videre må jeg opholde mig ved spørgsmålet om natio-
nernes selvbestemmelse. I vor kritik er dette spørgsmål
tillagt overdreven betydning. Svagheden i vor kritik kom
til udtryk i, at den lagde speciel vægt på dette spørgsmål,
som reelt har mindre end sekundær betydning i program-
mets almene opbygning og i den samlede sum af pro-
gramkrav.

Da kammerat Pjatakov talte, blev jeg højst forundret
og spurgte mig selv, om det var en debat om programmet
eller en diskussion mellem to organisationsledelser. Da
kammerat Pjatakov sagde, at de ukrainske kommunist-
ter handler efter cirkulærerne fra RKP(b)s centralkomi-
té, forstod jeg ikke den tone, det blev sagt i. Var det en
beklagende tone? Det ville jeg ikke mistænke kammerat
Pjatakov for, meningen i hans tale var: hvad skal vi med
al denne selvbestemmelse, når vi har en fortræffelig cen-
tralkomité i Moskva! Dette er et barnligt synspunkt.
Ukraine blev skilt fra Rusland på grund af exceptionelle
forhold, og den nationale bevægelse slog ikke dybe rødder
der. I det omfang, den opstod, gjorde tyskerne det af med
den. Det er et faktum, men et exceptionelt faktum. Der
forholder det sig endda sådan med sproget, at det er ble-
vet usikkert, om ukrainsk er folkesproget eller ej? De ar-

bejdende masser af andre nationaliteter var fulde af mis-
tro til storrusserne som en kulak- og undertrykkernation.
Det er et faktum. En finsk repræsentant har fortalt mig,
at der i det finske bourgeoisie, som hadede storrusserne,
nu lyder stemmer, der siger: »Tyskerne viste sig at være
vilddyr, og Ententen viste sig at være et vilddyr, så hel-
lere bolsjevikkerne«. Dette er en kæmpemæssig sejr,
vi har vundet over det finske bourgeoisie i det nationale
spørgsmål. Det hindrer os ikke det ringeste i at bekæmpe
det som en klassemodstander og at vælge de midler, som
er bedst egnede dertil. Sovjetrepublikken, der blev dan-
net i det land, hvis tsarisme havde knægtet Finland, skal
sige, at det respekterer nationernes ret til uafhængighed.
Vi sluttede en aftale med den røde finske regering, (17)
som ikke fik nogen lang levetid, vi gav visse territoriale
indrømmelser, for hvilke jeg har måttet høre ikke så få
rent chauvinistiske indvendinger, såsom: »Der siges at
være gode fiskeindustrier, og dem har vi givet fra os«. Det
er den slags indvendinger, som får mig til at sige:
Skrab lidt af en og anden kommunist, og du vil finde en
storrussisk chauvinist.

Jeg tror, at dette eksempel med Finland såvel som med
basjkirerne viser, at man ikke i det nationale spørgsmål
må slutte, at der for enhver pris skal være økonomisk en-
hed. Naturligvis er den nødvendig. Men vi skal opnå den
ved propaganda, agitation og frivilligt forbund. Basjki-
rerne nærer mistro til storrusserne, fordi storrusserne er
mere dannede og har brugt deres dannelse til at udplynd-
re basjkirerne. Derfor betyder navnet storrusser »un-
dertrykker« og »svindler« for basjkirerne i disse afsides
egne. Det må vi regne med, det må vi kæmpe med. Men
det bliver en langvarig historie. Det er jo ikke noget, man
afskaffer med dekretter. I den sag skal vi gå meget for-
sigtigt til værks. Især er det nødvendigt med forsigtighed
hos en nation som den storrussiske, der har fremkaldt et
rasende had mod sig fra alle andre nationer, og først nu
har vi lært os at rette op på det, men også dér ret dårligt.
I eller omkring undervisningskommissaritet for eksempel
har vi kommunister, der siger: enhedsskole, så vov ikke
at give undervisning på andet sprog end russisk! Sådan
en kommunist er efter min mening en storrussisk chau-
vinist. Han sidder i mange af os, og han må bekæmpes.

Derfor skal vi sige til de andre nationer, at vi er internationalister fuldt ud og arbejder hen imod et frivilligt forbund af arbejdere og bønder i alle nationer. Dette udelukker aldeles ikke krige. Krig er et andet problem, der udspringer af imperialismens væsen. Hvis vi slås mod Wilson, og Wilson gør en lille nation til sit redskab, siger vi, at vi vil slås mod dette redskab. Vi har aldrig sagt, at en socialistisk stat kan eksistere uden militær. Under visse forhold kan krig blive en nødvendighed. Men i spørgsmålet om nationernes selvbestemmelse er sagens kerne nu den, at forskellige nationer følger den historisk set samme vej, men gør det i siksakbevægelser og ad baner, der er højst forskellige, og at nationer på et kulturelt højere trin går fremad helt anderledes end dem på et lavere trin. Finland gik frem anderledes. Tyskland går frem anderledes. Kammerat Pjatakov har tusinde gange ret i, at vi må have enhed. Men vi må kæmpe for den gennem propaganda, gennem partiets indflydelse, gennem oprettelse af enhedsfagforeninger. Heller ikke her kan vi imidlertid gå frem efter et bestemt mønster. Hvis vi strøg dette punkt eller gav det anden udformning, ville vi slette det nationale spørgsmål af programmet. Det kunne man gøre, hvis der fandtes folk uden nationale særtræk. Men det gør der ikke, og vi kan ikke bygge det socialistiske samfund på nogen anden måde.

Jeg tror, kammerater, at vi må tage det her forelagte program som grundlag og overgive det til kommissionen, der suppleres med repræsentanter for oppositionen eller rettere med kammerater, som her har fremsat saglige forslag, og at kommissionen derefter fremlægger: 1) en opstilling over indkomne ændringsforslag til programmet og 2) de teoretiske indvendinger, der ikke kan opnås enighed om. Jeg tror, det bliver den mest praktiske måde at behandle spørgsmålet på og den, som hurtigst giver os den rigtige løsning. (*Bifald.*)

Beretning om arbejdet på landet 23. marts

(*Langvarigt bifald*). Kammerater, jeg må bede om undskyldning for, at det ikke lykkedes mig at overvære alle møder i det udvalg, som kongressen valgte til at behandle arbejdet på landet. Et supplement vil man derfor få i de

kammeraters taler, der har deltaget i udvalgets arbejde fra første færd. Udvalget udarbejdede til slut et sæt teser, der blev overgivet til en kommission, og som vil blive jer tilstillet. Jeg vil gerne opholde mig ved problemets almen betydning, således som det stod for os efter endt arbejde i udvalget, og således som det efter min opfattelse nu er kommet til at stå for partiet som helhed.

Kammerater, det er ganske naturligt, at vi under den proletariske revolutions udvikling kommer til at fremhæve snart det ene, snart det andet af de særdeles komplicerede og vigtige spørgsmål, samfundslivet frembyder. Under en omvæltning, der berører og uvægerlig må berøre de dybeste livsgrundlag, de bredeste folkemasser, er det ganske naturligt, at intet parti og ingen regering, hvor nær kontakt den end har med masserne, overhovedet er i stand til at tage sig af alle livsområder *på én gang*. Og når vi nu skal til at se på spørgsmålet om arbejdet på landet og i dette spørgsmål især udskille middelbøndernes stilling, så kan der ikke være noget mærkeligt eller unormalt i det, set ud fra den proletariske revolutions udvikling i almindelighed. Det er klart, at den proletariske revolution måtte begynde ud fra den grundlæggende relation mellem de to fjendtlige klasser, mellem proletariat og bourgeoisie. Hovedopgaven var at få magten lagt i arbejderklassens hånd, at sikre dens diktatur, styrte bourgeoisiet og fratage det dets økonomiske magtkilder, som uomtvisteligt stiller sig hindrende i vejen for al socialistisk opbygning overhovedet. Ingen af os, der kender til marxismen, har nogen sinde betvivlet den sandhed, at selve det kapitalistiske samfunds struktur bevirker, at det enten må være proletariatet eller bourgeoisiet, der har den afgørende betydning i dette samfund. Nu ser vi mange tidligere marxister – f.eks. fra mensjevikkernes lejr – der hævder, at der i en periode, hvor den afgørende kamp mellem proletariatet og bourgeoisie udkæmpes, kan herske et *demokrati slet og ret*. Sådan siger mensjevikerne, der helt har fundet sammen med de socialrevolutionære. Som om ikke bourgeoisiet selv indfører eller afskaffer demokratiet, alt efter egen fordel! Men når det er sådan, kan der overhovedet ikke være tale om demokrati slet og ret i en tid, hvor der står forbitret kamp mellem bourgeoisie og proletariat. Man må kun undres over, hvor hurtigt disse marxister eller pseudo-marxister – f.eks.

vore mensjevikker – afslører sig selv, hvor hurtigt deres virkelige natur slår igennem, småborgerlige demokraters natur.

Marx bekæmpede hele sit liv særlig det småborgerlige demokratis og den borgerlige demokratis illusioner. Han spottede især over tomme talemåder om frihed og lighed, når de dækker over arbejdernes frihed til at dø af sult, eller over lighed mellem et menneske, der sælger sin arbejdskraft, og en bourgeois, der, som var det på det frie marked, frit og ligeberettiget køber hans arbejdskraft osv. Marx har i alle sine økonomiske skrifter redegjort for dette. Man kan sige, at hele Marx' Kapitalen er helliget en udredning af den sandhed, at *det kapitalistiske samfunds hovedkræfter er og kun kan være bourgeoisiet og proletariatet* – bourgeoisiet som dette kapitalistiske samfunds bygmester, dets leder, dets drivende kraft, proletariatet som dets banemand, den eneste kraft der kan afløse det. Der findes næppe ét kapitel i noget af Marx' skrifter, som ikke er helliget dette. Man kan sige, at II Internationales socialister verden over utallige gange har svoret og bedyret over for arbejderne, at de opfattede denne sandhed sådan. Men da det kom til en virkelig og tilmed afgørende kamp mellem proletariat og bourgeois om magten, da så vi, at vore mensjevikker og socialrevolutionære tillige med førerne for de gamle socialistiske partier i hele verden glemte denne sandhed og begyndte rent mekanisk at gentage filisterfraserne om demokratisme slet og ret.

Her i landet forsøger man undertiden at gøre disse ord ligesom lidt »kraftigere«, når man siger: »Demokratiets diktatur«. Det er nu det rene vrøvl. Fra historien ved vi udmærket, at det demokratiske bourgeois diktatur ikke betød andet end den hårde hånd over for strejkende arbejdere. Sådan var det i hvert fald fra 1848 – men man kan også finde enkelte eksempler på det tidligere. Historien viser os, at netop under det borgerlige demokrati udfolder den mest forbitrede kamp mellem proletariat og bourgeois sig bredt og frit. Vi har i praksis måttet overbevise os om denne sandheds rigtighed. Og når sovjetregeringens skridt siden oktober 1917 har udmærket sig ved fasthed i alle fundamentale spørgsmål, skyldes det netop, at vi aldrig har fraveget denne sandhed, aldrig har glempt den. Kun én klasses – proletariatets – diktatur kan afgø-

re kampen med bourgeoisiet om herredømmet. Besejre bourgeoisiet kan kun proletariatets diktatur. Styrte bourgeoisiet kan kun proletariatet. Drage masserne med sig mod bourgeoisiet kan kun proletariatet.

Deraf følger imidlertid på ingen måde – det ville være en meget alvorlig fejl – at vi også under den videre opbygning af kommunismen, når bourgeoisiet allerede er styrtet og den politiske magt er i proletariatets hænder, skulle kunne klare os uden midterelementerne, mellem-lagene.

Det er i revolutionens – den proletariske revolutions – begyndelse naturligt, at dens ledes hele opmærksomhed er rettet mod hovedsagen, det fundamentale: Proletariatets herredømme og sikringen af dette herredømme ved en sejr over bourgeoisiet – en sådan sikring, at bourgeoisiet ikke igen kan vende tilbage til magten. Vi véd udmærket, at bourgeoisiet hidtil har bevaret visse fortrin, der hænger sammen med dets rigdomme i andre lande eller undertiden endog består i pengeformuer her i landet. Vi véd godt, at der findes sociale elementer med større erfaring end proletarerne, og at disse elementer hjælper bourgeoisiet. Vi véd godt, at bourgeoisiet ikke har opgivet tanken om at vende tilbage til magten og ikke har indstillet forsøgene på at genoprette sin magtstilling.

Men dette er langt fra alt. Bourgeoisiet, der mest af alle hævder princippet: »Hvor der er godt at være, der er mit fædreland«, bourgeoisiet, der altid har været internationalt, når det drejede sig om penge – *bourgeoisiet er for tiden i verdensmålestok stadig stærkere, end vi er*. Dets herredømme undergraves hastigt, det oplever eksempler som den ungarske revolution – som vi i går havde den lykke at meddele jer, og om hvilken der i dag indløber bekræftende efterretninger – det begynder allerede at forstå, at dets herredømme vakler. Det har ikke længere handlefrihed. Men for tiden, hvis man tager hensyn til de materielle midler i verdensmålestok, må man indrømme, at bourgeoisiet endnu er stærkere end os i materiel henseende.

Det er grunden til, at ni tiendedele af vor opmærksomhed, af vor praktiske virksomhed var og måtte være helliget dette grundspørgsmål – afsættelse af bourgeoisiet, etablering af proletariatets magt, fjernelse af enhver mulighed for bourgeoisiets tilbagevenden til magten. Det er

ganske naturligt, rimeligt og uundgåeligt, og i den henseende er der gjort meget med godt resultat.

Nu derimod må vi sætte spørgsmålet om de andre lag på dagsordenen. Vi bør – det var vor almene konklusion i landbrugsudvalget, og vi er sikre på, at alle partiarbejdere mener det samme, idet vi kun sammenfattede deres iagttagelser og erfaringer – vi bør sætte *spørgsmålet om middelbønderne* på dagsordenen i hele dets omfang.

Naturligvis, der findes folk, som i stedet for at gennemtænke vor revolutions gang, i stedet for at overveje, hvilke opgaver der nu forestår os, benytter ethvert skridt fra sovjetmagts side til grin og kritik af den type, vi ser hos d'herrer mensjevikker og højre-socialrevolutionære. Det er folk, der ikke endnu har forstået, at de må træffe deres valg mellem os og et borgerligt diktatur. Vi har over for dem udvist megen tålmodighed og endog overbærenhed, og vi vil give dem endnu en mulighed for at sætte vor overbærenhed på prøve, men inden længe gør vi ende på denne tålmodighed og overbærenhed, og hvis de ikke træffer deres valg, vil vi i fuld alvor henstille til dem at begive sig til Koltjak. (*Bifald.*) Vi regner ikke med særlig strålende åndsevner hos disse folk. (*Munterhed.*) Men man kan måske regne med, at når de selv har erfaret Koltjaks vildskab, vil de forstå, at vi har ret til at forlange, at de træffer deres valg mellem os og Koltjak. Mens mange naive folk i de første måneder efter oktober var tåbelige nok til at tro, at proletariats diktatur var noget forbigående, tilfældigt, så burde selv mensjevikkerne og de socialrevolutionære nu forstå, at der er noget lovmæssigt i den kamp, som udspilles under hele det internationale bourgeois stormløb.

I virkeligheden er der kun skabt to kræfter: Bourgeoisiets diktatur og proletariats diktatur. Den der ikke har fået det ud af at læse Marx, den der ikke har fået det ud af at læse alle de store socialisters skrifter – han har aldrig været socialist og aldrig forstået noget af socialismen, men kun kaldt sig socialist. Disse folk giver vi en kort frist til at tænke over sagen og forlanger, at de afgør dette spørgsmål. Jeg har mindet om dem, fordi de nu siger eller vil sige: »Bolsjevikkerne har rejst spørgsmålet om middelbønderne, de vil indynde sig hos dem«. Jeg véd ganske udmærket, at den slags og langt værre argumen-

tation finder vid anvendelse i den mensjevikiske presse. Vi skyder den til side, vi tillægger aldrig vore modstanderes snak betydning. Folk, der hidtil har formået at rende frem og tilbage mellem bourgeoisiet og proletariats, kan sige, hvad de vil. Vi går en anden vej.

Vor vej bestemmes først og fremmest ved en klassebetragtning af kræfterne. I det kapitalistiske samfund udvikles der en kamp mellem bourgeoisiet og proletariats. Så længe denne kamp ikke er afsluttet, vil vor særlige opmærksomhed være koncentreret om at føre den til ende. Den er endnu ikke ført til ende. I denne kamp er det allerede lykkedes at gøre en hel del. Det internationale bourgeoisiet kan nu ikke mere handle med frie hænder. Det bedste bevis på dette er, at den ungarske proletariske revolution har fundet sted. Det er derfor klart, at vor opbygning på landet allerede er kommet ud over de rammer, hvor alt måtte indordnes under det hovedkrav, som kampen for magten stillede.

Denne opbygning har gennemløbet to hovedfaser. I oktober 1917 tog vi magten *sammen med bønderne som helhed*. Det var for så vidt en borgerlig revolution, som klassekampen på landet endnu ikke var kommet til udfoldelse. Som jeg allerede har sagt, begyndte den virkelige proletariske revolution på landet først om sommeren 1918. Hvis vi ikke havde forstået at bringe denne revolution i stand, ville vort arbejde kun have været halvfærdigt. Den første etape var magtovertagelsen i byen, indførelsen af sovjetiske styreformer. Den anden etape bestod i det, som for alle socialister er det grundlæggende, uden hvilket socialister ikke er socialister: udskillelse af de proletariske og halvproletariske elementer på landet, deres sammensvejsning med byproletariats til kamp mod bourgeoisiet på landet. Denne etape er i hovedsagen også tilendebragt. De organisationer, som vi oprindeligt skabte til dette formål, fattigbondekomiteerne, slog sådan an, at vi fandt det muligt at afløse dem med regulære, valgte sovjetter – dvs. reorganisere landsbysovjetterne således, at de blev organer for et klasseherredømme, organer for den proletariske magt på landet. Sådanne foranstaltninger som loven om socialistisk drift i landbruget og om overgangsforanstaltninger til socialistisk landbrug – som for ikke så længe siden behandledes af den centrale eksekutivkomité og som alle naturligvis kender – sam-

menfatter vore erfaringer på baggrund af vor proletariske revolution.

Hovedsagen, det som er den første og vigtigste opgave i en proletarisk revolution, er vi færdig med. Og netop fordi vi er færdig med det, er der kommet en mere kompliceret opgave på dagsordenen: *forholdet til middelbønderne*. Den der tror, at fremhævelsen af denne opgave betyder noget i retning af en afsvækkelse i vor magts karakter, en afsvækkelse af proletariatets diktatur, en måske partiel, måske ganske svag ændring i vor fundamentale politik – han fatter slet ikke proletariatets opgaver, den kommunistiske omvæltnings opgaver. Jeg er sikker på, at den slags folk ikke findes i vort parti. Jeg har blot villet advare kammeraterne mod de folk, der findes omkring arbejderpartiet, og som vil sige sådan, ikke fordi det udspringer af nogen verdensanskuelse, men simpelt hen for at gøre os fortræd og hjælpe hvidgardisterne – eller enklere sagt, for at hidse middelbonden op mod os, han har jo altid vaklet, kan kun vakle og vil i ret lang tid endnu vakle. For at hidse ham op mod os, vil man sige: »Se, de vil indynde sig hos jer! De har altså mærket sig jeres opstande, de er rystede« osv. Det er påkrævet, at alle vore kammerater står rustet mod en sådan agitation. Og jeg er sikker på, at de vil stå rustede, hvis vi nu får stillet dette spørgsmål ud fra klassekampens synspunkt.

Det er ganske klart, at dette hovedspørgsmål er en mere kompliceret, men ikke mindre aktuel opgave: *Hvordan skal man præcist bestemme proletariatets stilling til middelbønderne?* Kammerater, for marxister frembyder dette spørgsmål ingen vanskeligheder fra et teoretisk synspunkt, det har det store flertal af arbejderne tilegnet sig. Jeg minder således om, at Kautsky i sin bog om agrarspørgsmålet, skrevet på en tid, da han fremstillede Marx' lære rigtigt og anerkendtes som en ubestridt autoritet på dette område – at Kautsky i denne bog om agrarspørgsmålet siger om overgangen fra kapitalisme til socialisme: det er det socialistiske partis opgave at *neutralisere* bønderne, dvs. at opnå, at bonden holder sig neutral i kampen mellem proletariat og bourgeoisie, at bonden ikke kan yde bourgeoisiet aktiv hjælp mod os.

Under bourgeoisiets meget lange herredømme har bønderne støttet dets magt og stået på dets side. Det er forståeligt, hvis man tager bourgeoisiets økonomiske styrke

og politiske magtmidler i betragtning. Vi kan ikke regne med, at middelbonden uden tøven går over til os. Men hvis vi fører politikken rigtigt, vil disse svingninger efter nogen tid høre op, og bonden vil så stille sig på vor side.

Allerede Engels, der sammen med Marx lagde grundlaget for den videnskabelige marxisme, dvs. den lære, vort parti til stadighed og navnlig under revolutionen lader sig lede af – allerede Engels fastslog inddelingen af bønderne i små-, middel- og storbønder, og denne inddeling svarer også nu til virkeligheden i de allerfleste europæiske lande. Engels sagde: »Måske behøver man ikke alle vegne at undertrykke heller storbønderne med magt«. Og at vi nogen sinde skulle anvende magt over for middelbønderne (småbønderne er vore venner) – det er ingen forstandig socialist nogen sinde faldet på. Således sagde Engels i 1894, et år før han døde, da agrarspørgsmålet var kommet på dagsordenen. (18) Denne opfattelse foreholder os en sandhed, som man undertiden glemmer, men som vi i teorien alle er enige om. Over for godsejere og kapitalister er det vor opgave at ekspropriere dem fuldstændig. *Men vi tillader ingen som helst anvendelse af magt over for middelbønderne*. Selv over for de rige bønder siger vi ikke så afgjort som over for bourgeoisiet: absolut ekspropriation af de rige bønder og kulakkerne. I vort program er denne forskel gennemført. Vi siger: Undertrykkelse af de rige bønders modstand. Undertrykkelse af deres kontrarevolutionære lyster. Det er ikke det samme som fuldstændig ekspropriation.

Hovedforskellen, som bestemmer vort forhold til middelbønderne – fuldstændig ekspropriation af bourgeoisiet, forbund med middelbønderne, som ikke udbytter andre – denne hovedlinje anerkender alle i teorien. Men i praksis overholdes denne linje ikke konsekvent, ude omkring har man endnu ikke lært at overholde den. Når proletariatet har styrtet bourgeoisiet og konsolideret sin magt og derpå giver sig til på de forskellige felter at skabe det nye samfund, rykker spørgsmålet om middelbønderne frem i første plan. Ingen socialist i verden har bestridt, at kommunismens skabelse vil foregå forskelligt i lande med storlandbrug og i lande med smålandbrug. Det er en ganske elementær ABC-sandhed. Af denne sandhed følger, at efterhånden som vi nærmer os den kommunisti-

ske opbygnings opgaver, må netop middelbønderne til en vis grad stå i centrum for vor opmærksomhed.

Meget afhænger af, hvordan vi bestemmer vort forhold til middelbønderne. Teoretisk er spørgsmålet løst, men vi har til fulde mærket, vi kender personlig forskellen mellem en teoretisk løsning af et problem og en praktisk gennemførelse af løsningen. Vi er kommet i nær kontakt med denne forskel, der var så karakteristisk for den store franske revolution, dengang det franske konvent slog om sig med omfattende foranstaltninger, men ikke havde den fornødne basis for deres gennemførelse, ja end ikke vidste, hvilken klasse man skulle støtte sig til, for at få den ene og den anden foranstaltning gennemført.

Vi har umådeligt gunstigere betingelser. Takket være et helt århundredes udvikling véd vi, hvilken klasse vi skal støtte os til. Men vi véd også, at denne klasses praktiske erfaring er meget, meget utilstrækkelig. Hovedsagen stod arbejderklassen, arbejderpartiet, klar: bourgeoisiets magt skal styrtes og arbejderne have magten. Men *hvordan* skal det gøres? Alle husker, hvilke vanskeligheder og hvor mange fejl vi mødte under overgangen fra arbejderkontrol til arbejderledelse af industrien. Og det drejede sig dog om arbejde inden for vor egen klasse, inden for et proletarisk miljø, som vi altid har haft at gøre med. Men nu skal vi bestemme vort forhold til en ny klasse, en klasse, byarbejderne ikke kender. Man må bestemme forholdet til en klasse, der ikke indtager nogen bestemt, stabil stilling. Proletariatets masse er for socialismen, bourgeoisiets masse er mod socialismen – det er let at bestemme forholdet mellem disse to klasser. Men når vi går over til et lag som middelbønderne, viser det sig, at *det er en klasse, der vakler*. Middelbonden er dels besidder, dels slider. Han udbytter ikke andre arbejdende. I årtier har han haft det største besvær med at hævde sin stilling, han har selv mærket godsejernes og kapitalisternes udbytning, han har været ude for alt, og samtidig er han besidder. Derfor frembyder vort forhold til denne vaklende klasse store vanskeligheder. Vi har over et års erfaring bag os, i over et halvt år har vi gjort proletarisk arbejde i landsbyen, hvor der allerede er sket en klassemæssig lagdeling – på den basis må vi navnlig vogte os for hastværk, for kejtet teoretiseringen, for hang til at regne det for færdigt, som vi arbejder med, men som ikke er

gennemarbejdet. I den resolution, udvalgets kommission foreslår jer, og som en af de følgende talere vil læse op, vil I finde en behørig advarsel i den henseende.

Fra et økonomisk synspunkt er det klart, at vi skal række middelbønderne en hjælpende hånd. Det er der teoretisk ingen tvivl om. Men med vor opdragelse, med vort kulturniveau, med de ringe kulturelle og tekniske kræfter, vi kan byde landsbyen, og med den magtesløshed, hvormed vi ofte kommer ud til landsbyen, sker det meget hyppigt, at kammerater anvender tvang, og dermed ødelægger de det hele. Så sent som i går gav en kammerat mig en lille pjece, der kaldes »instruktioner og teser om partiarbejdets stand i guvernementet Nisjnij-Novgorod«, udgivet af RKP's (bolsjevikkernes) partiledelse i Nisjnij-Novgorod – og i den læser jeg feks. på s. 41: »Dekretet om den ekstraordinære skat skal med hele sin vægt ramme landsbyens kulakker, spekulanterne og *overhovedet bøndernes mellemelementer*«. De folk har virkelig »forstået«! Enten er det en trykfejl – men det er utåleligt, hvis sådanne trykfejl slipper igennem! Eller det er et latterligt hastværksarbejde, som viser, hvor farligt alt hastværk er i denne sag. Eller – det er den mest graverende antagelse, og det vil jeg ikke tro om kammeraterne i Nisjnij-Novgorod – de har slet ikke forstået noget af dette. Meget muligt er det en ren uagtsomhed. (19)

I praksis forekommer der tilfælde som dem, en kammerat i kommissionen fortalte om. Han blev omringet af bønderne, og hver enkelt spurgte ham: »Sig mig, er jeg middelbonde eller ej? Jeg har to heste og en ko. Jeg har to køer og en hest« osv. Denne agitator, der rejser rundt i alle kredse, skulle altså have et ufejlbarligt termometer, som han kunne anbringe på hver bonde og sige, om vedkommende var middelbonde eller ej. For at kunne det måtte man kende hele historien angående denne bondes bedrift, hans forhold til lavere og højere grupper – og det kan vi ikke vide med nøjagtighed.

Her må der megen praktisk færdighed til og kendskab til de lokale forhold. Det har vi endnu ikke. Det er ingen skam at erkende det; vi må indrømme det ligeud. Vi har aldrig været utopister og bildt os ind, at vi ville kunne bygge et kommunistisk samfund med pæne, rene kommunisters pæne, rene hænder efter at være født og opdraget i et rent kommunistisk samfund. Den slags er børne-

eventyr. Vi må bygge kommunismen op af kapitalismens ruiner, og kun den klasse, der er hærdet i kampen mod kapitalismen, kan gøre det. Proletariatet – det véd I udmærket – er ikke frit for det kapitalistiske samfunds mangler og svagheder. Det kæmper for socialismen, og samtidig kæmper det mod sine egne mangler. Proletariatets bedste fortrop, som i årtier har ført en fortvivlet kamp i byerne, har i denne kamp kunnet tilegne sig hele by- og storbylivets kultur og har til en vis grad opsuget den. I véd, at landsbyen selv i de fremskredne lande var dømt til at leve i kulturelt mørke. Naturligvis vil landsbyens kulturniveau blive højnet af os, men det vil tage år. Det er noget, som vore kammerater glemmer alle vegne, og som så klart anskueliggøres for os i hvert ord, vi hører fra de lokalkendte folk, ikke de herværende intellektuelle, ikke folk fra departementerne – dem har vi hørt en hel del fra – men folk der praktisk har fulgt arbejdet i landsbyen. Disse røster har været af særlig værdi for os i landbrugsudvalget. Disse røster vil være af særlig værdi nu – det er jeg overbevist om – for hele partikongressen, eftersom de ikke taler ud af bøger eller dekretter, men ud af selve livet.

Alt dette ansporer os til at arbejde hen på at skabe mere klarhed i vort forhold til middelbønderne. Det er meget vanskeligt, fordi *denne klarhed ikke findes i virkeligheden*. Dette problem er ikke blot uløst, det er også *uløseligt*, hvis man vil løse det *på én gang og med det samme*. Der er folk, som siger: »Man behøvede ikke at skrive så mange dekretter« – og bebrejder sovjetregeringen, at den har givet sig til at skrive dekretter uden at vide, hvordan de skal gennemføres. Disse folk bemærker ikke, hvordan de i grunden glider nedad til hvidgardisterne. Hvis vi havde ventet, at affattelsen af et hundrede dekretter ville forandre hele landsbyens liv, ville vi have været topmålte idioter. Men hvis vi ville vægre os ved gennem dekretter at anviser vejen, ville vi være forrædere mod socialismen. Disse dekretter, som i praksis ikke kunne gennemføres på en gang og fuldt ud, har spillet en stor rolle for propagandaen. Mens vi i tidligere tid propagerede med almene sandheder, *propanganderer vi nu med arbejde*. Det er også en prædiken, men en prædiken med handling – blot ikke individuelle handlinger som dem, visse originaler begår, noget vi hånede meget i anarki-

sternes og den gamle socialismes tid. Vort dekret er en appel, men ikke en appel i den gamle ånd: »Arbejdere rejs jer, styrt bourgeoisiet!« Nej, det er en appel til masserne, en appel til dem om praktisk arbejde. *Dekreter – det er instruktioner, der maner masserne til praktisk arbejde*. Det er det væsentlige. Lad være, at der i disse dekretter er meget, der ikke dur, meget, der ikke slår an i livet. Men i dem er der materiale til praktisk arbejde, og dekretets opgave er at lære de hundreder, tusinder, millioner af mennesker, der lytter til sovjetmagts stemme, praktiske skridt. Det er et forsøg på praktisk virke for at fremme den socialistiske opbygning i landsbyen. Hvis vi vil se sådan på det, bliver resultatet af alle vore love, dekretter og forordninger meget stort. Vi skal ikke betragte dem som absolutte forordninger, der for enhver pris skal gennemføres straks, på én gang.

Vi må undgå alt, hvad der i praksis kunne opmuntre til forskellige misbrug. Visse steder har stræbere og eventyrere klistret sig op ad os, de kalder sig kommunister og bedrager os og er indsmigrende, fordi kommunisterne nu er ved magten, og fordi de mere hæderlige, »afdankede« elementer ikke har søgt arbejde hos os på grund af deres gammeldags ideer, mens stræberne ingen ideer og ingen ære har. Disse folk, der kun stræber efter forfremmelse, anvender tvang ude omkring og tror, at det er godt. I virkeligheden fører det undertiden til, at bønderne siger: »Leve sovjetmagten, men *ned med kommunen!*« (dvs. kommunismen). Den slags tilfælde er ikke opfundet, men taget ud af det levende liv, af lokalkendte kammeraters meddelelser. Vi bør ikke glemme, hvilken uhyre skade alt umådehold, alt jag og hastværk kan forårsage.

Vi måtte for enhver pris, i et fortvivlet spring, hurtigt ud af den imperialistiske krig, som førte os til sammenbruddet, vi måtte gøre de mest fortvivlede anstrengelser for at undertrykke bourgeoisiet og de kræfter, der truede med at undertrykke os. Alt det var nødvendigt, vi kunne ikke have sejret uden. Men handle på akkurat samme måde over for middelbønderne – det ville være så idiotisk, stupidt og ødelæggende for sagen, at kun provokatører bevidst kunne arbejde sådan. Opgaven må her stilles ganske anderledes. Her drejer det sig ikke om at bryde notoriske udbytteres modstand, slå dem og styrte dem – den opgave vi tidligere stillede. Nej, efterhånden som vi

har løst denne hovedopgave kommer der mere komplicerede opgaver på dagsordenen. Her kommer man ingen vegne med magt. *Tvang over for middelbønderne er i sig selv yderst skadelig.* De udgør et talstærkt, et milliontaligt lag. Selv i Europa, hvor det intetsteds har nået en sådan styrke, hvor teknikken og kulturen, bylivet, jernbanerne er gigantisk udviklede, hvor det ville være lettest at komme på den tanke – selv dér har ingen, ikke én af de revolutionære socialister foreslået tvangsforholdsregler over for middelbønderne.

Dengang vi tog magten, støttede vi os til alle bønder som helhed. Dengang havde alle bønder én opgave – at bekæmpe godsejerne. Men hidtil har de bevaret en fordom mod stordrift. Bonden tænker: »Hvis der kommer stordrift, bliver jeg altså igen daglejer«. Det er naturligvis forkert. Men hos bonden er forestillingen om stordrift knyttet sammen med et had, en erindring om, hvordan godsejerne knægtede folket. Denne følelse har holdt sig, den er ikke død endnu.

Fremfor alt må vi støtte os på den sandhed, at der her ifølge sagens natur ikke opnås noget ved tvangsmetoder. Her ligger den økonomiske opgave helt anderledes. Her er der ikke nogen top, som man kan skære af og lade hele fundamentet, hele bygværket blive. Her er der ikke en sådan top, som kapitalisterne var i byerne. *At anvende tvang her betyder at fordærve hele sagen.* Her skal der langvarigt opdragelsesarbejde til. Bonden er ikke blot hos os, men i hele verden en praktiker og realist, og vi må give ham konkrete eksempler, der beviser, at »kommunen« er det bedste af alt. Naturligvis kommer der ikke noget fornuftigt ud af det, hvis der i landsbyen dukker forjagede folk op, som er kommet flagrende dertil fra byen, de afleverer straks en svada, anstifter nogle intellektuelle eller somme tider lidet intellektuelle rivninger, og når de har lavet ufred, tager de bort. Den slags hænder. I stedet for agtelse vækker de spot, og det er ganske i sin orden.

Om dette spørgsmål bør vi sige, at vi opmuntrer kommuner, men de bør indrettes sådan, *at de vinder bondens tillid.* Og indtil da er vi elever hos bønderne, ikke lærere for dem. Der er ikke noget dummere, end når folk, som ikke kender til landbrug og dets særlige beskaffenhed, folk som kun er søgt ud i landsbyen, fordi de har hørt om nytten ved fælles drift, er trætte af bylivet og ønsker at

arbejde i landsbyen – når sådanne folk mener at kunne belære bønderne om alt. *Der er ikke noget dummere end tanken om tvang, når det drejer sig om middelbondens driftsforhold.*

Opgaven her går ikke ud på at ekspropriere middelbonden, den går ud på at tage hensyn til de særlige betingelser for bondens liv, at lære hos bønderne, hvordan man kan gå over til et bedre system, og *ikke fordriste sig til at kommandere!* Det er en regel, vi har sat os for at følge. *(Bifald fra hele salen.)* Det er en regel, vi har søgt at gøre rede for i vort resolutionsforslag, thi i den henseende har vi virkelig syndet en del, kammerater. Det er aldeles ingen skam at indrømme det. Vi manglede erfaring. Selve kampen mod udbytterne har vi lært af erfaringen. Når man undertiden fordømte os for denne kamp, kunne vi sige: »D’herrer kapitalister, De er skyld i det. Hvis De ikke havde ydet en så barbarisk, så meningsløs, fræk og fortvivlet modstand, hvis De ikke havde sluttet forbund med bourgeoisiet i hele verden, ville omvæltningen have taget mere fredelige former«. Nu da vi har afslået det rasende angreb fra alle sider, kan vi gå over til andre metoder, idet vi ikke fungerer som en lille kreds, men som et parti, der fører millioner med sig. Millionmasser kan ikke med det samme forstå en kursændring, og derfor hænder det uafbrudt, at slag, der var bestemt for kulakkerne, rammer middelbonden. Det er ikke mærkeligt. Man må blot forstå, at det skyldes historiske betingelser, som nu er forældede, og at de nye betingelser og nye opgaver over for denne klasse kræver en ny mentalitet.

Vore dekreter vedrørende landbruget er rigtige i det væsentlige. Vi har ingen grund til at tage afstand fra eller beklage et eneste af dem. Men selv om dekreterne er rigtige, er det *urigtigt at påtvinge bonden dem med magt.* Om noget sådant er der ikke tale i noget dekret. De er rigtige som udstukne veje, som en appel til praktiske foranstaltninger. Når vi siger: »Man skal opmuntre til sammenslutning«, så giver vi direktiver, som skal afprøves mange gange, før man finder den endelige *form* for deres gennemførelse. Når det er sagt, at der må frivilligt samtykke til, må man altså overbevise bonden, og overbevise ham praktisk. Med ord lader bønder sig ikke overbevise, og det gør de vel i. Det ville være ilde, om de lod sig overbevise blot ved at læse dekreter eller agitationsskrifter.

Hvis det lod sig gøre at omforme det økonomiske liv på den måde, ville hele denne omformning ikke være en brækket skilling værd. Først må det bevises, at en sådan sammenslutning er det bedste, folk må sammensluttet således, at det virkelig er en sammenslutning og ikke et klammeri – det må bevises, at det er fordelagtigt. Sådan stiller bonden spørgsmålet, og sådan stiller vore dekretter det. Når vi ikke hidtil har opnået dette, er der ikke noget beskæmmende i det, det er noget, vi åbent må indrømme.

Vi har foreløbig kun løst den fundamentale opgave for enhver socialistisk omvæltning – at besejre bourgeoisiet. Denne opgave har vi i det væsentlige løst, selv om der nu begynder et forfærdeligt vanskeligt halvår, hvor imperialisterne i hele verden vil gøre de yderste anstrengelser for at slå os ned. Vi kan nu uden overdrivelse sige, at *de selv har forstået, at efter dette halvår står deres sag absolut håbløst*. Enten benytter de sig nu af vor udmattelse og besejrer dette ene land, eller også vil vi stå som sejrherre, ikke alene for vort lands vedkommende. I dette halvår, hvor ernærings- og transportkrisen har fortættet sig og hvor de imperialistiske magter forsøger at angribe på flere fronter, er vor stilling yderst svær. Men *dette er det sidste svære halvår*. Det er nu som før nødvendigt at anspænde alle kræfter i kampen mod den ydre fjende, som angriber os.

Men når vi taler om opgaverne i arbejdet på landet, bør vi trods alle vanskeligheder, trods det, at hele vor erfaring er indrettet på direkte undertrykkelse af udbytterne – så bør vi huske og aldrig glemme, at på landet, over for middelbønderne, ligger opgaven anderledes.

Alle bevidste arbejdere: Petrograds, Ivanovo-Vosnesensk, Moskvas, som har opholdt sig ude i landsbyerne – alle har de fortalt os eksempler på, hvordan en hel række misforståelser, som syntes ganske uoverkommelige, en hel række konflikter, som syntes kæmpemæssige, blev fjernet og afsvækket ved, at der optrådte fornuftige arbejdere, som ikke talte boglærd, men sådan, at bonden forstod det, ikke talte som kommandører, der tillader sig at kommandere, selv om de ikke kender livet på landet, men som kammerater, der forklarer stillingen og appellerer til bøndernes følelser som arbejdende kontra udbytterne. Og ud fra en sådan kammeratlig udredning nåedes

resultater, som hundreder andre, der opførte sig som kommandører og foresatte ikke havde kunnet opnå.

Det er ånden i hele resolutionen, som vi nu forelægger jer til behandling.

Jeg har i min korte tale forsøgt at gennemgå den principielle side, den almene politiske betydning af denne resolution. Jeg har forsøgt at bevise – og jeg vil helst tro, det er lykkedes mig – at ud fra revolutionens interesser som helhed foretager vi ingen som helst vending eller ændring af linjen. Hvidgardisterne og deres følgesvende råber op om det eller vil gøre det. Lad dem råbe. Det rører os ikke. Vi forfølger vore opgaver på den mest konsekvente måde. Vi har beskæftiget os med at undertrykke bourgeoisiet, og nu er det nødvendigt at beskæftige sig med, hvordan middelbønderne kan indrette deres tilværelse. Vi skal leve i fordragelighed med dem. I det kommunistiske samfund vil middelbønderne kun da være på vor side, når vi letter og forbedrer deres økonomiske levevilkår. Hvis vi i morgen kunne levere 100.000 førsteklases traktorer, forsyne dem med benzin, forsyne dem med traktorførere (I ved godt, at dette foreløbig er fantasi), så ville middelbonden sige: »Jeg er for kommunen,« (dvs. kommunismen). Men for at kunne gøre det, må vi først besejre det internationale bourgeoisie, tvinge det til at give os deres traktorer, eller vi må øge vor produktivitet i en sådan målestok, at vi selv kan levere dem. Kun således vil dette spørgsmål være rigtigt stillet.

Bonden har brug for byens industri, uden den kan han ikke leve, og den er i vore hænder. Hvis vi bærer os rigtigt ad, vil bonden være os taknemmelig for, at vi bringer ham disse varer, disse redskaber, denne kultur fra byerne. Det er ikke udbytterne, ikke godsejerne, der kommer til at bringe ham dem, men disse arbejdssomme kammerater, som han vurderer overordentlig højt, men vurderer praktisk, udelukkende efter deres faktiske bistand, mens han – med fuld ret – afviser kommanderen og »forskrifter« fra oven.

Hjælp først, senere vinder I tillid. Hvis sagen bliver lagt rigtigt an, hvis hvert skridt, som vore grupper i kredsen, i distriktet, i levnedsmiddelaflædelingen, i en vilkårlig organisation, foretager, er rigtigt tilrettelagt, hvis hvert af vore skridt bliver opmærksomt efterprøvet ud fra dette synspunkt, vil vi vinde bondens tillid, og først så formår

vi at gå videre. Nu bør vi yde ham hjælp, give ham råd. Det vil ikke blive en kommandørs befaling, men en kammerats råd. Så vil bonden helt følge os.

Det er, kammerater, indholdet i vor resolution, det er det, som efter min mening må blive kongressens beslutning. Hvis vi vedtager dette, hvis det kommer til at bestemme alt arbejde i vore partiorganisationer, så vil vi også klare den anden store opgave, som forestår os.

Hvordan bourgeoisiet skal styrtes, hvordan det skal undertrykkes, det har vi lært, og det er vi stolte af. Hvordan man skal ordne forholdet til middelbøndernes millioner, hvorledes man skal vinde deres tillid – det har vi endnu ikke lært, og det må siges ligeud. Men opgaven har vi forstået, vi har stillet den, og vi siger tillidsfuldt, fuldt bevidst og viljefast til os selv: denne opgave klarer vi, og så vil socialismen være absolut uovervindelig. (*Langvarigt bifald.*)

Trykt i bladet *Petrograds Pravda* nr. 81,
12. april 1919.

Brev til Petrograds arbejdere om hjælp til østfronten

Til kammeraterne, arbejderne i Petrograd.

Kammerater! Stillingen på østfronten har forværret sig stærkt. I dag har Koltjak besat Votkinskij værket, Bugulma er ved at falde; Koltjak rykker øjensynligt længere frem.

Faren er overhængende.

Vi tager i dag i Folkekommissærernes Råd en række ekstraordinære skridt til at hjælpe østfronten og iværksætter en forstærket agitation.

Vi beder Petrograds arbejdere om at *bringe alle på benene, at mobilisere alle kræfter* til hjælp for østfronten.

Dér vil arbejdersoldaterne kunne brødføde sig selv og kunne hjælpe deres familier med levnedsmiddelpakker. Men hovedsagen er, at dér afgøres revolutionens skæbne.

Når vi har sejret dér, *kan vi gøre ende på krigen, thi de hvide vil ikke få yderligere hjælp fra udlandet.* Sydpå er vi sejren nær. Vi kan ikke tage styrker bort fra syden, før vi har sejret fuldstændigt dér.

Derfor til hjælp på østfronten!

Såvel sovjetten som fagforbundene må anspænde alle kræfter, få alle på benene, hjælpe østfronten på enhver måde.

Kammerater, jeg er sikker på, at Petrograds arbejdere vil give hele Rusland et eksempel.

Med kommunistisk hilsen
Lenin.

Moskva, den 10. april 1919.

Teser fra RKP(b)s centralkomité i forbindelse med situationen på østfronten

Koltjaks sejre på østfronten bliver yderst faretruende for Sovjetrepublikken. Den største kraftanspændelse er nødvendig for at slå Koltjak.

Centralkomiteen foreslår derfor alle partiorganisationer i første række at sætte alle kræfter ind på at gennemføre følgende forholdsregler, der skal tages af såvel partiorganisationer som i særdeleshed fagforeninger for at drage endnu bredere lag af arbejderklassen ind i aktiv deltagelse i landets forsvar.

1. På enhver måde støtte til mobiliseringen, som forkyndtes den 11. april 1919.

Alle kræfter i parti og fagforeninger skal ufortøvet mobiliseres for straks i de nærmeste dage uden den ringeste tøven at yde den mest energiske bistand til mobiliseringen, som Folkekommissærernes Råd har udfærdiget dekret om den 10. april 1919.

Man må straks nå dertil, at de, der mobiliseres, ser fagforeningernes aktive medvirken og føler sig støttet af arbejderklassen.

Især må man nå til, at hver og en, der mobiliseres, bliver klar over, at hans ufortøvede afsendelse til fronten vil sikre ham en ernæringsforbedring, for det første i kraft af soldaternes bedre forsyning i kornområdet langs fronten; for det andet som følge af, at det korn, der tilføres hungerguvernementerne, skal fordeles på færre munde; for det tredje som følge af, at der organiseres en omfattende levnedsmiddelforsendelse fra frontegnene til røddarmisternes familier i hjemegnen.

Fra hver enkelt parti- og fagorganisation forlanger centralkomiteen en ugentlig beretning, blot den kortest mulige, om, hvad vedkommende organisation har gjort for at bistå mobiliseringen og de mobiliserede.

2. I egnene ved fronten, særlig i Volgaområdet, må der ske en gennemført bevæbning af alle fagforeningsmedlemmer, og hvis der mangler våben, må alle mand mobiliseres til al slags hjælpearbejde for den Røde Hær, til afløsning af kampdygtige osv.

Eksemplet fra byer som Pokrovsk, hvor fagforeningerne selv har vedtaget ufortøvet at mobilisere 50 pct. af alle deres medlemmer, bør tjene os til forbillede. Hovedbyerne og de største industrielle fabrikscentre må ikke stå tilbage for Pokrovsk.

Fagforeningerne må overalt med egne kræfter og midler gennemføre en kontrolregistrering af deres medlemmer for at få alle, der ikke er ubetinget nødvendige hjemme, sendt til kamp for Volga og Uralområdet.

3. Der må gøres den mest alvorlige indsats for at forstærke agitationen, især blandt dem, der mobiliseres, de allerede mobiliserede og røddarmisterne. Man må ikke nøjes med de sædvanlige agitationsmetoder, foredrag, møder osv.; der må udvikles en agitation blandt røddarmisterne af grupper eller enkelte arbejdere; kasernerne, den Røde Hærs afdelinger og fabrikkerne må fordeles mellem disse grupper af menige arbejdere og fagforeningsmedlemmer. Fagforeningerne må organisere en kontrol med, at ethvert af deres medlemmer har deltaget i husagitation, uddeling af flyveblade og personlige samtaler.

4. Alle mandlige funktionærer erstattes med kvinder. Med dette formål gennemføres en ny registrering, såvel i partiet som i fagforeningerne.

Der indføres særlige kort for alle fagforeningsmedlemmer og alle funktionærer med bemærkning om personlig deltagelse til støtte for den Røde Hær.

5. Gennem fagforeningerne, fabrikskomiteerne, partiorganisationerne, kooperativerne osv. oprettes der ufortøvet såvel lokale som centrale *hjelpekontorer* eller *bistandskomiteer*. Deres adresser skal offentliggøres. Befolkningen må gøres bekendt med dem på den mest omfattende måde. Enhver, der mobiliseres, enhver røddarmist, enhver, der vil begive sig til Sydrusland, til Don, til Ukraine for at deltage i levnedsmiddelarbejdet, skal vide, at han i et hjælpekontor eller en bistandskomité, der netop tager sig af arbejderen og bonden, kan få råd og vejledning, opnå lettere forbindelse med de militære institutioner osv.

En særlig opgave for disse kontorer må være at bidrage til *den Røde Hærs forsyning*. Vi kan forøge vor hær meget stærkt, hvis vi forbedrer dens forsyning med våben, beklædning o.a. Og i befolkningen er der endnu en del våben, der er skjult eller ikke tilstillet hæren. Der findes en del fabrikslagre med forskelligt gods, der er nødvendigt for hæren, hvorfor det hurtigt må findes frem og sendes til hæren. Der må ydes de militære institutioner, som har med hærens forsyning at gøre, ufortøvet, omfattende, aktiv støtte fra befolkningens side. Der må sættes al kraft på for at løse denne opgave.

6. Gennem fagforeningerne må der organiseres en omfattende rekruttering af bønder, særlig af bondeungdom i ikke-landbrugsguvernementerne, til den Røde Hær og til oprettelse af levnedsmiddelafdelinger og levnedsmiddel-armeer ved Don og i Ukraine.

Denne virksomhed kan og skal gøres mange gange bredere; den tjener samtidig også til hjælp for den sultende befolkning i hovedbyerne og ikke-landbrugsguvernementerne og til styrkelse af den Røde Hær.

7. Over for mensjevikkerne og de socialrevolutionære er partiets linje i den nuværende situation følgende: i fængsel med dem, der bevidst eller ubevidst hjælper Koltjak. Vi vil ikke i vor republik tolerere arbejdende mennesker, som ikke i gerning hjælper os i kampen mod Koltjak. Men der findes blandt mensjevikkerne og de socialrevolutionære folk, der gerne vil yde en sådan hjælp. Disse folk må man opmuntre ved at give dem praktisk arbejde, fortrinsvis med teknisk bistand til den Røde Hær i baglandet, under streng kontrol af deres arbejde.

Centralkomiteen henvender sig til alle partiorganisationer og til alle fagforeninger med anmodning om at gå til arbejdet på revolutionær vis, uden at lade sig nøje med gamle skabeloner.

Vi kan besejre Koltjak. Vi kan sejre hurtigt og definitivt, fordi vore sejre i syd og den internationale situation, som daglig bliver bedre og gunstigere for os, garanterer os en endelig triumf.

Man må anspænde alle kræfter og udfolde revolutionær energi, og Koltjak vil hurtigt blive slået. Volga, Ural og Sibirien kan og skal forsvares og vindes tilbage.

RKP (b)'s centralkomité.

Pas på spionerne

Død over spionerne!

Hvidgardisternes offensiv mod Petrograd er et indlysende bevis på, at de hvide langs hele fronten, i hver større by råder over en udstrakt organisation til spionage, forræderi, brosprængning, anstiftelse af oprør i baglandet og mord på kommunister og fremtrædende medlemmer af arbejderorganisationerne.

Alle må være på post.

Overalt må årvågenheden fordobles, en række foranstaltninger til efterforskning og indfangning af spioner og de hvides konspiratorer må overvejes og på det strengeste gennemføres.

Jernbanefunktionærerne og de politiske funktionærer ved alle troppeafdelinger uden undtagelse er især forpligtet til at fordoble deres forsigtighed.

Alle bevidste arbejdere og bønder må tappert forsvare sovjetmagten og rejse sig til kamp mod spionerne og de hvidgardistiske forrædere. Enhver bør være på vagt – i stadig, militært organiseret forbindelse med partiledelserne, med tjekken, med de mest pålidelige og erfarne kammerater blandt sovjetfunktionærerne.

V. Uljanov (Lenin),
Formand for arbejdernes og bøndernes
forsvarsråd
F. Dsersjinskij,
Folkekommissær for indre anliggender

Skrevet den 15. april 1919
og trykt første gang
i maj 1919 i *Kommunistitjeskij*
Internatsional, nr. 1.

Tredje internationale og dens plads i historien

»Entente«landenes imperialister (1) blokerer Rusland og søger at afskære sovjetrepublikken fra den kapitalistiske verden, ligesom man afspærrer en smittekilde. Disse folk, som praler af deres institutioners »demokratisme«, er så forblindede af had til sovjetrepublikken, at de ikke bemærker, hvor latterlige de gør sig selv. Tænk blot: de fremskredne, de mest civiliserede og »demokratiske« lande, der er væbnede til tænderne og i militær henseende udelt hersker over den ganske jord, frygter som pesten den *åndelige* smitte, der udgår fra et forarmet, sultende, tilbagestående, ja efter deres opfattelse halvbarbarisk land!

Alene denne modsigelse åbner øjnene på de arbejdende masser i alle lande og bidrager til at afsløre imperialisterne Clemenceaus, Lloyd-Georges, Wilsons og deres regeringers hykleri.

Ikke alene kapitalisternes forblindelse af had til sovjetterne hjælper os, men også deres indbyrdes kiv, der får dem til at spænde ben for hinanden. De havde indgået et virkeligt tavshedskomplot med hinanden, idet de mest af alt frygtede udbredelse af sandfærdige efterretninger om sovjetrepublikken i almindelighed og af dens officielle dokumenter i særdeleshed. Det franske bourgeois hovedorgan *Le Temps* (2) har imidlertid gengivet en meddelelse om grundlæggelsen af III Internationale, Kommunistisk Internationale i Moskva.

Vi bringer hermed det franske bourgeois hovedorgan, den franske chauvinismes og imperialismes fører, vor ærbødige tak for dette. Vi er rede til at sende bladet *Le Temps* en højtidelig adresse som tegn på vor anerkendelse, fordi det hjælper os så heldigt og dygtigt.

Den måde, på hvilken bladet *Le Temps* redigerede sin meddelelse på grundlag af vor radio, viser ganske klart de motiver, der leder dette pengesækkens organ. Det ville give Wilson en stikpille, lange ham en ud: se sådan er de mennesker, De plejer forhandlinger med! De vismænd, der skriver på bestilling af pengesækken, bemærker ikke, at når de vil skræmme Wilson med bolsjevikkerne, bliver det i de arbejdende massers øjne til en reklame for bolsjevikkerne. Endnu engang: vor ærbødige tak til de franske millionærers organ!

III Internationales grundlæggelse skete i en sådan verdenssituation, at ingen af de forbud, ingen af de smålige og jammerlige kneb, som »ententens« imperialister eller kapitalismens lakajer som Scheidemann og co. i Tyskland og Renner og co. i Østrig anvender, var i stand til at hindre, at nyheden om denne Internationale og sympatien for den fandt udbredelse i arbejderklassen verden over. Denne situation var skabt af den proletariske revolution, hvis klart synlige vækst overalt målttes i dage, ja i timer. Denne situation var skabt af en *sovjetisk* bevægelse blandt de arbejdende masser, en bevægelse, der allerede havde nået en sådan styrke, at den var blevet virkelig *international*.

Første Internationale (1864-1872) lagde grunden til en international organisering af arbejderne med det formål at forberede dem til et revolutionært angreb på kapitalen. Anden Internationale (1889-1914) var en international organisation af den proletariske bevægelse, hvis vækst gik i *bredden*, hvad der ikke gik for sig uden en midlertidig sænkning af det revolutionære niveau og en midlertidig styrkelse af opportunismen, som i sidste instans førte til denne Internationales beskæmmende sammenbrud.

Tredje Internationale var faktisk blevet til i 1918, da kampen mod opportunismen og socialchauvinismen, en proces der stod på i mange år og særlig udvikledes under krigen, havde ført til dannelse af kommunistiske partier i en række nationer. Formelt blev III Internationale grundlagt på sin første kongres i marts 1919 i Moskva. Og denne Internationales mest karakteristiske træk, dens kald – at fuldbyrde marxismens testamente, føre det ud i livet og virkeliggøre socialismens og arbejderbevægelsens århundredgamle idealer – det mest karakteristiske træk ved III Internationale ytrede sig med det samme i, at den

nye, tredje »internationale arbejderassociation« allerede nu til en vis grad er begyndt at falde sammen med Unionen Af Socialistiske Sovjetrepublikker.

Første Internationale lagde grunden til en proletarisk, international kamp for socialismen.

Anden Internationale dækkede en epoke, hvor jordbunden for en vid masseudbredelse af bevægelsen i en række lande blev forberedt.

Tredje Internationale overtog frugterne af II Internationales arbejde, fjernede dens opportunistiske, socialchauvinistiske, borgerlige og småborgelige udskud og begyndte at virkeliggøre proletariats diktatur.

Det internationale forbund af partier, der leder den mest revolutionære bevægelse i verden, proletariats bevægelse for at afkaste kapitalens åg, har nu en basis af ganske enestående soliditet: nogle sovjetrepublikker, som i international målestok levendegør proletariats diktatur, dets sejr over kapitalismen.

III Internationales, Kommunistisk Internationales verdenshistoriske betydning består i, at den er begyndt at omsætte Marx' store parole, en parole der sammenfattede resultatet af socialismens og arbejderbevægelsens århundredlange udvikling, en parole der finder udtryk i begrebet proletariats diktatur.

Dette geniale perspektiv, denne geniale teori er ved at blive virkelighed.

Disse latinske ord er nu oversat til alle folkesprog i det moderne Europa, ja til alle sprog i verden.

En ny epoke i verdenshistorien er begyndt.

Menneskeheden afkaster den sidste form for slaveri: det kapitalistiske eller lønslaveriet.

Ved således at frigøre sig for slaveri oplever menneskeheden for første gang virkelig frihed.

Hvordan kunne det gå til, at det første land, der virkeliggjorde proletariats diktatur og organiserede en sovjetrepublik, var et af de længst tilbagestående europæiske lande? Vi tager næppe fejl, når vi siger, at netop denne modsigelse mellem Ruslands tilbagestående og dets »spring« til den højeste form for demokratisme, hen over det borgerlige demokrati til det sovjetiske eller proletariske demokrati, at netop denne modsigelse var en af de årsager (ved siden af det tryk, som opportunistiske vaner og filisterfordomme udøvede på de fleste af socialismens

førere), der i særlig grad vanskeliggjorde eller forsinkede Vesteuropas forståelse af sovjeternes rolle.

Verden over fandt arbejdermasserne instinktivt ud af, hvad sovjetterne betød som værktøj i proletariats kamp og som proletarisk statsform. Men »førerne«, der var for-dærvede af opportunisme, fortsatte og fortsætter at tilbede det borgerlige demokrati, som de kalder »demokrati« slet og ret.

Er det mærkeligt, at virkeliggørelsen af proletariats diktatur især var præget af »modsigelsen« mellem Ruslands tilbagestående og dets »spring« hen over det borgerlige demokrati? Det ville være mærkeligt, om historien forærede os virkeliggørelsen af en ny form for demokrati uden en række modsigelser.

På spørgsmålet: »Er det sandsynligt, at de forskellige kapitalistiske lande vil gå jævnt eller harmonisk-proportionalt over til proletariats diktatur?« – ville enhver marxist, ja enhver der overhovedet kender til moderne videnskab, utvivlsomt svare benægtende. Kapitalismens verden har aldrig præsteret eller kunnet præstere nogen jævn udvikling, harmoni eller proportionalitet. Hvert enkelt land har særlig fremelsket så den ene, så den anden side eller linje eller gruppe af egenskaber ved kapitalismen og arbejderbevægelsen. Udviklingsprocessen er forløbet ujævnt.

Dengang Frankrig førte sin store borgerlige revolution ud i livet og vakte hele det europæiske kontinent til historisk nyt liv, stod England i spidsen for en kontrarevolutionær koalition, samtidig med at det i kapitalistisk henseende var langt mere udviklet end Frankrig. Og den engelske arbejderbevægelse på den tid foregreb på genial måde meget af fremtidens marxisme.

Dengang England gav verden den første virkelig brede, politisk udformede, proletarisk-revolutionære massebevægelse, chartismen, udspillede der på Europas fastland nogle borgerlige revolutioner, der for det meste var svage, men i Frankrig udbrød den første store borgerkrig mellem proletariat og bourgeoisie. Bourgeoisiet sønder slog proletariats forskellige nationale afdelinger hver for sig og på forskellig vis i de forskellige lande.

England blev forbilledet på et land, hvor – med Engels' udtryk – bourgeoisiet ved siden af et bourgeoisipræget aristokrati skabte en yderst bourgeoisipræget top

på proletariatet. (3) Dette førende kapitalistiske land blev for nogle årtier tilbagestående, hvad proletariatets revolutionære kamp angår. I Frankrig var det, som om proletariatets kræfter blev udtømt under arbejderklassens to heroiske, i verdenshistorisk forstand yderst frugtbare opstande mod bourgeoisiet i 1848 og 1871. Hegemoniet i arbejderbevægelsens internationale gik derpå over til Tyskland fra 1870'erne at regne, hvor Tyskland økonomisk var bagud for England og Frankrig. Da Tyskland så havde overfløjet disse to lande i økonomisk henseende, dvs. henimod det 20. århundredes andet tiår, viste det sig, at ledelsen af Tysklands internationalt forbilledlige, marxistiske arbejderparti bestod af en håndfuld oplagte slyngler, det mest beskidte pak, der havde solgt sig til kapitalisterne, lige fra Scheidemann og Noske til David og Legien, de mest modbydelige bøddler af arbejderrod, i tjeneste hos monarkiet og det kontrarevolutionære bourgeoisi.

Verdenshistorien bevæger sig støt henimod proletariatets diktatur, men langt fra ad banede, jævne, lige veje.

Dengang Karl Kautsky endnu var marxist og ikke den renegat mod marxismen, som han er blevet ved at kæmpe for enhed med Scheidemann'erne og for det borgelige demokrati mod det sovjetiske eller proletariske, da skrev han lige i begyndelsen af det 20. århundrede en artikel De Slaviske Folk Og Revolutionen. I denne artikel redegjorde han for de historiske forhold, der kunne tyde på, at hegemoniet i den internationale revolutionære bevægelse var ved at gå over til de slaviske folk.

Sådan er det gået. For en tid – selvfølgelig kun en kort tid – er hegemoniet i den revolutionære proletariske internationale gået over til russerne, sådan som det i det 19. århundrede til forskellige tider havde ligget hos englænderne, så hos franskmændene, derpå hos tyskerne.

Jeg har allerede flere gange haft lejlighed til at sige: i forhold til de fremskredne lande var det for russerne lettere at *begynde* på den store proletariske revolution, men det vil være sværere for dem at *fortsætte* den og føre den igennem til endelig sejr, forstået som fuldstændig organisering af et socialistisk samfund.

At begynde var lettere for os, for det første, fordi tsarmonarkiets – for det 20. århundredes Europa – usædvanlige politiske tilbagestående gav massernes revolu-

tionære stormløb en usædvanlig kraft. For det andet bevirkede Ruslands tilbagestående, at den proletariske revolution mod bourgeoisiet på ejendommelig måde smeltede sammen med bonderevolutionen mod godsejerne. Det var vort udgangspunkt i oktober 1917, og vi havde ikke sejret så let dengang, hvis det ikke havde været udgangspunktet. Marx henviste allerede i 1856, idet han talte om Preussen, til, at en særegen kombination af proletarisk revolution og bondekrig var mulig. (4) Bolsjevikkerne har siden begyndelsen af 1905 forfægtet tanken om proletariatets og bøndernes revolutionært-demokratiske diktatur. For det tredje gjorde revolutionen 1905 overordentlig meget til at skole arbejder- og bondemasserne politisk, dels gennem deres avantgardes øgede kendskab til den vesteuropæiske socialismes »sidste ord«, dels gennem massernes revolutionære *aktioner*. Uden en »generalprøve« som 1905 havde revolutionen 1917 været umulig, både den borgerlige februarrevolution og den proletariske oktoberrevolution. For det fjerde bevirkede de geografiske forhold, at Rusland længere end andre lande kunne holde stand mod de kapitalistiske, fremskredne landes ydre overmagt. For det femte lettede det egenartede forhold mellem proletariatet og bønderne overgangen fra den borgerlige til den socialistiske revolution, det fremmede byproletarernes indflydelse på de arbejdendes halvproletariske, fattige lag på landet. For det sjette bevirkede strejkekampens langvarige skole og erfaringerne fra de europæiske arbejderes massebevægelse, at en så egenartet form for proletarisk revolutionær organisation som *sovjetterne* lettere kunne opstå under en revolutionær situation, der gik i dybden og hurtigt skærpedes.

Denne opregning er naturligvis ikke fuldstændig. Men foreløbig kan man nøjes med den.

Det sovjetiske eller proletariske demokrati kom til verden i Rusland. Efter Pariserkommunen blev her taget det andet verdenshistoriske skridt. Proletarernes og bøndernes sovjetrepublik var verdens første stabile socialistiske republik. Nu kan den ikke mere dø som *ny statstype*. Den står ikke længere alene.

For at fortsætte arbejdet med socialismens opbygning, for at føre det til ende, kræves der endnu meget store anstrengelser. Rådsrepublikker i lande med højere kultur og med større vægt og indflydelse fra proletariatets side

har alle chancer for at overflyve Rusland, så snart de slår ind på proletariatets diktators vej.

Den bankerotte II Internationale ligger nu på dødslejet, den opløses i levende live. Den spiller faktisk rollen som lakaj for det internationale bourgeoisie. Det er en ægte gul Internationale. Dens største åndelige førere forherliger som Kautsky det *borgerlige* demokrati og kalder det »demokratiet« slet og ret eller – hvad der er endnu dummere og grovere – det »rene demokrati«.

Det borgerlige demokratis tid er omme, ligesom II Internationales tid er omme, efter at den har gjort et historisk nødvendigt og nyttigt arbejde, dengang arbejdermassernes skoling inden for dette borgerlige demokrati stod på dagsordenen.

Selv den mest demokratiske, borgerlige republik har aldrig været og kunne ikke være andet end en maskine, hvormed kapitalen undertrykker de arbejdende, et redskab for kapitalens politiske magt, et bourgeoisie's diktatur. Den demokratiske borgerlige republik lovede flertallet magten, forkyndte en sådan magt, men har aldrig kunnet virkeliggøre den, så længe den private ejendomsret til jord og andre produktionsmidler eksisterede.

»Friheden« i den borgerlige demokratiske republik var i virkeligheden frihed *for de rige*. Proletarerne og de arbejdende bønder kunne og skulle udnytte den til at forberede deres kræfter til kapitalens omstyrtelse, til det borgerlige demokratis overvindelse, men *faktisk* kunne de arbejdende masser i det store og hele ikke udnytte demokratiet under kapitalismen.

For første gang i verden har det sovjetiske eller proletariske demokrati skabt et *demokrati* for masserne, for de arbejdende, for arbejderne og småbønderne.

Aldrig før har verden set en statsmagt som sovjetmagten, der udøves af befolkningens *flertal*, dette flertals magt *i praksis*.

Den undertrykker udbytternes og deres følgesvendes »frihed«, den fratager dem »friheden« til at udbytte, »friheden« til at berige sig på hungeren, »friheden« til at gå i alliance med udlandets bourgeoisie mod hjemlandets arbejdere og bønder.

Lad blot Kautsky og co. forsvare en sådan frihed. For at gøre det, må man være renegat mod marxismen, renegat mod socialismen.

Det sammenbrud, II Internationales åndelige førere som Hilferding og Kautsky har været ude for, kommer allerklarest til udtryk i deres totale mangel på forståelse af det sovjetiske eller proletariske demokratis betydning, dets forhold til Pariserkommunen, dets historiske placering, dets nødvendighed som en form for proletariatets diktatur.

Bladet Die Freiheit (5) nr. 74, organ for det »uafhængige« (læs: det spidsborgerlige, småskårne, småborgerlige) tyske socialdemokrati (6) gengiver den 11. februar 1919 et opråb: »Til Tysklands revolutionære proletariat«.

Dette opråb er underskrevet af partiledelsen og hele partifractionen i nationalforsamlingen, den tyske »konstituerende forsamling«.

Dette opråb beskylder Scheidemann'erne for, at de vil afskaffe *rådene*, og foreslår – i ramme alvor! – at *kombinere* rådene med en konstituerende forsamling, at give rådene visse statslige rettigheder, en vis plads i forfatningen.

At forsone, forene bourgeoisie's diktatur med proletariatets diktatur! Hvor er det simpelt! Hvilken genial filistertanke!

Det er kun en skam, at det allerede er forsøgt i Rusland under Kerenskij, af de forenede mensjevikker og socialrevolutionære, disse småborgerlige demokrater, der bilder sig ind at være socialister.

Den, som ikke ved at læse Marx har forstået, at så snart situationen tilspidser sig i det kapitalistiske samfund, så snart klassernes sammenstød bliver alvor, er enten bourgeoisie's diktatur eller proletariatets diktatur muligt, han har intet forstået, hverken af Marx' økonomiske eller af hans politiske lære.

Men Hilferdings, Kautskys og co.'s geniale filistertanke om en fredelig forening af bourgeoisie's diktatur og proletariatets diktatur kræver en særlig undersøgelse, hvis man helt vil klarlægge den økonomiske og politiske tåbelighed, der er koncentreret i dette meget bemærkelsesværdige og meget komiske opråb af 11. februar. Det må udskydes til en anden artikel. (7)

Moskva, 15. april 1919.

Hilsen til de ungarske arbejdere

Kammerater! De efterretninger, vi får fra ungarske sovjetledere, fylder os med begejstring og glæde. I blot lidt over to måneder har sovjetmagten nu eksisteret i Ungarn, men hvad organisering angår, er det ungarske proletariet øjensynlig allerede kommet foran os. Det er forståeligt, for i Ungarn er befolkningens almene kulturniveau højere, dernæst udgør industriarbejderne en langt højere part af hele befolkningen (i Budapest lever tre millioner af det nuværende Ungarns otte millioner indbyggere), og endelig var overgangen til sovjetsystemet, til proletarietets diktatur også ulige lettere og fredeligere i Ungarn.

Denne sidste omstændighed er særlig vigtig. De fleste socialistiske førere i Europa, såvel de socialchauvinistiske som de kautskyanske orienterede, er i den grad forsumpet i rent spidsborgerlige fordomme, fremelsket af årtiers relativt »fredelig« kapitalisme og borgerlig parlamentarisme, at de ikke evner at forstå sovjetmagten og proletarietets diktatur. Proletariatet er ikke i stand til at opfylde sin verdenshistoriske befrielsesmission, hvis det ikke fjerner disse førere fra sin vej og kaster dem ud. Disse folk troede, helt eller halvt, på de borgerlige løgne om sovjetmagten i Rusland og forstod ikke at skelne indholdet i det nye, proletariske demokrati, et demokrati for de arbejdende, et socialistisk demokrati inkarneret i sovjetmagten, fra det borgerlige demokrati, som de underdanigt tilbøder og kalder »rent demokrati« eller »demokrati« slet og ret.

Disse forblindede mennesker, der er sløvet af borgerlige fordomme, har ikke forstået den verdenshistoriske omvæltning fra borgerligt til proletarisk demokrati, fra borgerligt til proletarisk diktatur. De sammenblander

visse specielle træk i den russiske sovjetmagt, i den russiske histories udvikling, med sovjetmagten som international foreteelse.

Den ungarske revolution hjælper selv blinde til at se. Overgangen til proletarietets diktatur i Ungarn skete på en helt anden måde end i Rusland: den borgerlige regering tilbagetræden skete frivilligt, arbejderklassens enhed oprettedes på et øjeblik, socialismens enhed skabtes på et kommunistisk program. Sovjetmagtens væsen fremtræder nu så meget klarere: nu kan der intet sted i verden oprettes nogen anden magt end en sovjetmagt, proletarietets diktatur, for så vidt denne magt støttes af de arbejdende med proletariatet i spidsen.

Dette diktatur forudsætter en ubarmhjertigt hård, hurtig og energisk anvendelse af magt for at knuse udbytternes, kapitalisternes, godsejernes og deres slængs modstand. Den, der ikke har forstået det, er ikke revolutionær, han må afsættes som fører eller rådgiver for proletariatet.

Men det proletariske diktaturs væsen ligger ikke i magtanvendelse alene, og ikke hovedsagelig i magtanvendelse. Dets inderste væsen ligger i den organiserthed og disciplinerthed, hvormed de arbejdendes fortrop, deres avantgarde, deres eneste fører, proletariatet, optræder. Dets mål er at opbygge socialismen, afskaffe samfundets deling i klasser, gøre alle samfundsmedlemmer til arbejdende, tage grunden bort under enhver form for det ene menneskes udbytning af det andet. Dette mål kan ikke nås med ét slag, det kræver en ret langvarig overgangsperiode fra kapitalisme til socialisme – både fordi produktionens omorganisering er en vanskelig ting, og fordi det tager tid at gennemføre gennemgribende ændringer på alle livets områder, og fordi den småborgerlige og borgerlige levevis er i den grad tilvandt, at det kræver langvarig, hårdnakket kamp at bryde disse vaners uhyre kraft. Derfor taler Marx også om proletarietets diktatur som en hel periode, hvor overgangen fra kapitalisme til socialisme finder sted. (1)

I hele denne overgangstid vil kapitalisterne yde modstand mod omvæltningen; det samme gælder deres medløbere blandt den borgerlige intelligens, som bevidst yder modstand, og en uhyre mængde arbejdende (deriblandt bønder), der er stærkt kuede af småborgerlige vaner og

traditioner, og som helt igennem ubevidst gør modstand. Svingninger i disse lag er uundgåelige. Bonden som slider hælder til socialismen og foretrækker arbejderens diktatur frem for bourgeoisiets. Bonden som kornsælger hælder til bourgeoisiet, til den fri handel, altså tilbage til den »vante«, kendte, »urgamle« kapitalisme.

For at proletariatet kan *lede* bønderne og alle småborgerlige lag overhovedet, er proletariatets diktatur påkrævet, denne ene klasses magt, dens stærke organisering og disciplin, dens centraliserede kraft, som bygger på alle kulturens, videnskaben og teknikens fremskridt under kapitalismen, dens proletariske føling med enhver arbejdendes mentalitet, dens autoritet over for det splittede, mindre udviklede, politisk mindre stabile arbejdende menneske fra landsbyen eller småproduktionen. Her slår det ikke til med frasemageri om »demokrati« slet og ret, om »enhed« eller det arbejdende demokratis enhed«, om »lighed« mellem alle »arbejdets mennesker« og så videre og så fremdeles – dette frasemageri, som spidsborgerligt anløbne socialchauvinister og kautskyanere er så forfaldne til. Frasemageri blænder kun øjnene, døver bevidstheden, konsoliderer kapitalismens, parlamentarismens og det borgerlige demokratis gamle sløvhed, træghed og rutineliv.

At afskaffe klasserne kræver en lang, vanskelig, hårdnakket *klassekamp*, som *efter* at kapitalens magt er fældet, *efter* at den borgerlige stat er ødelagt, *efter* at proletariatets diktatur er oprettet, *ikke forsvinder*; (sådan som den gamle socialismes og det gamle socialdemokratis fladpander bilder sig ind,) men kun ændrer sine former og i mange henseender bliver endnu mere forbitret.

Med klassekampen mod bourgeoisiets modstand, mod småborgerskabets træghed, rutineliv, ubeslutsomhed og svingninger må proletariatet hævde sin magt, konsolidere sin organiserende indflydelse, opnå at »neutralisere« de lag, der er bange for at forlade bourgeoisiet og for usikkert følger proletariatet, befæste den nye disciplin, de arbejdendes kammeratlige disciplin, deres solide forbindelse med proletariatet, deres samling omkring proletariatet, denne nye disciplin, det nye grundlag for samfundslivet i stedet for de livegnes disciplin i middelalderen, i stedet for hungerens disciplin, det »frie« lønslaveris disciplin under kapitalismen.

For at afskaffe klasserne behøves der en periode, hvor diktaturet udøves af en enkelt klasse, nemlig den af de undertrykte klasser, der evner ikke blot at fælde udbytterne, ikke blot at slå deres modstand ned uden skånsel, men også at bryde åndeligt med hele den borgerlig-demokratiske ideologi, med alle de spidsborgerlige fraser om frihed og lighed slet og ret (i virkeligheden betyder disse fraser, som Marx for længst har vist, »frihed og lighed« for *varebesidderne*, »frihed og lighed« mellem *kapitalisten og arbejderen*).

Dertil kommer, at der blandt de undertrykte klasser kun er en, der med sit diktatur evner at afskaffe klasserne, nemlig den klasse, der gennem årtiers strejkekamp og politisk kamp mod kapitalen er skolet, forenet, opdraget og hærdet: – den klasse, der har tilegnet sig al byens, industriens, storkapitalismens kultur, har vilje og evne til at forfægte den, bevare og udvikle alle dens fremskridt og gøre dem tilgængelige for hele folket, for alle arbejdende; – den klasse, der formår at bære alle de byrder, prøvelser, ulykker og tunge ofre, som historien uundgåeligt pålægger den, der bryder med fortiden og dristigt baner sig vej til en ny fremtid; – den klasse, hvis bedste folk er fyldt af had og foragt over for alt spidsborgerligt og småtskåret, disse egenskaber, der blomster så kraftigt i småborgerskabet, hos de små funktionærer og »intelligensen«; – den klasse, der har gennemgået »arbejdets hærdende skole« og forstår at indgyde enhver arbejdende, ethvert ærligt menneske agtelse for sin arbejdsduelighed.

Kammerater, ungarske arbejdere! I har givet verden et endnu bedre forbillede end Sovjetrusland, idet I har formået med ét slag at forene alle socialister på et ægte proletarisk diktaturs platform. Der forestår jer nu en yderst taknemmelig og yderst vanskelig opgave, at holde stand i en byrdefuld krig mod Ententen. (2) Gå frem med fasthed. Hvis der optræder svingninger blandt de socialister, der nylig har sluttet sig til jer, til proletariatets diktatur, eller blandt småborgerskabet, så slå disse svingninger ned uden skånsel. Skydning – det er kujonens retfærdige skæbne i krig.

I fører den eneste retmæssige, retfærdige, sandt revolutionære krig, de undertryktes krig mod undertrykkerne, de arbejdendes krig mod udbytterne, krigen for socia-

lismens sejr. Verden over er alle ærlige i arbejderklassen på jeres side. Hver måned bringer den proletariske verdensrevolution nærmere.

Gå frem med fasthed! Sejren vil følge jer!

27. maj 1919, Lenin.

Skrevet 28. juni 1919 og udkommet
som brochure i juli 1919.

Et storstilet initiativ

Arbejdernes heroisme i baglandet. Om »kommunistiske subbotniker« (1)

Pressen bringer mange eksempler om rødmisternes heroisme. I kampen mod Koltjaks, Denikins og andre af godsejernes og kapitalisternes tropper præsterer arbejderne og bønderne ofte underværker af tapperhed og udholdenhed, når de forsvare den socialistiske revolutions erobringer. Arbejdet med at fortrænge partisanmetoderne og overvinde trætheden og manglen på disciplin er trægt og drøjt, men det skrider fremad, trods alt. De arbejdende massers heroisme, deres bevidste ofre for socialismens sejr er grundlaget for den nye, kammeratlige disciplin i den Røde Hær, grundlaget for dens genfødsel, styrkelse og vækst.

Ikke mindre bemærkelsesværdig er arbejdernes heroisme i baglandet. Af ligefrem gigantisk betydning er det i den forbindelse, at arbejderne på eget initiativ foranstalter *kommunistiske subbotniker*. Øjensynlig er det endnu kun en begyndelse, men det er en begyndelse af usædvanlig stor betydning. Det er begyndelsen til en omvæltning, der er vanskeligere, væsentligere, mere radikal og mere afgørende end bourgeoisiets fald, for det drejer sig om at besejre vor egen træghed, udisciplinerthed og småborgerlige egoisme, disse vaner, som den forbandede kapitalisme har givet arbejderen og bonden i arv. Når *denne* sejr er fast i vor hånd, da og først da er den nye sociale disciplin, den socialistiske disciplin skabt, da og først da bliver en tilbagevendende til kapitalismen umulig, og kommunismen gøres virkelig uovervindelig.

Pravda bragte den 17. maj en artikel af kammerat A. S.: »Arbejde på revolutionær vis. (Kommunistisk lørdag).« Denne artikel er så vigtig, at vi vil gengive den i fuld ordlyd:

ARBEJDE PÅ REVOLUTIONÆR VIS

(Kommunistisk lørdag)

Brevet fra RKP's centralkomité om at arbejde på revolutionær vis gav de kommunistiske organisationer og kommunisterne en kraftig impuls. Den almindelige bølge af entusiasme har sendt mange kommunistiske jernbanefolk til fronten, men for de fleste af dem var det umuligt at forlade de ansvarsfulde poster og søge efter nye metoder til at arbejde på revolutionær vis. Lokalrapporter om langsommeligheden i arbejdet med mobiliseringen og de bureaukratiske omsvøb foranledigede Moskva-Kasanbanens underdistrikt til at se nøjere på jernbanedriftens mekanisme. Det viste sig, at som følge af mangel på arbejdskraft og svag arbejdsintensitet forsinkedes ilforsendelser og presserende reparationer af lokomotiverne. Den 7. maj blev det på et fællesmøde af kommunister og sympatiserende i Moskva-Kasanbanens underdistrikt foreslået at gå fra ord til handling for at fremskynde sejren over Koltjak. Det forelagte forslag lød:

»I betragtning af den svære inden- og udenrigske situation må kommunisterne og de sympatiserende for at få overtaget over klassefjenden på ny ruske op i sig selv og afgive endnu en time af fritiden, dvs. øge deres arbejdsdag med endnu en time, lægge disse timer sammen og om lørdagen på én gang udføre seks timers fysisk arbejde mere for at producere øjeblikkelig, reel værdi. Da vi mener, at kommunister ikke bør skåne deres helbred og liv, når det gælder revolutionens erobringer, skal arbejdet udføres gratis. *Kommunistisk lørdag* indføres i hele underdistriktet, indtil den fuldstændige sejr over Koltjak er vundet.«

Efter nogen diskussion frem og tilbage blev dette forslag enstemmigt vedtaget.

Lørdag den 10. maj kl. 6 aften trådte kommunisterne og de sympatiserende an til arbejdet som soldater; de formerede geled og blev af værkførererne uden ståhej fordelt på arbejdsstederne.

Resultaterne af at arbejde på revolutionær vis foreligger nu. Medfølgende opstilling giver oplysning om foretagenderne og arbejdets karakter.

Arbejdets almindelige værdi andrager efter normale tariffer 5 millioner rubler; efter overtidsbetaling en halv gang mere.

Arbejdsintensiteten ved indladning var 270 pct. af de almindelige arbejderes. De øvrige arbejder udførtes med omtrent samme intensitet.

Forsinkelser, der ved (il-)forsendelser som følge af arbejdskraftmangel og slendrian beløb sig fra 7 dage til 3 måneder, blev derved bragt ud af verden.

Arbejdets udførelse hæmmedes af (nemt rettede) mangler

Arbejdssted	Arbejdssted	Ant. arb.	Antal pr. arb.	timer I alt	Udført arbejde
Moskva. De centrale lokomotivværksteder	Indladning af materiel til linien,	48	5	240	Indladet 7.500 pud, udladet 1.800 pud
	af tilbehør til reparationer af lokomotiver og vogndelev til Perovo-Murom-Alatyr og Sysran	21	3	63	
		5	4	20	
Moskva. Passagertogremisen	Gennemgribende reparation af lokomotiver	26	5	130	Reparation af 1½ lok. i alt
Moskva. Rangerbanegården	Løbende reparation af lokomotiver	24	6	144	Repareret 2 lok. og på 4 lok. afmonteret dele til reparation
Moskva. Waggonafdelingen	Løbende reparation af lokomotiver	12	6	72	2 waggoner af 3. klasse
Perovo. De centrale waggonværksteder	Reparation af waggoner og småreparationer lørdag og søndag	46	5	230	12 lukkede og 2 åbne godsvogne
		23	5	115	
	I alt	205		1.014	I alt repareret 4 lok., 16 waggoner samt ind- og udladet 9.300 pud

ved installationerne, for enkelte grupper vedkommende fra 30 til 40 minutter.

Administrationen, som var blevet tilbage for at lede arbejderne, kunne dårligt nå at skaffe nyt arbejde, men måske er det lidt overdrevet, når en gammel værkfører sagde, at der på den

kommunistiske lørdag var gjort arbejde for en uge i forhold til, hvad de mindre bevidste, slappe arbejdere præsterede.

I betragtning af, at der blandt deltagerne også fandtes arbejdere, der simpelt hen var oprigtige tilhængere af sovjetmagten, og da man venter en tilstrømning af sådanne på kommende lørdage, samt andre distrikters ønske om at tilslutte sig det eksempel, som de kommunistiske jernbanefolk på Moskva-Kasanbanen har givet, vil jeg opholde mig noget udførligere ved den organisatoriske side, som den fremgår af lokalrapporterne.

Af de beskæftigede var der ca. 10 pct. kommunister, som havde fast arbejde på pladsen. De øvrige indtog ansvarlige stillinger og valgte poster, lige fra banens til den enkelte afdelings kommissær, samt fra fagforeningen og fra direktionen og trafikkommissariatet.

Ånden og samhørigheden i arbejdet var uden sidestykke. Da arbejdere, kontorfolk og ledere uden stort spektakel tog fat på en 40 puds hjulfælg til et persontogslokomotiv og som flittige arbejdsmyrer rullede det på plads, da spirede der i hjertet en varm følelse af glæde over det kollektive arbejde, og troen på arbejderklassens uafvendelige sejr blev fastere. Verdensrøverne får ikke lov til at kvæle de sejrende arbejdere, den indenrigske sabotage kommer til at vente forgæves på Koltjak.

Efter endt arbejde blev de tilstedeværende vidne til en enestående scene. Hundrede kommunister, trætte, men med glædeslys i øjnene, hilste det resultatrige arbejde med Internationales triumferende toner, og det lød, som om hymnens sejrtoner ville klinge ud over arbejderbyen Moskvask mure og som ringe i vandet brede sig over arbejderens Rusland og give de trætte og slappe nyt mod.

A.S.

I en kommentar til dette bemærkelsesværdige »Eksempel til efterfølgelse« skrev Pravda den 20. maj i en artikel af kammerat N. R. under samme overskrift følgende:

»Den slags eksempler på kommunisternes arbejde er ikke sjældne. Jeg kender sådanne tilfælde fra elektricitetsværket og forskellige jernbanelinier. På Nikolajbanen arbejdede kommunisterne flere nætter igennem på overtid for at hæve et lokomotiv, der var væltet på drejeskiven. På Nordbanen arbejdede alle kommunister og sympatiserende i vinter flere søndage for at rense strækningen for sne, og particellerne på mange godsstationer har overtaget nattevagterne omkring stationerne for at bekæmpe godstyverierne – men dette arbejde var tilfældigt, ikke systematisk. Kasankammeraterne indførte det nye, at de gjorde dette arbejde systematisk, vedvarende. Indtil den fuld stændige sejr over Koltjak' lød Kasankammeraternes beslut-

ning, og deri ligger hele betydningen af deres arbejde. De forlænger kommunisternes og de sympatiserendes arbejdsdag med en time al den tid, krigstilstanden varer; samtidig giver de et eksempel på produktivt arbejde.

Dette eksempel har allerede fået og bør få yderligere efterfølgere. Et fællesmøde af kommunister og sympatiserende ved Aleksanderbanen vedtog efter at have drøftet den militære situation og Kasankammeraternes beslutning følgende: 1) Der indføres 'subbotniker' for kommunister og sympatiserende ved Aleksanderbanen. Den første subbotnik fastsættes til 17. maj. 2) Af kommunister og sympatiserende organiseres mønsterbrigader, der skal vise arbejderne, hvordan der bør arbejdes, og hvad der i virkeligheden kan udføres med de nuværende materialer, redskaber og levnedsmiddeldrationer.

Ifølge Kasankammeraternes beretning gjorde deres eksempel stærkt indtryk, og de venter et betydeligt antal *partiløse* arbejdere til arbejdet den kommende lørdag. Mens disse linier skrives, er kommunisternes overtidsarbejde endnu ikke begyndt; men så snart der kom rygter ud om de påtænkte arbejder, blev der allerede røre i den partiløse masse, og snakken gik. 'Vi vidste det ikke i går, ellers havde vi også forberedt os på at gøre noget arbejde', 'på næste lørdag kommer jeg absolut' – sådan lyder det fra alle sider. Det indtryk, den slags arbejder gør, er meget stort.

Alle kommunister i baglandets celler bør følge Kasankammeraternes eksempel. Ikke alene Moskva-knudepunktets celler – nej alle Ruslands partiorganisationer bør følge dette eksempel. Også i landsbyerne bør de kommunistiske celler føre an ved dyrkningen af rødmisternes marker og derved hjælpe disses familier.

Kasankammeraterne sluttede deres arbejde med at synge Internationale. Når de kommunistiske organisationer i hele Rusland følger dette eksempel og støt praktiserer noget sådant, vil den russiske sovjetrepublik stå de nærmeste svære måneder igennem til et tordnende akkompagnement af Internationale, sunget af alle arbejdende i republikken...

Til arbejdet, kammerater kommunister!«

Pravda meddelte den 23. maj 1919:

»Den 17. maj afholdtes på Aleksanderbanen den førte kommunistiske 'subbotnik'. 98 kommunister og sympatiserende arbejdede i overensstemmelse med fællesmødets vedtagelse 5 timer over uden løn, idet de blot fik ret til at spise middag en gang til mod betaling, og sådan, at de som beskæftigede ved fysisk arbejde hver fik udleveret et halvt pund brød, også mod betaling, til denne middag.«

Skønt arbejdet var svagt forberedt og svagt organiseret var arbejdsproduktiviteten alligevel 2-3 gange større end den sædvanlige.

Her er nogle eksempler:

5 drejere gjorde på 4 timer 80 aksler færdige. Produktivitet – 213 pct. i forhold til den sædvanlige.

20 arbejdsmænd samlede på 4 timer gammelt materiale til en vægt af 600 pud og 70 vognfjedre å 3,5 pud, i alt 850 pud. Produktivitet i forhold til den sædvanlige – 300 pct.

»Kammeraterne forklarer dette med, at arbejdet i den ordinære arbejdstid bliver trægt og kedeligt, mens der her arbejdes med glæde og interesse. Nu kan man imidlertid ikke være bekendt at lave mindre i den ordinære arbejdstid end under en kommunistisk subbotnik«.

»Nu udtaler mange partiløse arbejdere ønske om at deltage i subbotnikerne. Lokomotivbrigaderne tilbyder at bruge deres subbotnik til at hente et lokomotiv fra 'kirkegården', reparere det og sætte det i drift.

Der er indløbet efterretning om, at lignende subbotniker organiseres på Vjasmalinien«.

Hvordan arbejdet går under disse subbotniker, beskriver kammerat A. Djatjenko i Pravda den 7. juni. Vi anfører den væsentligste del af hans artikel, der bærer overskriften »Notater fra en Subbotnik«: »

Med stor glæde gik jeg med en kammerat hen for at tage min lørdagstørn, sådan som partiets underdistrikt ved banen havde bestemt, og for nogle timer lade hovedet hvile og musklerne arbejde... Vi skulle arbejde på banens snedkeri. Vi kom, fandt bekendte, hilste, lavede lidt sjov og talte mandskabet – 30 i alt... Her foran os ligger 'uhyret', en dampkedel af ret solid vægt, en 6-700 pud, og den skal vi så 'flytte', dvs. trille den mellem 1/3 og 1/2 km til fundamentet. En stille tvivl opstår i os... Men nu er vi allerede ved værket: kammeraterne anbringer simpelt hen træruller under kedlen, gør to reb fast, og arbejdet begynder... Den giver sig nødigt, men kommer dog. Det glæder os, vi er jo så få... selvsamme kedel har ikke-kommunistiske arbejdere bakset med i næsten to uger, de var tre gange så mange, men den strittede imod, indtil den traf os... Vi arbejder en time, hårdt, samdrægtigt, under vor formands taktfaste kommando: 'En, to, tre', og kedlen kommer lidt efter lidt. Men hvad er der los? Pludselig triller hele rækken af kammerater om på en komisk måde; det var rebet, der 'gav sig' i hænderne på os... Det standser os kun et øjeblik – i stedet gøres et nyt

tov fast... Det er aften, allerede godt mørkt, men vi skal over endnu en lille stigning, så er resten hurtigt gjort. Håndledene knager, håndfladerne brænder, vi har det med varme og maser på – arbejdet går fra hånden. Der står 'administrationen', og forbløffet over fremgangen tager den uvilkårligt også fat om tovet: hjælp til! Det er på høje tid! Der står en rødmist og stirrer på vores arbejde. I hænderne holder han en harmonika. Hvad står han mon og tænker? Hvad det er for folk? Hvad de laver her om lørdagen, hvor alle plejer at sidde hjemme? Jeg løser gåden for ham og siger: 'Kammerat, tag og spil os noget med liv i, vi er ikke en flok tilfældige funktionærer, men rigtige kommunister – du ser, hvordan arbejdet skrider, vi sparer os ikke, men maser på.' Rødmisten lægger varsomt harmonikaen fra sig og springer i en fart hen til tovet...

– 'Engelskmanden er en fiffig mand,' istemmer kammerat U. med sin smukke tenor. Vi følger ham op, og rungende lyder arbejdersangens ord: 'Ej knippel...'

Musklerne er trætte af det uvante arbejde, skuldrene og ryggen værker, men – forude venter fridagen, hvor vi kan hvile og nå at sove ud. Målet er nær, og efter nogle ryk ligger vort 'uhyre' næsten på selve fundamentet: læg planker under, op på fundamentet med den! – Og lad så kedlen give arbejde fra sig, som den længe har skullet. Så går vi i flok ind i et lokale, den stedlige celles 'klub', tæt udsmykket med plakater, med geværer stillet rundt, i grell belysning, og efter en kraftig sunget Internationale gør vi os til gode med te med 'rom' og sågar brød. Dette traktement, som de lokale kammerater har sørget for, er yderst velkomment efter vort svære arbejde. Vi tager broderlig afsked med kammeraterne og stiller op på række og geled. Revolutionssangene giver i nattestilheden genlyd i den sovende gade, den taktfaste lyd af skridt støtter sangen. 'Op nu, det melder og maner', 'Rejs jer, fordømte her på Jorden', – nu klinger vor Internationale, vor arbejdersang. er er gået en uge. Vore arme og skuldre er kommet sig, og vi skal nu hele 9 km væk til 'subbotnik' for at reparere waggoner. Det er i Perovo. Kammeraterne er kravlet op på taget af en 'amerikaner' og synger smukt og klangfuldt Internationale. De rejsende lytter og er synligt forundrede. I takt dundrer hjulene, og vi, der ikke nåede ovenpå, hænger rundt om 'amerikaneren' på trinbrættet og agerer 'fortvivlede' passagerer. Nu standser toget, vi er allerede ved målet, går gennem en lang gård og træffer en hjertelig kammerat, kommissær G.

– Arbejde er der, men for få folk! I alt 30 mand, og vi skal på 6 timer klare 13 togvogne med middelsvære reparationer! Der står det ene hjulsæt efter det andet, og det drejer sig ikke blot om tomme vogne, men også om en fuld tankvogn... nå, pyt med det, kammerater, vi finder ud af det!

Arbejdet er i fuld gang. Sammen med fem kammerater arbejder jeg med løftebomme. Disse 60-70 puds hjulpar hopper levende og let fra et skinnepar til et andet, flyttet af vore skuldres tryk på to løftebomme, der dirigeres af vor kammerat 'anfører'. Et par er afmonteret, et nyt sat i stedet. De kommer efterhånden alle på plads, og det udslidte skrammel 'flåder' vi i en fart ad skinnerne til skuret... En, to, tre, så er de løftet i vejret af en drejende jernkran; der er ikke flere på skinnerne. Derhenne i mørket lyder hamrenes slag, hurtigt som bier arbejder kammeraterne på deres 'syge' vogne. De både maler, snedkerer og lægger tag, arbejdet skrider hastigt, til vor kammerat kommissærens glæde. Og derhenne har så smedene brug for vore kræfter. På en transportabel esse ligger en glødet koblingsstang med en krog, der er forvredet af et uheldigt stød. Med ét ligger den hvidglødende og spruder gnister på en jernplade, hvor den under vore træfsikre slag, dirigerede af en erfaren kammerats øje, antager sin normale form. Den er endnu rødthvid, men vi bærer den i en fart på skuldrene hen på plads, hvor den under en regn af gnister indsættes i sin jernbøsning – nogle få slag, og den er på plads. Vi kryber ind under vognen. Dernede er indretningen af disse koblinger og stænger slet ikke så simpel, som man tror, det er et helt system med nitter og en spiralfjeder...

Arbejdet skrider, det mørkner, faklerne lyser stærkere. Vi er snart færdige. En del af kammeraterne er 'stødt sammen' ved en bunke hjulfælge og 'slubrer' varm te. I den lyse majnat stråler nymånens segl over os. Der lyder spøgefuldheder, latter, kraftig humor.

– Kammerat G., slut med arbejdet, du har nok i 13 vogne! Men det er for lidt for kammerat G.

Teen er drukket, vore sejrssange sunget, vi går til udgangen...«

Bevægelsen til fremme af »kommunistiske subbotniker« er ikke begrænset til Moskva. Den 6. juni meddelte Pravda:

»Den 31. maj afholdtes den første kommunistiske subbotnik i Tver. 128 kommunister arbejdede på banen. I 3 V2 time blev der ind- og udladet 14 vogne, repareret 3 lokomotiver, kløvet 10 favne brænde og udført andre arbejder. De kvalificerede kommunistiske arbejderes arbejdsintensitet var 13 gange højere end den sædvanlige produktivitet.«

Dernæst læser vi den 8. juni i Pravda:

KOMMUNISTISKE SUBBOTNIKER

»Saratov, 5. juni. Kommunistiske jernbanefolk har på et partimedlemsmøde som svar på Moskva-kammeraternes appel

besluttet at arbejde gratis 5 timer over tiden hver lørdag for at støtte samfundsøkonomien«.

Jeg har så detaljeret og udførligt citeret meddelelserne om de kommunistiske subbotniker, fordi vi her uden tvivl kan iagttage en af de vigtigste sider ved den kommunistiske opbygning, en side, der ikke bliver tilstrækkeligt behandlet i vor presse, og som ingen af os endnu værdsætter nok.

Mindre politisk kævl, mere interesse for den kommunistiske opbygnings jævne, men levende kendsgerninger, der er taget lige ud af livet og prøvet af livet – denne parole må vi alle, vore forfattere, agitatorer, propagandister og så videre, ustandselig indskærpe.

Det er naturligt og uundgåeligt, at vi i den første tid efter den proletariske revolution er mest optaget af den fundamentale hovedopgave – at overvinde bourgeoisiets modstand, besejre udbytterne, undertrykke deres sammensværgelse (i stil med »slavefogedernes sammensværgelse« om at overgive Petrograd, en sammensværgelse, som alle tog del i, lige fra de Sorte Hundreder og kadetterne til mensjevikkerne og de socialrevolutionære inklusive). (2) Men ved siden af denne opgave melder der sig lige så uundgåeligt en mere væsentlig opgave – og den melder sig des stærkere, jo længere tiden går – nemlig den positive kommunistiske opbygning, skabelsen af de nye økonomiske relationer, det nye samfund.

Proletariatets diktatur er – som jeg allerede nogle gange har påpeget, bl.a. i talen den 12. marts på Petrograd-sovjettens møde – ikke udelukkende magtanvendelse mod udbytterne, ja ikke engang i første række magtanvendelse. Det økonomiske grundlag for denne revolutionære magtanvendelse, garantien for dens levedygtighed og fremgang er, at proletariatet repræsenterer og virkeliggør en højere type samfundsmæssig organisering af arbejdet i sammenligning med kapitalismen. Det er sagens kerne. Deri ligger kilden til kommunismens styrke og garantien for dens uundgælige sejr.

Livegenskabets organisering af samfundets arbejde beroede på pryglisciplin samt åndeligt mørke og forkuethed hos de arbejdende, der blev ydmyget og udplyndret af en håndfuld godsejere. Kapitalismens organisering af samfundets arbejde beroede på hungerdisciplin, og trods

alle fremskridt i borgerlig kultur og borgerligt demokrati forblev den overvældende masse af arbejdende, selv i de mest fremskredne, civiliserede og demokratiske republikker en uoplyst og forkuet masse af lønslaver eller undertrykte bønder, som blev udplyndret og ydmyget af en håndfuld kapitalister. Kommunismens organisering af samfundets arbejde, hvortil socialismen er det første skridt, beror og vil, som tiden skrider frem, bero stadig stærkere på frivillig og bevidst disciplin blandt de arbejdende selv, der har afkastet såvel godsejernes som kapitalisternes åg.

Denne nye disciplin falder ikke ned fra himmelen og opstår ikke af fromme ønsker, den vokser frem af de materielle betingelser, som den kapitalistiske storproduktion har skabt, og kun af dem. Uden dem er denne disciplin ikke mulig. Men disse materielle betingelsers bærer eller vejleder er en bestemt historisk klasse, som er skabt, organiseret, sammensvejet, oplært og hærdet af storkapitalismen. Denne klasse er proletariatet.

Proletariatets diktatur betyder – når man oversætter dette latinske, videnskabelige, historisk-filosofiske udtryk til et jævneres sprog:

Kun én klasse, nemlig arbejderne i byerne og industri- og fabriksarbejderne overhovedet, er i stand til at lede den samlede masse af arbejdende og udbyttede under kampen for at afkaste kapitalens åg, under selve omvæltningen, under kampen for at fastholde og befæste sejren, under skabelsen af den nye, socialistiske samfundsorden, under hele kampen for klassernes fuldstændige afskaffelse. (Lad os i parentes bemærke, at den videnskabelige forskel mellem socialisme og kommunisme kun er den, at det første ord kendetegner det nye, af kapitalismen opståede samfunds første trin, mens det andet ord kendetegner dets højere, følgende trin.)

Den gule »Bern«-Internationales (3) fejl er, at dens førere kun i ord anerkender klassekampen og proletariatets ledende rolle, mens de er bange for at føre tanken til ende, bange for netop den uundgåelige slutning, som bourgeoisiet særlig gruer for og absolut ikke kan godtage. De er bange for at indrømme, at proletariatets diktatur *også* er en periode med klassekamp, som ikke kan undgås, før klasserne er afskaffet, og som skifter form, således at den i den første tid efter kapitalismens fald bliver

særlig forbitret og særlig egenartet. Når proletariatet har erobret den politiske magt, indstiller det ikke klassekampen, men fortsætter den – lige indtil klassernes afskaffelse – men naturligvis i en anden situation, i en anden form, med andre midler.

Men hvad betyder »klassernes afskaffelse«? Alle, der kalder sig socialister, anerkender dette, socialismens endemål, men langt fra alle gør sig dets betydning klar. Klasser kalder man store menneskegrupper, der adskiller sig ved deres placering i den samfundsmæssige produktions historisk bestemte system, ved deres forhold til produktionsmidlerne (hvad der i hovedsagen er nedfældet og udformet i love), ved deres rolle i den samfundsmæssige organisering af arbejdet, og følgelig ved de måder, hvorpå de får, og det omfang, hvori de får den part af samfundsrigdommen, som tilfalder dem. Klasser, det er menneskegrupper, af hvilke den ene kan tilegne sig den andens arbejde, i kraft af deres placering i den givne økonomiske samfundsstruktur.

Det er klart, at skal klasserne afskaffes fuldstændigt, er det ikke nok at styrte udbytterne, godsejerne og kapitalisterne, at ophæve *deres* besiddelse – man må tillige ophæve *al* privat besiddelse af produktionsmidler samt afskaffe forskellen mellem krops- og åndsarbejdere. Det er noget, der tager meget lang tid. For at gøre det, behøves der enorme skridt fremad i produktivkræfternes udvikling, man må overvinde den modstand, som hidrører fra de mange rester af småproduktion (ofte en passiv modstand, der er særlig hårdnakket, og som er særlig vanskelig at overvinde), man må overvinde den uhyre kraft, som vane og træghed forlener disse rester med.

Ikke alle »arbejdende« er lige egnede til dette arbejde, at hævde noget sådant ville være en højst intetsigende floskel eller en illusion, som kun en socialist fra før syndfloden, fra før Marx kunne nære. For denne evne er ikke medfødt, den opstår i historiens løb og opstår *kun* af de materielle betingelser, som den kapitalistiske storproduktion skaber. På den første strækning fra kapitalisme til socialisme findes denne evne *kun* hos proletariatet. Det er i stand til at løse sin gigantiske opgave, for det første fordi det er den stærkeste og mest fremskredne klasse i de civiliserede samfund, for det andet fordi det udgør befolkningsflertallet i de mest udviklede lande, for det

tredje fordi befolkningsflertallet i de tilbagestående kapitalistiske lande som Rusland består af halvproletarer, dvs. folk, der til stadighed tilbringer en del af året på proletarisk vis, til stadighed søger deres underhold ved i en vis udstrækning at arbejde for løn i kapitalistiske foretagender.

De, der vil løse de opgaver, som overgangen fra kapitalisme til socialisme stiller, ud fra almindelige fraser om frihed, lighed, demokrati overhovedet, lighed inden for et arbejdsdemokrati osv. (sådan som Kautsky, Martov og andre af den gule Bern-Internationales helte gør), afslører dermed kun deres egen natur som småborgere, filistre, spidsborgere, der i åndelig henseende underdanigt trasker bagefter bourgeoisiet. En rigtig løsning af denne opgave kan kun fås ved konkret at undersøge de specielle relationer mellem den specielle klasse, der har erobret den politiske magt, nemlig proletariatet, og hele den øvrige masse af ikke-proletarer og halvproletarer i den arbejdende befolkning, idet disse relationer ikke danner sig under fantasiskabte, harmoniske, »ideale« omstændigheder, men i en real situation, hvor bourgeoisiet gør rasende og mangeartede modstand.

Det store flertal af befolkningen – og da særlig den arbejdende befolkning – har i ethvert kapitalistisk land, også i Rusland, tusinde gange fået at mærke, hvordan kapitalens åg og udsugning og alle hænder ydmygelser ramte den enkelte og hans pårørende. Den imperialistiske krig – dvs. mordet på millioner af mennesker for at afgøre, om den engelske eller den tyske kapital skal have forret til at udplyndre hele verden – har i usædvanlig grad skærpet, udvidet og uddybet disse prøvelser og banket dem ind i bevidstheden. Deraf kommer det, at befolkningens store flertal og især de arbejdende masser uvægerligt må nære sympati for proletariatet, fordi dette med heroisk dristighed og revolutionær ubarmhjertighed bryder kapitalens åg, styrter udbytterne, underkuer deres modstand og med sit blod baner vej for skabelsen af et nyt samfund, hvor der ikke bliver plads for udbyttere.

Den arbejdende befolknings ikke-proletariske og halvproletariske masse svajer og vakler, men hvor store og uundgåelige disse småborgerlige svingninger og tilbagefald til den borgerlige »orden« under bourgeoisiets »vinger« end er, kan disse masser dog ikke andet end anerkende

proletariates moralske og politiske autoritet, eftersom det ikke alene styrter udbytterne og underkuer deres modstand, men også skaber en ny, højere social sammenkædning og social disciplin – en disciplin hos bevidste og forenede arbejdende mennesker, der ikke kues af noget åg og ikke kender anden magt end deres egen sammenslutnings magt, deres egen mere bevidste, dristige, sammentømrede, revolutionære og konsekvente avantgardes magt.

For at sejre, for at skabe og konsolidere socialismen skal proletariatet løse en tvedelt eller tveenig opgave: for det første skal det ved sin grænseløse heroisme i den revolutionære kamp mod kapitalen rive hele massen af arbejdende og udbyttede med sig, inspirere den, organisere den, lede den for at styrte bourgeoisiet og helt underkue enhver modstand fra dets side; for det andet skal det lede hele massen af arbejdende og udbyttede tillige med alle småborgerlige lag ind i en ny økonomisk opbygning og få dem med til at skabe en ny social sammenkædning, en ny arbejdsdisciplin, en ny organisering af arbejdet, således at videnskabens og den kapitalistiske tekniks nyeste resultater forbindes med en massesammenslutning af bevidste, arbejdende mennesker, der skaber en socialistisk storproduktion.

Denne anden opgave er vanskeligere end den første, for den lader sig på ingen måde løse gennem en enkelt rejsnings heroisme, men kræver den mest langvarige, hårdnakkede og vanskelige heroisme i *hverdagens* massearbejde. Men denne opgave er også mere væsentlig end den første, for i sidste instans findes den dybeste kraftkilde til sejrene over bourgeoisiet og den eneste garanti for disse sejres soliditet og uafvendelighed kun i en ny, højere samfundsmæssig produktionsmåde, i en afløsning af den kapitalistiske og småborgerlige produktion med en socialistisk storproduktion.

De kommunistiske subbotniker har netop så kolossal historisk betydning, fordi vi dér ser arbejderne tage et bevidst skridt og frivilligt initiativ til udvikling af arbejdsproduktiviteten, for at gå over til en ny arbejdsdisciplin og skabe socialistiske relationer i økonomi og levevis.

En af de få – rigtigere vil det endda være at sige – en af de

yderst sjældne borgerlige demokrater i Tyskland, der efter erfaringerne fra 1870-1871 ikke gik over til chauvinismen og ej heller til nationalliberalismen, men til socialismen, J. Jacoby, har sagt, at stiftelsen af en enkelt arbejderforening har større historisk betydning end slaget ved Sadova. (4) Det er rigtigt. Slaget ved Sadova afgjorde spørgsmålet om, hvilket af de to borgerlige monarkier, det østrigske eller det preussiske, der skulle have forrang ved skabelsen af en tysk kapitalistisk nationalstat. Stiftelsen af én enkelt arbejderforening var et lille skridt til proletariats sejr over bourgeoisiet i verdensmålestok. På samme måde kan vi sige, at den første kommunistiske subbotnik som Moskva-Kasanbanens jernbanearbejdere arrangerede den 10. maj 1919 i Moskva, har større historisk betydning end nogen af Hindenburgs eller Fochs eller englændernes sejre i den imperialistiske krig 1914-1918. Imperialisternes sejre er blodbad på millioner af arbejdere af hensyn til engelsk-amerikanske og franske milliardærs profitter, de er den dødsdømte, forkalkede, i levende live rådnende kapitalismes dyriskhed. Jernbanearbejdernes kommunistiske subbotnik ved Moskva-Kasanbanen er en af kimcellerne til det nye, socialistiske samfund, der bringer alle Jordens folk forløsning fra kapitalismens åg og fra krige.

D'herrer bourgeoisier og deres halehæng, mensjevikkerne og de socialrevolutionære inklusive, der plejer at regne sig for den »offentlige menings« repræsentanter, spotter selvfølgelig over kommunisternes forhåbninger og kalder disse forhåbninger »et baobabtræ i en urtepotte«, de gør nar af det ubetydelige antal subbotniker i sammenligning med massetilfælde af tyveri, driveri, faldende produktivitet, forøvelse af råmaterialer, beskadigelse af varer osv. Vi kan svare disse herer: hvis den borgerlige intelligens ville bruge sin viden til at hjælpe de arbejdende i stedet for de russiske og de udenlandske kapitalister for at genindføre disses magt, så ville omvæltningen foregå hurtigere og fredeligere. Men det er utopi, for spørgsmålet afgøres i klassernes kamp, og flertallet af de intellektuelle hælder til bourgeoisiet. Ikke ved de intellektuelles hjælp, og trods deres stritten imod (i hvert fald i de fleste tilfælde), vil proletariatet sejre ved at fjerne uforbederlige borgerlige intellektuelle, ved at omskabe, genopdrage og indordne de vaklende, ved efterhånden at

vinde en stadig større del af dem over på sin side. Ska-defryd over omvæltningens vanskeligheder og fejlslag, panikmageri, propaganda for en omvæltning baglæns – alt det er værktøj og metoder, som den borgerlige intelligens anvender i sin klassekamp. Proletariatet vil ikke lade sig bedrage af det.

Og går man til bunds i spørgsmålet – har man så nogen sinde i historien set, at en ny produktionsmåde slog rod på én gang, uden en lang række uheld, fejl og tilbagefald? Et halvt århundrede efter livegenskabets fald i Rusland fandtes endnu mange rester af det på landet. Et halvt århundrede efter negerslaveriets afskaffelse i Amerika var negrenes stilling dér stadig meget ofte et halvt slaveri. Den borgerlige intelligens, deriblandt mensjevikkerne og de socialrevolutionære, er tro mod sig selv, når den tjener kapitalen og opretholder en bundfalsk argumentation – før proletariats revolution beskyldte de os for utopisme, og efter den forlanger de af os, at fortidens spor skal udviskes i en fantastisk fart!

Vi er ikke utopister, men kender de borgerlige »argumenters« sande værd, og vi ved, at det gamles spor i sæd og skik en vis tid efter omvæltningen uundgåeligt vil dominere over spirerne til det nye. Når det nye først lige er kommet til verden, vil det gamle altid en tid lang være stærkere, sådan er det bestandig både i naturen og i samfundslivet. Spot over det nyes svage spirer, billig intellektuel skepticisme og lignende – alt det er reelt metoder i bourgeoisiets klassekamp mod proletariatet, forsvar for kapitalismen mod socialismen. Vi skal omhyggeligt studere spirerne til det nye, behandle dem yderst opmærksomt, på enhver måde fremme deres vækst og »pleje« disse svage spirer. Det kan ikke undgås, at nogle af dem går til grunde. Man kan ikke garantere for, at netop de kommunistiske subbotniker vil spille en særlig vigtig rolle. Det er heller ikke det afgørende. Det afgørende er at støtte alle mulige nye spirer til det nye, hvoraf livet vil udvælge de mest levedygtige. Når en japansk forsker for at hjælpe menneskene med at besejre syfilisen havde tålmodighed til at gennemprøve 605 præparater, inden han fremstillede nr. 606, som tilfredsstillende bestemte krav, så bør de mennesker, der agter at løse en vanskeligere opgave, at besejre kapitalismen, have udholdenhed til at gennemprøve hundreder og tusinder af nye fremgangs-

måder, metoder og midler i kampen for at finde frem til de mest egnede.

De kommunistiske subbotniker er så vigtige, fordi de er indledt af arbejdere, der aldeles ikke lever under ekstraordinært gode kår; det er arbejdere af forskellige fag, og så ufaglærte, arbejdsmænd, der lever under *sædvanlige*, dvs. *yderst svære* kår. Vi er alle udmærket klar over hovedgrunden til det fald i arbejdsproduktiviteten, som iagttages ikke alene i Rusland, men i hele verden: forfald og forarmelse, bitterhed og træthed, fremkaldt af den imperialistiske krig, sygdom og underernæring. Det sidstnævnte indtager førstepladsen, hvad betydning angår. Hungeren – det er årsagen. Og for at afskaffe hungeren må arbejdsproduktiviteten højnes både i landbrug, transport og industri. Man får altså en slags ond cirkel – for at højne arbejdsproduktiviteten, må man komme fri af hungeren, og for at komme fri af hungeren, må arbejdsproduktiviteten højnes.

Som bekendt løses den slags modsigelser i praksis ved et brud på den onde cirkel, ved et omsving i stemningen blandt masserne, ved enkelte gruppers heroiske initiativ, som på baggrund af et sådant opsving ofte får afgørende betydning. Moskvas arbejdsmænd og jernbanefolk (her er naturligvis tale om flertallet, ikke om en håndfuld spekulanter, spidser og andet hvidgardistisk pak) er arbejdende, der lever under fortvivlet vanskelige kår. Konstant underernæring, og nu før den nye høst almindelig forværring af fødevarer-situationen og direkte hunger. Og se så, hvordan disse sultende arbejdere, der er omgivet af bourgeoisiets, mensjevikkernes og de socialrevolutionæres ondsksfulde, kontrarevolutionære agitation, iværksætter »kommunistiske subbotniker«, de arbejder over tiden *uden nogen løn* og opnår en *vældig forøgelse af arbejdsproduktiviteten*, selv om de er trætte, udslidte og udmattede af underernæring. Er det måske ikke den mest storslåede heroisme? Er det måske ikke indledningen til en omvæltning af verdenshistorisk betydning?

Arbejdsproduktiviteten er i sidste instans det vigtigste og mest fundamentale for den nye samfundsordens sejr. Kapitalismen har skabt en arbejdsproduktivitet, som var uhørt under livegenskabet. Kapitalismen kan definitivt besejres og vil blive definitivt besejret ved, at socialismen skaber en ny, langt højere arbejdsproduktivitet. Det

er en meget vanskelig og meget langvarig sag, men *den er i gang*, og det er det allervigtigste. Når det sultende Moskvas sultende arbejdere i sommeren 1919 efter fire tunge års imperialistisk krig og derefter halvandet års endnu tungere borgerkrig formåede at påbegynde dette store værk, hvordan vil udviklingen da ikke blive fremefter, når vi sejrer i borgerkrigen og vinder freden?

Kommunismen betyder en højere arbejdsproduktivitet end den kapitalistiske, den betyder frivillige, bevidste, forenede arbejderes produktivitet under udnyttelse af en fremskreden teknik. Kommunistiske subbotniker er umådelig værdifulde som en *faktisk* indledning til *kommunismen*, og det er noget uhyre sjældent, for vi befinder os på et trin, hvor »kun de *første skridt* til overgangen fra kapitalisme til kommunisme tages« (som det med rette siges i vort partiprogram). (5)

Kommunismen begynder dér, hvor *menige arbejdere* under overvindelse af hårdt arbejde udviser selvopofrende interesse for at højne arbejdsproduktiviteten og passe på *hvert pud korn, kul, jern* og andre produkter, der ikke leveres arbejderne personligt og heller ikke dem »nærstående« mennesker, men »fjernstående«, dvs. samfundet som helhed, snese og hundreder af millioner mennesker, der er sammensluttet først i en enkelt socialistisk stat, derefter i en union af sovjetrepublikker.

Karl Marx spotter i Kapitalen over den svulstighed og floskelrigdom, der præger det borgerlig-demokratiske Magna Charta om menneskets friheder og rettigheder, hele dette frasemageri om frihed, lighed og broderskab i *almindelighed*, som blænder spidsborgere og filistre i alle lande, indbefattet de nuværende nedrige helte i den nedrige Bern-Internationale. Marx konfronterer disse svulstige deklamationer om rettigheder med den jævne, beskedne, nøgterne og hverdagsagtige måde, proletariatet stiller problemet på: forkortelse af arbejdsdagen ved lov – her ses et typisk eksempel på denne fremgangsmåde. (6) Jo mere den proletariske revolution åbenbarer sit indhold, des klarere og mere indlysende bliver det for os, hvor præcis og dyb Marx' bemærkning er. Den virkelige kommunismes »formler« adskiller sig fra det svulstige, opstyltede, højtravende frasemageri, der præsteres af folk som Kautsky, mensjevikkernes og de socialrevolutionære med samt deres kære »brødre« fra Bern ved, at de

netop fører alt tilbage til *arbejdsforholdene*. Mindre snak om »arbejdsdemokrati«, om »frihed, lighed og broderskab«, om »folkemagt« og den slags – vore dages bevidste arbejder og bonde gennemskuer disse opblæste fraser og opdager den borgerlige intellektuelles bedrageri lige så let, som når en livserfaren mand ved synet af en »fin mands« ulasteligt »glatte« ansigt og ydre straks og ufejlbarligt fastslår: »Højst sandsynligt en svindler«.

Mindre svulstige fraser og mere jævnt arbejde i *hverdagen*, omsorg for hvert pud korn og hvert pud kul! Mere omsorg for, at dette pud korn og dette pud kul leveres den trængende, sultende arbejder og den afrakkede bonde uden tøj på kroppen, og leveres *ikke ved geschæft*, ikke på kapitalistisk vis, men ved jævne sliderses bevidste, frivillige, grænseløst heroiske arbejde, slidere som arbejdsmændene og jernbanefolkene ved Moskva-Kasanbanen.

Vi må alle indrømme, at der alle vegne, også i vore rækker, ved enhver lejlighed åbenbarer sig spor af den borgerlig-intellektuelle, fraseagtige behandling af revolutionens problemer. Vor presse fører f.eks. i for ringe grad krig mod disse rådne rester af den rådne, borgerlig-demokratiske fortid, den støtter i for ringe grad de jævne, beskedne, men levende spirer i hverdagen til en ægte kommunisme.

Tag kvindens stilling. Ikke ét demokratisk parti i verden i nogen af de mest fremskredne borgerlige republikker har på snesevis af år gjort en hundrededel af, hvad vi i denne henseende har gjort i løbet af det allerførste år, vi havde magten. Vi har i ordets sande betydning ikke ladet sten på sten tilbage af de gemene love om kvindens ulige retsstilling, om begrænset adgang til skilsmisse, om de smudsige formaliteter ved skilsmisse, om ikke-erken- delse af børn født uden for ægteskab, om efterlysning af deres fædre osv. – love, hvoraf der til bourgeoisiets og kapitalismens skændsel findes talrige rester i alle civiliserede lande. Vi har tusinde gange ret til at være stolte over, hvad vi har udrettet på dette område. Men jo *renere* vi renser grunden for de gamle borgerlige loves og institutioners skrammel, des klarere bliver det os, at dette kun er at rydde grunden til en ny bygning, men endnu ikke bygningen selv.

Kvinden er stadig *husslave*, trods alle frigørende love, for hun kues, kvæles, sløves, nedværdiges af *den lille hus-*

førelse, der lænker hende til køkkenen og barnekammer og udmarver hende ved et indtil barbari uproductivt, småt-skårent, enerverende, fordummende, sløvende arbejde. Virkelig *frigørelse af kvinden*, virkelig kommunisme begynder først, når og hvor der tages fat på en massekamp (ledet af proletariatet, der sidder inde med statsmagten) mod denne lille husførelse, eller rettere en *masseomformning* af den til socialistisk stordrift.

Beskæftiger vi os i praksis nok med dette spørgsmål, som teoretisk er afgjort for enhver kommunist? Naturligvis ikke. Behandler vi med tilstrækkelig omhu de *spirer* til kommunisme, som allerede findes på dette felt? Endnu en gang nej og atter nej. Offentlige spisesteder, vuggestuer, børnehaver – det er små eksempler på sådanne spirer, det er hverdagens jævne midler, som ikke har nogen svulstig og højtravende snakkesalighed behov, men som i *praksis* er egnede til at *frigøre kvinden*, i praksis er egnede til at mindske og ophæve hendes ulighed over for manden og ligestille hende i samfundsproduktionen og samfundslivet. Disse midler er ikke nye, de er (som overhovedet alle materielle forudsætninger for socialisme) skabt af storkapitalismen, men dér var de for det første sjældenheder, og for det andet var de – hvad der er særlig vigtigt – enten *geschäftsforetagender* med alle disses værste sider: spekulation, berigelse, bedrageri og svindel, eller »borgerlige velgørenhedskunster«, som de bedste arbejdere med rette nærede had til og foragt for.

Det er sikkert, at vi har fået langt flere af disse indretninger, og at de *begynder* at skifte karakter. Det er sikkert, at der blandt arbejder- og bondekvinderne findes langt flere *organisatoriske talenter*, end vi kender til, folk med evne til at ordne praktiske sager med deltagelse af en stor medarbejderstab og et endnu større publikum, uden den overflod af fraser, hastværk, spektakel og snak om planer, systemer osv., som mange overmåde indbildte »intellektuelle« eller overkloge »kommunister« bestandig »lider« af. Men vi *plejer ikke* disse spirer til det nye på behørig måde.

Læg mærke til bourgeoisiet, hvordan det storartet forstår at reklamere for ting, som *det* vil have frem! Hvordan de foretagender, kapitalisterne anser for »mønster-værdige«, lovsynges i *deres* avisers millionoplag, hvordan »mønster-værdige« borgerlige institutioner serveres

som en national stolthed! Vor presse har ikke eller næsten ikke bekymret sig om at beskrive de bedste spisesteder eller vuggestuer, for ved daglig pukken på at få nogle af dem gjort til mønsterværddigheder, at reklamere for dem og udførligt skildre, hvilken besparelse af menneskeligt arbejde, hvilke bekvemmeligheder for forbrugerne, hvilken besparelse af produkter, hvilken frigørelse af kvinden fra husslaveriet, hvilken forbedring af de sanitære forhold, der opnås ved *mønsterværdigt kommunistisk arbejde*, noget der kan tilvejebringes for og udvides til hele samfundet, til alle arbejdende.

Mønsterværdig produktion, mønsterværdige kommunistiske subbotniker, mønsterværdig omhu og samvittighedsfuldhed ved fremskaffelse og fordeling af hvert pud korn, mønsterværdige spisesteder, mønsterværdig properhed i det og det arbejderhus, i det og det kvarter – det er alt sammen noget, der ti gange mere end nu må blive genstand for opmærksomhed og omsorg såvel i vor presse som i *enhver* arbejder- og bondeorganisation. Det er alt sammen spirer til kommunismen, og pleje af disse spirer er vor allerførste og fælles pligt. Hvor vanskelig vor fødevarer- og produktionsmæssige situation end er, så er fremskridtet *på hele fronten* i det halvandet år, den bolsjeviskiske magt har varet, alligevel ubestrideligt: kornfremskaffelsen steg fra 30 millioner pud (1/8 1917-1/8 1918) til 100 millioner pud (1/8 1918-1/5 1919); dyrkningen af grøntsager er forøget, de utilsåede kornegnede arealer er formindskede, jernbanetransporten er begyndt at bedre sig trods de gigantiske vanskeligheder med brændsel, osv. På denne generelle baggrund og med støtte af den proletariske statsmagt vil kommunismens spirer ikke vantrives, men skyde i vejret og folde sig ud til den fuldstændige kommunisme.

Man må nøje gennemtænke betydningen af »kommunistiske subbotniker« for af dette storstilede initiativ at udtrække hele den uhyre vigtige praktiske lære, som følger af dem.

Dette initiativ må støttes på enhver måde – det er den første og største lære. Ordet »kommune« er kommet i forlængelse af brug hos os. Ethvert foretagende, der startes af kommunister eller med deres deltagelse, bliver straks og for et godt ord erklæret for en »kommune« – idet man ik-

ke så sjældent glemmer, at et *sådan hædersnavn* må vindes ved langvarigt og hårdnakket arbejde, vindes ved at dokumentere *praktisk* succes i en opbygning, der virkelig er kommunistisk.

Derfor er det efter min mening en ganske rigtig beslutning, der er modnet hos centraleksekutivkomiteens flertal, at *ophæve* det dekret, som Folkekommisærernes Råd har udstedt, for så vidt angår *navnet* »forbrugskommuner«. (7) Hellere et mere enkelt navn – så vil for øvrigt fejl og mangler ved de *første* trin i det nye organisatoriske arbejde heller ikke blive væltet over på »kommunerne«, men blive tillagt de *dårlige* kommunister (sådan som det også med rette bør være). Det ville være meget gavnligt at fortrænge ordet »kommune« fra *daglig* brug, at forbyde, at den første den bedste bemægtiger sig dette ord, eller *udelukkende tilkende virkelige kommuner denne betegnelse*, kommuner, der i praksis virkelig har bevist (og ved enstemmig anerkendelse fra hele omegnens befolkning har fået bekræftet), at de har evne og forstand til at ordne sagerne på kommunistisk vis. Bevis først din evne til ulønnet arbejde for samfundets skyld, for alle arbejdendes skyld, din evne til at »arbejde på revolutionær vis«, din evne til at højne arbejdsproduktiviteten, til at gøre tingene mønsterværdigt, og ræk så hånden ud efter hædersnavnet »kommune«!

I den henseende er de »kommunistiske subbotniker« en overordentlig værdifuld undtagelse. For her er arbejdsmændene og jernbanefolkene ved Moskva-Kasanbanen *begyndt med praktisk* at bevise, at de formår at arbejde som *kommunister*, og derefter har de tildelt deres initiativ navn af »kommunistiske subbotniker«. Man må stille efter og sørge for, at det også fremtidig bliver sådan, at alle som én, der kalder deres foretagende, institution eller anliggende for en kommune, *men ikke beviser det* ved hårdt arbejde og ved praktisk *succes i langvarigt arbejde*, ved mønsterværdig og virkelig kommunistisk tilrettelægning af sagerne, ubarmhjertig bliver latterliggjort og udleveret til skammen som charlataner eller tomme tønder.

De »kommunistiske subbotnikers« storstilede initiativ bør også udnyttes i anden henseende, nemlig til en *rensning* af partiet. Det var ganske uundgåeligt, at der i den første tid efter omvæltningen klistrede sig eventyrere el-

ler andre dybt skadelige elementer op ad det regerende parti, så længe massen af »ærlige« og spidsborgerligt sindede mennesker var særlig ængstelig, så længe den borgerlige intelligens, naturligvis indbefattet mensjevikkerne og de socialrevolutionære, hver og én lavede sabotage og spillede lakajer for bourgeoisiet. Det har ingen revolution undgået og vil ikke kunne undgå. Det afgørende er blot, om det regerende parti, støttet på den sunde og stærke førende klasse, forstår at rense sine rækker.

I den henseende har vi for længst påbegyndt arbejdet. Det må fortsættes støt og utrætteligt. Mobiliseringen af kommunister til fronten har hjulpet os: kujoner og slyngler ilede væk fra partiet. Og det skal de have tak for! En *sådan* formindskelse af partiets medlemstal betyder en *vældig forøgelse* af dets kraft og vægt. Man må fortsætte rensningen ved at udnytte initiativet med »kommunistiske subbotniker«: kun efter et halvt års f.eks. »prøvetid« eller »kandidattjeneste« ved »arbejde på revolutionær vis« skal optagelse i partiet ske. Samme prøve må tillige pålægges *alle* de partimedlemmer, der har indmeldt sig efter den 25. oktober 1917 og ikke ved særlige præstationer eller fortjenester har bevist deres ubetingede pålidelighed, troskab og evne til at være kommunister.

En rensning af partiet vil sammen med en *støt højnelse af dets krav* om arbejde af virkelig kommunistisk art forbedre statsmagtens *apparat* og bringe bøndernes *definitive overgang* på det revolutionære proletariats side meget, meget nærmere.

De kommunistiske subbotniker har for øvrigt kastet et usædvanligt klart lys over den klassekarakter, som præger statsmagtens *apparat* under proletariats diktatur. Partiets centralkomité skriver et brev om »arbejde på revolutionær vis«. (8) Tanken stammer fra centralkomiteen for et parti med 100.000-200.000 medlemmer (jeg forudsætter, at der bliver så mange tilbage efter en alvorlig rensning, for i øjeblikket er der flere).

Tanken gribes af de fagorganiserede arbejdere. Deres antal beløber sig hos os, i Rusland og Ukraine, til 4 millioner mennesker. Et enormt flertal af dem er tilhængere af den proletariske statsmagt, af proletariats diktatur. 200.000 og 4 millioner – det er »tandhjulsforholdet«, hvis man må udtrykke sig sådan. Og derpå følger *snese af millioner* bønder, der falder i tre hovedgrupper: den talstær-

keste og proletariatet nærmest stående, halvproletarerne eller fattigbønderne; så middelbønderne; og endelig den meget fåtallige, kulakkerne eller landbourgeoisiet.

Så længe der er mulighed for at handle med korn og spekulere i hungeren, forbliver bonden halvt slider, halvt spekulant (det kan ikke undgås en vis tid under proletariats diktatur). Som spekulant er han fjendtlig indstillet mod os, mod den proletariske stat, han er tilbøjelig til at komme overens med bourgeoisiet og dets trofaste lakajer, lige til mensjevikken Scher eller den socialrevolutionære B. Tjernenkov, der forfægter fri handel med korn. Men *som slider* er bonden en ven af den proletariske stat, en trofast forbundsfælle for arbejderen i kampen mod guds-ejeren og mod kapitalisten. Som slider støtter bonden i sin enorme, milliontallige masse den stats»maskine«, som ledes af hundrede tusinder kommunistiske proletarers avantgarde og består af millioner af organiserede arbejdere.

En i ordets sande betydning mere demokratisk stat, en stat, der er mere intimt forbundet med de arbejdende og udbyttede masser, *har verden endnu aldrig set*.

Netop et sådant proletarisk arbejde, der bærer navnet »kommunistiske subbotniker« og bliver virkelighed gennem dem, medfører en definitiv konsolidering af den agtelse og kærlighed, som bønderne nærer til den proletariske stat. Et sådant arbejde – og kun det – overbeviser definitivt bonden om, at vi har ret, at kommunismen har ret, det gør bonden til vor uforbeholdne tilhænger, hvilket betyder, at det fører til fuldstændig overvindelse af fødevarevanskelighederne, til kommunismens fuldstændige sejr over kapitalismen, hvad angår produktion og fordeling af korn, det fører til ubetinget konsolidering af kommunismen.

28 juni 1919.

Noter

Til

Teser om den aktuelle politiske situation

- (1) Her sigtes til *Brest-traktaten*, indgået mellem Sovjetrusland og firemagtsalliancen (Tyskland, Østrig-Ungarn, Bulgarien og Tyrkiet) den 3. marts 1918 i Brest-Litovsk og ratificeret den 15. marts 1918 af 4. alrussiske sovjetkongres. Ved traktaten kom Polen, næsten hele det baltiske område og en del af Hviderusland under Tysklands og Østrig-Ungarns kontrol, mens Ukraine blev skilt fra Sovjetrusland som en særlig stat, der var uafhængig af Tyskland. Byerne Kars, Batum og Ardagan blev afstået til Tyrkiet. I august 1918 påtvang Tyskland Sovjetrusland endnu en traktat, hvis finansielle bestemmelser betød simpel udplyndring. Indgåelsen af Brest-freden blev modarbejdet af Trotskij og gruppen Venstre-kommunisterne. Det kostede Lenin store anstrengelser at få Brest-Litovsk-traktaten undertegnet. Traktaten gav sovjetrepublikken et pusterum, en lejlighed til at hjemsende den gamle hær, som var i fuld opløsning, og at danne en ny, den Røde Hær, og endvidere mulighed for at tage fat på den socialistiske opbygning og forberede sig på kampen mod den indre kontrarevolution og den udenlandske intervention. Den 13. november, efter udbruddet af novemberrevolutionen i Tyskland, annullerede sovjetregeringen Brest-Litovsk-traktaten. – S. 15.
- (2) *Kadetter* – forkortelse af Konstitutionelle Demokrater, betegnelsen for det liberale monarkistiske bourgeoisis parti i Rusland. Forsøgte under februarrevolutionen 1917 at redde monarkiet, stod i sommeren 1917 i spidsen for den provisoriske regering og førte en kontrarevolutionær politik i vestmagternes interesse. Deltog efter oktoberrevolutionen i alle væbnede aktioner mod sovjetmagten.
- Oktobriste* – medlemmer af Forbundet af 17. Oktober, et parti der opstod efter offentliggørelsen af tsarens manifest af 17. oktober 1905. Partiet repræsenterede storindustriens folk og kapitalistiske godsejere. Fik regeringsmagten 1906. Uforsonlig modstander af sovjetmagten. – S. 15.
- (3) I sit manuskript, ud for afsnittet der indledes med: »Uden at vi i øvrigt afstår fra militære forlig...« og slutter med: »...og store dele af det europæiske Rusland«, havde Lenin to gange noteret: »Ej til pressen«. – S. 16.
- (4) *De socialrevolutionære* – småborgerligt parti i Rusland, opstod omkring årsskiftet 1901-1902 efter en sammenslutning af forskellige narodnikgrupper. Det socialrevolutionære parti så ingen klasseforskelle mellem proletariatet og småbesidderne, det underkendte den klassemæssige lagdeling og modsætningerne blandt bønderne, og det afviste proletariatets ledende rolle i revolutionen. De socialrevolutionæres synspunkter var en broget blanding af narodnik-orienterede og revisionistiske ideer. De forsøgte, med Lenins udtryk, at bøde på »narodnikbevægelsens flænger med lapper af moderne opportunistisk 'kritik' af marxismen« (se Saml. Værker, russ., 5. udgave, bd. 11, s. 285). Den individuelle terror, som de fremhævede som den vigtigste metode i kampen mod selvherskerdømmet, var til stor skade for den revolutionære bevægelse og vanskeliggjorde organiseringen af masserne til revolutionær kamp.
- De socialrevolutionæres agrarprogram indeholdt krav om ophævelse af privatejendomsretten til jord og jordens overdragelse til landsbyfællesska-

bet, gennemførelse af »arbejdsprincippet« og »ligelig« jordfordeling samt udvikling af Kooperationen. Reelt var der intet som helst socialistisk i dette program, som de socialrevolutionære selv døbte »jordens socialisering«. I en analyse af programmet påpegede Lenin, at bevarelse af varemproduktionen og det private brug på fælles areal ikke fjerner kapitalens herredømme, ikke beskytter de arbejdende bønder mod udbytning og forarmelse, og at heller ikke Kooperationen under kapitalistiske forhold kan blive et frelsende middel for småbønderne. Samtidig bemærkede Lenin, at kravet om ligelig jordfordeling, uden at være socialistisk, havde progressiv, revolutionær demokratisk karakter, da det var rettet mod godsbesiddelserne.

Under bestemte betingelser indgik bolsjevikkerne midlertidigt samarbejde med de socialrevolutionære i kampen mod tsarismen.

Bøndernes klassemæssige uensartethed medførte politisk og ideologisk ustabilitet og uenighed i de socialrevolutionæres parti og var årsag til deres stadige vaklen mellem det liberale bourgeoisie og proletariatet. Allerede under den første russiske revolution (1905) splittede partiets højrefløj sig ud og dannede det legale Folkesocialistiske Arbejdsparti, hvis synspunkter lå tæt op ad kadetternes. Også venstrefløjen dannede fraktion og konstituerede sig i et halvanarkistisk forbund, maksimalisterne. Under Stolypin-reaktionen (1906-1911) opstod der kaos i de socialrevolutionæres parti, både ideologisk og organisatorisk. Under første verdenskrig indtog flertallet af de socialrevolutionære en socialchauvinistisk holdning.

Efter februarrevolutionens sejr i 1917 udgjorde de socialrevolutionære sammen med mensjevikkerne og kadetterne den kontrarevolutionære provisoriske regerings vigtigste støtter, og nogle af partiets ledere, bl.a. Kerenskij og Avksentjev, deltog i regeringen. De socialrevolutionære nægtede nu at støtte bøndernes krav om konfiskation af godsejernes jord og gik ind for, at godsejerne bevarede ejendomsretten til jorden. De socialrevolutionære ministre i regeringen gik så vidt, at de sendte straffefafdelinger mod bønder, der tiltog sig godsejernes jord.

I slutningen af november 1917 dannede partiets venstrefløj et selvstændigt parti, de *Venstre-socialrevolutionære*. For at bevare sin indflydelse blandt bondemasserne anerkendte dette parti sovjetstyret og sluttede aftale med bolsjevikkerne, men begyndte snart efter at bekæmpe sovjetstyret.

Under den udenlandske militærintervention og borgerkrigen støttede de socialrevolutionære sammensværgelser og iværksatte terrorhandling mod sovjetstatens og det kommunistiske partis ledere. Da borgerkrigen var slut, fortsatte de socialrevolutionære deres aktiviteter mod sovjetstaten både inden og uden for landets grænser. – S. 18.

Til Om hungersnøden

- (1) Lenins appel resulterede i, at Petrograds arbejdere afsendte den første levnedsmiddelfdeling, bestående af 400 mand, tidligt i juni 1918. – S. 20.
- (2) *Kadetter* – se note 2 til artiklen Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation – S. 22.
- (3) *Højre-socialrevolutionære* – se note 4 til artiklen Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation – S. 22.
- (4) *Mensjevikker* – den opportunistiske fløj af Ruslands Socialdemokratiske Arbejderparti. Mensjevikkerne fik deres navn på RSDAP's 2. kongres i august 1903, hvor de kom i mindretal (*mensjinstvo*), mens de revolutionære socialdemokrater under Lenins ledelse opnåede flertal (*bolsjinstvo*), heraf navnene bolsjevikker og mensjevikker. Mensjevikkerne forsøgte at skabe et kom-

promis mellem proletariatet og bourgeoisie og førte en opportunistisk linje i arbejderbevægelsen. I sin videre udvikling blev partiet kontrarevolutionært. – S. 22.

- (5) *Venstre-socialrevolutionære* – se note 4 til artiklen Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation – S. 22.

Til Tale på 1. kongres i det øverste samfundsøkonomiske råd

- (1) Kongressen afholdtes 26. maj til 4. juni 1920 i Moskva; der deltog 252 delegerede fra samfundsøkonomiske råd i fem regioner, 30 guvernementer og et betydeligt antal kredse samt fra det øverste råds afdelinger, fagforeningerne og fabrikskomiteerne. Blandt de behandlede spørgsmål var Brest-fredens økonomiske følger, den økonomiske politik og Ruslands økonomiske tilstand generelt, arbejdet i de samfundsøkonomiske råd, finanserne, statsbudgettet, udenrigshandelen og den statslige bygge- og anlægskomités virksomhed. Det besluttedes at videreføre de socialistiske nationaliseringer og at rationalisere administrationen af de nationaliserede virksomheder; således at alle mellemled mellem virksomheden lokalt og det øverste samfundsøkonomiske råd afskaffedes. Der blev desuden truffet beslutninger om vareudveksling mellem by og land, om reorganisering af arbejdet i det øverste samfundsøkonomiske råd, om foranstaltninger til højnelse af arbejdsdisciplinen og -produktiviteten samt om førsteprioritet til fremstilling af landbrugsmaskiner. – S. 28.
- (2) *Manden i federal* – skikkelse i Tjekhofs fortælling af samme navn. Betegner snæversynet småborger, der afskyr initiativ og forandring. – S. 33.
- (3) Der sigtes til feudalismens og livegenskabets afskaffelse i Rusland, 19. februar 1861. – S. 34.

Til Bemærkninger til forslag til regulativ for ledelsen af nationaliserede virksomheder

- (1) Det øverste samfundsøkonomiske råd havde udarbejdet et forslag til regulativ for ledelsen af nationaliserede virksomheder til behandling af de samfundsøkonomiske råds 1. alrussiske kongres. I kongressens udvalg for organisering af produktionen vedtoges imidlertid under pres fra »venstre«-kommunister et forslag til regulativ, som stred mod partiets og regeringens politik. Lenin foreslog, at udvalgets indstilling behandlede af en særlig forligskommission. Med udgangspunkt i Lenins bemærkninger omarbejdede kommissionen udvalgets forslag, og i den udformning regulativet derved fik, vedtoges det af kongressen mod »venstre«-kommunisternes stemmer. – S. 36.

Til 5. alrussiske kongres af arbejder-, bonde-, soldater- og rødmist-repræsentanternes sovjetter

- (1) Her sigtes til Maria Spiridonova, en af de venstre-socialrevolutionæres ledere, som på kongressen rettede skarpe angreb mod bolsjevikernes landbrugspolitik og indgåelse af fredsftalen i Brest. – S. 37.
- (2) *Brest-traktaten* – se note 1 til artiklen Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation. – S. 37.
- (3) Den 8. november 1917 efter ny tidsregning. – S. 40.

- (4) *Golos Trudovovo Krestjanstva* (De arbejdende bønders stemme) – udkom november 1917 til maj 1919. Var indtil 10. juli 1918 i hænderne på det venstre-socialrevolutionære parti. – S. 41.
- (5) Se denne udgaves bind 10. – S. 43.
- (6) Se denne udgaves bind 10. – S. 43.
- (7) Der er tale om udkastet til forfatning for den Russiske Socialistiske Føderative Sovjetrepublik (RSFSR); det trådte i kraft som grundlov 19. juli 1918. – S. 44.
- (8) *Den tjekkoslovakiske opstand* – foranstaltet af de tjekkoslovakiske korps fra den østrig-ungarske hær, hvis medlemmer var krigsfanger i Rusland under første verdenskrig (1914-1918). Sovjetregeringen gav korpset lov til at rejse hjem via Sibirien og det Fjerne Østen. I maj gjorde korpset oprør langs hele ruten. Revolten var iscenesat af udenlandske regeringer med aktiv støtte fra de russiske mensjevnikker og socialrevolutionære. – S. 48.
- (9) *Dsersjinskij's kommission* – tjeka'en, oprettet 20. december 1917 med Feliks Dsersjinskij som formand. Spillede en stor rolle i bekæmpelsen af kontrarevolution, sabotage og spekulation. Nedlagt efter regeringsbeslutning februar 1922. – S. 48.
- (10) Se tale om jordspørgsmålet, 26. oktober (8. november) 1917, denne udgaves bind 10. – S. 55.
- (11) Hjælpen til landbrugskommunerne, fællesbrugene, beløb sig i 1918 til 25 millioner rubler, der tildeltes i form af ydelser og rentefrie lån. November 1918 traf sovjetregeringen beslutning om at oprette en særlig landbrugsfond, der skulle yde landbrugskommunerne bistand i form af penge og teknik. Herefter passede bevillingerne til landbruget en milliard rubler. – S. 56.
- (12) Her sigtes til den 1. internationale socialistkongres i Zimmerwald, september 1915. Konferencedeltagerne delte sig på spørgsmålet om deltagelse i den imperialistiske krig. Herefter opstod to grupperinger: Zimmerwald-højre, der vaklede mellem revolution og landsforsvar, og Zimmerwald-venstre, der med Lenin som den centrale skikkelse gik ind for at forvandle krigen til revolutionær borgerkrig. – S. 56.
- (13) *Komiteen for Internationale Forbindelser* – blev stiftet af franske revolutionære internationalister i januar 1916 som forsøg på at skabe en modvægt til datidens krigsgale, socialchauvinistiske organisationer i Frankrig. Tilsluttede sig 1920 Frankrigs Kommunistiske Parti. – S. 57.

Til

Tale på fællesmøde i den alrussiske centrale eksekutivkomité, Moskvas sovjet, bedriftskomiteerne og fagforeningerne i Moskva

- (1) *Den tjekkoslovakiske opstand* – se note 8 til artiklen 5. Alrussiske Kongres Af Arbejder-, Bonde-, Soldater- Og Rødmist-repræsentanternes Sovjetter. – S. 60.
- (2) *Prukopnik Svobody* (Frihedens Pioner) – ugeavis for det tjekkoslovakiske kommunistiske partis grupper i Sovjetrusland; udkom fra juni 1918 til maj 1919, udbredte kendskabet til socialismens ideer først og fremmest blandt tjekkoslovakiske krigsfanger i Rusland. – S. 61.

- (3) Her sigtes til de venstre-socialrevolutionæres kupforsøg 6.-7. juli 1918, midt under 5. alrussiske sovjetkongres. Som led i kupforsøget dræbte de den tyske ambassadør i Moskva Mirbach for at fremkalde krig mellem Sovjetrusland og Tyskland. – S. 63.
- (4) *Dasjnaktsutjun-partiet* – armensk nationalistparti, stiftet i 1890'erne, med det mål at befri de tyrkiske armenere fra den tyrkiske sultans undertrykkelse og forfølgelse. Opnåede især tilslutning fra intelligensen og småborgerskaet, men også fra arbejdere og bønder, som faldt for partiets socialistiske sprogbrug. Støttede efter februarrevolutionen 1917 den borgerlige provisoriske regering, gik efter oktoberrevolutionen i blok med bl.a. mensjevnikker og socialrevolutionære imod bolsjevikerne og sovjetmagten. Erobrede magten i Armenien 1918-20 og ledede den borgerlig-nationalistiske, kontrarevolutionære regering, der gjorde landet til base for englænderne og franskmandene. Regeringen faldt i november 1920 og sovjetmagten genindførtes. – S. 63.
- (5) *Mussavat-flygtninge* – medlemmer af det borgerlig-nationalistiske aserbajdsjanske Mussavat-parti, stiftet 1912. Det varetog kapitalisternes og godsejernes interesser. Under oktoberrevolutionen og borgerkrigen den kontrarevolutionære hovedkraft i Sydkaukasus. Erobrede regeringsmagten 1918 bistået af tyrkiske og engelske interventionstropper. Faldt i april 1920 og sovjetmagten genindførtes. – S. 64.
- (6) Baku var stærkt truet af et tyrkisk angreb 1918; striden mellem den borgerlige fløj og venstrefløj i Baku-sovjetten drejede sig om, hvorvidt byen skulle forsvares af engelske tropper eller af sovjetmagtens egne styrker. 31. juli faldt sovjetmagten i Baku, og der oprettedes en kontrarevolutionær regering, bestående af socialrevolutionære, mensjevnikker og dasjnakker, understøttet af englænderne. Sovjetlederne, de tidligere folkekommissærer, arresteredes. Natten mellem 19. og 20. september 1918 blev de 26 Baku-kommissærer (herunder Sjaumjan) henrettet af englænderne med de socialrevolutionæres og mensjevnikernes vidende. – S. 66.
- (7) Her sigtes til generalstrejken i Berlin 28. januar 1918; den gennemførtes efter Spartakus-forbundets opfordring og fik massiv opslutning. Samme dag valgte arbejderne sovjetter, Råd, der bl.a. rejste krav om hurtig fred uden annekationer og krigsskadeserstatninger. Strejken blev knust af militær og politi med de socialdemokratiske ledes billigelse. Trods nederlaget blev strejken et vendepunkt, der skærpede tysk arbejderklassens revolutionære holdning. – S. 68.
- (8) *Jaroslavl-hvidgardisterne* – iværksatte 6. juli 1918 et oprør vendt mod sovjetmagten. Revolten var forberedt af England og Frankrig med deltagelse af mensjevnikker og socialrevolutionære og koordineret med de venstre-socialrevolutionæres kupforsøg i Moskva samme dag. 21. juli blev revolten nedkæmpet af bevæbnede arbejderenheder. – S. 70.
- (9) Her sigtes til dekretet af 11. juni 1918 om oprettelse af komiteer for de fattigste bønder. Komiteerne tog sig bl.a. af fordeling af korn, dagligvarer og landbrugsredskaber samt inddrivelse af kulakkernes og de rige bønders kornoverskud. Dekretet gav fattigbønderne fortrinsret ved fordeling af korn og dagligvarer. Komiteerne bidrog stærkt til at konsolidere sovjetmagten på landet og til at vinde middelbønderne. Efter beslutning på 6. alrussiske sovjetkongres i november 1918 blev fattigbondekomiteerne sluttet sammen med landsbysovjetterne. – S. 71.

(10) Her sigtes til *Brest-freden*. Se note 1 til Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation. – S. 72.

(11) I henhold til *dekretet af 28. juni 1918* nationaliseredes alle virksomheder med en fast kapital på 200.000 rubler og derover; inden da var bankerne, de største metalværker, flodtransportnettet samt sukker-, stenkul- og olieindustrien blevet nationaliseret. Frem til udgangen af august 1918 var over 3000 foretagender overdraget staten eller de lokale myndigheder. – S. 72.

Til Kammerater, arbejdere! Op til den sidste, afgørende kamp!

(1) *Det tjekkoslovakiske korps* – se note 8 til artiklen 5. Alrussiske Kongres Af Arbejder-, Bonde-, Soldater- og Rødmist-repræsentanternes Sovjetter. – S. 80.

Til Brev til de amerikanske arbejdere

(1) Lenin sigter til M. M. Borodin, en russisk bolsjevik, som netop var ankommet fra Amerika. »Brevet« blev bragt til Amerika af P. I. Travis (Sletov), som desuden medbragte sovjetrepublikkens forfatning og en note til USAs præsident Wilson, hvori sovjetregeringen forlangte USAs deltagelse i interventionen mod sovjetstyret bragt til ophør.

Brev Til Amerikanske Arbejdere blev trykt på engelsk med mindre forkortelser i New York, december 1918, i *The Class Struggle*, organ for det socialistiske partis venstrefløj, samt i ugebladet *The Revolutionary Age*, der udkom i Boston med bl.a. John Reed som medarbejder. – S. 85.

(2) For at drage fordel af den nationale befrielsesbevægelse mod Spaniens kolonistyre på Cuba og Filippinerne erklærede USA Spanien krig i april 1898. Amerikanske tropper landsattes på Filippinerne under foregivende af at »hjælpe« befolkningen, som havde udråbt en uafhængig republik. Ifølge fredstraktaten i Paris, december 1898, måtte Spanien afstå Filippinerne til USA. Februar 1899 iværksatte USA kamphandlinger mod den filippinske republik med en omfattende partisanbevægelse til følge. Skræmt over, at bønderne sammenkædede uafhængighedskampen med kampen for jord og bedre levevilkår, sluttede storbourgeoisiet og godsejerne aftale med imperialisterne. 1901 var befrielsesbevægelsen slået ned, og Filippinerne var havnet i kolonial afhængighed af USA. – S. 86.

(3) *Brest-freden* – se note 1 til Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation. – S. 88.

(4) *Højre-socialrevolutionære* – se note 4 til artiklen Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation.
Mensjevikker se note (2) til samme sted. – S. 88.

(5) *Nevskij Prospekt* – hovedstrøget i Petrograd (nu Leningrad) – S. 91.

(6) *Mennesket i foderal* – se note (2) til artiklen Tale På 1. Kongres I Det Øverste Samfundsøkonomiske Råd. – S. 92.

(7) *Appeal to Reason* (Appel til Fornuften) – amerikansk socialistavis, grundlagt 1895, nød stor popularitet i arbejderkredse. Eugene Debs' artikel bragtes 11. september 1915 under overskriften *When I Shall Fight*; Lenin gengav tydeligvis overskriften efter hukommelsen. – S. 93.

(8) Se Lenin, *Samlede Værker*, 5. udg. (russ.), bd. 27, s. 233-234. – S. 93.

(9) Se Lenin, *Samlede Værker*, 5. udg. (russ.), bd. 36, s. 409. – S. 94.

(10) *Jupiter og Minerva* – romerske guder. Jupiter var himmelens, lysets, regnens og tordenens gud, den øverste i romersk mytologi. Minerva var kunstens, videnskabens og håndværkets gudinde og ifølge myten født i fuld rustning af Jupiters hoved. – S. 96.

Til Værdifulde indrømmelser af Pitirim Sorokin

(1) Lenin citerer Pitirim Sorokin efter *Pravda* nr. 251 af 20. november 1918, hvor *Ivestija Severo-Dvinskogo Ispolnitelnogo Komiteta* (Underretninger fra Norddvinas Eksekutivkomité) fejlagtigt blev opgivet som kilde. Eksekutivkomiteens avis, hvori brevet var trykt 29. oktober 1918, hed *Krestjanskije i Rabotjije Dumy* (Arbejder- og Bondetanker). – S. 102.

(2) *De højre-socialrevolutionære* – se note 4 til artiklen Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation. – S. 102.

(3) *Mensjevikker* – se note 4 til artiklen Om Hungersnøden. – S. 103.

(4) *Brest-freden* – se note 1 til artiklen Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation. – S. 104.

(5) *Kadetter* – se note 2 til Teser Om Den Aktuelle Politiske Situation. – S. 107.

(6) Lenin sigter til en resolution, der vedtoges 16. november 1918 på den ekstraordinære kongres af aktionærer i Moskva folkebank, og som var rettet imod den planlagte nationalisering af banken. Moskva folkebank nationaliseredes 2. december 1918 ved regeringsdekret. Dens aktiver og passiver blev overtaget af sovjetrepublikkens folkebank, og dens bestyrelse omdannedes til kooperationsafdeling under sovjetrepublikkens folkebank. – S. 109.

Til Den Proletariske Revolution Og Renegaten Kautsky

(1) Lenin påbegyndte udarbejdelsen af brochuren *Den Proletariske Revolution Og Renegaten Kautsky* i begyndelsen af oktober 1918, straks efter at have læst K. Kautskys brochure *Proletariatets Diktatur*, hvor denne, 2. Internationales førende ideolog, i enhver henseende forvanskede og forfladigede den marxistiske teori om den socialistiske revolution og proletariatets diktatur. I august 1918 fremkom i tidsskriftet *Sozialistische Auslandspolitik* (Socialistisk udenrigspolitik) en artikel af Kautsky, hvor han kaldte de socialdemokratiske partier til kamp mod bolsjevikkerne. Efter at have læst sammendrag af denne artikel i *Pravda* for 20. september 1918, skrev Lenin til V. V. Vorovskij i Stockholm: »Kautskys skandaløse sludder, barnagtige plapren og yderst platte opportunisme rejser spørgsmålet, hvorfor vi intet foretager os til bekæmpelse af den teoretiske forfladigelse af marxismen fra Kautskys side?«.

Lenin bad Vorovskij, som da var Sovjetrepublikkens befuldmægtigede repræsentant i de skandinaviske lande om at tilsende ham Kautskys brochure om proletariatets diktatur, så snart den udkom, tillige med alle hans artikler om bolsjevikkerne.

I sine erindringer skriver V. D. Bontj-Brujevitj, at Lenin gik overordentligt stærkt op i arbejdet med *Den Proletariske Revolution Og Renegaten Kautsky*, »han formelig sydede af harme«, og han »skrev i dagevis til ud på natten på dette fantastisk stærke værk«.

Brochuren udkom i 1919 i England, Frankrig og Tyskland. – S. 113.

- (2) *Sotsial-Demokrat* – illegalt blad, organ for RSDAP. Udkom fra februar 1908 til januar 1917. Nr. 1 blev udgivet i Rusland, men derpå flyttedes udgivelsen til udlandet. Numrene 2-32 (februar 1909 – december 1913) fremstilledes i Paris, og de følgende numre til og med nr. 58 (november 1914 – januar 1917) i Genève. Fra december 1911 redigeredes bladet af Lenin, og i det hele bragtes deri 80 større og mindre artikler og notitser af Lenin.

Under første verdenskrig spillede bladet en fremtrædende rolle i kampen mod den internationale opportuniste, nationalisme og chauvinisme, i udbredelsen af de bolsjevikiske paroler og i vækkelsen af arbejderklassen og brede arbejdende masser til kamp mod den imperialistiske krig og dens bagmænd. Bladet bragte Lenins artikel Om Parolen Europas Forenede Stater, hvori han for første gang formulerede den konklusion, at det er muligt for socialismen til en begyndelse at sejre i et enkelt land. Bladets udbredelse i Rusland og optrykning af dets vigtigste artikler i lokale bolsjevikiske blade bidrog til politisk oplysning, international opdragelse af det russiske proletariet og forberedelse af masserne til revolutionen.

Sotsial-Demokrat spillede en stor rolle for samlingen af det internationale socialdemokratiske internationalistiske elementer. Bladet overvandt alle de af krigsforholdene fremkaldte vanskeligheder og fandt vej til mange lande.

Lenin tillagde bladet stor betydning for dets virke under krigen og skrev senere, at ingen bevidst arbejder, som ville forstå udviklingen af ideen om en international socialistisk revolution og dens første sejr den 25. oktober 1917, kan komme uden om at studere de artikler, der trykkes i bladet. – S. 113.

- (3) *Kommunist* – tidsskrift, som Lenin organiserede. Det blev udgivet af redaktionen af bladet Sotsial-Demokrat sammen med G. L. Pjatakov og J. B. Bosch, som finansierede udgivelsen (tillige indgik N. I. Bukharin i redaktionen). Der udkom kun ét (dobbel-) nummer (september 1915). Det indeholdt blandt andet tre artikler af Lenin: 2. Internationales Sammenbrud, En Fransk Socialists Ærlige Stemme og Imperialisme og Socialisme i Italien.

Lenin havde tænkt sig at gøre Kommunist til internationalt organ for socialdemokraternes venstrefløj, men allerede under forberedelsen af det første dobbeltnummer viste der sig alvorlige divergenser med Bukharin, Pjatakov og Bosch, og disse divergenser skærpedes, efter at tidsskriftet var udkommet. Efter forslag fra Lenin erklærede bladet Sotsial-Demokrats redaktion, at fortsat udgivelse af tidsskriftet måtte anses for umulig på grund af denne gruppes partistridige optræden. – S. 113.

- (4) Der sigtes til brochuren Socialismen Og Krigen (RSDAP's Holdning Til Krigen). Den var af Lenin tænkt som led i forberedelserne til den første internationale socialistiske konference. Sinovjev deltog i udarbejdelsen, men brochuren blev dog i hovedsagen skrevet af Lenin, som også foretog den generelle redigering af den. Lenin betegnede brochuren som »kommentarer til vort partis resolutioner«.

Socialismen Og Krigen udkom umiddelbart før Zimmerwald-konferencen, der fandt sted i september 1915, på russisk og tysk og vakte genklang blandt konferencedeltagerne. Efter konferencen blev den udgivet på fransk i Frankrig, og senere kom den også på norsk. – S. 113.

- (5) *Basel-manifestet* – manifest om krigen, vedtaget på den internationale socialistiske kongres i Basel, 24.-25. november 1912. Manifestet advarede folkene mod faren for den overhængende imperialistiske verdenskrig, afslørede de røveriske mål for denne krig og opfordrede arbejderne i alle lande til energisk kamp mod krigen ved »over for den kapitalistiske imperialisme at stille styrken i proletariatets internationale solidaritet«. I Basel-manifestet blev optaget det af Lenin formulerede punkt i resolutionen fra Stuttgart-

kongressen i 1907 om, at socialisterne i tilfælde af, at en imperialistisk krig bryder ud, skal udnytte den af krigen fremkaldte økonomiske og politiske krise til kamp for den socialistiske revolution. – S. 114.

- (6) Se denne udgave, bind 6, s. 142. – S. 114.
- (7) Se denne udgave, bind 6, s. 142. – S. 114.
- (8) Se denne udgave, bind 6, s. 140-141. – S. 115.
- (9) Se denne udgave, bind 9. – S. 115.
- (10) Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, bd. 2, s. 25, Forlaget Tiden, København 1976 (Marx, Kritik af Gothaprogrammet). – S. 117.
- (11) *Kommunen* – her sigtes til Pariserkommunen, der havde et revolutionært styre, og hvis regering blev valgt i Paris 26. marts 1871 efter opstanden 18. marts. Regeringen bestod af arbejdere, intellektuelle, tjenestemænd og repræsentanter for småborgerskabet og udøvede for første gang i verdenshistorien proletariatets diktatur. Kommunens to store politiske grupperinger var blanquisterne og proudhonerne. Med støtte fra Prøjsen bekæmpede det franske bourgeoisiei Kommunen, hvis sidste barrikade faldt den 28. maj samme år. – S. 117.
- (12) *Sykofant* – spytslikker, bagvasker. – S. 120.
- (13) Friedrich Engels i Brev til Bebel, 18.-28. marts 1875. Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, bd. 2, s. 31 ff. Forlaget Tiden, København 1976. – S. 121.
- (14) Se Karl Marx, Borgerkrigen I Frankrig i Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 1, s. 468. – S. 122.
- (15) Denne opfattelse blev fremsat af Engels i indledningen til Marx', Borgerkrigen i Frankrig. (Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 1, s. 476). – S. 124.
- (16) Friedrich Engels, Om Autoritet. Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 1, s. 636. – S. 124.
- (17) Se Marx' brev til Kugelmann af 12. april 1871, Marx, Borgerkrigen i Frankrig, og Engels, Indledning til Borgerkrigen i Frankrig. Alle findes i Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976. Det førstnævnte skrift i bind 2, de to andre i bind 1. – S. 124.
- (18) Lenin sigter her til nogle sætninger i Marx' og Engels' forord til den tyske udgave fra 1872 af Det Kommunistiske Manifest. Det hedder her: »Programmet er i dag flere steder forældet... på baggrund af de praktiske erfaringer, først fra februarrevolutionen og i endnu højere grad fra Pariserkommunen, hvor proletariatet for første gang to måneder igennem havde den politiske magt. Navnlig har Pariserkommunen leveret bevis for, at arbejderklassen ikke simpelthen kan tage den færdige statsmaskine i besiddelse og sætte den i gang til brug for sine egne formål«. Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Værker i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bind 1, s. 20. – S. 124.
- (19) Se Friedrich Engels, Familiens, Privatejendommens Og Statens Oprindelse i Karl Marx og Friedrich Engels Udvalgte Skrifter, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 2. – S. 127.

- (20) Se Marx/Engels Werke, Bd. 19, s. 3. – S. 127.
- (21) Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 1, s. 480. – S. 127.
- (22) Se Engels, Familiens, Privatejendommens Og Statens Oprindelse i Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 2. – S. 127.
- (23) Se Marx, Borgerkrigen I Frankrig i Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København, bd. 1, s. 515-516. – S. 127.
- (24) *Whigger og tory'er* – var de fremspirende politiske partier i 70'erne og 80'erne i det 17. århundredes England. Whiggerne repræsenterede finanskredse og handelsbourgeoisiet tillige med dele af adelen, som gled over i bourgeoisiet. Af whiggerne udviklede sig efterhånden det liberale parti. Tory'erne repræsenterede de store jordbesiddere og den anglikanske kirkes øverste gejstlighed. De forsvarede de feudale traditioner og kæmpede mod de liberale og progressive strømninger. Tory'erne blev til det konservative parti. – S. 128.
- (25) *Dreyfus-affæren* – drejede sig om en fransk generalstabsofficer af jødisk herkomst, Dreyfus, som i 1894 efter en provokationsproces, baseret på forfalsket anklage- og bevismateriale, blev dømt for spionage og højforræderi. Dommen, som var iscenesat af reaktionære, monarkistiske militærkredse, udnyttedes af de samme kredse til at fremprovokere antisemitiske stemninger og anslag mod republikken. Socialister og progressive borgerligt-demokratiske elementer tog parti for Dreyfus. Der udviklede sig heraf en indre fransk konflikt mellem republikanere og demokrater på den ene side og monarkister, klerikale og andre reaktionære på den anden. Under tryk fra den offentlige mening blev Dreyfus efter lang og hårdnakket kamp benådet i 1899 og senere – i 1906 – kendt uskyldig ved en kassationsdomstol. – S. 129.
- (26) Se Marx/Engels Werke, Bd. 18, s. 308. – S. 135.
- (27) Se Marx/Engels Werke, Bd. 19, s. 7. – S. 135.
- (28) Se denne udgaves bind 9. – S. 138.
- (29) Se April-teserne i denne udgaves bind 7, s. 27. – S. 142.
- (30) Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 1, s. 46. – S. 143.
- (31) Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, forlaget Tiden, København 1976, bd. 1, s. 479. – S. 144.
- (32) Se denne udgaves bind 10. – S. 147. (
- 33) Se denne udgaves bind 10. – S. 147.
- (34) Lenins brochure *De Politiske Partier i Rusland og Proletariatets opgaver*, blev trykt på engelsk i bladet The Evening Post for den 15. januar 1918 og i tidsskriftet The Class Struggle (udgivet af Amerikas socialistiske partis venstrefløj) nr. 4 november–december 1917. Udkom endvidere som særtryk. – S. 148.
- (35) Lenin sigter her til den resolution om revision af partiprogrammet, der blev vedtaget på RSDAP(b)'s 7. alrussiske konference. Resolutionen var affattet af Lenin og findes i Samlede Værker, 5. udg. (russ.), bd. 31, s. 414-415. – S. 148.
- (36) Se denne udgaves bind 10. – S. 149.
- (37) Se note 20. – S. 149.
- (38) Den 14. (27.) juni 1917 traf den Provisoriske Regering beslutning om, at der den 17. (30.) september samme år skulle afholdes valg til en Konstituerende Forsamling. I august udsatte den Provisoriske Regering valgene til den 12. (25.) november.
- Valgene til den Konstituerende Forsamling fandt sted efter den socialistiske oktoberrevolutions sejr til den fastsatte tid – 12. (25.) november. De fandt sted efter valglisten, der var udarbejdet før oktoberrevolutionen og efter regler, der var fastsat af den Provisoriske Regering, og de gennemførtes under forhold, hvor en betydelig del af befolkningen endnu ikke havde nået at komme til klarhed over betydningen af den socialistiske revolution. Det udnyttede de højre-socialrevolutionære, som formåede i guvernementer og områder fjernt fra hovedstaden og industricentrene at opnå stemmeflertal. Den Konstituerende Forsamling blev indkaldt af Sovjetregeringen og trådte sammen den 5. (18.) januar i Petrograd. Da den Konstituerende Forsamlings kontrarevolutionære flertal forkastede det forslag til Deklaration om det Arbejdende og Udbyttede Folks Rettigheder, som den Alrussiske Central-Eksekutivkomité havde foreslået den, og afviste at stadfæste 2. sovjetkongres' dekret om Freden, om Jorden og om Magtens Overgang til Sovjetterne, opløstes den Konstituerende Forsamling ved dekret af den Alrussiske Central-Eksekutivkomité af 6. (19.) januar 1918. – S. 150.
- (39) Den Alrussiske Demokratiske Konference blev indkaldt i september 1917 i Petrograd af sovjeternes mensjevikisk-socialrevolutionære centraleksekutivkomité for at træffe afgørelse i spørgsmålet om magten. Konferencens virkelige formål, sådan som dens arrangører forestillede sig det, var imidlertid at bortlede folkemassernes opmærksomhed fra den stadig mere overhængende revolution. Der deltog mere end 1500 i konferencen. De mensjevikiske og socialrevolutionære ledere gjorde alt for at svække arbejder- og bondesovjeternes repræsentation og øge antallet af delegerede fra forskellige småborger- og bourgeoisiorganisationer og sikrede sig derved flertal på konferencen. Der blev således givet overrepræsentation til byrådene, som fik 300 pladser, semstvoerne fik 200 pladser, kooperativerne, som var i mensjevikernes og de socialrevolutionæres hænder fik tildelt 120 pladser, mens arbejder- og soldatersovjetterne, der repræsenterede folkets overvældende flertal, fik overladt i det hele 230 pladser. Bolsjevikkerne deltog i konferencen for at udnytte den til talerstol, hvorfra man kunne afsløre mensjevikkerne og de socialrevolutionære.
- Den demokratiske konference vedtog oprettelsen af et før-parlament (Republikkens Provisoriske Råd). Det var et forsøg på at give det udseende af, at der i Rusland var indført parlamentarisme. Efter vedtagelsen, som stadfæstedes af den Provisoriske Regering, skulle før-parlamentet imidlertid blot være et rådgivende organ for regeringen. Lenin gik kategorisk ind for boykot af før-parlamentet, eftersom en forbliven dér ville være det samme som at fremkalde illusioner om, at denne institution skulle være i stand til at løse revolutionens opgaver. Efter at have diskuteret sagen vedtog partiets centralkomité, at bolsjevikkerne skulle udvandre fra før-parlamentet. Det skete imod Kamenevs og andre kapitulanters synspunkter, som gik ud på, at man skulle forblive i før-parlamentet. Den 7. (20.) oktober – den dag, da før-parlamentet åbnedes – forlod bolsjevikkerne forsamlingen efter at have oplæst en deklARATION. – S. 153.
- (40) Arbejder- og soldatersovjeternes 1. alrussiske kongres fandt sted 3.-24.

juni (16. juni-7. juli) 1917 i Petrograd. Der deltog 1090 delegerede. Bolsjevikkerne, som dengang var i mindretal i sovjetterne, havde 105 delegerede. Det store flertal af delegerede tilhørte mensjevikkernes og de socialrevolutionæres blok og forskellige smågrupper, der støttede den.

Lenin holdt den 4. (17.) juni en tale om forholdet til den Provisoriske Regering og den 9. (22.) juni en tale om krigen. I det hele taget benyttede bolsjevikkerne i vidt omfang kongressens talerstol til at afsløre den Provisoriske Regerings imperialistiske politik og den af mensjevikkernes og de socialrevolutionære fulgte forsoningspolitik, og bolsjevikkerne rejste tillige her kravet om hele magtens overgang til sovjetterne. I alle hovedspørgsmål stillede de egne resolutionsforslag, som de motiverede og forsvarede ener-gisk. Bolsjevikkernes taler var ikke alene henvendt til de kongresdelegerede, men også til de brede folkemasser – arbejdere, bønder og soldater.

Kongressens mensjevikkisk-socialrevolutionære flertal fik vedtaget resolutioner om støtte til den Provisoriske Regering og godkendelse af dens forberedelse af offensiv ved fronten, men afvisning af magtens overgang til sovjetterne. Kongressen valgte en centraleksekutivkomité, som eksisterede til 2. sovjetkongres. Flertallet i komiteen var i overvejende grad socialrevolutionære og mensjevikker. – *S. 153.*

(41) Arbejder- og soldatersovjetternes 2. alrussiske kongres fandt sted i dagene 25.-26. oktober (7.-8. november) 1917 i Petrograd. Endvidere deltog delegerede fra bondesovjetter i en række kredse og guvernementer. Ifølge mandatkommissionens opgørelser var der, da kongressen åbnedes, 649 delegerede til stede, heraf 390 bolsjevikker, 160 socialrevolutionære, 72 mensjevikker og 14 internationalistiske mensjevikker. Men der vedblev at ankomme delegerede efter at kongressen var indledt.

Den åbnedes den 25. oktober kl. 10,40 aften i Smolnyj. På det tidspunkt løb afdelinger af den Røde Garde, matroser og Petrograd-garnisonens revolutionære del storm mod Vinterpaladset, hvor den Provisoriske Regering opholdt sig, bevogtet af officierselever, og »stødbataljoner«. Lenin var ikke til stede i kongressens første møde, da han var optaget af at dirigere opstanden. Mensjevikkernes og den socialrevolutionære højrefløj's ledere holdt taler, hvori de opfordrede til at indlede forhandlinger med den Provisoriske Regering om dannelse af en koalitionsregering, og de betegnede den igangværende socialistiske revolution som en sammensværgelse. Da det blev klart, at kongressens flertal sluttede op om bolsjevikkernes, udvandrede mensjevikkernes, de socialrevolutionære og Bund. Kl. 4 om morgenen den 26. oktober (8. november) 1917 fik kongressen meddelelsen om, at Vinterpaladset var taget, og den Provisoriske Regering arresteret, og kongressen vedtog det af Lenin forfattede opråb »Til Arbejderne, Soldaterne, Bønderne!«, hvori der proklameredes overgang af al magt til arbejderne, soldaternes og bøndernes sovjetter. Mødet sluttede kl. 6 morgen.

Kongressens andet møde indledtes den 26. oktober (8. november) 1917 kl. 8,40 aften. Her holdt Lenin sin tale om freden og om jorden, og kongressen vedtog de af Lenin affattede dekretter Om Freden og Om Jorden. Kongressen dannede også en arbejder- og bonderegering – folkekommissærernes råd – med Lenin som leder. Kongressen valgte en alrussisk central eksekutivkomité med 101 medlemmer, hvoraf 62 bolsjevikker, 29 venstre-socialrevolutionære, 6 internationalistiske mensjevikker, 3 fra det ukrainske socialistiske parti og 1 repræsentant for de socialrevolutionære maksimalister. Kongressen vedtog videre, at central- eksekutivkomiteen kunne suppleres med repræsentanter for bondesovjetterne og arméorganisationerne samt repræsentanter for de grupper, der var udvandret fra kongressen. Mødet sluttede kl. 6. – *S. 153.*

(42) Arbejder- soldater- og bondesovjetternes 3. alrussiske kongres afholdtes 10.-18. (23.-31.) januar 1918 i Petrograd. 317 arbejder-, soldaterog bonde-sovjetter samt 110 armé-, korps- og divisions-komiteer var repræsenteret. Da kongressen indledtes var der 707 delegerede til stede, heraf 441 bolsjevikker. Den 13. (26.) januar sluttede deltagerne i den 3. alrussiske bonde-sovjetkongres sig til kongressen, og desuden voksede antallet af deltagere hele tiden med nyankomne, der var blevet forsinket. I kongressens afsluttende møde var antallet af deltagere 1587.

Kongressen behandlede J. M. Sverdlovs beretning om centraleksekutivkomiteens virksomhed, og Lenin aflagde beretning om det arbejde, folkekommissærernes råd havde udført. Under diskussionen opponerede mensjevikkernes og de socialrevolutionæres højrefløj mod sovjetstyrets inden- og udenrigspolitik, og i sit slutord til diskussionen om regeringens virksomhed kritiserede Lenin deres holdning skarpt. Kongressen vedtog den af Lenin affattede Deklaration Om Det Arbejdende Og Udbyttede Folks Rettigheder, som derpå faktisk var den sovjetiske stats grundlov. Kongressen vedtog videre en resolution, der helt og fuldt godkendte den centrale eksekutivkomité's og regeringens virke og udtrykte fuld tillid til begge.

Kongressen vedtog en beslutning om stiftelse af den Russiske Socialistiske Republik på grundlag af et frivilligt forbund af Ruslands folk som en føderation af sovjetrepublikker, og i tilslutning hertil godkendtes sovjetstyrets politik i nationalitetsspørgsmålet.

Kongressen stadfæstede grundbestemmelserne i loven om socialisering af jorden, som var udarbejdet på grundlag af Dekretet Om Jorden.

Kongressen foretog valg til den alrussiske centrale eksekutivkomité, som kom til at bestå af 160 bolsjevikker, 125 venstre-socialrevolutionære, 2 internationalistiske mensjevikker, 3 anarkistiske kommunister, 7 socialrevolutionære maksimalister, 7 højre-socialrevolutionære og 2 mensjevikker. – *S. 153.*

(43) Den 4. (ekstraordinære) alrussiske sovjetkongres indkaldtes til afgrøelse af spørgsmålet om ratifikation af Brest-fredsftalen og fandt sted i Moskva 14.-16. marts 1918. Ifølge de stenografiske referater fra kongressen deltog 1232 delegerede med stemmeret, heraf var 795 bolsjevikker, 283 venstre-socialrevolutionære, 29 centrum-socialrevolutionære, 21 mensjevikker, 11 internationalistiske mensjevikker samt forskellige andre. Efter at vicefolkekommissæren for udenrigsanliggender, G. V. Tjitjerin, havde orienteret om fredsftalen, talte Lenin på den alrussiske centrale eksekutivkomité's vegne. På de venstre-socialrevolutionæres vegne talte B. D. Kamkov mod fredsftalen. Og i det hele taget gik mensjevikkernes, de socialrevolutionæres højre- og venstrefløj, maksimalisterne, anarkisterne og flere andre imod ratifikation af fredsftalen. Efter en skarp debat vedtoges Lenins resolutionsforslag om ratifikation med overvældende flertal ved afstemning med navneopråb. 784 stemte for; imod 261, og 115 undlod at stemme.

Kongressen vedtog desuden et forslag om at gøre Moskva til hovedstad i sovjetstaten i stedet for Petrograd, og endelig valgtes ny alrussisk central eksekutivkomité med 200 medlemmer. – *S. 154.*

(44) 5. alrussiske sovjetkongres åbnedes den 4. juli 1918 i Bolsjoj-Teatret i Moskva. På kongressen var der 1164 delegerede med stemmeret til stede, heraf var 773 bolsjevikker, 353 venstre-socialrevolutionære, 17 maksimalister, 4 anarkister, 4 internationalistiske mensjevikker, 3 repræsentanter for andre partier og 10 partiløse.

Sverdlov aflagde beretning fra den alrussiske centrale eksekutivkomité, og Lenin forelagde beretningen fra folkekommissærernes råd. Efter en

stormfuld debat om beretningerne vedtog kongressen med overvægt af stemmer en af den kommunistiske gruppe foreslået resolution, som udtrykte »fuld billigelse af den sovjetiske regerings uden- og indenrigspolitik«. Et resolutionsforslag fra de venstre-socialrevolutionære, hvori der udtryktes mistillid til regeringen og som tillige indeholdt forslag om annullering af Brest-freds aftalen og ændring af uden- og indenrigspolitikken, blev forkastet.

Efter dette nederlag på kongressen gik de venstre-socialrevolutionære til åben væbnet opstand, og den 6. juli udbrød der et kontrarevolutionært mytteri i Moskva. Som følge heraf afbrød kongressen sine forhandlinger og genoptog dem først den 9. juli. Efter at have påhørt regeringens redegørelse for begivenhederne den 6. og 7. juli godkendte kongressen fuldt ud regeringens energiske indgriben over for de venstre-socialrevolutionæres handlinger. Det besluttedes, at de delegerede fra denne gruppe, som delte deres ledende folks anskuelser »ikke kan have plads i arbejder- og bonde-sovjetterne«.

I en resolution til beretningen fra folkekommisæreren for levnedsmiddelforsyningerne, A. D. Tsurupa, bekræftedes kornmonopolets urokelighed, der pegedes på nødvendigheden af energisk overvindelse af kulakkernes modstand, og oprettelsen af fattigbøndernes komiteer godkendtes.

I afslutningsmødet den 10. juli påhørte kongressen en beretning om organiseringen af den Røde Hær og godkendte enstemmigt den kommunistiske gruppes forslag indeholdende skitsen til foranstaltninger til opstilling og udbygning af den Røde Hær på grundlag af almindelig værnepligt for den arbejdende befolkning.

Kongressen vedtog RSFSR's første forfatning, som lovfæstede den arbejdende befolknings landvindinger. – S. 154.

(45) *Petrusjka* – en person i Gogols Døde Sjæle, en livegen, som kan alfabetet, og som læser alting mekanisk, stavelse for stavelse, uden at forstå meningen. – S. 156.

(46) Det drejer sig om Lenins artikel Sovjetmagtens Nærmeste Opgaver, som offentliggjordes d. 28. april i Pravda og Isvestija, og som desuden blev udgivet som særtryk. Se denne udgaves bind 10. – S. 158.

(47) *Judusjka Golovljov* – en from hykler i Saltykov-Sjtjedrins roman Familien Golovljov. Judusjka – diminutiv af Judas. – S. 159.

(48) Den 14. juni 1918 vedtog den alrussiske centrale eksekutivkomité følgende resolution:

– I betragtning af: 1) at sovjetmagten gennemlever en overordentlig vanskelig tid, idet den på én gang modstår angreb såvel fra den internationale imperialisme på alle fronter som fra dens forbundsfæller i den russiske republik, angribere, som ikke viger tilbage for i kampen mod arbejder- og bonderegeringen at anvende alle midler, lige fra den skændigste bagvaskelse til sammensværgelse og væbnet opstand; 2) at tilstedeværelsen i sovjetorganisationerne af repræsentanter for partier, der åbent tilstræber at miskreditere og omstyrte sovjetmagten, er absolut utilstedelig; 3) at det af tidligere offentliggjorte og tillige i indeværende samling fremlagte dokumenter klart konstateres, at repræsentanter for de socialrevolutionæres parti (højrefløjen og centrum) og det Russiske Social-Demokratiske Arbejderparti (mensjevikerne), indbefattet de højst ansvarlige, er blevet afsløret som organisatorer af væbnede angreb på arbejdere og bønder, foretaget i forbund med åbenlyst kontrarevolutionære – ved Don sammen med Kaledin og Kornilov, i Ural med Dutov, i Sibirien med Semjonov, Khorvat og Koltjak og endelig, i de se-

neste dage, med tjekkoslovakerne og de sorte-hundreder, som opererer sammen med dem – beslutter sovjeternes alrussiske centrale eksekutivkomité: at udelukke repræsentanterne for disse partier og at opfordre alle arbejder-, soldater- og bonde-sovjetter, samt kosaksovjetterne til at fjerne repræsentanter for disse fraktioner fra deres midte. – S. 159.

(49) *Liberdan* – et ironisk øgenavn for de mensjevikiske ledere Liber og Dan og deres tilhængere, almindeligt anvendt efter at det bolsjevikiske Moskva-blad, Sotsial-Demokrat, den 25. august (7. september) 1917 havde bragt en satirisk skitse af Demjan Bednyj under titlen »Liberdan«. – S. 159.

(50) *Aktivisterne* – kaldtes en gruppe mensjevikker, som fra oktoberrevolutionens første dage indlod sig i væbnet kamp mod sovjetmagten og det bolsjevikiske parti. De mensjevikiske aktivister indgik i forskellige kontrarevolutionære sammensværgelser, som støttede Kornilov, Kaledin og den borgerligt-nationalistiske ukrainske Rada, og de deltog aktivt i det hvide tjekiske mytteri, ligesom de optrådte i forbund med de udenlandske interventionsstyrker. I 1918 lykkedes det aktivisterne med det mensjevikiske partis støtte under påskud af at ville drøfte levnedsmiddelsituationen at gennemføre flere »arbejder«-konferencer og delegeretmøder, hvor der rent faktisk rejstes krav om afskaffelse af sovjetterne. – S. 159.

(51) Lenin sigter til August Bebels tale den 20. september 1910 på det tyske socialdemokratiske kongres i Magdeburg. – S. 160.

(52) *Frankfurter Zeitung* – dagblad, de store tyske børsheerers organ, udkom i Frankfurt a.M. fra 1856 til 1943. Er siden 1949 genudgivet under navnet Frankfurter Allgemeine Zeitung som organ for de vesttyske monopolherrer. – S. 161.

(53) Den artikel, der sigtes til, bragtes i Vorwärts nr. 290, af 21. oktober 1918 under titlen Diktatur Eller Demokrati?

Dagbladet Vorwärts var hovedorgan for det tyske socialdemokrati. Efter Engels' død faldt bladet i midten af 90'erne i hænderne på partiets højrefløj og bragte regelmæssigt artikler af opportunistisk indhold. Under verdenskrigen 1914-1918 fulgte bladet den socialchauvinistiske linje, og efter oktoberrevolutionen bedrev det antisovjetisk propaganda. Udkom i Berlin indtil 1933. – S. 161.

(54) Lenin sigter her til Plekhanovs tale på RSDAP's 2. kongres under debatten om partiprogrammet den 30. juli (12. august) 1903. »Det revolutionære proletariat«, sagde Plekhanov, »vil kunne begrænse de højere klassers politiske rettigheder på samme måde som de højere klasser tidligere har begrænset dets politiske rettigheder. Om anvendeligheden af en sådan forholdsregel kan man kun dømme ud fra reglen: sålun revolutionis suprema lex (revolutionens tarv står over loven. – red.). Og dette synspunkt vil vi også være nødt til at indtage i spørgsmålet om parlamenternes varighed. Hvis folket i et udbrud af revolutionær entusiasme vælger et særlig godt parlament – ... så bør vi tilstræbe at gøre det til et langvarigt parlament; men hvis valgene viser sig ueheldige, må vi tilstræbe at opløse det, ikke i løbet af et par år, men i løbet af et par uger«.

Lenin henviser gentagne gange til denne udtalelse af Plekhanov. Blandt andet i skriftet Et Skridt Frem, To Skridt Tilbage (se denne udgave, bd. 3). – S. 162.

(55) I dagene 5.-8. september 1915 afholdtes den første internationale socialistiske konference i Zimmerwald (Svejts). Lenin betegnede denne konference som det første skridt til udvikling af en international bevægelse mod

krigen. I konferencen deltog 38 delegerede fra partier og organisationer i 11 europæiske lande. RSDAP(b)'s centralkomité var på konferencen repræsenteret af Lenin og Sinovjev. Endvidere var P. B. Akselrod og Martov til stede som repræsentanter for RSDAP's mensjevnikiske organisationskomité. Konferencen valgte en international socialistisk kommission til at lede Zimmerwald-sammenslutningen. Inden for sammenslutningen foregik der en kamp mellem Zimmerwald-venstre, der førtes an af bolsjevikkerne, og det kautskyanske, centriske flertal (det såkaldte Zimmerwald-højre). Centristerne arbejdede for en forsoning med socialchauvinisterne og genoprettelse af 2. Internationale. Zimmerwald-venstre forlangte brud med socialchauvinisterne, revolutionær kamp mod den imperialistiske krig og grundlæggelse af en ny, revolutionær og proletarisk Internationale. Efter sammenslutningens konference i Kienthal (ligeledes i Svejts) i 1916, gik Zimmerwaldhøjre åbenlyst over til socialchauvinistiske standpunkter. I forbindelse hermed opfordrede Lenin tilhængerne af Zimmerwald-venstre til at bryde med højreflertallet og træffe praktiske foranstaltninger til oprettelse af en 3. – kommunistisk – Internationale.

I september 1917 fandt den 3. Zimmerwald-konference sted i Stockholm. Her talte V. V. Vorovskij på bolsjevikernes og de polske socialdemokraters vegne og forlangte i en skarp, anklagende tale, at konferencen skulle udtale sig klart om sit forhold til de russiske mensjevniker, der – skønt medlemmer af Zimmerwald-sammenslutningen – havde ladet sig repræsentere i Kerenskij-regeringen, og som bar det fulde ansvar for indførelsen af dødsstraf i hæren, juni-offensiven ved fronten, attentater mod bolsjevnikiske blade, nedskydningen af demonstranter i juli, arrestationerne af bolsjevnikiske ledere osv. Bolsjevikkerne blev på konferencen støttet af en række delegerede, men flertallet med Haase i spidsen afviste at træffe beslutning i dette spørgsmål. Konferencens blandede sammensætning kom til at præge kompromiskarakteren af dens beslutninger. Denne 3. Zimmerwald-konference bekræftede til fulde Lenins konklusion, at Zimmerwald-sammenslutningen havde spillet fallit, og at der måtte ske et øjeblikkeligt brud med den og oprettelse af en kommunistisk, 3. Internationale i stedet. – S. 163.

(56) Zimmerwald-venstre dannedes på Lenins initiativ på konferencen i Zimmerwald, september 1915. Gruppen omfattede otte delegerede repræsenterende RSDAP's centralkomité, samt repræsentanter for venstre- socialdemokrater i Sverige, Norge, Svejts og Tyskland, den polske socialdemokratiske opposition og socialdemokraterne i det lettiske område. Zimmerwald-venstre med Lenin som leder bekæmpede konferencens centristiske flertal og fremsatte forslag til resolutioner og et manifest, som fordømte den imperialistiske krig, afslørede socialchauvinisternes forræderi og påpegede nødvendigheden af aktiv kamp mod krigen. Forslagene blev forkastet af det centristiske flertal, men venstregruppen opnåede dog at få optaget en række vigtige sætninger fra sit eget resolutionsforslag i det manifest, der blev vedtaget på konferencen. Venstregruppen vurderede manifestet som et første skridt i kampen mod den imperialistiske krig og stemte derfor for det, idet gruppen i en særlig udtalelse konstaterede manifestets klarhed og manglende konsekvens og gjorde rede for sine motiver til alligevel at stemme for. Samtidig erklærede venstregruppen, at den ville forblive i Zimmerwald-sammenslutningen men samtidig føre sin egen kamp i international målestok og udbrede sine anskuelse. Venstregruppen valgte et bureau med blandt andre Lenin, Sinovjev og Radek som medlemmer. Zimmerwald-venstre udgav også sit eget tidsskrift – *Vorbote* (Forvarsel) – på tysk, og en række artikler af Lenin tryktes heri.

Den førende kraft i Zimmerwald-venstre var bolsjevikkerne, som indtog

et konsekvent internationalistisk standpunkt. Lenin bekæmpede Radeks opportunistiske vaklen og kritiserede fejl begået af andre medlemmer af Zimmerwald-venstre. Internationalistiske elementer i det internationale socialdemokrati begyndte at samle sig omkring Zimmerwaldvenstre. På sammenslutningens anden konference, i april 1916 i Kienthal tilhørte 12 af de 43 delegerede venstregruppen, og i en række spørgsmål stemte omkring halvdelen af de delegerede for dens forslag. Venstre-socialdemokrater i en række lande, som sluttede sig til Zimmerwald-venstre, udførte et stort revolutionært arbejde og spillede en vigtig rolle i grundlæggelsen af kommunistiske partier i deres lande. – S. 165.

(57) Engels i indledningen til Marx' Borgerkrigen I Frankrig, se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Skrifter i to bind, Forlaget Tiden, København 1976, bd. 1, s. 470. – S. 166.

(58) Se denne udgaves bind 10. – S. 171.

(59) *Spartakus-folkene* – medlemmer af en organisation af venstre-socialdemokrater i Tyskland. Spartakus-gruppen dannedes i begyndelsen af den imperialistiske verdenskrig af Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg, Franz Mehring, Klara Zetkin, Julian Marchlewski, Leo Jogiches (Tyska) og Wilhelm Pieck.

I april 1915 startede Rosa Luxemburg og Franz Mehring tidsskriftet *Die Internationale*, omkring hvilket de tyske venstre-socialdemokraters hovedgruppe samledes. Fra 1916, da Internationale-gruppen begyndte illegalt at udgive og distribuere Politiske Breve, underskrevet Spartakus, begyndte gruppen at kalde sig Spartakus. Spartakusfolkene drev revolutionær propaganda blandt masserne, organiserede massedemonstrationer mod krigen, ledede strejker og afslørede verdenskrigens imperialistiske karakter og de opportunistiske socialdemokratiske ledes forræderi. Spartakusfolkene begik imidlertid alvorlige fejl i teoretiske og politiske spørgsmål: de benægtede muligheden af nationale befrielseskrige i imperialismens epoke, savnede konsekvent holdning i spørgsmålet om parolen om at forvandle den imperialistiske krig til borgerkrig, undervurderede det proletariske partis rolle som arbejderklassens fortrop, undervurderede bønderne som forbundsfæller for proletariatet og frygtede et afgørende brud med opportunisterne. Lenin kritiserede gentagne gange disse fejl.

I april 1917 indgik Spartakus-folkene i det centristiske Uafhængige Tyske Socialdemokrati, men beholdt den organisatoriske selvstændighed. I november 1918 under revolutionen i Tyskland dannede Spartakus-folkene Spartakus-forbundet og brød med »de uafhængige«, idet de offentliggjorde et eget program. På den stiftende kongres, der fandt sted i dagene 30. december-1. januar 1919 oprettede Spartakus-folkene Tysklands kommunistiske parti. – S. 173.

(60) Se denne udgaves bind 4. – S. 177.

(61) Der sigtes til Kautskys artikel *Den Russiske Revolutions Drivkræfter Og Perspektiver*. Den udkom som brochure på russisk i december 1906 under redaktion af Lenin, som også havde forsynet den med et forord. (Se *Værker*, 5. udg., russ., bd. 14, s. 221-227.) – S. 177.

(62) Udskillelsen af de to nye partier – *narodnik-kommunisterne* og de revolutionære kommunister – fra det venstre-socialrevolutionære parti, fandt sted efter venstre-socialrevolutionæres provokatoriske drab på den tyske gesandt Mirbach og de venstre-socialrevolutionæres mytteri den 6.-7. juli 1918.

Narodnik-kommunisterne fordømte de venstre-socialrevolutionæres anti-

sovjetiske virksomhed og dannede deres eget parti på en konference i september 1918. Narodnik-kommunisternes »Manifest« var blevet trykt allerede den 21. august i bladet *Snamja Trudovoj Kommuny* (Arbejdskommunens Banner). Narodnik-kommunisterne tilsluttede sig det bolsjevikiske partis kurs, som fulgtes i forbund med middelbønderne. Mange af dem deltog i sovjetorganerne og indgik i den alrussiske centrale eksekutivkomité (f.eks. G. D. Saks). Den 6. november 1918 vedtog partiets ekstraordinære kongres énstemmigt partiets opløsning og sammensmeltning med Ruslands Kommunistiske Parti (bolsjevikkerne).

Revolutionære kommunisters Parti fik organisatorisk form på en kongres, som tilhængerne af bladet *Volja Truda* (Arbejdets Frihed) holdt i Moskva 25.-30. september 1918. Bladets første nummer udkom den 14. september. Her offentliggjordes platformen for den kommende kongres, og heri fordømtes venstre-socialrevolutionæres terrorhandling og deres forsøg på at bryde Brest-freden. Den stiftende kongres udtalte sig for en taktik, der bestod i samarbejde med bolsjevikkerne og anerkendte nødvendigheden af at støtte sovjetstyret. De revolutionære kommunisters program var i høj grad selvmodsigende. De anerkendte, at sovjetstyret skaber forudsætninger for opbygning af et socialistisk system, men samtidig benægtede de nødvendigheden af proletariatets diktatur i overgangsperioden fra kapitalisme til socialisme. Da Komintern på sin 2. kongres vedtog kun at anerkende ét kommunistisk parti i hvert land, besluttede de revolutionære kommunisters parti at indtræde i RKP(b). – *S. 178.*

(63) *Tjekkosllovakernes kontrarevolutionære opstand* – se note 8 til artiklen 5. Alrussiske Kongres Af Arbejder-, Bonde-, Soldater- Og Rødarmist- repræsentanternes Sovjetter. – *S. 183.*

(64) De sovjetiske tropper på østfronten havde som øverstkommanderende M. A. Muravjov, hvis forræderi var nært forbundet med de venstre-socialrevolutionæres mytteri i juli 1918. Ifølge mytteristernes plan skulle Muravjov rejse tropperne på østfronten mod sovjetmagten og efter at have forenet sig med hvidtjekkerne marchere mod Moskva. Den 10. juli erklærede Muravjov, som da var ankommet til Simbirsk (nu Uljanovsk), at han ikke anerkendte Brest-freden og erklærede krig mod Tyskland. De af ham vildledte enheder besatte posthuset, telegraf- og radiostationen og omringede bygningen, hvor eksekutivkomiteen og staben for tropperne i Simbirsk havde til huse. Over radioen opfordrede Muravjov hvidgardister og interverter fra Samara til Vladivostok til at indlede offensiven mod Moskva.

Sovjetregeringen traf ekstraordinære forholdsregler til at nedkæmpe Muravjovs eventyr. Kommunisterne i Simbirsk udførte et storstilet oplysningssarbejde blandt befolkningen og soldaterne. Militære enheder, der tidligere havde støttet Muravjov, erklærede sig parat til at gå imod mytteristerne. Den 11. juli blev Muravjov indbudt til møde i Simbirsk eksekutivkomiteen. Han opfattede indbydelsen som eksekutivkomiteens kapitulation. Da hans forræderiske depecher blev læst op og hans opfordringer til indstilling af kampoperationerne mod interverter og hvidgardister således kendt, forlangte kommunisterne ham arresteret. Muravjov forsøgte at modsætte sig arrestationen og dræbtes under kampen, mens hans medskyldige blev arresteret. – *S. 184.*

(65) Med julikrisen sigter Lenin til de kontrarevolutionære kulakmytterier i landets centrale guvernementer, i Volga-området, i Ural og i Sibirien i sommeren 1918. Disse mytterier var organiseret af mensjevikker og socialrevolutionære med støtte fra udenlandske interverter. – *S. 185.*

(66) *Blanquisme* – en strømning i den socialistiske bevægelse i Frankrig, opkaldt efter sin ledende skikkelse, Louis-Auguste Blanqui (1805- 1881), en fremtrædende repræsentant for den franske utopiske kommunisme. Blanquisterne ventede ikke menneskeheden befrielse fra lønslaveriet gennem proletariatets klassekamp, men gennem sammensværgelse af et lille intellektuelt mindretal. – *S. 186.*

(67) Der sigtes til et lovforslag fra de socialrevolutionære, fremsat af landbrugsministeren i den Provisoriske Regering, S. L. Maslov, kun få dage før oktoberrevolutionen. Med overskriften »Regulativ for jordkomiteernes regulering af jord- og landbrugsforholdene« blev forslaget delvis offentliggjort i den socialrevolutionære partiledelses organ, *Delo Naroda* (Folkets Sag), den 18. (31.) oktober 1917.

Forslaget gik ud på, at der under jordkomiteerne skulle oprettes en særlig forpagtningsfond, hvori skulle indgå statens og klostrenes jordbesiddelser. Godsejernes jordbesiddelser skulle opretholdes, og godsejerne skulle kun overlade den provisoriske jordfond de lodder, som tidligere havde været bortforpagtet, og bøndernes forpagtningsafgifter af disse lodder skulle tilfalde godsejeren.

Arrestationen af jordkomiteernes medlemmer blev foretaget af den Provisoriske Regering som svar på bondeopstandene og bøndernes overtagelse af godsejerjorder. – *S. 187.*

(68) Se denne udgaves bind 10. – *S. 189.*

(69) Se denne udgaves bind 10. – *S. 189.*

(70) Se denne udgaves bind 4. – *S. 191.*

(71) Se denne udgaves bind 4. – *S. 197.*

(72) Se *Samlede Værker*, 5. udg., (russ.), bd. 37, s. 29. – *S. 197.*

(73) *Manden i foderalet* – se note 2 til artiklen Tale På 1. Kongres I Det Øverste Samfundøkonomiske Råd. – *S. 199.*

(74) Revolutionen i Tyskland i november 1918 var direkte fremkaldt af Tysklands nederlag i verdenskrigen, sammenbruddet i landets økonomi og elendigheden hos de brede folkemasser og tropperne, som forlangte standsning af krigen. Den socialistiske revolution i Rusland året før øvede betydelig indflydelse på de revolutionære begivenheder i Tyskland.

Det begyndte med, at der den 3. november udbrød opstand blandt marinesoldaterne i Kiel. De nægtede at adlyde officerernes ordrer om at gå til havs med krigsskibene for at »gå ned med ære« i kamp med den britiske flåde. Den ene kystby efter den anden sluttede sig til opstanden – Brunsbüttel, Cuxhaven, Wilhelmshaven osv. Efter at revolutionen havde sejret i Nordtyskland, hvor der på krigsskibene, i kasernerne og på fabrikkerne begyndte at blive dannet soldater- og arbejderråd, bredte den sig hurtigt til de centrale og sydlige dele af Tyskland. Den 9. november begyndte i Berlin en generalstrejke, som Spartakus-folkene havde opfordret til, og strejken udviklede sig snart til væbnet opstand. Arbejdere besatte politipræsidiets, postkontoret og kommandantskabet. Røde flag blev hejst over rådhuset, rigsdagsbygningen og Brandenburger Tor. Kejser Wilhelm abdicerede og flygtede ud af landet. – *S. 200.*

(75) Se denne udgaves bind 10. I den oprindelige udgave af *Den Proletariske Revolution Og Renegaten Kautsky* (1918) er tesimaler optrykt med undertitlen: Trykt i Pravda, Petrograd, onsdag den 26. december 1917. – *S. 200.*

- (76) *Littrés ordbog* – ordbog over det Franske Sprog (Dictionnaire de la langue française) udkommet 1863-1872. – S. 204.
- (77) Se Karl Marx og Friedrich Engels, Udvalgte Værker i to bind, Forlaget Tiden, København, 1976, bd. 2, s. 35. (Engels' brev til Bebel, 18.-28. marts 1875.) – S. 205.
- (78) Der sigtes til en bog af Ostrogorskij, som var en borgerlig, liberal skribent og jurist, medlem af 1. statsduma. Bogen – Demokratiet Og De Politiske Partier – udkom i Paris i 1903. Den indeholdt en betydelig mængde sagligt materiale fra Englands og USAs historie og afslørede det borgerlige demokratis falskhed og hykleri. – S. 206.

Til Kommunistisk Internationales første kongres

- (1) *Spartakus-folkene* – se note 59 til artiklen Den Proletariske Revolution Og Renegaten Kautsky. – S. 208.
- (2) *Shop Stewards Committees*, SSC (tillidsmandskomiteer) – valgte arbejderorganer, fandtes inden for flere industrigrene i England, opnåede særlig stor udbredelse under første verdenskrig. Til forskel fra fagforeningerne, der gik ind for kompromis'er og »borgfred« og afslog at bruge strejkeretten, varetog SSC arbejderens interesser og krav, anførte strejker og drev antikrigspropaganda. Efter oktoberrevolutionens sejr støttede SSC aktivt Sovjetrusland. – S. 208. (
- 3) Efter alt at dømme drejer det sig her ikke om Birminghams arbejdsråd, men Shop Stewards Committee. Den avis, Lenin refererer til, har sandsynligvis givet fejlagtige oplysninger. J. Fineberg, engelsk delegeret på kongressen, udtalte bl.a. den 3. marts, at Lloyd George omsider var gået ind på at anerkende SSC som økonomisk organisation. (Se *First Congress of the Communist International, Minutes, Moscow 1933*). – S. 208.
- (4) *Den gule Internationales Bern-konference* – II Internationale opløstes i socialchauvinistiske og reformistiske partier under første verdenskrig. Februar 1919 blev II Internationale genoprettet på en konference i Bern med tilslutning af partier, som repræsenterede den opportunistiske højrefløj i den socialistiske bevægelse. – S. 208.
- (5) Marx/Engels: Udvalgte Skrifter, Forlaget Tiden 1976, bd. II. – S. 210.
- (6) Marx/Engels: Udvalgte Skrifter, Forlaget Tiden 1976, bd. II. – S. 210.
- (7) *Rate-System* – tysk for rådssystem. – S. 216.
- (8) *Tysklands Uafhængige Socialdemokratiske Parti* – centristisk parti, dannet april 1917 på en kongres i Gotha (centrisme betyder her forsøg på at holde en midterposition mellem opportunisme og revolution). De »uafhængige« tilstræbte »enhed« med socialchauvinisterne og gik så vidt, at de fornægtede klassekampen. Kautskys gruppe udgjorde den største del af partiet. Det spaltedes på kongressen i Halle, oktober 1920. Samme år sluttede en stor del af partiets medlemmer sig til kommunisterne. Partiets højrefløj dannede et separat parti, som bestod indtil 1922 under det hidtidige navn. – S. 218.
- (9) *Die Freiheit* (Friheden) – dagblad udgivet af Tysklands Uafhængige Socialdemokratiske Parti fra november 1918 til oktober 1922. – S. 219.
- (10) Her sigtes til den resolution om nyt partinavn og revision af partiprogrammet, som vedtoges af RKP(b)s 7. kongres, 6.-8. marts 1918. Se denne udgaves bd. 10. – S. 219.

- (11) *Gaseta Petjatnikov* (Typografernes Avis) – udgivet af typografernes fagforening i Moskva. Var under mensjevnikisk indflydelse. Udkom fra december 1918 til marts 1919, da den blev lukket af myndighederne for antisovjetisme. – S. 221.

- (12) Natten til 31. oktober 1918 brød en borgerlig-demokratisk revolution ud i *Ungarn*. I koalition med socialdemokraterne overtog det liberale bourgeoisie magten. Men den nye regering gennemførte ikke et eneste skridt til forbedring af arbejderne og bøndernes stilling. De misfornøjede arbejdere dannede deres egne revolutionære magtorganer. 16. november proklameredes Ungarn som republik. Det gamle parlament opløstes, hvorefter de borgerlige partier iværksatte en omfattende agitation til fordel for en grundlovgivende forsamling. Det kommunistiske parti, som var blevet stiftet 20. november 1918, opstillede parolen »Al magt til rådene!« og gik i spidsen for en række store arbejderaktioner ved årsskiftet 1918-1919. En revolutionær situation var opstået. Den 20. marts trådte Karolys regering tilbage. Kommunisterne krævede, at der udråbtes en rådsrepublik, at industrien blev nationaliseret og godsejernes jord konfiskeret, samt at Ungarn indgik forbund med Sovjetrusland. Den arbejdende befolkning støttede kommunisterne. 21. marts havde arbejderne besat alle strategiske punkter i Budapest og afvæbnet politiet. Ungarn udråbtes som rådsrepublik. Rådsrepublikken nedkæmpedes i august 1919 af tropper fra Rumænien, Tjekkosllovakiet og Jugoslavien og af kontrarevolutionære ungarere.

I Svejs udviklede arbejderbevægelsen sig hastigt i årene 1917-1919 under den russiske oktoberrevolutions indflydelse. November 1918 indledtes en politisk generalstrejke til støtte af Sovjetrusland. Revolutionære venstregrupper i det socialistiske parti dannede en kommunistisk gruppe og opfordrede til oprettelse af arbejder- og bonderåd. – S. 223.

- (13) *Die Rote Fahne* (Den Røde Fane) – dagblad grundlagt af Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg som centralorgan for Spartakusforbundet (se note 1), senere centralorgan for Tysklands Kommunistiske Parti. Det første nummer udkom 9. november 1918. Lenin sigter her til en artikel af Rosa Luxemburg, *Der Anfang*, i nr. 3, 18. november 1918. – S. 223.

Til RKP(b)s 8. kongres

- (1) *Trediveårskrigen* (1618-1648) – begyndte som de tyske lensfyrsters kamp mod kejseren. Senere blev imidlertid de fleste europæiske lande deltagere i krigen som et udtryk for skærpede modsætningsforhold mellem forskellige stater. Udadtog tog krigen form som en kamp mellem katolikker og protestanter. – S. 226.
- (2) Se Marx/Engels Werke, Bd. 21. 350-351. – S. 226.
- (3) *Sækkemand* – det russiske udtryk for sortbørshandler. – S. 227.
- (4) Se Karl Marx, *Kapitalen*, Forlaget Rhodos 1970, 1. bog 2, s. 536-538. – S. 228.
- (5) *S-partakus-folkene* – se note 59 til artiklen Den Proletariske Revolution Og Renegaten Kautsky. – S. 230. (
- 6) *De Uafhængige* – les Første Kongres. – se note 8 til artiklen Kommunistisk Internationales Første Kongres. – S. 230.
- (7) Se Lenin, *Samlede Værker*, 5. udg., (russ.), bd. 34, s. 372-376. – S. 230.

- (8) *Ententen* – imperialistisk blok, som Storbritannien, Frankrig og Rusland dannede i 1907, rettet mod Triple Alliancen, dvs. Tyskland, Østrig- Ungarn og Italien. Ordet entente benyttedes i traktaten mellem Storbritannien og Frankrig 1904, der kaldtes entente cordiale, dvs. hjertelig forståelse. Under den første verdenskrig fik Ententen tilslutning af Japan og andre lande. Efter oktoberrevolutionen 1917 var Ententens hovedmagter bagmænd for den militære intervention mod sovjetrepublikken. – S. 231.
- (9) *Smolnyj* – sovjetregeringens hovedsæde i Petrograd indtil marts 1918, da regeringen flyttede til Moskva. – S. 231.
- (10) Her sigtes til Lenins overdragelse af sovjetregeringens officielle dekret om anerkendelse af Finlands uafhængighed til den borgerlige finske regeringssleder Svinhufvud, december 1917. – S. 231.
- (11) I marts 1919 førtes forhandlinger, der resulterede i en aftale om dannelsen af den Basjkiriske autonome sovjetrepublik på grundlag af den sovjet-russiske forfatning. Aftalen indeholdt bestemmelser om den autonome republiks grænser og administrative inddeling. – S. 231.
- (12) *Warszawas arbejdersovjet* – oprettet 11. november 1918 på initiativ af det polsk-litauiske socialdemokrati, det socialistiske venstreparti og Warszawas faglige fællesorganisation. Traf straks beslutning om indførelse af otte timers arbejdsdag og oprettelse af fabrikskomiteer, bl.a. til bekæmpelse af ejernes sabotage. Under oktoberrevolutionens indflydelse og med de tysk-østrigske besættelsestroppers tilbagetrækning fra Polen oprettedes over 100 sovjetter i byområderne. Sommeren 1919 blev sovjetterne knust af den borgerlige reaktion og forligspartiernes fælles styrker. – S. 234.
- (13) *Dekretet om forbrugskommuner* – vedtoges af sovjetregeringen 16. marts 1919 og offentliggjordes 20. marts 1919 i Ivestija. Gennem dekretet sammensluttedes alle kooperativer i byerne og på landet til én fælles forbrugskommune. Alle lokale forbrugskommuner samledes i et forbund på guvernementsplan, og disse forbund var igen underlagt en centralledelse. – S. 236.
- (14) *Nova ja Sjisn* (Nyt Liv) – udkom i Petrograd fra april 1917 til juli 1918 som talerør for gruppen »internationalistiske mensjevikker«. – S. 241.
- (15) *Erfurtprogrammet* – vedtaget på Tysklands Socialdemokratiske Partis kongres, oktober 1891 i Erfurt. Byggede på Marx' lære om den kapitalistiske produktionsmådes uundgåelige undergang og udskiftning med en socialistisk produktionsmåde; understregede nødvendigheden af arbejderklassens politiske kamp og partiets rolle som leder af denne kamp. Men programmet indeholdt også opportunistiske tendenser og kritiseredes bl.a. af Engels i *Zur Kritik des sozialdemokratischen Programmentwurfes 1891*, (Werke, bd. 22, s. 225). – S. 249.
- (16) *Shop Steward Committees* – se note 2 til artiklen Kommunistisk Internationales Første Kongres. – S. 252.
- (17) Her sigtes til den socialistiske arbejderrepublik Finland, som proklameredes januar 1918 efter arbejdernes magtovertagelse. 1. marts 1918 i Petrograd undertegnede en aftale mellem Finland og Sovjetrepublikken, baseret på principperne om fuldstændig lighed og gensidig respekt for hinandens suverænitæt. Det var den første aftale i historien mellem to socialistiske stater. Efter en forbitret borgerkrig i maj 1918 blev revolutionen i Finland knust som følge af militær intervention fra Tysklands side. – S. 253.

(18) Se Marx/Engels, Udvalgte Skrifter, Forlaget Tiden 1976, bd. 2, s. 420-440. – S. 261.

(19) I denne anledning overbragte de delegerede fra Nisjnij-Novgorods partior- ganisation en erklæring til kongressens præsidium, hvori det hed, at ordene »overhovedet bøndernes mellemelementer« var en skammelig trykfejl; der skulle have stået »en del af bøndernes mellemelementer«. – S. 263.

Til Tesar fra RKP(b)'s centralkomité i forbindelse med situationen på  stfronten

(1) *Ententelandene* – se note 8 til artiklen RKP(b)'s 8. Kongres. – S. 276.

(2) *Le Temps* – dagblad, udgivet i Paris 1861-1942; det franske udenrigsministe- riums officielle talerør. – S. 276.

(3) Se Marx/Engels Werke, Bd. 29, s. 358. – S. 280.

(4) Se Marx/Engels, Udvalgte Skrifter, Forlaget Tiden 1976, bd. 2, s. 454-455. – S. 281.

(5) *Freiheit* – se note 9 til artiklen Kommunistisk Internationales Første Kon- gres. – S. 283.

(6) *De Uafhængige* – se note 8 til artiklen Kommunistisk Internationales Første Kongres. – S. 283.

(7) Se Lenin, Samlede Værker, 5. udg., (russ.), bd. 38, s. 389-398. – S. 283.

Til Hilsen til de ungarske arbejdere

(1) Se Marx/Engels, Udvalgte Skrifter, Forlaget Tiden 1976, bd. 2, s. 26. – S. 285.

(2) *Ententen* – se note 8 til artiklen RKP(b)'s 8. Kongres. – S. 287.

Til Et Storstile Initiativ

(1) *Subbotnik* – weekendarbejde, af det russiske ord for lørdag, subbota. – S. 289.

(2) Lenin sigter til en kontrarevolutionær sammensværgelse om at overgive Petrograd. Efter tre døgn lange kampe omkring byen blev opr rsfors get nedkæmpet natten til 16. juni 1919. Den kontrarevolutionære organisation »Det nationale Center«, som anførte sammensv rgelsen, blev tr vlet op og opl st. – S. 297.

(3) *Den gule »Bern«-Internationale* – se note 4 til artiklen Kommunistisk Inter- nationales Første Kongres. – S. 298.

(4) *Slaget ved Sadova* (i Tjekiet) 3. juli 1866 under den østrigsk-preussiske krig afgjorde krigens udfald til gunst for Preussen. – S. 302.

(5) Lenin sigter til det partiprogram, som vedtoges på RKP(b)'s 8. kongres i marts 1919. Se også i dette bind: RKP(b)'s 8. Kongres, s. 225. – S. 305.

(6) Se Karl Marx, Kapitalen, Forlaget Rhodos, København 1970, 1. bog 2, s. 454-455. – S. 305.

(7) 16. marts 1919 vedtog Folkekommissærernes R d et dekret, der sluttede forbrugskooperativerne sammen under et fælles distributionsorgan, som

fik navn af »forbrugskommune«. Sine steder førte denne betegnelse imidlertid til fejlagtig opfattelse og udlægning af dekretet, hvorfor Folkekommis-særernes Råd udstedte et cirkulære af 30. juni 1919, som udstak retnings-linjerne for forbrugskooperativernes arbejde, og hvori det bestemtes at æn-dre betegnelsen »forbrugskommune« til »forbrugsforening«. – S. 309.

(8) Se Lenin, Samlede Værker, 5. udg., (russ.), bd. 38, s. 271-274. – S. 310.

Navneregister

Akselrod, P. B. (1850-1928) – russisk socialdemokrat. I 1870'erne narodnik, se-nere medlem af gruppen Sorte Ny fordeling, i 1883 medstifter af gruppen Ar-bejdets Befrielse. Fra 1900 medredaktør af Iskra og Sarja, på RSDAP's kongres 1903 tilhænger af mindretallet, efter kongressen mensjevnik. I 1905 fremsatte han tanken om en bred arbejderkongres, som skulle stå i modsætning til arbej-derklassens parti. På RSDAP's 4. kongres (»samlingskongressen«) forfægtede han tanken om samarbejde mellem arbejderklassen og bourgeoisiet i Rusland. Efter 1907 talsmand for likvidatorstrømningen, deltog i 1912 i den anti-bolsje-vikiske Augustblok. Under den første verdenskrig centrist, deltager på højre fløj i de internationalistiske konferencer i Zimmerwald og Kienthal. Efter februar-revolutionen 1917 medlem af Petrogradsovjettens ledelse; støttede den borger-lige provisoriske regering. Modstander af oktoberrevolutionen. I emigration gik han ind for væbnet intervention mod Sovjetrusland. – S. 141, 148, 149, 198.

Albert, M. – se Eberlein, Hugo.

Aleksejev, M. V. (1857-1918) – tsargeneral, monarkist og kontrarevolutionær; efter februarrevolutionen højeste øverstbefalende. – S. 62.

Avksentjev, N. D. (1878-1943) – en af de socialrevolutionæres partis ledere, medlem af centralkomiteen. Under 1. verdenskrig glødende socialchauvinist, medarbejder ved bladene Sa Rubesjom (Udlandet), Novosti (Nyheder). Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917 formand for eksekutivkomiteen ved bonderepræsentanternes alrussiske råd; indenrigsminister i Kerenskijs 2. koalitionsregering, senere formand for det kontrarevolutionære råd, det såkaldte førparlament. Efter oktoberrevolutionen medorganisator af kontrarevolu-tionære oprør. 1918 formand for det såkaldte Ufimskaja direktoria, emigrerede derefter til udlandet og fortsatte med aktivt at bekæmpe sovjetmagten. – S. 184.

Bauer, Otto (1882-1938) – østrigsk socialdemokrat, en af den såkaldte austro-marxismes ideologer, fjendtligt indstillet over for sovjetstyret. I 1918-1919 var han udenrigsminister i den borgerlige østrigske republik. I 1919, 1927 og 1934 deltog han aktivt i nedkæmpningen af de østrigske arbejderes revolutionære aktioner. – S. 180.

Bebel, Ferdinand August (1840-1913) – en af grundlæggerne og lederne af det tyske socialdemokrati. Han begyndte sin politiske virksomhed først i 60'erne, var medlem af I Internationale. I 1869 var han i Eisenach en af stifterne af det tyske socialdemokrati, hvis formand han var fra 1892 til sin død. Han blev flere gange valgt ind i den tyske rigsdag. I 90'erne og begyndelsen af det 20. århundrede tog han afstand fra reformismen og revisionismen i det tyske socialdemokrati, men han begik dog selv en række fejl af centristisk art (utilstrækkelig bekæmpelse af opportunisten og overvurdering af de parlamentariske kampformers betydning osv.). Han øvede en betydelig international indflydelse. – S. 127, 149, 156, 160, 170.

Bernstein, Eduard (1850-1932) – tysk socialdemokrat, revisionismens kendteste teoretiker, deltog i den socialdemokratiske bevægelse fra 1870'erne. 1881-1889 var han redaktør af socialdemokratiets centralorgan Der Sozialdemokrat. I 1896-1898 offentliggjorde han i tidsskriftet Die Neue Zeit en række artikler med titlen Socialismens Problemer, hvori han gik ind for en revision af marxismens filosofiske, økonomiske og politiske grundlag. Han mente, at arbejderklassens

væsentligste opgave var at kæmpe for reformer og en forbedring af dens økonomiske situation (»Bevægelsen er alt – målet intet!«). – S. 116, 125, 162.

Bismarck, Otto von (1815-1898) – det tyske riges første rigskansler, »jernkansleren« (1871-1890). Forsøgte med undtagelsesloven mod socialdemokraterne (socialistloven) i årene efter 1878 at kvæle arbejderbevægelsen. Da dette mislykkedes, søgte han med reformer at standse dens fremgang. I 1890 måtte han træde tilbage. – S. 156.

Blanc, Louis (1811-1882) – fransk socialist, historiker. Bestred, at klassemodsetningerne under kapitalismen er uforenelige, og søgte samarbejde med bourgeoisie. I 1848 medlem af den provisoriske regering efter februarrevolutionen, formand for kommissionen for arbejderspørgsmål (Luxembourg-kommissionen), som Marx kaldte »afmagtens og de fromme ønskers ministerium«. Emigrerede i august 1848 til England, vendte tilbage 1870, men sluttede sig ikke til Pariserkommunen og spillede ikke senere nogen politisk rolle. – S. 123.

Branting, Karl Hjalmar (1860-1925) – leder af det svenske socialdemokrati og en af II Internationales ledere, opportunist. 1887-1919 (med korte afbrydelser) chefredaktør af partiorganet Socialdemokraten; 1897-1925 medlem af Rigsdagen. Under verdenskrigen socialchauvinist. 1917 finansminister i liberal-socialdemokratisk koalitionsregering. 1920, 1921-1923 og 1924-1925 statsminister for socialdemokratiske regeringer. – S. 217.

Brentano, Lujo (1844-1932) – tysk borgerlig økonom, fra 1896 professor i politisk økonomi ved universitetet i Munchen. Tilhænger af den såkaldte statssocialisme; søgte at bevise at social lighed kunne opnås under kapitalismen ved reformer og forening af kapitalisternes og arbejdernes interesser. Under dække af marxistiske fraser ville Brentano og hans tilhængere underordne arbejderbevægelsen bourgeoisie's interesser. – S. 113.

Bukharin, N. I. (1888-1938) – medlem af det bolsjevikiske parti fra 1906, emigrerede 1911, 1915 medarbejder ved tidsskriftet Kommunist, udførte propagandistisk og teoretisk arbejde, ofte kritiseret af Lenin. Fra 1917 redaktør af Pravda, medlem af det kommunistiske partis centralkomité's politbureau senere af Kommunistisk Internationales ledelse. I 1918 leder af gruppen »venstre-kommunister«, senere i 20'erne i samarbejde med Trotskij, repræsenterede fra 1928 en højredrejning i partiet. Dødsdømt efter Moskva-proces. – S. 225-228, 230-232, 244, 245, 252.

Clemenceau, Georges (1841-1929) – fransk politiker, leder af de radikales parti. 1906-1909 leder af den franske regering. Forsvarede storkapitalens interesser. Under 1. verdenskrig chauvinist. Gennemtvang som konseilpræsident og krigsminister 1917-1920 en hensynsløs samling om krigsførelsen med brutal undertrykkelse af fredspropagandaen. Sikrede på Versailles-konferencen 1919 strenge fredsbetingelser for Tyskland. Var med til at organisere blokade og militær intervention mod Sovjetrusland. – S. 128, 168, 276.

Dan, F. I. (1871-1947) – en af mensjevikernes ledere. Deltog i RSDAP's 4. og 5. kongres. Under reaktionen og det nye revolutionære opsving ledede han en gruppe likvidatorer i udlandet. »Fædrelandsforsvarer« under 1. verdenskrig. Støttede den provisoriske regering og bekæmpede sovjetmagten. – S. 159.

David, Eduard (1863-1930) – økonom, en af lederne inden for det tyske socialdemokratis højrefløj. I 1903 udgav han bogen Socialismen Og Landbruget, som Lenin kaldte »revisionismens hovedværk i landbrugsspørgsmålet«. I bogen Socialdemokratiet I Verdenskrigen (1915) forsvarede han det tyske socialdemokratis højrefløjs stilling til den imperialistiske krig. I 1919 indtrådte han i den tyske republiks første koalitionsregering. – S. 280.

Debs, Eugene (1855-1926) – aktiv i den amerikanske arbejderbevægelse, var med til at organisere det socialdemokratiske parti, der var kernen i socialistpartiet, der dannedes 1900-1901. Under 1. verdenskrig internationalist, kritiserede socialchauvinisterne for deres forræderi og førte propaganda mod USA's indtræden i krigen. – S. 93.

Denikin, A. I. (1872-1947) – tsaristisk general, under borgerkrigen en af de »hvide«s ledere. Efter general Kornilovs død blev han øverstkommanderende for de antisovjetiske styrker i Sydrusland. Efter nederlaget i 1920 emigrant. – S. 289.

Djatjenko, A. P. (1875-1952) – medlem af bolsjevikernes parti 1917. 1919 »felt-skærer« ved Moskva-Kasan-jernbanen. Arbejdede efter borgerkrigen i Altaj-distriktet inden for sundhedsvæsenet. – S. 294.

Dreyfus, Alfred (1859-1935) – fransk generalstabsofficer, jøde. Dømtes uskyldigt for landsforræderi i 1894. Blev benådet i 1899 takket være arbejderklassens og progressive intellektuelles aktioner og blev rehabiliteret i 1906. – S. 129, 212.

Dzersjinskij, F. E. (1877-1926) – fremtrædende skikkelse i det kommunistiske parti og sovjetstaten. Medlem af partiet fra 1895. Medstifter af socialdemokratiet i Polen-Litauen. Udførte partiarbejde i Polen og Rusland. En af lederne af det polske proletariats kamp under februarrevolutionen. Tilbragte over 11 år i tugthus og forvisning. Efter februarrevolutionen 1917 på partiarbejde i Moskva. Indvalgt i partiets centralkomité på 6. kongres. Deltog direkte i forberedelsen og gennemførelsen af oktoberrevolutionen, herefter formand for tjeka'en (Kommissionen til bekæmpelse af kontrarevolution og sabotage). 1921 folkekommisær (minister) for transport ved siden af posterne som tjeka-formand og indenrigs-kommisær. 1924 formand for Folkekommisærernes Råd. – S. 48, 275.

Dutov, A. I. (1864-1921) – oberst i tsararmeen, øverstbefalende for Orenburgkosakkerne; en af lederne af kontrarevolutionen blandt kosakkerne. Hans tropper blev slået af den Røde Hær 1920. – S. 26, 156, 198, 200.

Eberlein, Hugo, (Albert, M.) (1887-1944) – tysk kommunist. En af lederne af Spartakus-forbundet, medlem af Tysklands kommunistiske Partis centralkomité. Delegeret til Kominterns 1., 3. og 7. kongres. – S. 223.

Engels, Friedrich (1820-1895) – en af den videnskabelige kommunismes grundlæggere, Karl Marx' nære ven og medarbejder. Se Lenins artikel om Engels i denne udgaves bd. 1. – S. 117, 121, 122, 124, 127, 134, 135, 138, 139, 144, 149, 150, 162, 166, 170, 177, 201-205, 210, 226, 261, 279.

Foch, Ferdinand (1851-1929) – fransk marskal, aktiv organisator af den væbnede intervention mod Sovjetrusland 1918-1920. Medforfatter af Versailles-traktaten. – S. 302.

Gompers, Samuel (1850-1942) – amerikansk fagforeningspolitiker, fra 1895 permanent formand for The American Federation of Labour. Gik ind for klasse-samarbejde med kapitalisterne og bekæmpede den revolutionære bevægelse inden for arbejderklassen. – S. 98, 169.

Graber, Ernest Paul (f. 1875) – svejtsisk socialdemokrat. Medlem af det svejtsiske socialdemokratis ledelse. Under 1. verdenskrig internationalist. Deltog aktivt i dannelsen af II½ Internationale. – S. 163.

Grimm, Robert (1881-1958) – socialdemokratisk leder i Svejts. Chefredaktør ved avisen Berner Tagwacht og sekretær i det svejtsiske socialdemokrati. Centrist under 1. verdenskrig, formand for kongresserne i Zimmerwald og Kienthal, formand for den Internationale Socialistiske Kommission. – S. 163.

Guesde, Jules (1845-1922) – fransk socialist. 1901 medstifter af Frankrigs Socialistiske Parti, virkede energisk for marxismens ideer, ofte sekterisk, under 1. verdenskrig socialchauvinist og medlem af den borgerlige franske regering. – S. 205.

Haase, Hugo (1863-1919) – en af det tyske socialdemokratiske ledere, centrist. Fra 1912 formand for den socialdemokratiske fraktion i rigsdagen. I 1917 grundlagde han sammen med Kautsky Tysklands Uafhængige Socialdemokratiske Parti. Under novemberrevolutionen 1918 i Tyskland gik han ind i det såkaldte råd for folkebefuldægtede (Rat des Volksbeauftragten) og var aktiv i kampen mod den tyske arbejderbevægelse. – S. 164, 169.

Henderson, Arthur (1863-1935) – en af Labourpartiets og den engelske fagbevægelses ledere. Formand for Labours fraktion i parlamentet 1908, 1910 og 1914-1917. Under den imperialistiske verdenskrig socialchauvinist. Herefter flere gange medlem af regeringer i England. – S. 98, 128, 161, 169, 175.

Hilferding, Rudolf (1877-1941) – en af det tyske socialdemokratiske og II Internationales opportunistiske ledere. 1907-1915 redaktør af det tyske socialdemokratiske partis hovedorgan Vorwärts. Han er forfatter til *Finanskapitalen* (1910), som havde en vis positiv betydning på grund af værkets udforskning af monopolkapitalismen, men samtidig indeholdt det alvorlige teoretiske fejl og opportunistiske standpunkter. Under 1. verdenskrig gik han ind for samarbejde med social-imperialisterne. Efter krigen gjorde han sig til talsmand for den »organiserede kapitalisme« som et forsvar for den statsmonopolistiske kapitalisme. Fra 1917 var han leder for Tysklands Uafhængige Socialdemokratiske Parti og erklæret modstander af sovjetmagten og proletariets diktatur. Han var flere gange medlem af regeringer under Weimar-republikken. Da nazisterne kom til magten, emigrerede han til Frankrig. Døde i nazistisk fangenskab. – S. 219, 222, 283.

Hindenburg, Paul (1847-1934) – tysk militær og statsmand, feltmarskal. Repræsentant for den tyske imperialismes reaktion og chauvinisme. Var med til at organisere militærinterventionen mod Sovjetrusland. Deltog i undertrykkelsen af novemberrevolutionen i Tyskland i 1918. 1925-1934 tysk rigspræsident. – S. 302.

Jacoby, Johann (1805-1877) – tysk skribent, politiker, borgerlig demokrat. I 1848 en af lederne af venstrefløjen i den preussiske nationalforsamling. Tilsluttede sig 1872 det socialdemokratiske parti. Marx og Engels var uenige med ham i mange spørgsmål, men værdsatte ham som demokrat, der havde taget stilling for proletariet. – S. 302.

Kaledin, A. M. (1861-1918) – tsargeneral, øverstbefalende for Donkosakkerne. Aktiv deltager i Kornilov-kuppet. Efter oktoberrevolutionen en af lederne af den kontrarevolutionære bevægelse blandt Donkosakkerne, deltog i dannelsen af den hvidgardistiske »frivillige hær«, ledede et kosakoprør. – S. 26, 151.

Kamkov, B. D. (1855-1938) – socialrevolutionær. Modstander af Brestfreden, var med til at organisere mordet på den tyske ambassadør Mirbach og de venstre-socialrevolutionæres kupforsøg i Moskva juli 1918. – S. 76.

Kautsky, Karl (1854-1938) – en af det tyske socialdemokratiske og II Internationales ledere. Fra 1881 udviklede hans forfatterskab sig under Marx' og Engels' indflydelse. I 80'erne og 90'erne udgav han en række marxistiske skrifter. I 1910-11 kom hans opportunistiske standpunkter stærkt frem, og under 1. verdenskrig blev han aktiv modstander af den revolutionære marxisme. Efter oktoberrevolutionen vendte han sig skarpt mod den proletariske revolution, pro-

letariatets diktatur og sovjetstaten. – S. 113-130, 132-206, 219, 222, 260, 280, 282, 283, 300, 305.

Kerenskij, Aleksander (1881-1970) – en af de socialrevolutionæres deputerede til 4. statsduma. Under 1. verdenskrig støttede han Tsarruslands krig. Efter den borgerlig-demokratiske revolution februar-marts 1917 blev han justits- og krigsminister og derefter statsminister i den provisoriske regering og landets militære øverstkommanderende. Efter oktoberrevolutionen bekæmpede han sovjetstyret. I 1918 flygtede han til udlandet. – S. 22, 25, 38, 42, 49, 73, 82, 91, 155, 166, 169, 185, 186, 199, 223, 283.

Kolb, Wilhelm (1870-1918) – tysk socialdemokrat, opportunist og revisionist; redaktør af bladet Volksfreund. Under 1. verdenskrig socialchauvinist. – S. 162.

Kolegajev, A. L. (1887-1937) – medlem af de socialrevolutionæres parti fra 1906. Tilhørte de socialrevolutionæres venstrefløj under den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917. December 1917 medlem af Folkekommissærernes Råd som folkekommissær for landbrugsanliggender. Brød med de socialrevolutionære efter de venstre-socialrevolutionæres oprør i juli 1918 og trådte ind i RKP(b) november 1918. – S. 178.

Koltjak, A. V. (1873-1920) – admiral i den tsaristiske flåde, monarkist, en af lederne i den russiske kontrarevolution 1918-1919. Han blev taget til fange februar 1920 og skudt. – S. 258, 271, 272, 274, 289-293.

Kornilov, L. G. (1870-1918) – tsargeneral, kontrarevolutionær, stod i spidsen for monarkistisk kupforsøg i august 1917. – S. 23, 155, 166, 184, 200.

Krasnov, P. N. (1869-1947) – tsargeneral, deltog aktivt i Kornilov-oprøret august 1917. Var leder af de kosakgrupper, som Kerenskij dirigerede mod Petrograd under det antisovjetiske kupforsøg i slutningen af oktober 1917. 1918-1919 leder af den hvide Don-armé. Flygtede 1919 til udlandet, hvor han fortsatte sin anti-sovjetiske virksomhed. – S. 40, 48, 50, 100, 156, 159, 200.

Krupp – tysk kapitalistlæggt, der stod i spidsen for en af verdens største krigsindustrier. – S. 128.

Lazzari, Constantino (1857-1927) – italiensk socialist, medstifter af Italiens socialistparti 1882. Partiets generalsekretær 1912-1919. Under verdenskrigen centrist. Optrådte efter oktoberrevolutionen til støtte for sovjetstaten, deltog på Kominterns 2. og 3. kongres. Brød med sit parti 1922. Arresteredes 1926 og døde kort efter løsladelsen. – S. 56.

Legien, Carl (1861-1920) – tysk højresocialdemokrat, en af den tyske fagbevægelses ledere, revisionist. Fra 1893 til 1920 med mellemrum deputeret til rigsdagen for det tyske socialdemokrati. Under den imperialistiske verdenskrig socialchauvinist. – S. 280.

Lenin (virkelige navn Uljanov), *Vladimir Iljitj* (1870-1924). – S. 40, 58, 59, 79, 112-114, 141, 197, 200, 227, 271, 275, 288.

Liber, M. I. (1880-1937) – en af Bund's ledere. I spidsen for Bund-delegationen til RSDAP's 2. kongres, hvor han indtog et standpunkt yderst til højre, mod Iskra. Blev mensjevnik efter kongressen. I 1912 var han aktivt med i den trotskistiske august-blok. Som medlem af Petrograd-sovjetets eksekutivkomité efter februarrevolutionen 1917 stillede han sig på et kontrarevolutionært, mensjevnikisk standpunkt. Han stillede sig fjendtligt til oktoberrevolutionen og var aktiv modstander af sovjetstyret. Senere gik han ud af politisk virksomhed og arbejdede i den økonomiske administration. – S. 159.

Liebknecht, Karl (1871-1919) – tysk revolutionær, en af lederne af venstrefløjens i det tyske socialdemokrati, aktiv bekæmper af opportunistisk og militarisme, en af organisatorerne af gruppen Internationale og Spartakus-Forbundet, under novemberrevolutionen 1918 sammen med Rosa Luxemburg leder af den revolutionære avantgarde, redaktør af Die rote Fahne, medstifter af Tysklands Kommunistiske Parti. Myrdet af reaktionære officerer i januar 1919. – S. 173, 174, 207, 213, 214.

Littré, Emile (1801-1881) – fransk filolog. Kendt for sin ordbog Dictionnaire de la langue française (1863-1872). – S. 203.

Lloyd George, David (1863-1945) – engelsk liberal politiker, 1916-1922 premierminister, søgte at styrke den engelske imperialisme overalt i verden. Efter oktoberrevolutionen 1917 en af organisatorerne af interventionen og blokaden mod sovjetstaten. – S. 276.

Longuet, Jean (1876-1938) – fransk socialist og skribent. Ledede under den første verdenskrig et centristisk-pacifistisk mindretal i Frankrigs Socialistiske Parti, modstander af, at Frankrigs Socialistiske Parti tilsluttede sig Kommunistisk Internationale. Gik i 1930'erne ind for aktionsenhed mellem socialister og kommunister mod fascisme og krig. – S. 128, 161, 163, 164, 175, 180.

Lubersac, Jean – fransk officer, greve, monarkist. Tilhørte den franske militærmission i Rusland 1917. – S. 90.

Luxemburg, Rosa (Junius) (1871-1919) – en af lederne af II Internationales venstrefløj, medstifter af Polens Socialdemokratiske Parti, fra 1897 aktiv deltager i Tysklands socialdemokratiske bevægelse, bekæmpede revisionismen, deltager i den første revolution (i Warszawa). Under verdenskrigen internationalist, i nært samarbejde med Karl Liebknecht, medstifter af gruppen Internationale og Spartakus-Forbundet, under den tyske novemberrevolution 1918 en af den revolutionære avantgardes ledere, medstifter af Tysklands Kommunistiske Parti. Myrdet af reaktionære officerer i januar 1919. – S. 125, 207, 213, 214.

MacDonald, James Ramsay (1866-1937) – engelsk politiker, en af Independent Labour Party's (det Uafhængige Arbejderparti) og Labour Party's grundlæggere og ledere. Han førte en meget opportunistisk politik, talte om classesamarbejde og kapitalismens gradvise indvoksen i socialismen. Brød i 1931 med Labour. Premierminister i en række arbejderregeringer. – S. 161, 163, 175, 180.

Martov, L. (virkelige navn J. O. Tserba) (1873-1923) – socialdemokrat, mensjevik. Deltog i den socialdemokratiske bevægelse siden begyndelsen af 1890'erne. Var i 1895 med til at oprette Kampforbundet Til Arbejderklassens Befrielse og blev i den forbindelse arresteret i 1896 og forvist for tre år til Turukhansk. I 1900 deltog Martov i forberedelsen af bladet Iskra og blev en af dets redaktører. På RSDAPs 2. kongres 1903 stod han som mindretallets leder og var siden mensjevik. Under den første verdenskrig indtog han en centristisk position og deltog i internationalisternes konferencer i Zimmerwald og Kienthal. Efter februarrevolutionen 1917 ledede han en gruppe internationalistiske mensjevikere. Efter oktoberrevolutionen i skarp modsætning til sovjetstyret, emigrant i Berlin fra 1920. – S. 67, 141, 142, 145, 146, 300.

Marx, Karl Heinrich (1818-1883) – skaber af den videnskabelige kommunisme, medstifter af I Internationale. Se Lenins artikel om Karl Marx i denne udgaves bd. 1. – S. 115-118, 120-125, 127, 134, 135, 139, 140, 143, 149, 150, 157, 162, 166, 170, 172, 177, 182, 194, 195, 201-204, 210, 217, 228, 256, 258, 260, 261, 278, 281, 283, 285, 299, 305.

Maslov, P. P. (1867-1946) – økonom, socialdemokrat, forfatter til en række

værker om agrarspørgsmålet, hvor han forsøgte at revidere marxismen. Efter RSDAPs 2. kongres gik han over til mensjevikkerne. I reaktionsårene likvidator, under 1. verdenskrig socialchauvinist. Efter oktoberrevolutionen ophørte han med politisk virksomhed og gik over til at beskæftige sig med pædagogik og videnskabeligt arbejde. – S. 177, 179, 184, 187, 192, 193, 195.

Mehring, Franz (1846-1919) – fremtrædende skikkelse i den tyske arbejderbevægelse, en af lederne af det tyske socialdemokratiske venstrefløj, historiker, skribent og litteraturforsker. Han gjorde et stort arbejde med udgivelsen af Marx', Engels' og Lassalles efterladte skrifter. Mehring forfægtede konsekvent internationalismen og hilste oktoberrevolutionen velkommen. Fra 1916 var han en af lederne af den revolutionære Spartakus-Forbund, og han spillede en fremtrædende rolle i grundlæggelsen af Tysklands Kommunistiske Parti. – S. 56.

Menger, Carl (1840-1921) – østrigsk nationaløkonom, grundlægger af den såkaldte »østrigske skole«. – S. 205.

Miljukov, P. N. (1859-1943) – leder af kadetternes parti, førende ideolog for det russiske imperialistiske bourgeoisie, historiker og skribent. Oktober 1905 en af grundlæggerne af kadetternes parti, formand for partiets centralkomité og redaktør af partiets centrale organ, avisen Retj (Tale). Deputeret til 3. og 4. дума. 1917 udenrigsminister i den første borgerlige provisoriske regering; førte politik, der skulle fortsætte den imperialistiske krig »til den sejrriige afslutning«. Efter oktoberrevolutionen en af organisatorerne af den udenlandske militærintervention mod Sovjetrusland. – S. 42, 76, 155.

Mirbach, Wilhelm (1871-1918) – greve, tysk diplomat. Fra april 1918 tysk ambassadør i Moskva. Myrdedes 6. juli 1918 af venstre-socialrevolutionære i et forsøg på at fremprovokere en krig mellem Tyskland og Sovjetrusland. – S. 38, 39.

Muravjov, M. A. (1880-1918) – officer i tsararmeen. Gik efter oktoberrevolutionen over til de højre-socialrevolutionære. Forsøgte juli 1918 at rejse tropperne ved fronten til oprør mod sovjetmagten; blev arresteret og dræbt. – S. 184.

Naine, Charles (1874-1926) – en af lederne af det svejtsiske socialdemokrati, advokat. Redaktør ved de svejtsiske socialdemokraters aviser La Sentinelle og Droit de Peuple. Medlem af partiets ledelse. I begyndelsen af 1. verdenskrig internationalist; 1917 centrist og gik derefter over til partiets højrefløj. Gik 1919 ind for oprettelsen af II Internationale. 1919-1921 aktiv deltager i grundlæggelsen af II½ Internationale. – S. 163.

Nikolaj II (Romanov) (1868-1918) – den sidste russiske tsar (1894-1917). Skudt i Jekaterinburg (Sverdlovsk) den 17. juli 1918 efter ordre fra Urals distriktssovjet af arbejder- og soldaterrepræsentanter. – S. 22, 25.

Nobs, Ernst (1886-1957) – en af lederne af det svejtsiske socialdemokrati. Fra 1915 chefredaktør af partiets avis Volksrecht. I begyndelsen af 1. verdenskrig internationalist; men indtog centristiske og pacifistiske standpunkter i 1917. Gik i 1920'erne over til socialdemokratiets højrefløj og vendte sig imod den svejtsiske og internationale kommunistiske bevægelse. 1949 præsident for Svejts. – S. 163.

Noske, Gustav (1868-1946) – opportunistisk leder inden for det tyske socialdemokrati. Længe før 1. verdenskrig forsvarede han militarismen, og under krigen var han socialchauvinist. Under den tyske novemberrevolution 1918 var han en af lederne i nedkæmpningen af de revolutionære matroser i Kiel. 1919-1920 var han krigsminister. Organiserede opgøret med Berlins arbejdere og mordene på Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg, hvorfor han fik tilnavnet

»blodhunden«. Senere var han præsident for Hannover-provinsen. Fik statspension under det nazistiske styre. – S. 280.

Obolenskij, A. D. (f. 1855) – fyrste, 1898-1899 vice-indebyråsminister; 1902-1905 vice-finansminister og fra 1905-1917 medlem af Statsrådet. – S. 221.

Ostrogorskij, M. Ja. (f. 1854) – borgerlig liberal skribent, jurist, medlem af 1. duma. Forfatter til *La democratie et les partis politiques*, som indeholdt et stort autentisk materiale om Englands og USAs historie. – S. 206.

Pjatakov, G. L. (1890-1937) – medlem hos bolsjevikkerne fra 1910. Gik imod Lenins linje for nationernes selvbestemmelsesret og i en række andre spørgsmål. Efter februarrevolutionen 1917 formand for partiets Kijev-organisation, vendte sig imod, at partiet stilede mod den socialistiske revolution. Efter oktoberrevolutionen medlem af Ukraines sovjetregering, indtog flere ansvarsposter. I tiden omkring Brestfreden »venstrekommunist«. Ekskluderedes af partiet 1927 for trotskistisk fraktionsarbejde, genoptoges 1928, men blev atter ekskluderet i 1936. Dødsdømt efter Moskva-proces. – S. 246, 251, 252, 254.

Platten, Friedrich (Fritz) (1883-1942) – svejtsisk venstresocialdemokrat, senere kommunist. Ledede det revolutionære arbejde i Riga under den første russiske revolution 1905-1907. Internationalist under 1. verdenskrig, deltog i Zimmerwald- og Kienthal-konferencerne; tilhænger af Zimmerwald-venstre. Organiserede Lenins hjemrejse til Rusland fra Svejts april 1917. Medstifter af Svejts' Kommunistiske Parti og dets sekretær fra 1921 til 1923. – S. 223.

Plekhanov, G. V. (Beltov, Valentinov) (1856-1918) – materialistisk filosof, propagandist for marxismen i Rusland. I 1875 kom han i forbindelse med narodnikkerne og sluttede sig til den revolutionære kamp. For at undgå tsarregimets forfølgelser flygtede han til udlandet, hvor han udviklede sig til marxist. I 1883 oprettede han den første russiske marxistiske organisation: Arbejdets Befrielse. I 1900 indtrådte han i avisen *Iskras* og tidsskriftet *Sarjas* redaktioner. Efter det russiske socialdemokratis 2. kongres hældede han mod opportunisten og knyttede sig til mensjevikkerne. Under den første russiske revolution i 1905 indtog han i afgørende spørgsmål et mensjevikisk standpunkt, men ikke desto mindre vendte han sig i tiden derefter mod de forsøg på revision af marxismen, som hovedsagelig blev gjort af mensjevikkerne. Under 1. verdenskrig indtog han et socialchauvinistisk standpunkt. Efter februarrevolutionen ledede han det yderste højre blandt de mensjevikiske forsvarstilhængere. Han tog afstand fra bolsjevismen og den socialistiske revolution, da han ikke regnede med, at Rusland var modent til socialismen; men han bekæmpede ikke det sovjetiske styre. – S. 104, 113, 114, 150, 162, 177.

Podbelskij, V. N. (1887-1920) – medlem af det bolsjevikiske parti fra 1905. Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917 medlem af RSDAP(b)s Moskvakomité og arbejdede på avisen *Sotsial-Demokrat*. Fra maj 1918 folkekommissær for post og telegraf. – S. 245, 251.

Potresov, A. N. (Starover) (1869-1934) – mensjevik, sluttede sig i 1890'erne til marxismen, deltog i Kampforbundet Til Arbejderklassens Befrielse i Petersborg, arresteredes og forvistes til Vjatka guvernementet. Emigrerede i 1900, medarbejder ved *Iskra* og *Sarja*. På RSDAPs 2. kongres i 1903 deltog han på mindretallets side. Senere medarbejder ved mensjevikiske blade. Under den 1. verdenskrig krigstilhænger. Efter oktoberrevolutionen i emigration, medarbejder ved *Kerenkij*s ugeblad *Dni*, angreb Sovjetrusland. – S. 159.

Prosjan, P. P. (1883-1918) – socialrevolutionær. Flere gange straffet af den tsaristiske regering; emigrerede. Vendte tilbage til Rusland efter den borgerlig-demo-

kratiske februarrevolution 1917, udgav i Helsingfors avisen *Sotsialist-Revolutioner*, sluttede sig til de socialrevolutionæres venstrefløj og efter dannelsen af de venstre-socialrevolutionæres parti medlem af dets centralkomité. December 1917 medlem af Folkekommissærernes Råd som kommissær for post og telegraf. Trådte marts 1918 ud af Folkekommissærernes Råd p.g.a. underskrivelsen af Brestfreden, deltog i de venstre-socialrevolutionæres oprør i Moskva og trak sig derefter ud af det politiske liv. – S. 184.

Renaudel, Pierre (1871-1935) – en af det franske socialistpartis ledere. Redaktør af avisen *Le Peuple* (1902-1914), *l'Humanité* (1914-1920); medlem af deputeretkammeret (1914-1919, 1924). Under 1. verdenskrig socialchauvinist. – S. 98, 128, 161, 169, 175.

Renner, Karl (1870-1950) – østrigsk politiker, højre-socialdemokratisk partileder og teoretiker. En af ophavsmændene til den borgerlige nationalistiske teori om »kulturel-national autonomi«. Under 1. verdenskrig socialchauvinist, 1919-1920 Østrigs kansler, 1945-1950 Østrigs præsident. – S. 98, 277.

Richter, Eugene (1838-1906) – en af lederne af Tysklands »frisindede parti«, der udtrykte det liberale bourgeois anskuelse; var imod socialisme. Forfatter til pamfletten *Sozialdemokratische Zukunftsbilder*. I denne bog forekommer legenden om »sparsommelige Agnes«. Richter forsøgte at sidestille de arbejdende og bourgeoisiet. – S. 160.

Rodbertus-Jagetzow (1805-1975) – tysk vulgær-økonom, som mente, at modsætningerne mellem arbejde og kapital kunne fjernes ved reformer, gennemført af den preussiske junker-stat. – S. 195.

Romanov – se Nikolaj II (Romanov).

Rykov, A. I. (1881-1938) – russisk socialdemokrat, medlem af bolsjevikernes parti siden 1899. Sympatiserede i reaktionsårene med likvidatorer og trotskister. Efter februarrevolutionen modstander af, at partiet stilede mod den socialistiske revolution. På ansvarsfulde poster efter oktoberrevolutionen. Dødsdømt efter Moskva-proces. – S. 247, 248.

Sadoul, Jacques (1881-1956) – fransk officer, medlem af det franske socialistparti. Kom til Rusland med den franske militærmission 1917. Blev tilhænger af de kommunistiske ideer under oktoberrevolutionen, indtrådte frivilligt i den Røde Hær og blev medlem af RKP(b)s franske sektion. Skrev mod ententens intervention i Sovjetrusland. – S. 89.

Saks, G. D. (1882-1937) – socialrevolutionær. Medlem af den militære revolutionskomité under oktoberrevolutionen. November 1918 medlem af bolsjevikernes parti. – S. 178.

Savinkov, B. V. (1879-1925) – fremtrædende medlem af de socialrevolutionæres parti. Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917 vicekrigsminister, senere generalguvernør i Petrograd. Efter oktoberrevolutionen organiserede han en række kontrarevolutionære oprør og støttede den militære intervention mod Sovjetrusland. – S. 42, 159, 184.

Scheidemann, Philipp (1865-1939) – en af lederne af det yderste højre i det tyske socialdemokrati. Indgik i den socialdemokratiske fraktion i rigsdagen fra 1903. Fra 1911 medlem af det tyske socialdemokratis ledelse. Under 1. verdenskrig socialchauvinist. Under novemberrevolutionen 1918 i Tyskland gik han ind i det såkaldte råd for folkebefuldmagtede (Rat der Volksbeauftragten) og var aktiv i kampen mod spartakisterne. Medansvarlig for den blodige undertrykkelse af den tyske arbejderbevægelse 1918-1919. – S. 98, 128, 160-163, 167, 169, 174, 175, 218, 223, 230, 233, 277, 280, 283.

Scher, V. V. (1884-1940) – mensjevnik. Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution i 1917 valgt til formand for soldatersovjetten i Moskva. Indtog efter oktoberrevolutionen betroede stillinger. 1931 arresteret og dømt for statsfjendtlig virksomhed. – S. 311.

Schmidt, V. V. (1886-1940) – medlem af bolsjevikernes parti fra 1905. Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917 sekretær for fagforeningerne i Petrograd. – S. 240.

Semjonov, G. M. (1890-1946) – øverstbefalende for transbajkalkosakkerne, agent for den japanske imperialisme. Førte væbnet kamp mod sovjetmagten i 1918 i det Fjerne Østen, organiserede kontrarevolutionære regeringer i Transbajkal og Amurområdet. – S. 15.

Sereda, S. P. (1871-1933) – medlem af bolsjevikpartiet 1903, fremtrædende sovjetpolitiker. Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917 medlem af eksekutivkomiteen i Rjasan-sovjetten. Beklædte ansvarsfulde poster inden for det økonomiske og administrative område efter oktoberrevolutionen. – S. 56.

Sinovjev (Radomylskij), G. J. (1883-1936) – russisk socialdemokrat, medlem af det bolsjevikiske parti fra 1901. 1908-1917 i emigration; sympatiserede med likvidatorer og trotskister. Under 1. verdenskrig internationalist; tilbage i Rusland modstander af den væbnede opstand; afslørede sammen med Kamenev bolsjevikernes planer for den væbnede opstand. Efter oktoberrevolutionen på fremtrædende poster. Dødsdømt efter Moskva-proces. – S. 113, 114.

Sjaumjan, S. G. (1878-1918) – medlem af bolsjevikpartiet fra 1900. Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917 formand for Bakus bysovjet. Efter oktoberrevolutionen formand for Folkekommissærernes Råd i Baku og samtidig kommissær for udenrigsanliggender. Efter Baku-kommunens fald arresteredes Sjaumjan sammen med andre ledere med mensjevikkernes og de socialrevolutionæres medvirken af engelske tropper og blev sammen med 25 andre kommissærer henrettet. – S. 64, 65.

Skoropadskij, P. P. (1873-1945) – tsargeneral, oktobrist. Øverstbefalende for Ukraine fra april til december 1918 og støttede de tyske imperialister. Flygtede til Tyskland. – S. 51, 52.

Sorokin, P. A. (1889-1968) – socialrevolutionær. Før 1917 privatdocent ved Petrograds universitet. Forelæste 1919-1922 i sociologi ved de højere læreanstalter i Petrograd, udvist af landet for kontrarevolutionær virksomhed. – S. 102, 103, 105, 107.

Spiridonova, M. A. (1884-1941) – socialrevolutionær. Efter februarrevolutionen var hun med til at organisere partiets venstrefløj, og efter dannelsen af de venstre-socialrevolutionæres parti gik hun ind i dets centralkomité. Gik imod indgåelsen af Brestfreden og deltog aktivt i de venstre-socialrevolutionæres oprør i juli 1918 mod sovjetmagten. Forlod senere den politiske arena. – S. 41, 55, 56, 72, 76.

Stalin (Dsjugasjvili) I. V. (1879-1953) – medlem af RSDAP 1898, bolsjevnik efter 2. partikongres. Arbejdede fra 1900 til 1911 i Transkaukasien. I Baku spillede han en fremtrædende rolle ved sit arbejde med at organisere arbejderne i olieindustrien, her ledede han den første store strejke i 1902. Under fraktionskampene mellem mensjevikker og bolsjevikker i årene før og under revolutionen 1905 stillede Stalin sig på Lenins side og repræsenterede bolsjevikkerne på kongresserne 1905, 1906, 1907. I 1912 blev han valgt ind i partiets

centralkomité og ledede bolsjevikernes organ Pravda, indtil han blev arresteret og deporteret til Sibirien 1913. Efter februarrevolutionen 1917 kom han tilbage til Petrograd og spillede som medlem af centralkomiteen en ledende rolle under oktoberrevolutionen. På 2. alrussiske sovjetkongres indvalgte han i Folkekommissærernes Råd og blev folkekommissær for nationalitetsspørgsmål. 1922 blev Stalin valgt til partiets generalsekretær. Stalin spillede en stor rolle for Sovjetunionens industrialisering, kollektiviseringen af landbruget, opbygningen af socialismen og arbejdet for freden. Som teoretiker og organisator ledede Stalin partiet i kampen mod trotskister, højreopportuniste og borgerlige nationalister. Han søgte at bryde den kapitalistiske omringning af Sovjetunionen. Fra 1941 var han formand for Folkekommissærernes Råd og senere for ministerrådet; under Den Store Fædrelandskrig var han formand for forsvarsrådet. Stalins virke havde også negative sider. Han brød med de leninske normer for partilivet og gennemførte masserepressalier mod politikere, militærfolk og civile. På SUKPs 20. kongres i 1956 vedtoges en resolution, hvori der blandt andet står: kongressen pålægger SUKPs centralkomité at tage grundige forholdsregler for at sikre, at personkulten – der er marxismen-leninismen fremmed – bliver overvundet, at dens konsekvenser bliver afhjulpet på alle områder inden for parti og stat og i det ideologiske arbejde, og at principperne for kollektiv ledelse af partiet bliver overholdt. – S. 64.

Stein, Lorenz (1815-1890) – tysk borgerlig statsmand, økonom. Var talsmand for Hegels konservativt-idealistiske lære om et monarki »over klasserne«. Han benyttede den idealistiske dialektik til forsvar for de sociale og politiske forhold. – S. 141, 148, 149, 198.

Struve, P. B. (1870-1944) – borgerlig økonom og skribent, en af »kadetterne«, dvs. det liberalt-monarkistiske partis ledere. I 90'erne var han en af de mest fremtrædende repræsentanter for den »legale marxisme«, der ville »øve kritik« mod og »supplere« Marx' økonomiske og filosofiske teorier for at tillempe marxismen til bourgeoisiets interesser. – S. 113.

Sunitsa, L. B. (f. 1887) – medlem af det bolsjevikiske parti fra 1905. Under borgerkrigen politisk medarbejder i hæren. – S. 246.

Sverdlov, Ja. M. (1885-1919) – fremtrædende sovjetisk statsmand. Medlem af bolsjevikernes parti fra 1901. Under revolutionen 1905-1907 leder af bolsjevikiske organisationer i Ural. Efter RSDAPs 4. konference (Paris-konferencen) medlem af partiets centralkomité og medlem af Pravdas redaktion. Sad i fængsel 12 år for sin revolutionære virksomhed. Efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution 1917 en af lederne af partiorganisationen i Ural. Sverdlov deltog aktivt i forberedelsen og gennemførelsen af oktoberrevolutionen. 8. (21.) november 1917 valgt til formand for den Alrussiske Centrale Eksekutivkomité. – S. 79.

Svinhufvud, Pehr Evind (1861-1944) – finsk politiker. Ledede den borgerlige finske regering 1917-1918 og førte skånselsløs terror mod den finske arbejderrevolution. 1931-1937 Finlands præsident. – S. 231.

Tjernenkov, B. N. (f. 1883) – fra 1903 medlem af de socialrevolutionæres parti. Medlem af den Konstituerende Forsamling, minister for jordbrug 1918 i den kontrarevolutionære Uralrepublik. Tilsluttede sig 1919 en socialrevolutionær terrorgruppe. – S. 311.

Tjernysjevskij, N. G. (1828-1899) – betydelig russisk revolutionær demokrat, videnskabsmand, skribent, litteraturkritiker. En af de mest fremtrædende forløbere for det russiske socialdemokrati. Tjernysjevskij var inspirator og leder i 60'ernes revolutionære demokratiske bevægelse. I Rusland. I 1862 blev han

arresteret og indsat i Peter-Paul fæstningen, hvor han sad i to år. Derpå blev han idømt syv års strafarbejde og livsvarigt eksil i Sibirien. Først i sine aller- sidste år blev han befriet fra forvisningen. Han forblev til sin sidste stund en lidenskabelig modstander af social uret og af alle former for politisk og økonomisk undertrykkelse. Tjernysjevskij kritiserede skarpt de forskellige idealistiske systemer og søgte at omdanne Hegels dialektik i materialistisk ånd. Marx satte Tjernysjevskijs arbejder højt og betegnede ham som en stor russisk videnskabsmand. – S. 91.

Trotskyj (virkelige navn Bronstein), *L. D.* (1879-1940) – medarbejder ved Lenins Iskra, på RSDAPs 2. kongres 1903 på mindretallets side, efter kongressen i strid med bolsjevikkerne. I reaktionsårene efter 1907 likvidator, i 1912 organisator af Augustblokken, en samling af socialdemokratiske grupper, der var modstandere af bolsjevikkerne. Blokken faldt fra hinanden i løbet af halvandet år. Under den første verdenskrig stod han på en centristisk position, men efter februarrevolutionen blev han medlem af gruppen »mesjrajontsy« og gik sammen med denne gruppe ind i bolsjevikernes parti. Efter oktoberrevolutionen udenrigsminister, krigsminister og formand for republikkens krigsråd, medlem af partiets politbureau (politiske udvalg). I 1918 forhalede han Brestfreden, i 1920-1921 ledede han oppositionen under fagforeningsdiskussionen. Efter 1923 kom han i mere og mere åben strid med flertallet i partiledelsen. I 1927 blev Trotskij ekskluderet af partiet og i 1929 udvist af Sovjetunionen. I emigration stod han bag stiftelsen af den trotskistiske IV Internationale. Dræbt 1940 ved attentat i Mexico. – S. 39, 40.

Tsereteli, I. G. (1882-1959) – mensjevikleder, under 1. verdenskrig centrist. Efter februarrevolutionen medlem af Petrogradsovjettens eksekutivkomité. Gik i maj 1917 ind i den borgerlige provisoriske regering som minister for post og telegraf; efter begivenhederne i juli indenrigsminister og hovedansvarlig for den pogromlignende hetz mod bolsjevikkerne. Efter oktoberrevolutionen medlem af Grusien kontrarevolutionære mensjevikiske regering, derefter i emigration. – S. 184.

Turati, Filippo (1857-1932) – italiensk socialist, reformist. Under 1. verdenskrig centrist. – S. 163, 164, 167, 169.

Vandervelde, Emile (1866-1938) – leder af det belgiske arbejderparti, formand for II Internationales Internationales Socialistiske Bureau. Under 1. verdenskrig indtrådte han i den borgerlige regering på forskellige ministerposter, og efter den borgerlig-demokratiske februarrevolution i Rusland tog han dertil for at agitere for Ruslands fortsatte deltagelse i krigen. Over for den russiske oktoberrevolution forholdt han sig meget fjendtligt og deltog aktivt i den væbnede intervention mod Sovjetrusland. I mellemkrigsårene bekæmpede han energisk en fælles antifascistisk front mellem kommunister og socialister. – S. 200-206.

Webb, Beatrice (1858-1943) – kendt engelsk politiker. – S. 128.

Webb, Sidney (1859-1947) – kendt engelsk politiker, reformist. Sammen med sin kone, Beatrice Webb, skrev han en række værker om den engelske arbejderbevægelses historie og teori. En af grundlæggerne af Fabian Society. Under 1. verdenskrig socialchauvinist. Var med i første (1924) og anden (1929-1931) Labour-regering. Sympatisk indstillet over for Sovjetunionen. – S. 128.

Weber, Heinrich – se Bauer, Otto.

Weitling, Wilhelm (1780-1871) – aktiv i den tyske arbejderbevægelses første år. Efter revolutionen 1848-1849 emigrerede han til USA, hvor han udgav tidsskriftet Republik der Arbeiter 1850-1855. – S. 126.

Wilhelm II (1859-1941) – tysk kejser af dynastiet Hohenzollern og konge af Prejsen 1888-1918. – S. 168.

Wilson, Woodrow (1856-1924) – præsident i USA 1913-1921. Deltog i organiseringen af den imperialistiske intervention i Sovjetrusland. – S. 93, 106, 233, 254, 276, 277.

Zetkin, Clara (1857-1933) – fremtrædende deltager i den tyske og internationale arbejderbevægelse. Medstifter af Tysklands Kommunistiske Parti. Kæmpede aktivt sammen med Rosa Luxemburg, Franz Mehring og Karl Liebknecht mod Bernstein og de andre opportuniste. Under 1. verdenskrig internationalist og bekæmpede socialchauvinismen. 1916 med i gruppen Internationale og Spartakus-Forbundet. 1919 medlem af Tysklands Kommunistiske Parti, medlem af partiets centralkomité. På III Kommunistiske Internationales kongres indvalgt i eksekutivkomiteen og ledede dens internationale kvindesekretariat. – S. 56.

